

Sammanträde med:

Regional tillväxtnämnd

Sammanträdesdatum: 2020-02-14

Tid: kl. 10:00-15:00

Plats: Konferensrum Linden, Eklundavägen 1 Örebro

Gruppmöten kl 9.00-10.00:

(S), (KD), (C) i konferensrum Linden

(M), (L) i Granen, (MP) ansluter kl 9.30

(SD) i Persiljan, Eklundavägen 1

Meddela förhinder snarast möjligt till nämndsekreterare June Fors, e-post: june.fors@regionorebrolan.se eller telefon: 019-602 71 73.

Du som är ersättare meddelar om du kommer att närvara.

Tänk på våra allergiker och undvik starka dofter.

Ledamöter kallas

Irén Lejegren (S), ordförande

Torbjörn Ahlin (C), vice ordförande

Willhelm Sundman (L), 2:e vice ordförande

Rolf Karlsson (S)

Yvonne Nilsson (S)

Bulent Oktay (S)

Theres Andersson (S)

Annalena Järnberg (S)

Bo Rudolfsson (KD)

Tom Rymoen (M)

Torbjörn Appelqvist (M)

Fredrik Persson (MP)

Patrik Nyström (SD)

Fredrik Dahlberg (SD)

Kenneth Lantz (V)

Ersättare underrättas

Ingrid Båve (S)

Bror-Erik Israelson (S)

Margareta Scherlund (S)

Malko Prince M'peti Eliya (KD)

Anders Lycketeg (C)

Anna Danielsson (M)

Magnus Johansson (M)

Marcus Ahltun (M)

Sergej Salnikov (SD)

1. Protokollsjustering

Föredragande:

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att jämte ordföranden justera dagens protokoll utse Patrik Nyström (SD) med Wilhelm Sundman (L) som ersättare.

Protokollet ska vara justerat senast den 28 februari 2020.

2. Information

- Informationssäkerhetsfrågor; dataskyddsombudets roll med mera - Agata Cierzniak
- Kunskapsunderlag för kraftförsörjning - Therese Hjelseth
- Behovsinventering om hållbar regional utveckling, diarienummer 19RS8666 - Katarina Viberg Hedman
- Kommande serviceprogram - Per-Anders Öhrn

3. Verksamhetsberättelse 2019 för regional tillväxtnämnd

Diarienummer: 20RS263

Föredragande: Petter Arneback, Helena Torége

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna verksamhetsberättelse 2019 för regional tillväxtnämnd samt

att överlämna den till regionkansliets ekonomistab för sammanställning av Region Örebro läns årsredovisning 2019.

Sammanfattning

Bifogat redovisas förslag till verksamhetsberättelse 2019 för regional tillväxtnämnd.

Förslaget till verksamhetsberättelse är framtagen av tjänstepersonorganisationen och är en återrapportering för helåret avseende måluppfyllelse utifrån beslutad verksamhetsplan med budget 2019.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 200214, Verksamhetsberättelse 2019 regional tillväxtnämnd
- Verksamhetsberättelse 2019 regional tillväxtnämnd

4. Handlingsplan för social välfärd 2019-2022

Diarienummer: 19RS10641

Föredragande: Ingmar Ångman

Förslag till beslut

Regionala tillväxtnämnden beslutar

att anta handlingsplan för Social välfärd 2019-2022 samt

att regionala tillväxtnämnden årligen hålls informerad om uppföljningen.

Sammanfattning

Utifrån den Regionala Utvecklingsstrategins prioriterade område 5.6 har en handlingsplan för social välfärd utarbetats. Denna har processats fram i samverkansorganisationen med stor delaktighet från länets kommuner. Förslaget till handlingsplan har varit utsänd på remiss till länets kommuner och behandlats i det specifika samverkansrådet för social välfärd samt vård och omsorg. Utifrån handlingsplanens delmål kommer länsgemensamma aktiviteter att genomföras med förankring i samverkansorganisationen. För kommunerna kan planen vara en utgångspunkt vid utformning av den egna verksamhetsplaneringen.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 200214, Handlingsplan social välfärd 2019-2022
- Handlingsplan social välfärd 2019-2022

5. Svar på remiss – Program för smart specialisering Region Jämtland

Härjedalen

Darienummer: 19RS10445

Föredragande: Mikael Jorstig

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att redovisat förslag till svar godkänns som Region Örebro läns svar till Region Jämtland Härjedalen.

Sammanfattning

Ärendet avser ett remissyttrande avseende Jämtland Härjedalens strategi för Smart Specialisering. Strategin grundas i den nuvarande innovationsstrategin ”Innovativa Jämtland/Härjedalen 2025”. I utformandet av den Europeiska regionala innovationspolitiken inför kommande EU-programperiod 2021-2027 betonas vikten av att samtliga regioner har en underbyggd strategi för Smart Specialisering. Det framhålls som ett villkor för tillgång till medel ur den Europeiska Regionala Utvecklingsfonden.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 200114, Remissvar om plan för smart specialisering
- Svar på remiss om program för smart specialisering
- Remiss - Program för smart specialisering

6. Begäran om kapitaltillskott för utdelning av bidrag från Erik Rosenbergs Naturvårds fonds pris från och med 2020

Darienummer: 19RS7679

Föredragande: Johan Karlström

Förslag till beslut

Regionala tillväxtnämnden beslutar

att avslå ansökan om kapitaltillskott för utdelning av priser från Erik Rosenbergs Naturvårds fond.

Sammanfattning

Region Örebro län har tillsammans med Örebro kommun diskuterat förfrågan om tillskott av kapital som inkommit från Erik Rosenbergs fond.

Erik Rosenbergs fond har fått stöd genom åren från båda dessa parter och priser har delats ut nationellt men även regionalt.

Mot bakgrund av rådande ekonomiska läge väljer Region Örebro län att avslå denna ansökan. Budgeterade medel som avsätts för naturvård har tydliga direktiv att omsättas inom kommunens/länets natur för en bättre upplevelse för länsbor samt som ett stöd i utvecklingen av den alltjämnt växande branschen naturturism. Den senare är en del i den utveckling som sker i glesbygd och är en satsning med förankring på regeringsnivå.

Örebro kommun förväntas behandla ansökan likalydande.

Erik Rosenbergs minne kommer att hedras med en egen "tidsbubbla" i utställningen på naturrum som finns planerat hos Örebro kommun.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 200214, Begäran om kapitaltillskott för utdelning av bidrag från Erik Rosenbergs Naturvårds fonds pris från och med 2020
- Förfrågan om bidrag för att kunna dela ut Erik Rosenbergs Naturvårds fonds pris från och med 2020

7. Begäran om utökat verksamhetsbidrag till Hopajola 2020

Diarienummer: 19RS8345

Föredragande: Johan Karlström

Förslag till beslut

Regionala tillväxtnämnden beslutar

att avslå Hopajolas begäran om utökat verksamhetsbidrag på 80 000 kronor.

Sammanfattning

Hopajola har inkommit med en skrivelse till Region Örebro län med en önskan om utökat verksamhetsbidrag på 80 000 kronor, en ökning med cirka 45 procent av nuvarande bidrag. 2019 erhöll Hopajola verksamhetsbidrag från Region Örebro län med 195 000 kronor.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 200214, Begäran om utökat verksamhetsbidrag 2020 för Hopajola
- Skrivelse till Region Örebro län och länets kommuner gällande Hopajolas verksamhetsbidrag år 2020
- Bilaga 1 - Skrivelse gällande Hopajolas verksamhetsbidrag år 2020
- Bilaga 2 - Skrivelse gällande Hopajolas verksamhetsbidrag år 2020
- Bilaga 3 - Skrivelse gällande Hopajolas verksamhetsbidrag år 2020
- Bilaga 4 - Skrivelse gällande Hopajolas verksamhetsbidrag år 2020

8. Vilt- och naturvårdsinsatser 2020

Diarienummer: 20RS284

Föredragande: Johan Karlström

Förslag till beslut

att avsätta 260 000 kronor i en pott för vilt- och naturvård. Medlen prioriteras till stor del mot insatser som riktar sig mot barn och unga samt till personer med särskilda behov,

att avsätta 250 000 kronor till ett skolprojekt som syftar till att tillgängliggöra Bergslagsleden och naturen däromkring för barn och unga,

att avsätta 50 000 kronor till Hopajola i utökat driftstöd för att genomföra skolprojektet,

att avsätta 10 000 kronor inom befintlig ram för kommunikation och marknadsföring av regionala tillväxtnämndens arbete med vilt- och naturvård. Varav 5 000 kronor går till Hopajola för utökat driftstöd att marknadsföra vilt- och naturvård samt

att avsätta 10 000 kronor till Ungdomens Naturstipendium.

Sammanfattning

Från och med 2019 ligger ansvaret för vilt- och naturvård hos regionala tillväxtnämnden. Inför 2020 föreslås följande struktur av dessa ärenden.

Ansökan ska inkomma till Region Örebro län via mejl senast 1 april. Inkomna ansökningar handläggs av Område Näringslivsutveckling med stöd av projektstöd.

En bedömningsgrupp hålls samman av Område Näringslivsutveckling, medlemmar i gruppen föreslås vara sammankallande från Område Näringslivsutveckling och ytterligare två personer, varav en person från Hopajola.

Marknadsföring görs främst via Region Örebro läns webbsida samt Region Örebro läns övriga kanaler. Beslut gällande fördelning av medel tas på regionala tillväxtnämndens sammanträde i maj. Medel utbetalas via ekonomienheten med stöd av projektstöd under juni månad.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 200214, Vilt- och naturvårdsinsatser 2020

9. Egen finansiering av projekt Genomförande av Regional utvecklingsstrategi, RUS 2020-2021

Diarienummer: 19RS10513

Föredragande: Lena Kihl

Förslag till beslut

Regionala tillväxtnämnden beslutar

att Region Örebro län beviljas 42 procent av projektets bokförda kostnader, dock högst 2 000 000 kronor för genomförande av projekt Genomförande av Regional utvecklingsstrategi, RUS 2020-2021,

att finansiering sker inom ramen för regionalt utvecklingsstöd – statligt stöd,

att projektet får påbörjas tidigast 2020-01-01 och avslutas senast 2021-12-31 samt

att följande villkor gäller för Region Örebro läns beslut:

- Beslutet gäller under förutsättning att projektets budget är fullt finansierad.
- I samband med genomförandet av projektet ska det framgå att Region Örebro län medfinansierar projektet.
- I övrigt gäller Region Örebro läns Allmänna villkor för medfinansiering (beslutades 2019-11-05, dnr 19RS9026).

Sammanfattning

Region Örebro län ansöker om 42 procent av projektets bokförda kostnader, dock högst 2 000 000 kronor, för projekt genomförande av RUS under perioden 2020-01-01—2021-12-31.

Projektet avser finansiering av resurser för att samordna och utveckla genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin.

Bifall till ärendet föreslås.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 200214, Egen finansiering av projekt genomförande av regional utvecklingsstrategi 2020-2021
- Projektbeskrivning för genomförande av regional utvecklingsstrategi, RUS 2020-2021

10. Återrapportering av det regionala tillväxtarbetet enligt villkorsbeslut för 2019

Diarienummer: 19RS265

Föredragande: Mirela Redzic

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna redovisningen av det regionala tillväxtarbetet enligt förslag, samt

att paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Region Örebro län ansvarar för att årligen ge en sammanfattning av verksamheten inom regional tillväxt till regeringen.

Region Örebro län, som ansvarig för det regionala tillväxtarbetet, får årligen ett villkorsbeslut där regeringen anger vilka återrapporteringskrav som gäller. I villkorsbeslutet anges också om det finns några särskilda uppdrag till Region Örebro län.

Ärendet avser Region Örebro läns redovisning av det regionala tillväxtarbetet.

Bifall till redovisningen föreslås.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 200214, Återrapportering av det regionala tillväxtarbetet enligt villkorsbeslut för 2019
- Återrapportering av det regionala tillväxtarbetet enligt villkorsbeslut för 2019

- Regeringsbeslut IV:12 - Villkor, med mera, för budgetåret 2019 för landstingen samt Gotlands kommun inom utgiftsområdena 1 Rikets styrelse, 19 Regional tillväxt och 22 Kommunikationer

11. Egen finansiering från det statliga 1:1-anslaget till projekt Elväg Örebro - Hallsberg

Darienummer: 19RS10286

Föredragande: Mirela Redzic

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att Region Örebro län beviljas 50 procent av projektets bokförda kostnader, dock högst 1 866 339 kronor för genomförande av projekt Elväg Örebro - Hallsberg,

att finansiering sker inom ramen för regionalt utvecklingsstöd – statligt stöd,

att projektet får påbörjas tidigast 2020-01-01 och avslutas senast 2022-12-31 samt

att följande villkor gäller för Region Örebro läns beslut:

- Beslutet gäller under förutsättning att projektets budget är fullt finansierad.
- I samband med genomförandet av projektet ska det framgå att Region Örebro län medfinansierar projektet.
- I övrigt gäller Region Örebro läns Allmänna villkor för medfinansiering (beslutades 2019-11-05, dnr 19RS9026)

Sammanfattning

Projektet syftar till att leverera det underlag som Trafikverket behöver inom ramen för Trafikverkets elvägpilot Örebro-Hallsberg. Ett bra underlag leder förhoppningsvis till att sträckan Örebro-Hallsberg blir en av de först byggda sträckorna på ett svenska elvägnät.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 200214, Egen finansiering till projekt Elväg Örebro-Hallsberg
- Projektbeskrivning för Elväg Örebro-Hallsberg

12. Anmälningsärenden

Darienummer: 19RS10494

Föredragande: Petter Arneback

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna redovisningen.

Sammanfattning

Regional tillväxt nämnd har överlåtit sin beslutanderätt till ordförande eller tjänsteman i enlighet med gällande delegationsordning. Dessa beslut ska redovisas till regionala tillväxtnämnden.

Nu anmäls följande beslut:

1. Beslut om regionala utvecklingsstöd av förvaltningschef enligt punkt 3.2:

Dnr 19RS9565 Medfinansiering av Cykelområde Kottaberget,
Dnr 19RS9282 Medfinansiering av projekt MIND,
Dnr 19RS10387 Medfinansiering av projekt Växthus – fokus USA och Tyskland.

2. Beslut om företagsstöd av områdeschef för näringslivsutveckling enligt punkt 3.3, bilaga.

Beslutsunderlag

- FöredragningsPM regional tillväxtnämnd 200214, Anmlälan av delegationsbeslut
- Delegationsbeslut Medfinansiering Cykelområde Kottaberget
- Delegationsbeslut Medfinansiering projekt MIND
- Delegationsbeslut Medfinansiering av projekt Växthus – fokus USA och Tyskland

13. Presentationer

Föredragande:

3

Verksamhetsberättelse 2019 för regional tillväxtnämnd

20RS263

Tjänsteställe, handläggare
Ekonomi, Helena Torége

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 20RS263

Organ
Regional tillväxtnämnd

Verksamhetsberättelse 2019, regional tillväxtnämnd

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna verksamhetsberättelse 2019 för regional tillväxtnämnd samt

att överlämna den till regionkansliets ekonomistab för sammanställning av Region Örebro läns årsredovisning 2019.

Sammanfattning

Bifogat redovisas förslag till verksamhetsberättelse 2019 för regional tillväxtnämnd. Förslaget till verksamhetsberättelse är framtagen av tjänstepersonorganisationen och är en återrapportering för helåret avseende måluppfyllelse utifrån beslutad verksamhetsplan med budget 2019.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Se underlag i verksamhetsberättelsen.

Ekonomiska konsekvenser

Se underlag i verksamhetsberättelsen.

Uppföljning

Se underlag i verksamhetsberättelsen.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regional tillväxtnämnd den 14 februari 2020.

Verksamhetsberättelse 2019, regional tillväxtnämnd.

Tjänsteställe, handläggare
Ekonomi, Helena Torége

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 20RS263

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till:
Regionkansliet, ekonomistaben

Verksamhetsberättelse

Regional tillväxtnämnd

Helår 2019

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Väsentliga händelser	3
3	Nämndens mål och uppdrag	9
3.1	Sammanfattning uppföljning av mål och uppdrag	9
3.2	Regional utvecklingsstrategi	10
3.3	Hållbar utveckling	13
3.4	Regional utveckling	15
3.5	Regional tillväxt	16
3.6	Samhällsbyggnad	31
3.7	Digitalisering	31
3.8	Attraktiv arbetsgivare	32
3.9	Ekonomi	34
4	Ekonomi	35
4.1	Resultatrapport regional tillväxtnämnd	35
4.2	Årets resultat	37
4.3	Vidtagna åtgärder för att nå ekonomi i balans	38
4.4	Investeringar	39
4.5	Produktions- och nyckeltal	39
5	Personalekonomi	39
5.1	Personalkostnader	39
5.2	Kostnadsanalys	39
5.3	Antal tillsvidareanställda årsarbetare	40
5.4	Sjukfrånvaro	40
6	Framtida utmaningar	41
7	Intern styrning och kontroll	44
7.1	Internkontrollplan	44
7.2	ISK-bedömning	50

1 Inledning

I Örebro län finns både styrkor att bygga vidare på och utmaningar att möta upp. Styrkorna i Örebro län är bland annat det centrala läget i Sverige, Örebro stad som ett starkt och växande centrum, många starka företag, Universitetssjukhuset Örebro och växande Örebro universitet. För länets framgång är utvecklingen i alla kommuner, utifrån sina specifika förutsättningar, centralt. Dock är det ömsesidiga beroendet mellan kommunerna starkt och en viktig anledning till samverkan.

I regional tillväxtnämnds ansvarsområde ingår följande sakområden: näringslivsutveckling, utbildning och arbetsmarknad samt social välfärd och folkhälsa. Sakområdena tillhör förvaltningen Regional utveckling och all verksamhet inom förvaltningen tar sitt avstamp i den regionala utvecklingsstrategin (RUS), vilken också genomsyrar övergripande mål, inriktningsmål, nämndmål och indikatorer i regional tillväxtnämnds verksamhetsplan för 2019. En gemensam utgångspunkt i all verksamhet som bedrivs inom nämndens ansvarsområde är att skapa utvecklingskraft, engagemang och samverkan hos externa aktörer.

Syftet med verksamhetsberättelsen för regional tillväxtnämnd är att ge en uppföljning av beslutad verksamhetsplan för 2019. Verksamhetsplanen för 2019 utgår från förutsättningar, mål, inriktningar och uppdrag som uttryckts i regionfullmäktiges verksamhetsplan samt nämndens egna mål och indikatorer.

Verksamhetsberättelsen visar måloppfyllelsen för beslutade mål och uppdrag samt ger en beskrivning av väsentliga händelser och framtida utmaningar.

Verksamhetsberättelsen vänder sig till politiker och tjänstepersoner inom Region Örebro län och till länets invånare, som vill följa den regionala tillväxten i vårt län.

2 Väsentliga händelser

Projektstöd

Internationellt arbete

Under 2019 har Brexit och, som en följd av det, en försenad process med långtidsbudgeten (MFF) inneburit att flertalet initiativ på EU-nivå fördröjts. Detta har överlag skapat en osäkerhet på flera nivåer och för Region Örebro län har det framförallt skapat frågor och osäkerhet i långsiktighet gällande innehållet och budgeten inom kommande EU-program och fonder. Även sparkrav inom Region Örebro läns organisation har generellt bidragit med neddragningar i det internationella engagemanget i nätverk och projekt. Andra väsentliga händelser är att Region Örebro län tagit över arbetsgivaransvaret för Central Sweden. Region Örebro län har också varit ledande i ett Taskforce-uppdrag inom ramen för AER vilket resulterat i en position om livsmedel på EU-nivå. Under 2019 har engagemanget för deltagande i EU-projekt ökat.

Region Örebro län har planerat och genomfört arrangemanget av Assembly of European Regions (AER):s Vårkommittémöte i Örebro. Totalt deltog cirka 140 politiker och tjänstemän från över 17 olika länder på konferensen. Temat var regionalt samarbete för att uppfylla EU:s livsmedelsstrategi "Food 2030". Nätverket AER ger Region Örebro län chansen att påverka

regionala frågor på EU:s agenda och sprida länets styrkor och kompetenser genom erfarenhetsutbyten.

Strukturfondsarbete inom Östra Mellansverige

Det upparbetade samarbetet mellan regionalt utvecklingsansvariga i Östra Mellansverige, Tillväxtverket, ESF-rådet, Länsstyrelsen och Strukturfondspartnerskapet har fortsatt under året. Förutom fortsatt mobilisering för nya projekt inom regionalfond respektive socialfond har vi arbetat med att utvärdera nuvarande period, gjort inspel för att påverka kommande period samt överlag förberett oss inför kommande programmering.

Utbildning och arbetsmarknad

En regional handlingsplan för kompetensförsörjning är framtagen i en bred process och utskickad på remiss till partnerskapet för regional utveckling. Regional tillväxtnämnd kommer behandla och fatta beslut under våren 2020.

Projektet *Integration i regional kompetensförsörjning* har kommit halvvägs och två väsentliga utvecklingsområden har påbörjats: Kunskapsunderlag/analys om utrikesföddas etablering på arbetsmarknaden och stöd till REKO:s arbete med jobbfokus inom SFI.

Två Arbetsmarknadsdagar har arrangerats, en dag med tema gröna näringarna och livsmedel samt en dag med tema studera, praktisera och jobba utomlands. Dagarna hade stor uppslutning av länets studie- och yrkesvägledare. Tyvärr har inte längre arbetsförmedlare möjlighet att delta i lika stor utsträckning som tidigare.

Samverkan för en bättre kompetensförsörjning sker även i samverkan över länsgräns. I samarbete med Mälardalsrådet och andra regioner bedriver vi utvecklingsarbetet En bättre matchning. Ett pilotarbete med fokus på IT yrken och utbildningar har påbörjats och Örebro universitet deltar tillsammans med många andra lärosäten inom Stockholm-Mälardalen.

Förändringarna inom Arbetsförmedlingen har fått konsekvenser för det lokala- och regionala arbetet med kompetensförsörjning. En sammanställning av konsekvenser presenterades för det regionala samverkanrådet i juni. En uppdragsbeskrivning ska tas fram och presenteras för samverkansrådet i början av 2020, därefter ska en interimsgrupp utses. Regeringen har beslutat att flytta fram Arbetsförmedlingens reformering med ett år samt arbetar på att säkerställa att de har närvaro i hela landet.

Socialfonden finansierar utvecklingsarbete inom kompetensförsörjning och arbetsmarknad. Förvaltningen sprider information och bistår i att mäkla olika initiativ eller ansöker enskilt eller i samverkan med andra om projektmedel. Snart avslutas denna programperiod och en ny kommer att påbörjas, ESF+ 2021-2027. Region Örebro län har lämnat in inspel och synpunkter om länets prioriterade behov inför kommande program till ESF-rådet. Planering och dialog fortsätter under 2020.

Projektet *Effektiva validering i Örebro län* kommer att avslutas den sista februari 2020. Projektet har under perioden arbetat med kunskapsinhämtning, dialog, förankring, konferenser och studiebesök. Stor del av arbetet har genomförts i samverkan med exempelvis Vård- och omsorgscollege och andra regioner. Hinder och möjligheter har identifierats och nya, främjande aktiviteter har genomförts och planerats. Implementering och vidareutveckling av

pedagogiska ledarskap, kan nämnas som exempel.

Inom ramen för aktivitetsplanen har ett projekt pågått under 2019 med syfte att sprida resultat från ÖMS-projektet #jagmed. Som ett resultat av detta spridningsprojekt kommer Örebro Universitet, i samverkan med Region Örebro län, ta fram ett valbart kurspaket om problematisk skolfrånvaro och skolavhopp för studenter inom lärarutbildningen samt socionomprogrammet.

Processen att ta fram ytterligare projektplaner och verkställa aktiviteter fortskrider under 2020. I arbetet med att förverkliga målen för flera områden i den regionala utvecklingsstrategin, samt i samverkansdokumentet *Kunskapslyft barn och unga, 2016-2022* har nätverk och samverkansarbeten över områden inom regional utveckling startats. Ett exempel på ett sådant samverkansarbete är förstudien av skottlandsmodellen GIRFEC, där utbildning och arbetsmarknad samt välfärd och folkhälsa samverkar. Under våren 2019 genomfördes en konferens - Tillsammans för alla barns bästa - i syfte att sprida kunskaper från förstudien och initiera ett förändrat arbetssätt i enlighet med GIRFEC. På konferensen deltog länets nyckelpersoner (tjänstepersoner och politiker) inom socialtjänst, hälso- och sjukvård samt skola.

Nästa steg; att starta och genomföra ett eller flera pilotprojekt i länets kommuner där ovan nämnda tre verksamheter samarbetar har inletts. En projektledare på regional nivå har anställts och initiala dialoger har genomförts (nov 2019 - feb 2020) med kommuner som ansökt och att delta i pilotprojektet. Under våren 2020 kommer Region Örebro Län arbeta tillsammans med deltagande kommuner för att ta fram projektplaner och pilotprojekten förväntas starta hösten 2020.

Länets skolchefer i samverkan med Region Örebro län genomförde under hösten en studieresa till GR - Göteborgsregionen med tema kompetensförsörjning till skolan samt utbildningsplanering. Dialog mellan Örebro universitet, länets skolchefer och berörda politiker om framtida kompetensförsörjning till skolan har genomförts vid två tillfällen. Dialogen kommer att fortsätta under 2020.

Båda folkhögskolorna har stärkt respektive organisation, i syfte att öka kvaliteten och minska sårbarheten. För Fellingsbros del en helt ny ledningsgrupp med en rektor och fyra biträdande från och med augusti 2019. För Kävestas del har det handlat om att kvalitetssäkra skolans befintliga organisation genom att stärka upp olika funktioner för hela skolan och därmed minska sårbarheten.

På Kävesta folkhögskola flyttade första årskursen in i det nybyggda musikhuset hösten 2019. Flytten föregicks av ett intensivt arbete med att koordinera byggnationen och inredningen. I samband med flytten av musiklinjens verksamhet genomfördes även ett omfattande arbete med att omorganisera lokalerna för allmän kurs samt konst- och formgivningslinjen. Under året har även slutprojektering för en utbyggnad av danshuset genomförts.

Näringslivsutveckling

Område näringslivsutveckling arbetar med genomförandet av de handlingsplaner inom innovation, näringsliv/entreprenörskap, besöksnäring samt livsmedel som togs under 2018 och 2017. Alla handlingsplaner är direkt kopplade till den regionala utvecklingsstrategin, RUS.

Exempel på aktiviteter inom *handlingsplanen för besöksnäring* är

- Tillväxtverket har beviljat ansökan angående ÖRTA, Örebro Regionens Turismakademi
- Regional tillväxtnämnd har beviljat ansökan om Bergslagen cycling
- Utredningen kring destinationsutvecklingen har påbörjats
- Ett projekt kring Tillgänglighetsanpassning av Bergslagsleden är beviljat och startat

Exempel på aktiviteter inom *handlingsplanen för Näringsliv och Entreprenörskap* är

- Arbete med upphandling och implementering av Timbanken
- Förankring och implementering av ENSA projektet, de första ansökningarna har kommit in.
- Oxford Research genomförda rapport av utbud och behov av riskvilligt kapital i länet har kommunicerats och diskuterats med aktörerna.
- Diskussioner angående pilotprojekt i Karlskoga kring industriutveckling är startade.

Exempel på aktiviteter inom genomförandet av *Innovationsstrategin och handlingsplanen för regionala livsmedelsstrategin*

- Införandet av AI-Impact Lab vid Örebro universitet
- Under våren och försommaren har Region Örebro län tillsammans med Alfred Nobel Science Park och Örebro universitet närmast sig ytterligare två av de nätverk inom de europeiska innovationsplattformarna S3, med fokus på AI och Gruvindustrin.
- En ansökan från Holdingbolaget angående genomförandet av Innovation och utveckling inom handlingsplanen för Livsmedelsstrategin är beviljad.
- En ansökan om driftsstöd från Agro Örebro för att driva frågor näringslivsutveckling och kompetensförsörjning är beviljad.

Välfärd och folkhälsa

Område välfärd och folkhälsa har under 2019 bedrivit verksamhet med utgångspunkt från Region Örebro läns verksamhetsplan och fastställd aktivitetsplan för området.

Från 2019 finns två specifika samverkansråd inom området. Specifika samverkansrådet för social välfärd samt vård och omsorg och Specifika samverkansrådet för folkhälsa. Den förändrade struktur för samverkansorganisationen som beslutades under 2018 är genomförd. Det innebär att det finns två chefsgrupper kopplade till varsina specifika samverkansråd och arbetsgrupper till dessa. De tidigare utvecklingsgrupperna har tagits bort. Tanken är att arbetsgrupperna arbetar mer målinriktat och avgränsat även om det finns flera som har uppdrag som varar över flera år. Under året har också ny samverkansstruktur på barn och unga arbetats fram. Där är även skolan en viktig part.

”Överenskommelse mellan Region Örebro län om samverkan inom hälso- och sjukvård, socialtjänst, elevhälsa, e-hälsa och kunskapsstyrning för samverkan inom området socialvälfärd samt vård och omsorg” är nu antagen av samtliga kommuner och regionen. Denna reglerar samverkan på en övergripande nivå och utgår från en samverkan baserad på tillit mellan parterna med den gemensamma uppgiften i centrum.

Arbete med tre handlingsplaner med utgångspunkt i regionala utvecklingsstrategins prioriterade område ”hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård” har utförts. Handlingsplanen på folkhälsoområdet ”God jämlik och jämställd hälsa” är antagen och utifrån den har samverkansplaner gemensamt mellan regionen, kommunerna och civila samhällets

organisationer utarbetats. Handlingsplanen "Sammanhållen vård och omsorg" är också den antagen. Länsdelsgrupperna har utarbetat aktivitetsplaner utifrån denna. Handlingsplanen "Social välfärd" har processats under året och förslag finns framtaget. Beslut fattas i början av 2020.

En förstudie om ett nytt hemsjukvårdsavtal har genomförts och lett fram till att beslut fattats i chefsgruppen för social välfärd samt vård och omsorg om att en ny överenskommelse om hälso- och sjukvård i hemmet ska arbetas fram. Det nuvarande avtalet har funnits i många år och har behövt kompletteras med flera andra överenskommelser. Lösningar för hemsjukvård för barn och psykiskt funktionshindrade behöver ingå i en ny överenskommelse liksom översyn av fördelningen av ansvar på rehabiliteringsområdet. Arbetet beräknas pågå fram till och med 2021 och ska då utgöra grunden för samverkan utifrån den nära vård reform som pågår inom hälso- och sjukvården. Specifika samverkansrådet har ställt sig bakom uppdraget att ta fram ett nytt avtal.

Den nya överenskommelsen för samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård gäller från årsskiftet 2018 är fortsatt under implementering. Ett projekt pågår för att stödja detta som under året särskilt inriktas på psykiatrin, barn och utvecklingen av användningen av SIP (Samordnad individuell plan).

Område välfärd och folkhälsa ansvarar för och driver ett stort antal nätverk för strategiska chefer och strategiska frågor inom området.

Inom kunskapsstyrningen har nya programområden bildats under året och i flera av dessa ingår kommunala representanter. Inom områdena Äldres hälsa och Psykisk hälsa finns ett större deltagande och ansvarstagande från kommunernas sida. Område välfärd och folkhälsa deltar aktivt i bildandet av nya kunskapsstyrningsgrupper och med att stödja deras arbete. Ett beslut har fattats i chefsgruppen för social välfärd samt vård och omsorg om bildandet av Forum 2.0 där länets kommuner, Region Örebro läns forskningsverksamhet och Örebro universitet kommer att samverka i forskningsfrågor på äldreområdet.

Under maj månad hölls Föreningen för familjecentralers främjande sin årliga konferens i Örebro. Välfärd och folkhälsa stod tillsammans med föreningen som värd för arrangemanget som hölls under temat "Jämställt föräldraskap". Över 1200 deltagare från hela landet samlades i Conventum. Andra konferenser som anordnats har behandlat Skottlandsmodellen, samverkan inom beroendområdet och patientsäkerhet. Bland utbildningsinsatser som getts kan nämnas arbetsterapeuternas utvecklingsdag, kunskapslyft på folkhälsoområdet och en utbildning som genomförts för länets socialtjänster på temat hedersrelaterat våld.

En samverkansöverenskommelse mellan Region Örebro län och kommunerna har antagits avseende arbete för att förebygga och hantera våld i nära relation. En handlingsplan för att utveckla arbetet med tillnyktring har antagits liksom en ny överenskommelse om samverkan på missbruks- och beroendområdet.

Forskningsprojektet "Barns delaktighet och kvalitén på socialtjänstens insatser" i samverkan med länets alla kommuner och Uppsala universitet har fortsatt med självgranskning av barnvårdsakter i samtliga länets kommuner. Projektet finansieras med stöd av den statliga forskningsstiftelsen FORTE.

Förstudien utifrån den så kallade Skottlandsmodellen har slutförts och resulterat i beslut om att genomföra ett antal pilotprojekt. Namnet är ”Tillsammans för alla barns bästa” – TABB. Fem lokala/delregionala piloter har anmält intresse för att utveckla verksamhet med inspiration från det arbetssätt som utvecklats i Skottland kring samverkan för barn och unga. En projektorganisation har utarbetats. Projektet ägs inom område ”Utbildning och arbetsmarknad”.

Cherries är ett europeiskt forsknings och utvecklingsprojekt som finansieras inom ramen för EU programmet Horizon. Projektet syftar till att utveckla samverkan mellan hälso- och sjukvården och den ideella sektorn. Valfärd och folkhälsa har fått ansvar för projektledning. På samma tema förbereds också ett utvecklingsprojekt med finansiering från Vinnova dit också kommunernas socialtjänstverksamhet bjudits in att delta. Fem kommuner och Region Örebro läns hälso- och sjukvård beräknas delta i ansökan.

3 Nämndens mål och uppdrag

Symbolförklaringar

Färgindikatorer, måluppfyllelse och genomförande av uppdrag, helår

- = uppnått eller överträffat målnivån
- = mindre, acceptabel avvikelse från målnivån
- = större negativ avvikelse från målnivån

Förändringspilar, utveckling under året, resultat helår jämfört med föregående år alternativt årets början

- = resultatet har förbättrats
- = resultatet är oförändrat
- = resultatet har försämrats

Indikatorer, status för perioden vid helår

- = helt
- = delvis
- = inte alls
- = värde saknas för perioden

3.1 Sammanfattning uppföljning av mål och uppdrag

Måluppfyllelse	Uppnått eller överträffat målnivån	Mindre, acceptabel avvikelse från målnivån	Större negativ avvikelse från målnivån
	grön	gul	röd
Mål från regionfullmäktige	10	2	
Uppdrag från regionfullmäktige	16	2	
Mål från nämnden	3		

Måluppfyllelse	Uppnått eller överträffat målnivån	Mindre, acceptabel avvikelse från målnivån	Större negativ avvikelse från målnivån
Uppdrag från nämnden			

3.2 Regional utvecklingsstrategi

Övergripande mål:

Region Örebro län bidrar till och skapar förutsättningar för stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet och god resurseffektivitet i Örebro län.

Inriktningsmål:

Nr 1. Region Örebro län har ett regionalt ledarskap som skapar tillit, förtroende och ett gemensamt lärande hos länets aktörer.

Kommentar

Ett antal aktiviteter har genomförts av Region Örebro län i syfte att stärka det regionala ledarskapet:

- Två konferenser med fokus att skapa gemensamt lärande hos länets aktörer med syfte att stärka genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin (RUS). Den ena var RUS-forum under våren på temat, Nutid och framtid i Örebro län. Den andra var Lokadagarna i augusti på temat förändringsledarskap och tillitsbaserad styrning.
- Fyra fredagsakademier har genomförts under året:
 - Hur tacklar vi klimatutmaningen med Mattias Goldmann.
 - Bottom-up - Skolutveckling som håller över tid. Om projektet #jagmed, med Sofia Nyström och Sofia Nordmark.
 - Hygga - Den agila tandläkarkliniken med Heikki Pilvinen.
 - Inkludering kräver eftertanke med Eva Nordström.
- I september skickades en enkät till representanterna i partnerskapet för regional utvecklingen. Syftet var att få en baselinemätning för att mäta och följa upp förtroendet för Region Örebro län som regionalt utvecklingsansvarig.
- Den 28 november genomfördes en halvdags konferens där flera av länets aktörer delade med sig av erfarenheter i arbetet med de globala målen (Agenda 2030). Region Örebro län var arrangör tillsammans med Örebro kommun, Laxå kommun och Länsstyrelsen Örebro län.
- Under året genomfördes två möten med partnerskapet för regional utveckling samt ett möte med regionala samverkansrådet. Bl.a. rapporterades uppföljningen av RUS och resultaten av ovan beskrivna enkät. En diskussion fördes om ny analys- och uppföljningsplan för genomförandet av RUS.
- Under hösten genomfördes en dialogturné till samtliga organisationer i partnerskapet för Regional utveckling. Fokus under dialogerna var RUS-genomförandet och hur

samverkan fungerar.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Andel organisationer inom partnerskapet för regional utveckling, som har mål och prioriteringar som kopplar till RUS, i sin verksamhetsplan ska öka. <i>Kommentar</i> Detta är första mätningen och kommer att användas för att bedöma utvecklingen till uppföljning 2021. 53 procent av organisationerna i partnerskapet uppger att de till viss del har skrivningar hämtade från RUS i sina verksamhetsplaner. Detta innebär att totalt är det 73 procent (11 av 15 organisationer) som använder formuleringar från RUS i någon omfattning i verksamhetsplaner.	20%	■ —
Andel organisationer inom partnerskapet för regional utveckling, som har högt förtroende för Region Örebro län i rollen som regionalt utvecklingsansvarig ska öka. <i>Kommentar</i> Detta är första mätningen och kommer att användas för att bedöma utvecklingen till uppföljning 2021. 31 procent av organisationerna i partnerskapet uppger att samordningen fungerat hyfsat och är neutrala i sin uppfattning.	56%	■ —
Andel organisationer som använder statistik och underlag kopplat till RUS, för uppföljning och/eller nya beslut ska öka. <i>Kommentar</i> Detta är första mätningen och kommer att användas för att bedöma utvecklingen till uppföljning 2021. Utöver de 47 procent som anger att de använder RUS-underlag, så anger ytterligare 33 procent av organisationerna i partnerskapet uppger att de till viss del använder RUS-underlag för beslut. Detta innebär att totalt är det 80 procent (12 av 15 organisationer) som använder RUS-underlag i någon omfattning.	47%	■ —

Inriktningsmål:

Nr 2. Handlingsplaner och understrategier kopplade till RUS integrerar viktiga perspektiv som jämställdhet, barn och unga, internationellt samarbete samt integration.

Kommentar

Arbetet med att integrera perspektiven pågår inom Regional utveckling. Främst genom JÄST-gruppens arbete som bland annat syftar till att stödja utvecklingsledare att jämställdhetsintegrera handlingsplaner.

Under året har två handlingsplaner tagits fram som kopplar till RUS:

- Handlingsplan för god, jämlik och jämställd hälsa i Örebro län, som integrerar jämställdhet, barn och unga samt integration.
- Handlingsplan för sammanhållna vård och omsorg, som integrerar jämställdhet samt

barn och unga

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Andel handlingsplaner och understrategier kopplade till RUS som är jämställdhetsintegrerade ska öka. <i>Kommentar</i> Detta är första mättillfället. Bedömning av måluppfyllelse är inte möjlig. Av de tolv handlingsplaner som är kopplade till RUS så är sju (58 %) jämställdhetsintegrerade.	58%	■ —
Andel handlingsplaner och understrategier kopplade till RUS som har integrerat perspektiven barn och unga, internationellt samarbete samt integration, där det är relevant, ska öka. <i>Kommentar</i> Detta är första mättillfället. Bedömning av måluppfyllelse är inte möjlig. Av samtliga 12 handlingsplaner har 8 (67 %) integrerat minst ett av perspektiven. Av dessa 8 handlingsplaner har 7 stycken integrerat minst två av perspektiven. Två av handlingsplanerna har integrerat samtliga perspektiv. 50 % har integrerat barn och unga, 33 % har integrerat internationellt samarbete och 50 % har integrerat integration.	67%	■ —

Uppdrag 1. Att ta fram och genomföra aktiviteter för att bidra till att nå den regionala utvecklingsstrategins målsättningar.

Kommentar

Projektet analys- och uppföljningsplan kopplat till genomförandet av RUS har slutförts under 2019. Arbetet genererade ett förslag på nytt arbetssätt som ska testas under 2020. Bland annat kompletteras indikatorerna i uppföljningen med kvalitativ information från handlingsplaner och projekt, som nu samlas i Stratsys i en ny RUS-modul. Syftet är ett ökat lärande, ökad helhetssyn för att identifiera samhällsutmaningar och skapa underlag för beslut och prioriteringar.

Under hösten 2019 har en behovsinventering genomförts med finansiering från Tillväxtverket. Syftet med inventeringen var att identifiera insatsområden för att stärka arbetet med hållbar utveckling i det regionala tillväxtarbetet. Insatsområden som identifierades handlar om att förändra arbetssätt som stärker hållbar utveckling och därmed möjliggör genomförandet av RUS.

Uppdrag 2. Att samordna insatser för genomförande av den regionala utvecklingsstrategin i samverkan med länets kommuner och övriga berörda aktörer.

Kommentar

Under året har två möten genomförts med partnerskapet för regional utveckling.

En dialogturné har genomförts med organisationerna i partnerskapet, där har diskussioner förts bland annat om samordning av insatser och samverkan mellan aktörer. En analys av dialogturnén pågår som kommer att ligga till grund för förslag på förändringar i genomförandet.

Lokadagarna 2019 genomfördes med cirka 100 deltagare. Temat för konferensen var hur tillitsbaserad styrning och förändringsledarskap kan stärka RUS-genomförandet. RUS-teamet planerade programmet för Lokadagarna tillsammans med beredningen för KC/RD samt förankrade programmet med KC/RD.

3.3 Hållbar utveckling

Övergripande mål:

Region Örebro län är en ansvarsfull aktör med höga ambitioner inom hållbarhetsområdet. Hållbar utveckling för regionorganisationen är att skapa välfärd och livskvalitet när verksamheten bedrivs samtidigt som kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov säkerställs.

Inriktningsmål:

Nr 3. Hållbarhet är integrerad i ordinarie verksamhet och mognadsgraden i hållbarhetsfrågor ökar.

Kommentar

Arbetet fortgår med att integrera hållbarhetsfrågorna i ordinarie verksamhet inom förvaltningen Regional utveckling. En central del i arbetet är att beakta de tre aspekterna av hållbarhet som anges i de övergripande målen för RUS, ekonomisk, social och ekologisk. Dessa tas om hand vid upprättande av handlingsplaner som är kopplade till RUS genomförandet. Under hösten har förvaltningen arbetat med en behovs inventering inom ramen för hållbar regional tillväxt. Under 2020 kommer förvaltningen svara på en utlysning som Tillväxtverket har för att kunna arbeta med detta under kommande år.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Uppföljning och utveckling av aktivitetsplaner enligt program för hållbar utveckling och utifrån genomförd hållbarhetsredovisning 2018		— —
<i>Kommentar</i>		
Regional utveckling har arbetat i enlighet med de aktiviteter som funnits i aktivitetsplanen. Uppföljning redovisas separat vid återrapportering av Region Örebro läns hållbarhetsprogram.		

Uppdrag 3. Att fortsätta arbetet med jämställdhetsanalys, samt utifrån dessa och tidigare analyser genomföra åtgärder.

Kommentar

Utbildning och arbetsmarknad

Handlingsplanen för regional kompetensförsörjning har jämställdhetsintegrerats.

En stor marknadsföringsåtgärd i syfte att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden inom länets yrkesvuxutbud har genomförts.

Sakkunnig inom utbildning och arbetsmarknad som ingår i JÄMT-gruppen har genomfört samtal med fokus på jämställdhet för att stödja utvecklingsledare i sina uppdrag.

Uppdrag 4. Att fortsätta arbetet med att HBTQ-diplomera verksamheter.

Kommentar

Välfärd och folkhälsa

Område Välfärd och folkhälsa har deltagit i utbildning för HBTQ diplomering.

Utbildning och arbetsmarknad

Tidplan för diplomering är framtagen.

Uppdrag 6. Att fortsätta arbetet med att analysera barnrättsperspektivet, samt att utifrån dessa och tidigare analyser genomföra åtgärder.

Kommentar

Barnrättskonventionen blir den 1 januari 2020 lagstadgad och det är angeläget att i högre grad implementera barnrättsfrågor i förvaltningens arbete. En samordnande funktion har etablerats inom förvaltningen med syftet att, dels skapa bättre kraft i det interna arbetet, dels för att få en tydligare anknytning till de funktioner som arbetar med frågan inom regionkansliet.

Samordnarens uppgift är att i samverkan med förvaltningens områden arbeta med tydligare implementering av barnrättsfrågorna. Regeringen har beslutat om ett kunskapslyft kopplat till barnrättsfrågor. Utbildningsdagar är planerade till våren 2019 och den första genomfördes i mars och den andra genomförs i maj. Ytterligare fyra utbildningsdagar är inplanerade till hösten 2019. Utbildningen riktar sig till chefer och politiker inom Region Örebro län, med syfte att höja kompetensnivån inom barnrättsfrågorna.

Under 2019 genomfördes fyra utbildningar á fyra tillfällen om FN:s konvention om barnets rättigheter för chefer och politiker inom organisationen Region Örebro län. Utbildningarna har

genomförts tillsammans med regionens barnrättsstrateg, regionkansliet, staben för hållbar utveckling, samordnare för barnrätts- och HBTQ frågor på Regional utveckling samt Elizabeth Englundh, sakkunnig i barnrättsfrågor på SKL.

Under oktober och november 2019 genomfördes två utbildningar á fyra tillfällen om FN:s konvention om barnets rättigheter för chefer och politiker inom organisationen Region Örebro län. Utbildningarna har genomförts tillsammans med regionens barnrättsstrateg, regionkansliet, staben för hållbar utveckling, samordnare för barnrätts- och HBTQ frågor på Regional utveckling samt Monica Gustafsson Wallin, föreläsare och strateg barnets rättigheter.

Uppdrag 7. Att följa upp och minska förbrukningen av produkter med hög klimatpåverkan, alternativt ersätta med mindre klimatpåverkande alternativ.

Kommentar

Inom förvaltning Regional utveckling har uppföljning skett och målet är uppnått. Alla produkter som identifierats ha hög klimatpåverkan är borttagna. Detta gäller kemikalier som tidigare använts i verksamheten på Kävesta folkhögskola.

Uppdrag 9. Att höja ambitionerna kring Region Örebro läns resor och transporter, bland annat genom att vidareutveckla och implementera resehierarkin.

Kommentar

Inom förvaltningen regional utveckling har personalen på arbetsplatsträffar och liknande möten, fått information om resehierarkin och hur respektive verksamhets resmönster ser ut via den reserådgivning som genomförts. Ny utrustning har installerats i sammanträdesrummen på Eklunda 1 för att verksamheten inom förvaltning regional utveckling ska kunna genomföra fler resfria möten. Under hösten har även extra utbildningsinsatser gjorts i hur utrustningen ska användas.

Utbildning och arbetsmarknad

Alla medarbetare har numera egna resekort för att underlätta resandet i länet. Vidare har alla, genom medel från klimatkompensationskontot, fått tillgång till tekniska hjälpmedel för att genomföra resfria möten.

3.4 Regional utveckling

Övergripande mål:

Region Örebro län bidrar till och skapar förutsättningar för stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet och god resurseffektivitet i Örebro län.

Mål:

Region Örebro län ökar sin förståelse för och påverkar EU:s politiska agenda till Örebroregionens fördel.

Kommentar

Utvecklingsledare för internationella frågor, förvaltningens sakområden och Central Sweden arbetar tillsammans för den internationella dimensionen i det regionala tillväxtarbetet. Särskilt fokus har områdena Energi och hållbarhet, Forskning och innovation, Transport och infrastruktur samt Sammanhållningspolitik. Utvecklingsledare för internationella frågor har koordinerat flera svar på olika EU-samråd såsom exempelvis transportpolitik, jämställdhet, livsmedel, digitalisering och kommande sammanhållningspolitik. Region Örebro län är också aktiva i de internationella nätverken AER, REVES och CPMR. Arbeta med att stötta framväxten av nya internationella projekt pågår löpande. Region Örebro län deltar i ett nyligen beviljat Horisontprojekt som leds av ett Österrikiskt forskningsinstitut. Utvecklingsledare för internationella frågor har löpande haft informationspunkten ”Aktuellt i Bryssel” på nämnderna för regional tillväxt, samhällsbyggnad samt kultur och fritid.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Antal remissvar, konsultationer och andra insatser som regionen spelat in för att påverka EU:s politiska agenda till Örebroregionens fördel. <i>Kommentar</i> 10 st (jfr 7 st 2018)	—	—
Antal informationstillfällen till de politiska församlingarna och till tjänstemännen i Region Örebro län <i>Kommentar</i> 37 st (jfr 13 st 2018)	—	—
Antal initiativ/samarbeten sprungna ur internationella plattformar och nätverk <i>Kommentar</i> 8 stycken (indikatorn är ny 2019)	—	—

3.5 Regional tillväxt

Övergripande mål:

Region Örebro län bidrar till och skapar förutsättningar för stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet och god resurseffektivitet i Örebro län

Inriktningsmål:

Nr 19. Region Örebro län ska verka för ett företagsklimat där entreprenörer har goda förutsättningar att starta, driva och utveckla företag. Region Örebro län ska skapa förutsättningar för ökad internationaliseringsgrad samt ökat kunskapsinnehåll i näringslivet. Region Örebro län ska underlätta för fler etableringar, investeringar och finansieringsmöjligheter.

Kommentar

Arbetet i Business Region Örebros entreprenörskapsgrupp intensifieras på flera sätt: gruppen inkluderar numera fler antal aktörer och genom ENSA-projektet stimuleras mobiliseringen av nya idéer och metoder för att stärka länets entreprenörskap.

Timbanken började kunna erbjuda rådgivningar under årets sista kvartal. Det har varit en stor efterfrågan, 90 rådgivningar väl spridda över länet. Timbanken möjliggör för mindre företag att få energi till sina affärer genom sina kompletterande affärsutvecklingsinsatser. Användandet och utvecklingen av verksamt.se/orebrolan underlättar för entreprenörer i behov av stöd och kapital.

Vår regionala exportsamverkan stödjer företag i sina internationaliseringssatsningar. Årets insatser grundas på en behovsinventering. Det nyligen genomförda exportprogrammet och vår nya ansökan om att tillsammans med Region Västmanland få bedriva en ny variant av exportprogram är bevis på konkret arbete för företagen. Deltagandet i det stora samverkansprojektet i Sverige vittnar också om ambitionen att tänka större för företagen.

I BRO har investerings- och etableringsarbetet intensifierats genom framtagandet av Value Propositions inom beslutade styrkeområden och anställning av en koordinator.

Den av Oxford Research genomförda rapporten av utbud och behov av riskvilligt kapital i länet har kommunicerats och diskuterats med aktörerna.

Vi har under 2019 fått ytterligare medel för att bevilja företagsstöd vilket gör att vi under året fördelat x miljoner. Antal stöd företag som drivs av kvinnor har ökat 2019.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
NKI (SKL:s mätning, Insikt)		— —
<i>Kommentar</i>		
Indikatorer följs upp, viss eftersläpning i data kan förekomma.		

Indikatorer	Utfall	Målvärde
<p>Antal nystartade företag per 1000 invånare ska vara högre än snittet för riket.</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Vi har under Q4 2019 tillsammans med våra 12 kommuner lanserat www.timbanken.se för mindre bolag som vill växa sakta och säkert. Detta är en långsiktig satsning i vårt län och fyller viktiga behov som finns. Timbanken kompletterar nuvarande rådgivningssystem och hittar nya målgrupper.</p> <p>Under årets sista 3 månader hann drygt 90 företag registrera sig och ta del av Timbankens affärsutveckling. Företagen drivs av en kvinna i 50% av fallen och de finns i länets samtliga 12 kommuner. Detta är mycket positivt eftersom Örebro kommun har halva länets befolkning och de företagsfrämjande aktörerna i övrigt finns koncentrerade där. Timbanken jämnar alltså ut de mellankommunala skillnaderna som funnits i rådgivningen i länet och bidrar till att göra hela länet till en attraktiv plats för småföretag. Detta är särskilt viktigt i ett län som Örebro med flera genuint sårbara kommuner.</p> <p>Branschbredden är viktigt för ett dynamiskt näringsliv (särskilt med sårbara kommuner) och Timbanken tilltalar många olika branscher varav de största är Handel, Information och kommunikation, Hotell och restaurang, Utbildning samt Kultur, nöje och annan service. Samtliga som hittills svarat på den obligatoriska enkäten tycker att rådgivningen behovsanpassades, och detta är glädjande eftersom kommunerna under en längre tid efterlyst just ett mer behovsstyrt rådgivningssystem.</p> <p>Nästan 50% av företagen i Timbanken är mindre än 3 år gamla och 70% har en omsättning på mindre än 1 miljon. Här verkar Timbanken träffa rätt – dessa bolag har många gånger lämnat Nyföretagarcentrums stöd bakom sig men kanske inte har de ekonomiska muskler som behövs för att beviljas regionala företagsstöd. Timbankens primära målgrupp är mindre företag som vill växa ”sakta och säkert” och på så vis kompletterar insatsen också Almis många erbjudanden för tillväxtföretag.</p> <p>Vår regionala verksamhetsida (och dess tillhörande facebookside) har under 2019 fokuserat på att informera om exportrelaterade insatser och olika typer av regionala företagsstöd. Inom ramen för Business region Örebro diskuterar vi utvecklingen av sidan och hur viktigt det är att alla blir bärare av den i sin vardag. Under 2019 hade vår sida drygt 4300 unika sidvisningar. Det innebär ca 360 besök i månaden.</p>		<p>■ —</p>
<p>Andel svenska och utländska företagsetableringar i länet ska öka jämfört med år 2016.</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Indikatorer följs upp, viss eftersläpning i data kan förekomma.</p>		<p>■ —</p>
<p>Internationaliseringsgrad, andel företag där minst 20 procent av omsättningen går till export ska öka jämfört med år 2016.</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Under 2019 har vi vidareutveckla samarbetet mellan aktörerna inom Regional Exportsamverkan (RES). Ny representant för Business Sweden, ny representant från Handelskammaren samt ny kommunikatör från Region Örebro län ledde till nya perspektiv och intensifiering av marknadsföring på verksamt.se framför allt via den Facebookside som vi skapat för att kunna dela information om vår verksamhet.</p> <p>Vi har också utvecklat vår samverkan med RES Västmanland för att dra nytta av olika kompetenser samt planera gemensamma företagsaktiviteter i båda länen. Vi har också beviljats en gemensam ansökan till ett exportprogram 2020 (Växthus) med fokus på USA och Tyskland. Vi har också diskuterat att starta upp ett nätverk för företag som är nybörjare vad gäller internationalisering och ett för företag som har mer erfarenhet av internationella affärer. Dessa kommer sjösättas under 2020.</p> <p>Under 2019 genomfördes ett exportprogram med sex företag samt flera företagsträffar inom exportnätverket för livsmedelsföretag. RES anordnade under året flera seminarier kopplade till</p>		<p>■ —</p>

Indikatorer	Utfall	Målvärde
<p>internationalisering t.ex. att göra affärer i Tyskland. Även en företagsresa till Köpenhamn, (samarbete med EEN och Business i Danmark) med 10 deltagare genomfördes med både seminarier och affärsmöten.</p>		
<p>Utvärdering/kvalitativ analys bland relevanta aktörer avseende Region Örebro län:s bidrag som samverkansledare i entreprenörskapsfrämjande systemet i Örebroregionen</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Under 2019 omarbetades vår årliga enkät till innovations- och entreprenörskapssystemet. Förhoppningen är att vi bättre ska kunna se hur aktörerna upplever oss som regionalt utvecklingsansvariga och hur vi utvecklas i vår roll.</p> <p>21/80 representanter för olika aktörer besvarade enkäten. Av dessa upplever 14 stycken att Region Örebro Län har varit tydlig i sin roll som utvecklingsansvarig i innovations- och entreprenörskapssystemet. 7 svarande upplever således att vi inte är det.</p> <p>På frågan hur aktörerna ser på utvecklingen från förra året svarade 9 st att vi blivit "något bättre", 2 "mycket bättre", 9 "lika" och 1 "mycket sämre".</p> <p>Nu återstår att sammanställa de konkreta tips som inkommit och diskutera hur vi kan bli ännu bättre.</p>	<p>■</p>	<p>—</p>
<p>Antal samverkansprojekt i genomförandet av handlingsplanen för Näringsliv och entreprenörskap</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>De tre delprojekt inom ramprojektet ENSA som bedrivits under 2019 är:</p> <ol style="list-style-type: none"> Ägarskiften. Målet med projektet är att höja kunskapen om ägarskiften och att stimulera/främja sätta igång ägarskiftesprocesser så fler lönsamma företag överlever. Projektet genomför seminarier på olika orter i länet. Almi projektägare. Projektet drar igång med genomförande under 2020 och har bara planerats under slutet av 2019. Nyanlänt företagande i Bergslagskommuner. Målet med projektet är att Nora kommun tillsammans med Lindesberg, Ljusnarsberg, Hällefors, Nyföretagarcentrum Bergslagen och Företagarna i samverkan driva projektet för att medverka till att nyanlända som vill starta eller ta över företag har bättre förutsättningar att göra det. Detta projekt genomförs endast under 2020. Integration genom företagande i Örebro. Örebro kommun tillsammans med Nyföretagarcentrum Örebro/Lekeberg och Företagarna i samverkan driva projektet för att medverka till att nyanlända som vill starta eller ta över företag har bättre förutsättningar att göra det. Detta projekt genomförs endast under 2020. 	<p>■</p>	<p>—</p>
<p>Antal beviljade företagsstöd till företag som drivs av kvinnor ska öka jämfört med 2018</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Under 2019 har vi beviljat 18 st mikrobidrag, investeringsstöd, såddbidrag och konsulttjänster till kvinnor som driver företag. Det är ett fler än föregående år. Vi har även beviljat två stycken stöd inom kommersiell service till kvinnor som driver företag under 2019. Det är 5 stycken färre stöd inom kommersiell service än 2018, men under 2018 fick samma företag sex stycken stöd. Så sammantaget har fler kvinnor som driver företag fått ta del av våra stöd under 2019.</p>	<p>■</p>	<p>—</p>

Inriktningsmål:

Nr 20. Region Örebro län ska verka för att fördjupa en långsiktig samverkan inom länets utpekade innovationsstrategiska prioriteringar – vår Smarta Specialisering. Region Örebro län ska bidra till att utveckla och stärka den innovationsstödjande infrastrukturen i länet i syfte att etablera internationellt konkurrenskraftiga forsknings- och innovationsmiljöer.

Kommentar

RÖL har tillsammans med övriga större finansiärer och ägare av det innovationsstödjande systemet drivit på en tydligare styrning av innovationsaktörerna. Detta skapar verktyg för bättre dialog och förankring vilket gynnar effektiviteten i systemet. En utkomst av en tätare dialog och fokusering av innovationsstrategin är etableringen av AI-impact lab under hösten 2019.

I de innovationsstrategiska diskussionerna som pågått har även RÖL blivit uppmärksamma på behovet av ytterligare satsningar inom t ex industriutveckling.

Det pågår även ett ÖMS övergripande arbete inom Smart Specialisering inom projektet ESC. Där har Region Örebro län särskilt ansvar för industriutveckling, men deltar även i arbetet inom de andra styrkeområdena.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
<p>Andel investering i forskning och utveckling av bruttoregionalprodukt (BRP) ska öka mer procentuellt än i jämförbara län.</p> <p><i>Kommentar</i> Indikatorer följs upp, viss eftersläpning i data kan förekomma.</p>		— —
<p>Kunskapsintensiva företag, andel medarbetare med minst treårig högskoleutbildning i privat sektor ska öka jämfört med år 2016.</p> <p><i>Kommentar</i> Indikatorer följs upp, viss eftersläpning i data kan förekomma.</p>		— —
<p>Internationaliseringsgrad, andel företag där minst 20 procent av omsättningen går till export ska öka jämfört med år 2016.</p> <p><i>Kommentar</i> Indikatorer följs upp, viss eftersläpning i data kan förekomma.</p>		— —
<p>Utvärdering/kvalitativ analys bland relevanta aktörer avseende Region Örebro läns bidrag som samverkansledare i innovationsfrämjande systemet i Örebroregionen</p> <p><i>Kommentar</i> Under 2019 omarbetades den årliga enkäten till innovations- och entreprenörskapssystemet. Förhoppningen är att området därmed bättre ska kunna se hur aktörerna upplever området som regionalt utvecklingsansvariga och hur vi utvecklas i rollen. 21/80 representanter för olika aktörer besvarade enkäten. Av dessa upplever 14 stycken att Region Örebro Län har varit tydlig i sin roll som utvecklingsansvarig i innovations- och</p>		— —

Indikatorer	Utfall	Målvärde
<p>entreprenörsskapssystemet. Sju svarande upplever således att vi inte är det.</p> <p>På frågan hur aktörerna ser på utvecklingen från förra året svarade nio stycken att vi blivit "något bättre", två "mycket bättre", nio "lika" och en "mycket sämre".</p> <p>Nu återstår att sammanställa de konkreta tips som inkommit och diskutera hur området kan bli ännu bättre.</p>		
<p>Antal ärenden /idéer/idébärare som förmedlats mellan aktörerna i innovationsstödssystemet ska öka jämfört med 2018.</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>I arbetet med att stärka och förtydliga rollen som ägare och finansiär till aktörerna i Innovationsstödssystemet har ökade krav ställts på att idéer och företag ska slussas mellan aktörerna. Syftet är att kunna erbjuda bästa möjliga hjälp och stöd i tillväxtfasen hos företag och organisationer. Vi har inte kunnat mäta förmedlingarna i faktiska siffror under 2019, men har vid våra dialoger med respektive aktör märkt en positiv förändring i arbetssätt som enligt dem själva lett till en ökad samverkan.</p>		— —

Inriktningsmål:

Nr 21. Region Örebro län bidrar till att det livslånga lärandet stärks och att fler fullföljer och avslutar sin grundläggande utbildning.

Kommentar

Inom utbildningsområdet pågår processer där utbildningsaktörer och Region Örebro län utvecklar och processar handlingsplaner. Som exempel har aktivitetsplanen till samverkansdokumentet *Kunskapslyft barn och unga 2016-2022* tidigare reviderats och ett arbete med att planera och realisera de regionala aktiviteterna har inletts under 2019. Aktiviteterna i planen spänner över flera nivåer i styrkedjan och insatsområden för skola och utbildning. Som exempel kan nämnas kompetenshöjande insatser, stärkande av forskningsbaserat arbetssätt, lärprojekt för olika professioner samt insatser för att stärka samverkan mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Ett flertal aktiviteter har påbörjats varav *Barnskötarlyftet* (en kompetensutvecklingsinsats för personal i förskolan som saknar förskollärarexamen), *SYV-nätverk* för grundskolan, *Didaktiska nätverk* samt *Skolledares pedagogiska ledarskap*, kan nämnas som exempel. Inom ramen för aktivitetsplanen har ett projekt pågått under 2019 med syfte att sprida resultat från ÖMS-projektet #jagmed. Som ett resultat av detta spridningsprojekt kommer Örebro Universitet, i samverkan med Region Örebro län, ta fram ett valbart kurspaket om problematisk skolfrånvaro och skolavhopp för studenter inom lärarutbildningen samt socionomprogrammet.

Den regionala rollen inom utbildning, arbetsmarknad och kompetensförsörjning kommer i många sammanhang upp som viktig och betydelsefull. I flera av de statliga utredningar som pågår finns en ny roll beskriven där det regionala beslutsmandatet föreslås stärkas. Exempelvis gällande utbildningsutbud i kommunal vuxenutbildning, planering och dimensionering av gymnasial utbildning, yrkeshögskoleutbildningar samt arbetsmarknadsutbildningar. Dessa frågor bearbetas bland annat genom samverkan mellan Region Örebro län och utbildningsaktörer inom gymnasieskolan och vuxenutbildningen i län. Exempel på sådan

Samverkan är att en revidering av samverkansavtalet för gymnasieskolan, utifrån förändringar i Skollagen (2010:800) gällande introduktionsprogrammen, har genomförts. Vidare har ett förslag till samverkansavtal för den kommunala vuxenutbildningen tagits fram och kommer att beslutas under 2019. En webbportal för yrkesutbildningar inom vuxenutbildningen har tagits fram och är publicerad. Webbportalen är ett exempel på hur samverkan har skapat ett mervärde.

Regionens två folkhögskolor bidrar till att fler klarar grundskolan och gymnasiet

Under 2019 tog 27 deltagare examen från sina studier på Allmän kurs på Kävesta folkhögskola med behörigheter för yrkeshögskolestudier eller högskolestudier och 33 på Fellingsbro Folkhögskola. Att vara utan grundskole- eller gymnasiebehörigheter innebär en ökad risk att hamna i ett utanförskap. Därför kan verksamheten med Allmän kurs på de två regionägda folkhögskolorna sägas ha genererat en besparing för samhället på ungefär 720 miljoner kronor[1] under 2019.

[1] En person som förblir i utanförskap kostar samhället ca 12 miljoner kronor under en livstid, enligt Nilsson & Wadeskog, 2018, "Det är bättre att stämma i bäcken än i ån".

Indikatorer	Utfall	Målvärde
<p>Andelen elever med behörighet till gymnasieskolans nationella program ska öka.</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Den i dagsläget senast tillgängliga statistiken avser 2019 och visar att 79,5 procent av flickorna och 76,2 procent av pojkarna som avslutade grundskolan i länet var behöriga till minst yrkesprogram (exklusive nyanlända elever var andelarna 83,3 respektive 80,8 procent). Totalt för alla elever har trenden varit nedåtgående de senaste sju åren, från 84,5 procent 2012 till 77,8 procent 2019.</p>	—	—
<p>Andelen invånare som slutfört gymnasieutbildningen inom 4 år ska öka.</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Den i dagsläget senast tillgängliga statistiken avser 2019 (dvs. elever som började ungdomsgymnasiet 2015 och senast 2019 fick examen från ungdomsgymnasiet) och visar att 75,5 procent av kvinnorna och 71,3 procent av männen folkbokförda i länet fick examen inom fyra år. För kvinnor är det en nedgång från 2015 då andelen var 78,0 procent medan trenden för män är en uppgång från 66,7 procent 2015.</p>	—	—
<p>Utbildningsnivå, eftergymnasialnivå. Andelen i befolkningen 25-64 år, med minst tvåårig eftergymnasial utbildning ska öka. Skillnader mellan män och kvinnor ska minska.</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Den i dagsläget senast tillgängliga statistiken avser 2018 (sista december) och visar att 43,8 procent av kvinnorna och 30,7 procent av männen hade minst tvåårig eftergymnasial utbildning. 2017 var motsvarande andelar 43,0 procent respektive 30,1 procent. Även åren dessförinnan var trenden uppåtående för både kvinnor och män men med en större ökningstakt för kvinnor.</p>	—	—
<p>Andel av deltagarna i samverkansgrupper som bedömer att samverkan har utvecklats och stärkts, lokalt och regionalt för utbildning i förskolan, grundskolan, gymnasienivå samt vuxenutbildning. Målvärde: Minst 75%</p> <p><i>Kommentar</i></p>	—	—

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Ingen kvantitativ mätning har genomförts. Utifrån muntliga utvärderingar har en hög andel av deltagarna uttryckt att samverkan utvecklats och stärkts		
Nyttjande av tilldelade deltagarveckor från folkbildningsrådet på Fellingsbro folkhögskola och Kävesta folkhögskola. Målvärde: 100% Kommentar Genom att bedriva undervisning för vuxna, bland annat i syfte att uppnå gymnasiebehörighet, har regionens båda folkhögskolor bidragit till att uppfylla de tre förstnämnda indikatorerna ovan. Fellingsbro folkhögskolas genomförde 7331 av 7331 tilldelade deltagarveckor (100% av ingångsvärdet), samt 1623 tilldelade extra deltagarveckor. Kävesta folkhögskola genomförde 5357 av 5357 tilldelade deltagarveckor (100 % av ingångsvärdet), samt 1293 tilldelade extra deltagarveckor.	—	—

Inriktningsmål:

Nr 22. Region Örebro län bidrar till en bättre kompetensförsörjning där utbildningsutbudet och efterfrågan matchar varandra och bidrar till att branscher och arbetsgivare får tillgång till rätt kompetens.

Kommentar

Regionalt kompetensförsörjningsarbete tar sin utgångspunkt i nuläge och utmaningar definierade i den regionala utvecklingsstrategin. Region Örebro län samordnar och leder utvecklingsarbetet i samverkan med kommuner, arbetsliv, utbildningsaktörer, statliga myndigheter samt övriga berörda aktörer i länet. Dialog används som verktyg för att definiera insatser och åtaganden med fokus på de strategiska inriktningarna. Under 2019 har en regional handlingsplan för kompetensförsörjning att processas och varit ute på remiss. Den kommer att färdigställas och beslutas under våren av Regionala tillväxtnämnden. Handlingsplanen lyfter särskilt arbetet med att stärka integrationsperspektivet genom projektet *Integration i regional kompetensförsörjning*. Viktiga prioriteringar under 2019 har varit att bidra till att etablera effektiva strukturer för validering, medverkan i planeringen av yrkesvux och stötta lärcentra etableringar.

Region Örebro län har etablerat *Efterfrågeforum*, en arena för ansvariga i länets kommuner och bransch- och arbetsgivarorganisationer för strategiska samtal om efterfrågan och utbud av gymnasiala yrkesutbildningar för vuxna. Utbildningsutbudet har på relativt kort tid utvecklats mycket bra och det har genomförts framgångsrika marknadsföringsinsatser för att få fler sökanden.

I samverkan med andra regioner och Mälardalsrådet har Region Örebro Län etablerat samarbetet *En bättre matchning*. Region Örebro län tar fram gemensamma kunskapsunderlag som bidrar till ökad kunskap och stärkt dialog med lärosätena om arbetsmarknadens behov. En ny pilot inom IT har påbörjats.

Efterfrågan på kompetens ifrån arbetsgivare är fortfarande mycket stor och bristen upplevs inom många branscher. Arbetet med att ta fram en ny regional handlingsplan för kompetensförsörjning har inneburit många aktörsträffar och gemensamma dialoger. Projektet integration i regional kompetensförsörjning har förstärkt handlingsplanarbetet med att särskilt

fokusera på utlandsfödda och insatser och åtagande för att dessa grupper i högre utsträckning ska etablera sig.

Inom området kompetensförsörjning är flera av åtgärderna av strukturell karaktär och kräver uthållighet och samverkan för att förändra. Från 2018 gav regeringen förnyade uppdrag för det regionala arbetet med kompetensförsörjning vilket tydliggjort rollen att organisera och fastställa målsättningar i samverkan och dialog med kommuner, utbildningsaktörer, arbetsgivare, statliga myndigheter samt övriga berörda aktörer i länet. Uppdraget gäller även under 2020, det innebär att dialog med den nationella nivån om det fortsatta arbetet och uppdragen för kommande år kommer vara viktiga.

Projektet *Effektivare validering i Örebro län* har genomfört aktiviteter i syfte att ge en mer kvalitativ och effektiv validering inom tre bristyrken. Detta ska leda till att fler individer uppnår en gymnasial utbildningsnivå och/eller matchar sin kompetens mot de branschkrav som arbetsgivare efterfrågar. Projektet har också arbetat med frågan om hur en regional stödstruktur för validering kan bidra till en bättre kompetensförsörjning. Projektet pågår fram till sista februari 2020 därefter finns medel från Tillväxtverket för att fortsätta arbetet och eventuellt ansöka om mer utvecklingsmedel.

Vård- och omsorgscollege arbetar kontinuerligt med samverkan mellan arbetsgivare och utbildningsanordnare för en bättre kompetensförsörjning. Detta behövs även fortsättningsvis då vård och omsorg är en bransch med stora kompetensförsörjningsbehov.

Ett förslag till samverkansavtal för den kommunala vuxenutbildningen har tagits fram och beslutats i början av 2019. En webbportal för yrkesutbildningar inom vuxenutbildningen har tagits fram och är publicerad. Webbportalen är ett exempel på hur samverkan skapar ett mervärde.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Sysselsättningsgrad, andelen förvärvsarbetande, 20-64 år ska öka. Skillnader mellan olika grupper ska minska. Kommentar Den i dagsläget senast tillgängliga statistiken avser 2018 och visar att 77,2 procent av kvinnorna och 80,8 procent av männen var förvärvsarbetande. 2017 var motsvarande andelar 77,1 procent respektive 80,1 procent.		— —
Utbildningsnivå, eftergymnasialnivå. Andelen i befolkningen 25-64 år, med minst tvåårig eftergymnasial utbildning ska öka. Skillnader mellan män och kvinnor ska minska. Kommentar Den i dagsläget senast tillgängliga statistiken avser 2018 (sista december) och visar att 43,8 procent av kvinnorna och 30,7 procent av männen hade minst tvåårig eftergymnasial utbildning. 2017 var motsvarande andelar 43,0 procent respektive 30,1 procent. Även åren dessförinnan var trenden uppåtående för både kvinnor och män men med en större ökningstakt för kvinnor.		— —
Matchningsgraden inom bristyrken på gymnasialnivå ska öka. Kommentar Andelen med matchning mellan yrke och utbildning av de som är anställda i yrken på gymnasial nivå		— —

Indikatorer	Utfall	Målvärde
har en matchningsgrad 56.5% (2017). Matchningsgraden var 57% 2016. Utmaningen kvarstår att ytterligare förstärka relevansen mellan efterfrågan och utbud.		
Andel av samverkansparter som bedömer att förutsättningar för matchning och kompetensförsörjning stärkts genom samverkan mellan arbetsmarknads- och utbildningsaktörer. Målvärde: Minst 75%.		■ —
<i>Kommentar</i> Ingen kvantitativ mätning har genomförts. Utifrån muntliga utvärderingar har en hög andel av deltagarna uttryckt att samverkan utvecklats och stärkts		

Inriktningsmål:

Nr 23. Region Örebro län bidrar till och skapar förutsättningar för en god, jämlik och jämställd hälsa grundad i goda livsvillkor och goda levnadsvanor, tilltro till egen förmåga, tilltro till andra, delaktighet och sammanhang.

Kommentar

Arbetet med att ta fram handlingsplaner inom Regionala utvecklingsstrategins målområde 6 "Hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård" har fortsatt. Handlingsplan "God jämlik och jämställd hälsa" är antagen och arbetet med att ta fram samverkansplaner gemensamt med kommunerna och civilsamhällets organisationer pågår. Handlingsplanen "Sammanhållen vård och omsorg" har processats i samverkansstrukturen och ha sänts på remiss till kommunerna. Handlingsplanen "Social välfärd" är framtagen och ska sändas på remiss till kommunerna. Handlingsplanerna kommer att vara väsentliga styrdokument för att kunna förverkliga detta inriktningsmål.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Framtidstro – andel barn i årskurs 9 som har en ljus framtidstro ska öka jämfört med år 2017.		■ —
<i>Kommentar</i> Mätning sker genom Liv och hälsa ung som genomförs nästa gång 2020.		
Barn i ekonomiskt utsatta familjer – Andel barn 0-17 år som lever i ekonomiskt utsatta familjer ska minska jämfört med år 2015.		■ —
<i>Kommentar</i> Uppgiften är hämtad från Folkhälsomyndighetens barnfattigdomsindex och gäller 2017 med 2015 som jämförelse. Siffror senare än 2017 saknas.		
Självskattat hälsotillstånd – andel unga i årskurs 2 gymnasiet samt andel vuxna som anser sig ha ett gott allmänt hälsotillstånd ska öka jämfört med år 2017.		■ —
<i>Kommentar</i> Mätning genomförs i Liv och hälsa ung nästa gång 2020.		

Mål:

Region Örebro län utvecklar och stödjer samverkan genom en fungerande samverkansstruktur inom ramen för de specifika samverkansråden för folkhälsa respektive socialvälfärd och vård samt omsorg.

Kommentar

Sedan årsskiftet finns två specifika samverkansråd med deltagare från Region Örebro län, länets kommuner och i det ena med representation från ideell sektor. Strukturen för samverkan inom tjänstemannastödet har förbättrats och förtydligats. Förutsättningar har skapats för god samverkan och kraftsamling inom verksamhetsområdet. Grupperna inom samverkansorganisationen fungerar väl och arbetar konstruktivt mot gemensamt formulerade mål. Vad gäller barn och unga har under året utarbetats en ny struktur för samverkan som också inkluderar skolområdet. Den nya strukturen kommer att införas i början av 2020 och syftar till att förbättra och snabba upp samverkansprocesserna.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Andelen deltagare i verksamhetens samverkansgrupper som bedömer att gruppernas verksamhet utvecklar och stödjer samverkan. <i>Kommentar</i> Välfärd och folkhälsa Uppföljning har genomförts genom att samtliga deltagare i samverkansgrupperna har fått möjlighet att besvara en enkät. Av de som svarat instämmer 95% att samverkansstrukturen på ett bra eller mycket bra sätt utvecklar och stödjer samverkan. Jämförelsen är med senaste mätningen från 2017.	95%	— —
Andelen i verksamhetens samverkansgrupper som bedömer att samverkansstrukturen fungerar <i>Kommentar</i> Uppföljning har genomförts genom att samtliga deltagare i samverkansgrupperna har fått möjlighet att besvara en enkät. Av de som svarat instämmer 95% att samverkansstrukturen på ett bra eller mycket bra sätt utvecklar och stödjer samverkan. Jämförelsen är med senaste mätningen från 2017.	● Helt	● —

Mål:

Region Örebro län utvecklar och stödjer kunskaps- och metodutveckling inom områdena folkhälsa och social välfärd. Verksamhet inom områdena folkhälsa och social välfärd i regionen bedrivs med utgångspunkt i evidens och aktuell kunskap.

Kommentar

Inom området pågår ett forskningsprojekt i samverkan med Uppsala Universitet och länets kommuner. Projektet berör socialtjänstens arbete med barn och unga. En struktur för samverkan mellan Örebro Universitet, Region Örebro län forskningsenhet och länets kommuner har utarbetats på äldreområdet genom bildandet av Forum 2.0. Ett flertal konferensdagar och utbildningar har anordnats under året.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Andelen deltagare i nätverk och i externa arrangemang som bedömer att genomförda möten, konferenser och liknande ger nya kunskaper som de har nytta av i sin verksamhet. <i>Kommentar</i> Av deltagare i kurser och konferenser anser 87% att arrangemanget gav dem kunskaper som de har nytta av i sitt arbete. 98% av deltagarna i de olika nätverk som drivs anser att påståendet att nätverket ger dem kunskap som de har nytta av i sina verksamheter stämmer bra eller mycket bra.	● Helt	● —

Inriktningsmål:

Nr 24. Region Örebro län ska verka för att öka tillgängligheten och utbudet av kultur, upplevelser och evenemang. Region Örebro län ska skapa förutsättningar för ökad exportmognad för små- och medelstora företag inom besöksnäringen. Länets attraktionskraft ska stärkas genom ökad samordning och paketering av besöksmål och besöksattraktioner.

Kommentar

Kultur- och fritidsnämnd

Målet delas mellan två områden, kultur och ideell sektor samt näringslivsutveckling. För kulturens del går det ännu inte att se några reella effekter. Dock har den nya kulturplanen en stark inriktning mot ett breddat deltagande inom kultursektorn och en tydligare samverkan mellan kultur och näringsliv har påbörjats och kommer att utvecklas under 2020

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Fler företag i branscher kopplade till kultur- och besöksnäring. <i>Kommentar</i> Utgångspunkten i denna indikator samt mätbarheten för 2019 är oklar i dagsläget. Diskussion med analytiker pågår.		■ —
Ökat antal gästnätter. <i>Kommentar</i> SCB statistik levereras för året 2019 i mitten på februari. Därefter kan vi rapportera på denna indikator.		■ —
Antal deltagande företag i verksamhet inom ÖRTA (Örebro regionens turismakademi) ska öka jämfört med 2018. <i>Kommentar</i> Under 2019 har Regionen tillsammans med kommunerna arbetat på ett annat sätt i ÖRTA. Under 2019 har endast en gemensam insats erbjudits till företag. Till insatsen var ett 60 tal företagare anmälda och en bra dialog genomfördes. Vi kan däremot se resultat av tidigare insatser och kommunikation kring ÖRTA och vad det står för. ÖRTA verkar vara känt för såväl tjänstepersoner inom kommunerna samt företagen. Fokus under 2019 har varit att genomföra dialogmöten med företagen för att identifiera behov och kunskapsområden för att skapa ett underlag till en gemensam samverkansplattform och fylla ÖRTA med behovsanpassade insatser utifrån genomförda utvecklingsdialoger mer respektive företag. 40 av		■ —

Indikatorer	Utfall	Målvärde
60 utvecklingsdialoger är genomförda under 2019.		
Antal vandrare och cyklister på Bergslagsleden samt inom Bergslagen cycling ska öka jämfört med 2018. Kommentar Indikatorn mäts för Bergslagen cycling med hjälp av antalet besök på hemsidan på årsbasis, och vart tredje år med hjälp av Kontigo som gör en undersökning för cykelvänliga boendanläggningar. Mätresultat för antalet cyklister resp. vandrare under 2019. (Mätare på plats fr.o.m. 190501) <ul style="list-style-type: none"> • Cyklister ca. 12 000 • Vandrare ca. 50 000 Eftersom mätarna kom på plats i maj 2019 finns inget exakt jämförelsetal med 2018. Uppfattningen är dock att både antalet cyklister och antalet vandrare ökat markant. Arbetet med Göljestigen är klart. Örebrohike genomfördes i mindre skala. Mycket tveksam insats från Örebrokompaniet som ägde eventet. Underhåll av rastplatser, broar mm. genomförs löpande under perioden.		— —

Uppdrag 32. Att inom området välfärd och folkhälsa vidareutveckla samverkan med kommunerna inom hälso-och sjukvården inom ramen för beslutad samverkansstruktur.

Kommentar

Välfärd och folkhälsa

Samverkansstrukturens olika grupperingar både vad gäller politiska grupperingar och tjänstemannaorganisation bedöms fungera väl. Den nya struktur som beslutades under 2018 har trätt i funktion. Inom området har en ny handlingsplan för sammanhållenvård och omsorg utarbetats.

Uppdrag 34. Att inom områdena välfärd och folkhälsa samt utbildning och arbetsmarknad förbättra samordning och ansvarsfördelning mellan hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola, för att skapa integrerade, tidiga insatser riktat till barn och unga.

Kommentar

Utbildning och arbetsmarknad

I Aktivitetsplan 2019-2022 - bilaga till samverkansdokumentet *Kunskapslyft barn och unga 2016-2022* - understryks att samverkan över områden är avgörande för måluppfyllelsen. Arbetet med att stärka förutsättningarna för att alla barn och unga efter grundskolan och gymnasiet ska kunna gå vidare till studier och arbete, är inte längre bara en fråga för skolan utan för *samhällets alla aktörer*, varför frågan är viktig i andra regionala samverkansdokument och handlingsplaner, som exempelvis i: *Handlingsplan god jämlik och jämställd hälsa* och *Handlingsplan för*

sammanhållen vård och omsorg. Vikten av ovanstående samverkan har tidigare inte lyfts i handlingsplanen för skola och utbildning.

Projektet *Tillsammans för alla barns bästa* (TABB) är, genom ovan nämnda aktivitetsplan, ett första steg i arbetet mot förbättrad samordning och ansvarsfördelning mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvården. Projektet avser en förstudie kring intresse och möjligheter att länets kommuner och regionen prövar Skottlandsmodellen GIRFEC (Getting It Right For Every Child) – tidiga och förebyggande insatser inom skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård. Projektet ägs av området Utbildning och arbetsmarknad och drivs tillsammans med området Välfärd och folkhälsa. Förstudien (två delar) var klar i juni 2019 och under våren genomfördes en konferens - Tillsammans för alla barns bästa - i syfte att sprida kunskaper från förstudien och initiera ett förändrat arbetssätt i enlighet med GIRFEC. På konferenser deltog länets nyckelpersoner (tjänstepersoner och politiker) inom socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt skolan. Under hösten 2019 riggades en projektorganisation där syftet är att Region Örebro län ska samordna och stödja ett antal pilotprojekt i länets kommuner där kommunerna i samverkan med regionens hälso- och sjukvård genomför ett förändringsarbete med Skottland som modell och med gemensamma mål. En projektledare på regional nivå har anställts under hösten 2019 och initiala dialoger har genomförts (nov 2019 - feb 2020) med kommuner som ansökt om att delta i pilotprojektet. Under våren 2020 kommer Region Örebro län arbeta tillsammans med deltagande kommuner för att ta fram projektplaner och pilotprojekten förväntas starta hösten 2020.

TABB-projektet ingår också i det nationella nätverket och utvecklingsarbetet TSI (tidiga och samordnade insatser). TSI samordnas och drivs av Skolverket och Socialstyrelsen.

Utvecklingsledare inom Välfärd och folkhälsa samt Utbildning och arbetsmarknad har under 2019 initierat gemensamma möten för att stärka samarbetet kring barn och unga.

Utvecklingsledaren med ansvar för samverkansdokumentet *Kunskapslyft barn och unga 2016-2022*, ingår i nätverket för verksamhetschefer för barn- och elevhälsa, som ytterligare ett led att stärka samverkan kring integrerade och tidiga insatser.

Välfärd och folkhälsa

En andra delrapport från förstudien *Tillsammans för alla barns bästa* (TABB) har publicerats som visar ett stort intresse från verksamheterna av att utveckla samverkan på området.

Förstudiedelen av projektet är därmed avslutad. Kommunerna i samverkan med hälso- och sjukvården har inbjudits att medverka med pilotprojekt inom ramen för arbetet med "Tillsammans för alla barns bästa" TABB. Fem lokala eller delregionala pilotprojekt är under utarbetande. En projektorganisation har utformats och resursats.

Uppdrag 35. Att utreda förutsättningar för att tillsammans med andra aktörer stärka och utveckla lärcentrum. Vägledning, validering och handledning bör vara centrala delar inom lärcentraverksamhet i länets kommuner.

Kommentar

Länets kommuner hade via Skolverket möjlighet att söka stöd för Lärcentra-utveckling. Region Örebro län stöttade kommunerna att söka. Det fanns krav på att kommunerna sökte i samverkan. 2018 sökte nio av länets kommuner i en gemensam ansökan men fick avslag. Under 2019 lämnades två ansökningar in - en från Hällefors i samverkan med Ljusnarsberg och Nora samt en ansökan från Lindesbergs kommun i samverkan med Karlskoga. Båda ansökningarna blev beviljade. Projektet Effektivare Validering i Örebro län har genomfört en studieresa till Gävleborg. Deltagare var nätverket REKO, college och medarbetare inom utbildning- och arbetsmarknad samt projektgruppen. Projekt är ett metodutvecklingsprojekt som bistår med att visa på vad som kan och behöver utvecklas och implementeras inom lokala och regionala strukturer. När projektet avslutas i februari 2020 kommer mer utvecklingsarbete behöva ta vid.

Uppdrag 36. Att i kommunikation med länsstyrelsen ta fram ett serviceprogram för länets olika delar.

Kommentar

Arbetet med att ta revidera nuvarande serviceprogram har startat och en projektledare är anställd fr om november. Planen är att ha ett färdigt remissförslag i oktober 2020 och att den reviderade planen kan beslutas under q1 2021.

Uppdrag 37. Att i samverkan med länsstyrelsen ta fram en handlingsplan för utveckling baserat på skogen och dess möjlighet till ytterligare industriell utveckling och innovation.

Kommentar

En projektledare är anställd med placering på Område Energi och Klimat. Arbetet med en konkret projektplan är påbörjat.

Uppdrag 38. Att stärka Örebroregionens ställning som logistiskt nav genom samverkan med Örebro universitets center för forskning inom hållbar logistik, Orulog.

Kommentar

En 1:1 ansökan från Örebro Universitets center för Hållbar Logistik har godkänts av nämnden för Regional Tillväxt. I Regionens budget för 2019 finns även ett driftsbidrag till centrat på 500 000 kronor.

Invigning av Center för Hållbar logistik invigdes under hösten 2019.

Uppdrag 39. Att verka för att användandet av Alfred Nobel som varumärke stärks.
Huvudinriktningen är att varumärket främst ska användas i innovations- och industriella sammanhang. Uppdraget ska genomföras i samverkan med Karlskoga kommun, Örebro universitet och med stiftelsen Björkborn.

Kommentar

En projektplan med tillhörande organisation är framtagen och ska tas upp för beslut i nämnden för Regional Tillväxt i början av 2020.

2018: Uppdrag 28: Att starta ett arbete utifrån skogsnäringens betydelse och bidrag till länets utveckling.

Kommentar

Se uppdrag 2019 års uppdrag för skogsnäringens betydelse.

3.6 Samhällsbyggnad

Övergripande mål:

Region Örebro län bidrar till och skapar förutsättningar för stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet och god resurseffektivitet i Örebro län.

Inriktningsmål:

Nr 26. Region Örebro län verkar för ett hållbart resursutnyttjande utan nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Vidare bidrar Region Örebro län till den omställning som krävs genom att stimulera bioekonomin inom länets skogs- och jordbruket samt att öka energieffektiviteten och andelen förnybar energi.

Kommentar

I det regionala skogsprogram som Region Örebro län tar fram tillsammans med Länsstyrelsen Örebro ska fokusområdet "innovationer och en förädlad skogsråvara i världsklass" ta avstamp i det övergripande målet att Regionen har en cirkulär och biobaserad ekonomi med en effektiv förädling av skogsråvaran, där innovativa produkter och tjänster utvecklas och bidrar till en hållbar tillväxt i hela länet. För att nå det övergripande målet kommer flera insatsområden att identifieras och utifrån dessa områden arrangera aktiviteter med regionala aktörer för att på kort- och långsikt få omsättningen inom bioekonomi att öka.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Omsättning inom bioekonomi i Örebro län ska öka (2016 = 19,5 miljarder, vilket utgör 12 procent av länets ekonomi). <i>Kommentar</i> Enligt den statistik som finns tillgänglig, se nedan, är det samma procent av ekonomin men i och med att tillväxten ökat så är dessa procent värda mer. 2016: 8,1% av den totala ekonomin till ett värde av 9,1 miljarder kronor. 2017: 8,1% av den totala ekonomin till ett värde av 9,6 miljarder kronor.		

3.7 Digitalisering

Övergripande mål:

Modern digital teknik ska bidra till att skapa en jämlik, attraktiv och stark Örebroregion som kan möta framtidens utmaningar.

Uppdrag 46. Att ta fram och genomföra aktiviteter utifrån principen ”digitalt först”.

Kommentar

Utbildning och arbetsmarknad

Ett arbete är påbörjat för att skapa en tydligare ingång för att öka kunskapen kring validering och kommunala vuxenutbildningens utbud. Ingången kommer att utvecklas via Region Örebro läns nya hemsida.

Välfärd och folkhälsa

Gemensamt mellan länets kommuner och regionens hälso- och sjukvård finns en aktivitetsplan för utveckling av e-hälsoområdet. För kommunernas socialförvaltningar finns en egen gemensam plan. Genom statliga utvecklingsmedel har en särskild tjänst som utvecklingsledare på digitaliseringsområdet kunnat inrättas för 2020.

3.8 Attraktiv arbetsgivare

Övergripande mål:

Region Örebro län uppfattas som en attraktiv arbetsgivare som erbjuder förutsättningar för ett långsiktigt spännande, utvecklande och hållbart arbetsliv.

Inriktningsmål:

Nr 33. Region Örebro län är en attraktiv arbetsgivare som arbetar för att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla medarbetare utifrån långsiktigt hållbara strategier.

Kommentar

Resultaten från 2018 års medarbetarenkät visar på ett högre hållbart medarbetarengagemang än mätningen 2015. Likaså visar resultatet från Nyckeltalsinstitutets attraktiv arbetsgivarindex (AVI) på en ökning från 113 år 2017 till 122 år 2018.

Under 2019 har förvaltningens ledningsgrupp beslutat att alla verksamheter inom förvaltningen ska genomföra en workshop i syfte att ta fram Region Örebro läns framtida värdegrund. I Region Örebro län är uppdraget att genomföra workshopen frivilligt men på regional utveckling har ledningsgruppen bedömt arbetet så pass viktigt att man gjort workshopen obligatorisk. Ambitionen är att starta ett aktivt samtal i alla delar av förvaltningen om hur man vill ha det på sin arbetsplats i syfte att fortsätta utveckla förvaltningen som en attraktiv arbetsgivare.

Under året har även ett flertal organisationsutvecklande insatser gjorts inom olika delar av förvaltningen, både på grupp- och organisatorisk nivå. Allt i syfte att utveckla organisationens leveransförmåga och öka medarbetarnöjdheten.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
HME – Hållbart medarbetarengagemang ska öka i jämförelse med tidigare medarbetarenkät. <i>Kommentar</i> I den senaste medarbetarenkäten har HME ökat från 77 till 79. Ökningen är kopplad till delindex Ledarskap där förvaltningen har ett förbättrat resultat från 81 till 84, övriga delindex är oförändrade. Det är framförallt det nära ledarskapet (närmaste chef) som får ökat resultat. Förvaltningens utmaningar finns framförallt i frågor kopplade till organisatoriskt ledarskap.	—	—
AVI – Attraktiv arbetsgivarindex ska öka i jämförelse med föregående år. <i>Kommentar</i> Indexet AVI från Nyckeltalsinstitutet mäter Attraktiv arbetsgivare. Nyckeltalet för förvaltningen regional utveckling ökar från 113 2017 till 122 för år 2018. Den största positiva förändringen återfinns i lika karriärmöjligheter. Även långtidssjukskrivningarna har minskat vilket är mycket positivt. Personalomsättningen har minskat marginellt och är 2018 9,9 procent av de tillsvidareanställda.	—	—
Frisktalet ska förbättras i jämförelse med föregående år.	—	—
Personalomsättning, externt och intern, ska redovisas. Det ska minska i jämförelse med föregående år. <i>Kommentar</i> Ett gemensamt arbete inom Region Örebro län pågår med att utreda hur indikatorn personalomsättning ska redovisas.	—	—
Resultat av avslutningssamtal ska redovisas systematiskt i temaområden. <i>Kommentar</i> Ett gemensamt arbete inom Region Örebro län med en avgångsenkät till alla tillsvidareanställda som slutar har startats upp och kommer redovisas när material finns klart.	—	—

Inriktningsmål:

Nr 34. Region Örebro läns verksamheter är jämställda och jämlika och motverkar aktivt diskriminering och kränkande behandling.

Kommentar

Förvaltningen har de senaste åren haft stort fokus på jämställdhet, både i det interna arbetet men också i det externa arbetet med att aktivt verka för jämställd regional tillväxt.

Nyckeltalsinstitutet sammanställer årligen indexet Jämfix som mäter nio olika variabler kopplade till jämställdhet. I 2018 års mätning tillhör förvaltningen regional utveckling den grupp på 10% som får bäst resultat av alla de företag, myndigheter och organisationer man mäter. I kategorin Regioner är förvaltningen den verksamhet som har högst resultat. En utmaning framöver blir att behålla det höga värdet.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Jämfix – Jämställdhetsindex ska öka i jämförelse med föregående år.		— —
<i>Kommentar</i>		
Jämfix är ett index som mäter nio olika variabler och viktar dessa från 1-20 där 1 är lägst och 20 högst. Som mest kan en verksamhet få värdet 180.		
För förvaltningen regional utveckling ökar Jämfix kraftigt från 125 till 155 mellan åren 2017 och 2018. Åtta av nio variabler ökar. Med 155 är förvaltningen regional utveckling en av de verksamheter i landet med högst värde. Maxvärdet 20 återfinns i variablerna Ledningsgrupp, Karriärmöjligheter och Skillnad i tillsvidareanställda.		
Förvaltningen har under de senaste åren arbetat aktivt med frågor kring jämställdhet, bland annat har en relativt omfattande utbildningsinsats genomförts i delar av förvaltningen.		

Uppdrag 61. Regionstyrelsen får i uppdrag av regionfullmäktige att samtliga nämnder ska biträda regionstyrelsen, inom nämndens ansvarsområde, att konkretisera arbetet med kompetensförsörjning utifrån beslutad rapport. (Strategisk kompetensförsörjning 18RS680)

Kommentar

Regionala tillväxtnämnden har vid mötet 23 september informerats om den kompetensförsörjningsprocess som genomförts inom Region Örebro län i syfte att kartlägga möjligheterna att rekrytera personal med rätt kompetens. Rapporten visar att det för nämndens ansvarsområden kan finnas framtida utmaningar kopplat till möjligheten att rekrytera ämneslärare till folkhögskolorna.

3.9 Ekonomi

Övergripande mål:

Det övergripande målet för Region Örebro läns ekonomiska politik är att skapa en långsiktig stark ekonomi samt uppnå en verksamhetsmässig och finansiell god hushållning. Region Örebro län ska redovisa ett positivt resultat som över mandatperioden 2019-2022 motsvarar minst 2 procent av regionens skatteintäkter och generella statsbidrag.

Inriktningsmål:

Nr 36. Styrelsen och nämnderna ska redovisa ett resultat i balans.

Kommentar

Nämnden redovisar ett positivt resultat för helår 2019 om 3,9 miljoner kronor. Det är en resultatförbättring med +2,7 miljoner kronor jämfört med lämnat helårsprognos i delår 2 rapporteringen. Resultatförbättringen härleds från dels återhållsamhet vad gäller kostnader i det löpande arbetet och att verksamhetsbidrag inte upparbetats i den takt som prognostiserats.

Indikatorer	Utfall	Målvärde
Resultatet ska under 2019 uppgå till minst noll.		— —
<i>Kommentar</i>		
Nämnden redovisar ett positivt resultat för helår 2019 om 3,9 miljoner kronor. Resultatförbättringen i jämförelse med delår 2 rapporteringen härleds från dels återhållsamhet vad gäller kostnader i det löpande arbetet och att verksamhetsbidrag inte upparbetats i den takt som prognostiserats.		

Uppdrag 63. Att upprätta och genomföra ekonomiska handlingsplaner i syfte att bibehålla eller nå ekonomisk balans. Handlingsplanerna ska vara omsatta i konkreta, hållbara och långsiktiga åtgärder och kan avse både kostnadsreduceringar och intäktsförstärkningar. Åtgärderna ska beskrivas med ekonomisk och verksamhetsmässiga konsekvenser. Uppföljning av handlingsplanerna ska vara en del av nämndernas del- och årsrapportering till regionstyrelsen.

Kommentar

Nämndens utfall helår 2019 visar på ett överskott om +4,1 miljoner kronor vilket är en förbättring med 2,9 mnkr jämfört med rapportering i delår 2.

Ekonomi följs upp månatligen i syfte att urskilja negativa avvikelser. Störst risk har tidigare funnits i folkhögskolornas ekonomi, men efter ett genomgående arbete med plan för långsiktig ekonomi i balans visar båda skolorna positiva resultat.

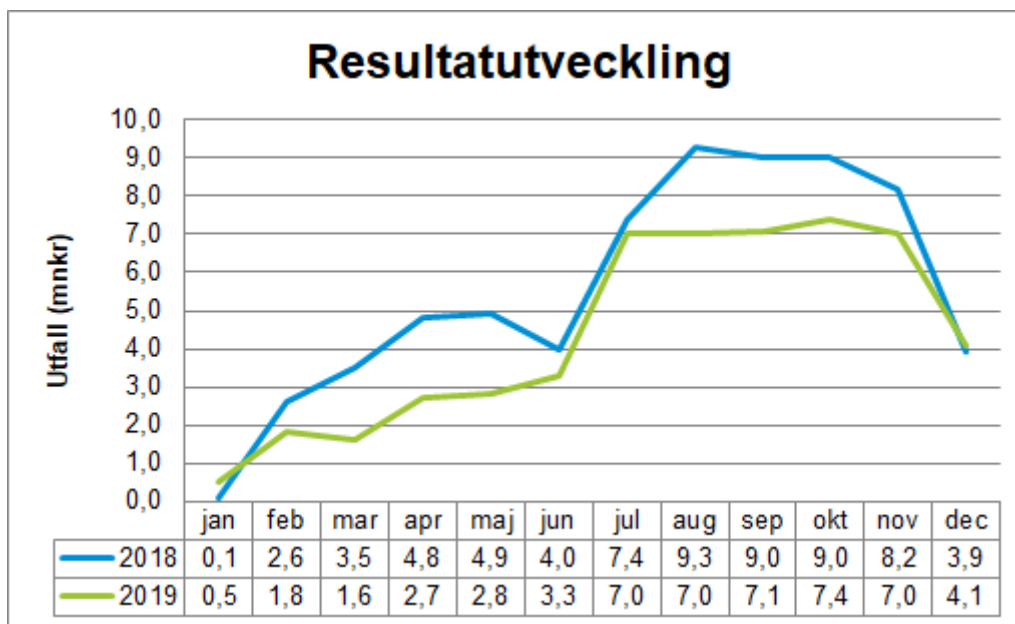
4 Ekonomi

4.1 Resultatrapport regional tillväxtnämnd

Resultatrapport

Belopp i mnkr	Utfall 2019	Budget 2019	Utfall 2018	Budget- avvikelse	Utfalls- avvikelse
Erhållna bidrag	76,9	69,8	75,1	7,1	1,8
Övriga intäkter	24,9	23,7	28,2	1,2	-3,3
Summa intäkter	101,8	93,5	103,3	8,3	-1,5
Personalkostnader	-126,5	-125,7	-119,2	-0,8	-7,3
Lämnade bidrag	-44,3	-42,3	-43,5	-2,0	-0,8
Övriga kostnader	-52,7	-51,2	-55,7	-1,5	3,0
Avskrivningar, inventarier	-1,0	-1,0	-1,1	0,0	0,1
Summa kostnader	-224,5	-220,2	-219,5	-4,3	-5,0
Verksamhetens nettokostnad	-122,7	-126,7	-116,2	4,0	-6,5
Finansnetto		-0,1		0,1	
Regionbidrag/ ersättning	126,8	126,8	120,1	0,0	6,7
Resultat	4,1	0,0	3,9	4,1	0,2

Resultatutveckling

Sammanfattande analys

Utfallet för helåret är ett överskott om 4,1 miljoner kronor, detta är motsvarande bättre än budget och i nivå med föregående år. Det positiva resultatet beror dels av att beviljade verksamhetsstöd inte hunnit upparbetas i förväntat takt av externa aktörer dels av återhållsamhet vad gäller externa kostnader samt att vakanser inte tillsatts.

Resultatutvecklingen under året ser i mångt och mycket ut som för 2018.

Kostnaderna för det utökade mobilitetsstödet (för studerande örebroare på folkhögskolor runtom i Sverige) har även för 2019 inte varit fullt finansierat i budget, men kostnadsökningen har kompenseras av tillfälliga överskott på andra områden. Bland överskotten kan nämnas besparingar på förvaltningens kansli, Fellingsbro folkhögskola som fått oväntade statsbidrag och område välfärd och folkhälsa som har fått kompensation för medverkan i forskningsprojekt.

Omsättningen förväntas överstiga budget med ca 5 procent vilket beror på alla de projekt som verksamheterna bedriver. Totalt finansieras ungefär 44 % av nämndens verksamhet med externa medel.

De huvudsakliga utmaningarna inför 2020 är tydliga i årets resultatutveckling: -

Mobilitetsstödet; hitta en ekonomimodell som är finansierad i budget - Löneutvecklingen; dels helårseffekten av antalet tjänster men även löneökningar - Extern finansiering; försöka bibehålla nuvarande nivå av projektfinansiering och statsbidrag

4.2 Årets resultat

Intäkter

Intäkterna har varierat under året, främst beroende på variationer i projektverksamheten. Intäkterna blev bättre än budget (8,2 miljoner kronor), varav folkhögskolorna stod för 2,9 miljoner. I övrigt är det just projekten och en stor konferens för familjecentraler som arrangerats av Välfärd och folkhälsa som har bidragit.

Folkhögskolornas intäkter utgör ungefär 58 procent av nämndens budgeterade intäkter.

Personalkostnader

Personalkostnaderna är något högre i relation till budget (0,8), vilket får betraktas som liten avvikelse då projektvolymen ökat vilket genererar ökade kostnader och intäkter. Den återhållsamhet vad gäller rekrytering i enlighet med de kommunicerade kostnadsrestriktionerna har gett effekt på förvaltningskansliets resultat (stödresurser).

Övriga kostnader

Övriga kostnader blev sämre än budgeterat (3,5 miljoner) vilket är en kombination av ökade kostnader i vissa verksamheter (mobilitetsstöd, ökad projektvolym). Lägre kostnader på andra

håll (innovationsstärkande satsningar på Näringslivsområdet), har dock gjort att vi har ett överskott på 4,1 miljoner för 2019.

Läs vidare om kostnader under 4.3 Helårsprognos

Driftredovisning regional tillväxtnämnd

Belopp i mnkr	Budgetavvik else 2019	Omsättning 2019	Relation (%)	Budgetavvik else 2018
Område utbildning och arbetsmarknad (exkl folkhögskolor)	-1,7	22,4	-7,6	-0,4
- Fellingsbro Folkhögskola	0,9	65,2	1,4	0,9
- Kävesta Folkhögskola	0,0	38,6	0	0,5
Område näringslivsutveckling	1,8	39,5	4,6	0,0
Område välfärd och folkhälsa	0,8	17,2	4,7	1,2
Förvaltningsgemensamt	2,3	45,7	5,0	1,7
Resultat	4,1	228,6	1,8	3,9

Utbildning och arbetsmarknad (-1,7 mnkr, exkl folkhögskolor)

Efter att kostnaderna för mobilitetsstöd för vårterminen 2019 har konkretiserats lämnas en betydligt dyrare prognos än tidigare. Utgiften är svårprognostiserad, men det står klart att nämndens budget för mobilitetsstödet inte klarar av volymökningen.

I övrigt fortsätter området arbetet med "Kunskapslyft för barn och unga". Av 11,5 mnkr har hittills 1,8 mnkr betalats ut, men en flerårig aktivitetsplan finns för samtliga medel.

Fellingsbro Folkhögskola (+0,9 mnkr)

Positiv slutavräkning av statsbidragen 2018 kompenserar gott och väl att nivån för 2019 är något låg vilket främst beror på sänkt kostnadstäckning för stödpersoner från Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Kostnadsmässigt ligger skolan i nivå med budget vilket innebär att de oförutsedda statsbidragen genererar ett överskott som är tillfälligt för året.

Kävesta Folkhögskola (0,0 mnkr)

Även Kävesta har en god utveckling av statsbidragen vilket beror på att de har blivit beviljade fler deltagarveckor än vad som förutsattes i budget och att de fyller alla platser. När Musikens Hus nu har färdigställts ökar hyreskostnaderna. Därtill kommer kostnader för utrustning och inventarier.

Näringslivsutveckling (+1,8 mnkr)

Näringsliv har fått förstärkning avsedd för olika innovationsstärkande satsningar. Till större delen är det externa aktörer som är utförare och det finns en fördröjning i uppstart varför alla pengar inte har upparbetats under 2019. Därtill har tillfällig extern finansiering tillkommit varpå den regionala kostnaden minskar. Hyresavtalet avs friluftsgårdarna är uppsagt vilket har genererat lägre hyreskostnader.

Välfärd och folkhälsa (+0,8 mnkr)

Välfärd och folkhälsa har genomfört en stor konferens för landets familjecentraler i år vilket gör att omsättningen ökar kraftigt. Överskottet beror på tjänsteförsäljning och ersättning för medverkan i forskningsprojekt.

Förvaltningsgemensamt, (+2,3 mnkr)

Förvaltningskansliet har varit underfinansierat i budget med ca 1,2 miljoner kronor som en motvikt till att ett flertal områden återkommande har lämnat överskott (främst på grund av vakanser och hög projektfinansiering). Trots detta lämnas ett ännu större överskott, vilket beror på restriktivitet med kostnader i allmänhet, återhållsamhet med utvecklingsmedel, lägre kostnader för nämndens sammankomster än vad som har budgeterats samt en stor återbetalning av IT-kostnader.

4.3 Vidtagna åtgärder för att nå ekonomi i balans

Ekonomi följs upp månatligen i syfte att urskilja negativa avvikelser. Störst risk har funnits i folkhögskolornas ekonomi, men efter ett genomgående arbete med plan för långsiktig ekonomi i balans bedöms risken för underskott som liten där.

4.4 Investeringar

(Belopp i mnkr) Sammanställning uppföljning av investeringar, mnkr (nettoinvesteringar)	Utfall 2019	Budget 2019	Utfall 2018
Byggnadsinvesteringar innevarande års budget			
Byggnadsinvesteringar överfört från tidigare års budget			
Medicinteknisk utrustning innevarande års budget			
Medicinteknisk utrustning överfört från tidigare års budget			
IT-utrustning innevarande års budget			
IT-utrustning överfört från tidigare års budget		1,5	
Övrig utrustning innevarande års budget	0,8	1,7	
Övrig utrustning överfört från tidigare års budget	3,2	3,2	
Summa	4,0	6,4	

4.5 Produktions- och nyckeltal

5 Personalekonomi

5.1 Personalkostnader

	Utfall 2019	Utfall 2018
Lönekostnadsökningstakt (%)	8,0	3,0
Lönekostnad (kontoklass 40-41) (mnkr)	-85,4	-79,7

5.2 Kostnadsanalys

Konto	Kategori	Utfall 2019, mnkr	Utfall 2018, mnkr	Förändring, mnkr	Förändring %
4011+ 4081	Månadslöner	-75,1	-70,3	-4,8	6,8
4012	Timanställda	-0,5	-0,6	0,1	-16,7
4031	Obekvämt arbetstid	-0,1	-0,2	0,1	-50,0
4032	Övertid/mertid	-0,7	-0,7	0,0	0
4033	Jour och beredskap	-0,1	-0,1	0,0	0
4040	Förändring skuld jour, beredskap och övertid		0	0	#DIVISION/0!
4110+ 4150	Semesterkostnad inkl. skuldförändring	-5,1	-5,8	0,7	-12,1
4120	Sjuklön	-1,3	-0,9	-0,4	44,4
	Övrigt konto 40xx-41xx	-2,5	-1,1	-1,4	127,3
	Totalt kontoklass 40-41	-85,4	-79,7	-5,7	7,2

5.3 Antal tillsvidareanställda årsarbetare

Yrkesgrupp	Antal årsarbetare dec 2019			Antal årsarbetare dec 2018			Förändring		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Kurator/ famrådg/ kurativt arb	1,0	0,0	1,0	1,0	1,0	2,0	0,0	-1,0	-1,0
Städerska	5,8	0,0	5,8	5,8	0,0	5,8	0,0	0,0	0,0
Kock/ kallskänka/ köksbiträde	6,5	1,0	7,5	7,1	1,0	8,1	-0,6	0,0	-0,6

Yrkesgrupp	Antal årsarbetare dec 2019			Antal årsarbetare dec 2018			Förändring		
Vaktmästare o förrådsarbetare	1,0	2,0	3,0	1,0	2,0	3,0	0,0	0,0	0,0
Administratör	40,8	8,9	49,7	39,8	6,9	46,7	1,0	2,0	3,0
Handläggare	78,9	43,0	121,9	74,5	46,5	121,0	4,4	-3,5	0,9
Chef	13,0	7,0	20,0	14,0	9,0	23,0	-1,0	-2,0	-3,0
Ingenjör/tekniker/h antverkare	0,0	1,0	1,0	0,0	2,0	2,0	0,0	-1,0	-1,0
Lärare o annan pedagog	44,6	26,1	70,7	43,9	24,6	68,5	0,7	1,5	2,2
Elevassistent	8,7	5,0	13,7	7,7	5,0	12,7	1,0	0,0	1,0
Summa	200,3	94,0	294,3	194,8	98,0	292,8	5,5	-4,0	1,5

Antal tillsvidareanställda årsarbetare som redovisas i tabellen avser förvaltning regional utveckling som helhet. En uppdelning per nämnd är inte möjlig.

5.4 Sjukfrånvaro

Kategori	Jan-dec 2019			Jan-dec 2018			Förändring antal timmar, procent		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
Schemalagda timmar	413 708	208 178	621 886	391 637	201 684	593 320	22 071	6 494	28 566
Sjukfrånvaro, korttidsfrånvaro (tim)	10 083	3 149	13 232	7 709	3 252	10 961	2 374	-103	2 271
Sjukfrånvaro, långtidsfrånvaro (tim)	9 045	2 220	11 265	9 117	2 059	11 176	-72	161	89
Sjukfrånvaro totalt (tim)	19 128	5 369	24 498	16 826	5 311	22 137	2 302	58	2 360
Sjukfrånvaro, korttidsfrånvaro % *	2,44 %	1,51 %	2,13 %	1,97 %	1,61 %	1,85 %	0,47 %	0,10 %	0,28 %
Sjukfrånvaro, långtidsfrånvaro % *	2,19 %	1,07 %	1,81 %	2,33 %	1,02 %	1,88 %	0,14 %	0,05 %	0,07 %
Sjukfrånvaro totalt % *	4,62 %	2,58 %	3,94 %	4,30 %	2,63 %	3,73 %	0,33 %	0,05 %	0,21 %
*) Procent av schemalagd tid									

Sjukfrånvaron som redovisas i tabellen avser förvaltning regional utveckling som helhet. En uppdelning per nämnd är inte möjlig.

6 Framtida utmaningar

Projektstöd

Programmeringsarbetet kommer uppta mycket tid under 2020 då flera EU-program ska skrivas fram. EUs budget kommer att minska. I dagsläget är det tämligen klart att sammanhållningspolitiska medel till Sverige minskar i nästa programperiod vilket även gäller för medel inom programmen för interregional samverkan. Det medför mindre EU-finansiering till utvecklingsprojekt och svårare förutsättningar för internationella projekt. Med fortsatta sparkrav inom Region Örebro län under 2020 blir det en utmaning att motivera internationellt arbete som kan anses vara resurskrävande och fordrar nytänkande insatser.

Utbildning och arbetsmarknad

Det finns stora och komplexa utmaningar relaterat till utbildnings- och arbetsmarknadsområdet både på kort och på lång sikt. Förändringarna på arbetsmarknaden uppkommer av flera orsaker där konjunktur, demografi och teknikförändringar utgör de viktigaste. En utmaning inom kompetensförsörjningsarbetet är att det saknas en nationell strategi för området.

Den regionala rollen inom utbildning, arbetsmarknad och kompetensförsörjning kommer i många sammanhang upp som viktig och betydelsefull. I flera av de statliga utredningar som pågår finns en ny roll beskriven där det regionala beslutsmandatet föreslås stärkas. Exempelvis gällande utbildningsutbud i kommunal vuxenutbildning, planering och dimensionering av gymnasial utbildning, yrkeshögskoleutbildningar samt arbetsmarknadsutbildningar.

Kommunerna har ett mycket stort medborgaransvar inom området utbildning och arbetsmarknad, samtidigt som en stor del av utvecklingsarbetet behöver göras lokalt. Kommunernas och regionens kapacitet att driva förändringsarbete är en viktig tillväxtfaktor för det regionala utvecklingsarbetet. Ytterligare kapacitet behövs för att förstärka det lokala och regionala utvecklingsarbetet inom utbildning och kompetensförsörjning.

I projektet *Effektivare validering i Örebro län* har det blivit tydligt att frågan om validering är komplex. Definitioner, roller och ansvarsområden utgör exempel på huvudfrågor där validering förekommer på en rad olika vis och som ibland ”krockar i systemen”. Förhoppningsvis kan Valideringsdelegationens arbete och det slutbetänkande som kommer i januari år 2020, hjälpa till att reda ut några av dessa frågetecken. Det är tydligt att ett fortsatt utvecklingsarbete för en effektivare validering behöver tas vid efter projektslut februari 2020, för att Örebro län ska kunna ta några större kliv framåt i frågan.

Vård och omsorg är en bransch med stora kompetensförsörjningsbehov. Den tillgängliga arbetskraftens kompetens matchar inte branschens behov. Inom Vård- och omsorgscollege behöver diskussioner kring breddad rekrytering och differentierade arbetsuppgifter föras ytterligare.

Det är viktigt att säkerställa att alla aktörer är med i samverkansprocesserna och att det blir konsensus i de aktiviteter, avtal och planer som skrivs fram. Här ser området resultat; till exempel aktivitetsplanen för samverkansdokumentet "Kunskapslyft barn och unga 2016-2022", gymnasiesamverkansavtalet samt förslaget till samverkansavtal för den kommunala vuxenutbildningens utveckling. Det fortsatta arbetet med att nå inflytande, delaktighet och

konsensus är ständigt pågående och i fokus.

I Örebroregionen finns idag stora utmaningar inom hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola. Grupperna med barn med stora behov ökar och köerna blir längre och längre. Länets skolresultat sjunker år efter år och antalet avhopp från gymnasieskolan är för många. Barn och familjer ”faller mellan stolarna” och får inte tillräckligt med stöd tillräckligt snabbt – en bidragande orsak är bristande samordning och ansvarsfördelning i och mellan ansvariga verksamheter (hälso- och sjukvård, socialtjänst och skola). Verksamheterna klarar inte att vända trenden på egen hand. Nya grepp måste tas – grepp där verksamheterna samarbetar med barnet i fokus! Det kräver ett nytt synsätt, en kulturförändring och en organisationsförändring där strukturer bryts upp från grunden. Örebro län behöver utveckla samordning och ansvarsfördelning mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård för att kunna arbeta mer effektivt mot det växande behovet hos barn och unga.

En fortsatt framtida utmaning för regionens båda folkhögskolorna är att möta målgruppens ökade behov av stöd för att lyckas med sina studier. Under året har skolorna kompetensutvecklat personal i bemötande av personer med Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) samt psykisk ohälsa.

Ytterligare en utmaning är det fortsatta arbetet för minskad sårbarhet genom en mer ”nära” organisation.

Folkhögskolornas behov av att ändamålsenliga lokaler kvarstår också som en utmaning. Kävesta folkhögskola planerar för en utbyggnation av danshuset, vilket även kommer att ge allmän kurs tillgång till lokaler för rörelse. I Fellingsbro är man väldigt trångbodda. Arbetet med nybyggnation av aula samt fler klassrum/grupprum är påbörjat. Verksamheten i Lindesberg på (Masugnen) planeras flytta till Fellingsbro. En utmaning är att antalet sökande till Teckenspråksutbildningen i Örebro är få, dessutom har vi många avhopp. En förstudie om anledningarna till det gjordes under 2019 och nu görs en större undersökning tillsammans med Västanviks och Södertörns Folkhögskolor, vilka bedriver samma utbildning.

Näringslivsutveckling

Område Näringslivsutveckling ansvarar för och arbetar med genomförandet av 4 handlingsplaner direkt kopplade till den regionala utvecklingsstrategin (RUSen). Området har dessutom fått ansvar för ett antal tunga uppdrag. Förväntningarna på utveckling och kommunikation runt Bergslagsleden ökar konstant. Under 2020 kommer det även ställas krav på medverkan från området vad gäller arbetet inför ny programperiod i EU.

Trycket på verksamheten och utvecklingsledarna är stort och för att kunna leverera utifrån de ställda förväntningarna och samtidigt kunna arbeta med samverkan såväl internt som externt behöver kommunikationsresurser tillföras området.

I genomförandet av handlingsplanerna är området till största delen beroende av aktörer utanför den egna organisationen. Regionen behöver agera tydligare som ägare och finansär. Samverkan och samordningen mellan aktörerna inom främjande och innovationsstöd behöver förbättras.

Välfärd och folkhälsa

Verksamheten kommer fortsättningsvis i hög utsträckning ta sin utgångspunkt i genomförandet

och uppföljningen av handlingsplanerna utifrån den regionala utvecklingsstrategin (RUS). En utmaning blir att se dessa tre planer som en gemensam strategi för utvecklingen. Särskilt med tanke på de samverkande parterna som kommer att i sin verksamhet ha svårt att förhålla sig till tre separata handlingsplaner.

Utvecklingen mot en god och nära vård utgör grunden för det fortsatta arbetet med att stödja utskrivningsprocessen och arbetet med en ny överenskommelse om hälso- och sjukvård i hemmet. Den nuvarande hemsjukvårdsöverenskommelsen är 15 år gammal även om den reviderats på senare tid. En framtida överenskommelse måste ta sin utgångspunkt i tillitsbaserad samverkan och mer fokusera på det gemensamma uppdraget än på gränssnitt. Dessutom behöver frågor kring samverkan kring barn, psykiskt funktionsnedsatta och insatser på rehabiliteringsområdet ingå i överenskommelsen. Utvecklingen av användningen av SIP (samordnad individuell planering) kommer också särskilt att uppmärksammas. En gemensam målbild för de samverkande parterna som kan styra utvecklingen behöver förankras.

Digitaliseringen ställer nya och stora krav på de verksamheter område välfärd och folkhälsa stödjer. Område välfärd och folkhälsa behöver nya kunskaper och resurser för att kunna ge kommuner och närliggande hälso- och sjukvård stöd i detta. Samverkan med staben för digitalisering är väsentlig. Under 2020 finns resurser att göra en särskild satsning på detta område som dock är betydligt mer än ett tillfälligt projekt.

Fortsatt utveckling av arbetet med kunskapsstyrningen är också väsentlig. Fler områden kommer att tillkomma där kommunal medverkan behövs och dessutom måste processer för att kunna ta till vara och implementera den kunskap som kommer att rekommenderas inom systemet att behöva utvecklas inom kommunerna.

Under 2020 kommer en särskild satsning göras för att utveckla samverkan för en bättre psykisk hälsa. Resurser har ställts till förfogande genom medel från SKRs (Sveriges kommuner och regioner) överenskommelser med staten.

Liv och hälsa ung genomförs i början av 2020. Arbetet kommer genomföras för att analysera och sprida resultat från undersökningen. Ett särskilt utvecklingsarbete kommer genomföras på föräldraskapsstödsområdet inriktat mot såväl familjecentralsverksamhet som gruppverksamhet för föräldrar.

En särskild utmaning i samverkans- och utvecklingsarbetet är de ekonomiska svårigheter som både regionen och kommunerna i nuläget brottas med. Risk finns att de olika parterna mer ser till sina egna behov än de gemensamma. Svårigheter finns också att mobilisera resurser till utvecklingsarbete.

7 Intern styrning och kontroll

Intern styrning och kontroll (ISK) är en process som regionstyrelsen, nämnderna och verksamhetsledningarna har för att tillsammans upprätthålla en effektiv ledning och styrning av verksamheten. Processen ska säkerställa en ändamålsenlig och lagenlig verksamhet, det vill säga att verksamheten bedrivs i enlighet med de krav som ställs på verksamheten:

Intern styrning

- a) Att verksamheten fullgör sina föreskrivna uppgifter samt uppnår beslutade mål och uppdrag.
- b) Att verksamheten bedrivs inom tilldelade ekonomiska ramar.

Intern kontroll

- c) Att verksamheten följer de styrande dokument som Region Örebro län har beslutat samt lagar, förordningar, föreskrifter och avtal som gäller för verksamheten.
- d) Att redovisningen och uppföljningen av verksamheten och ekonomin är rättvisande och ändamålsenlig.
- e) Att informationssäkerheten är tillgodosedd utifrån kraven på konfidentialitet, riktighet, tillgänglighet och spårbarhet.

Den interna kontrollen ska vara tillräcklig enligt Kommunallagen (KL) 6 kap. 7 §. Med tillräcklig menas att processen för den interna styrningen och kontrollen ska vara ändamålsenligt utformad efter verksamhetens förutsättningar, art och omfattning.

Nämnderna ansvarar för att verksamheten inom sina ansvarsområden bedrivs i enlighet med kraven samt att verksamheten inom sina ansvarsområden upprätthåller en tillräcklig intern styrning och kontroll.

Regionstyrelsen ska utifrån sin uppsiktsplikt göra ett utlåtande i årsredovisningen om den interna styrningen och kontrollen för verksamheten inom Region Örebro län har varit tillräcklig.

7.1 Internkontrollplan

Symbolförklaringar

✓ = Avslutad ↓ = Ej genomförd

HR

Risken att systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) inte efterlevs.

Status	Åtgärd
✓	<p>Varje chef ska säkerställa efterlevnaden av SAM utifrån de regionövergripande dokument som finns, och uppföljning ska ske i ledningsgrupper och i samverkansgrupper.</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Riskbedömning har gjorts i alla verksamheter under 2018 och till dessa har det kopplats olika former av handlingsplaner och aktivitetsplaner. Uppföljning av dessa görs i samband med utarbetade av handlingsplaner kopplade till medarbetarenkäten. I övrigt gäller att kontroll av efterlevnaden av SAM-processen sker i samverkan med fackliga parter. En årlig uppföljning på regionövergripande nivå är också under utveckling. Åtgärden kommer att finnas med i nästa års riskanalys.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>

Risken att rekryteringsrutiner inte efterlevs.

Status	Åtgärd
✓	<p>Regionövergripande åtgärd: Tillse att chefer går igenom och får kännedom om rutinerna för rekrytering samt tillse att chefer går chefsutbildningar i Kompetensbaserad rekrytering.</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Under 2018 togs en rekryteringsrutin fram, beslutades och kommunicerades till alla chefer inom regional utveckling. Rekryterande chef är ansvarig för att rutinen följs. HR på regional utveckling följer löpande upp rekryteringsarbetet och driver ett fortsatt utvecklingsarbete kring frågorna. Åtgärden kommer att finnas med i nästa års riskanalys.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>

Risken att underlag för utbetalning av lön och arvoden inte är korrekta.

Status	Åtgärd
✓	<p>Mer information till ansvariga om konsekvenserna av felaktiga underlag inför löne- / arvodeutbetalning.</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>HR har informerat alla chefer om vikten av korrekta underlag inför lönekörningarna och därtill kopplade stoppdatum under 2019. Åtgärden kommer att finnas med i nästa års riskanalys.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>

Risken att representation hanteras felaktigt i verksamheten

Status	Åtgärd
✘	<p>Besluta av förvaltningen framtagna riktlinjer för representation</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Åtgärden ej genomförd då den gemensamma riktlinjen inom Region Örebro län för representation har tagit fram ännu inte har beslutats. Förvaltningen har därför inte kunnat implementera den i verksamheten. Åtgärden kommer att finnas med i 2020 års riskanalys.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>
✘	<p>Implementera tillämpning av beslutade riktlinjer för representation</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Åtgärden har inte genomförts då de framtagna riktlinjerna inte är beslutade. Åtgärden finns med i 2020 års riskanalys.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>
✓	<p>Genomför slumpmässiga stickprovskontroller i verksamheten, för att följa upp tillämpningen riktlinjerna för representation</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Under hösten har ekonomienheten på förvaltning regional utveckling genomfört stickprovskontroll på förvaltningens fakturor, med syfte att kontrollera att rätt konto används vid extern och intern representation samt att anteckning med syfte fanns och att dagordning och deltagarförteckning fanns bifogat fakturan.</p>

Status	Åtgärd
	<p>Utgångspunkten har varit de riktlinjer som tagits fram i utkast form inom Region Örebro län. Dessa riktlinjer baseras på externa regelverk och kunde därför tillämpas vid den här typen av stickprovskontroll.</p> <p>I de fall felaktigheter konstaterades, togs kontakt med berörd och ändringar/kompletteringar gjordes. Denna åtgärd finns med i IK planen för 2020, men kommer efter det att övergå som ett löpande moment.</p> <p>Ansvar Ekonomichef</p>

Ekonomi

Risken att inköp görs utanför avtal.

Status	Åtgärd
✓	<p>Följa upp att förvaltningen har implementerat regionens Upphandlingspolicy.</p> <p><i>Kommentar</i> Uppföljning av arbetet med implementering av upphandlingspolicyn har skett i förvaltningens ledningsgrupp. Åtgärden kommer inte vara med i nästa års riskanalys.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>
✓	<p>Genomföra avtalsuppföljning inom utpekade områden samt vidta åtgärder vid avvikelser.</p> <p><i>Kommentar</i> Har för 2019 inte varit aktuellt för regional utveckling. Åtgärden kommer att finnas med i 2020 års riskanalys.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>
✓	<p>Öka beställarkompetens samt tydliggöra och utveckla beställarorganisationen inom respektive förvaltning.</p> <p><i>Kommentar</i> Förvaltning regional utveckling har under 2019 avvaktat resultatet från det projekt som pågått inom förvaltning regionservice och hälso- och sjukvårdsförvaltningen. Oklart vad förvaltningen kan tillgodogöra sig från projektets resultat. Åtgärden är med i nästkommande års riskanalys.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>

Risken att kontanta medel hanteras felaktigt.

Status	Åtgärd
⚠	<p>Genomföra stickprovskontroll av kontantkassor i enlighet med rutin.</p> <p><i>Kommentar</i> En rutin för hantering av handkassor har arbetats fram inom RÖL och håller på att testas och implementeras. Stickprovskontroller kommer att genomföras av regionservice och utifrån vad som framkommer där</p>

Status	Åtgärd
	<p>behöver rutinerna inom förvaltningen förändras.</p> <p>Förvaltningen har som målsättning att bli kontantfria och därmed minimera antalet handkassar.</p> <p>Åtgärden finns med i 2020 års riskanalys och kommer att genomföras i enlighet med plan från region service.</p> <p>Ansvar Ekonomichef</p>

Risken att utbetalning sker av leverantörsfakturor som är bristfälliga/ felaktiga.

Status	Åtgärd
✓	<p>Regionövergripande åtgärd: Säkerställa via information/utbildningsinsatser att alla beställare/attestanter tar ett bättre ansvar för kontroll och anteckning vid attest.</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Ekonomienheten på regional utveckling har haft genomgång av framtagna rutinbeskrivning med ledningsgruppen samt skickat ut denna till samtliga attestanter inom förvaltningen. Utbildning i ekonomi planeras för att bl.a. höja kompetensen inom denna del i process.</p> <p>Ekonomienheten upplever att det blivit bättre hantering även om det kräver löpande insatser för att säkerställa rätt hantering.</p> <p>Åtgärden kommer inte finnas med i nästkommande års riskanalys utan ingå som del i de utbildningsinsatser som planeras genomföras under 2020.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>
✓	<p>Regionövergripande åtgärd: Genomföra stickprovskontroll av fakturor inom utpekade områden.</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Se kommentar under representation, arbetet är genomfört och de avvikelser som identifierades har åtgärdats. Åtgärden finns inte med i kommande års riskanalys.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>

Informationssäkerhet

Risken att verksamheten inte efterlever tillämplig dataskyddslagstiftning.

Status	Åtgärd
✓	<p>Regionövergripande åtgärd: Varje förvaltning ska säkerställa ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete.</p> <p><i>Kommentar</i></p> <p>Inom förvaltningen finns en grupp för informationssäkerhetsfrågor vilken möts vid behov. Under hösten har ett arbete påbörjats med hur förvaltningen säkerställer ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete. Till följd av oförutsedda händelser har arbetet försenats. Åtgärden kommer att ingå i 2020 års riskanalys.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>

Status	Åtgärd
	<p>Regionövergripande åtgärd: Säkerställa att informationsklassning av IT-stöd som innehåller personuppgifter har genomförts i enlighet med riktlinje för informationsklassning. Dokumentnr 434302</p> <p><i>Kommentar</i> Informationsklassning av förvaltningens IT-system har inte kunnat genomföras i den takt som planerats. Orsakerna är primärt resurs- och kompetensbrist. Åtgärden finns med i 2020 års riskanalys.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>
	<p>Regionövergripande åtgärd: Informationsägare/objektägare ska säkerställa att identifierade informationssäkerhetsbrister åtgärdas.</p> <p><i>Kommentar</i> De risker som identifieras arbetar förvaltningen med att åtgärda. Åtgärden finns med i 2020 års riskanalys.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>

Kvalitet och utveckling

Risken att ett systematiskt arbetsätt för processer som kräver samordning över organisatoriska gränser inte tillämpas.

Status	Åtgärd
	<p>Regionövergripande åtgärd: Implementera ett processororienterat arbetsätt där behov finns. Stöd: adekvat metodstöd. Processororienterat arbetsätt på intranätet.</p> <p><i>Kommentar</i> Det organisatoriska lärandet och samarbetet över gränser inom förvaltningen och externt är under ständig utveckling. En stor del av verksamhetens utvecklingsledare har över åren utbildats i ett processbaserat arbetsätt med externt fokus. I den mån verksamheten behöver metodstöd som finns att tillgå internt används detta.</p> <p>Åtgärden har haft effekt och den ingår i kommande års riskanalys.</p> <p>Ansvar Förvaltningschef</p>
	<p>Regionövergripande åtgärd: Varje förvaltning ska i samverkan identifiera och beskriva prioriterade processer som kräver samordning mellan verksamheter. Stöd: adekvat metodstöd. Organisation för processledning och Systemkarta på intranätet.</p> <p><i>Kommentar</i> RUS, den regionala utvecklingsstrategin, är ett av förvaltningens viktigaste styrdokument. Genomförandet och uppföljningen av RUS påverkar hela förvaltningen, både i ett internt men också externt perspektiv. Kopplat till RUS och de s k 1:1-medlen vars syfte är att bidra till RUS förverkligande pågår ett flertal utvecklingsarbeten. En analys- och uppföljningsplan kopplad till RUS har tagits fram, en utvärderings- och uppföljningsplan för 1:1-medlen tas fram och arbetsättet kring projekt ses för närvarande över.</p> <p>Förvaltningskansliets verksamheter har utöver ovanstående under hösten påbörjat ett utvecklingsarbete i syfte att samordna sitt stöd till verksamhetsområdena på ett bättre och effektivare sätt.</p>

Status	Åtgärd
	Åtgärden har haft effekt och arbete pågår löpande med detta. Åtgärden ingår i 2020 års riskanalys.
Ansvar	Förvaltningschef

Projektverksamhet

Risken att beslutad åtgärdsplan för att projekt ska löpa enligt plan och budget inte följs eller ger önskad effekt.

Status	Åtgärd
✓	Uppföljning sker februari 2018 i enlighet med beslut i regional utvecklings ledningsgrupp.
	<i>Kommentar</i> Fortsatta insatser har gjorts utifrån beslutad åtgärdsplan. Bland annat har ett utvecklingsarbete inom förvaltningen påbörjats för att utveckla projektstyrningsmodellen PIRÖ. Åtgärden börjar få effekt och den kommer inte ingå i nästa års riskanalys.
Ansvar	Förvaltningschef

Ordning och reda

Risken att material som ska diarieföras inte diarieförs

Status	Åtgärd
✓	Utbilda anställda i regler som styr diarieföring samt i Platina
	<i>Kommentar</i> Särskilda utbildningsinsatser för förvaltningens chefer och medarbetare genomfördes tillsammans med Centrala diariet hösten 2018. Därefter har individuella utbildningar med nya medarbetare och chefer genomförts internt på förvaltningen. Åtgärden har gett effekt men behöver ingå i det löpande arbetet. Åtgärden finns inte med i nästkommande års riskanalys.

Risken att förvaltningen regional utveckling inte efterlever arkivreglementet och arkivhandbok

Status	Åtgärd
✓	Utbilda anställda i regler som styr arkivhanteringen
	<i>Kommentar</i> Utbildningsinsatser via APT har genomförts och genomförs vid behov. En större enskild gallringsinsats har under 2019 gjorts kopplat till Länsstrafikens arkivmaterial. Åtgärden har haft effekt och kommer fortsatt ingå i det löpande arbetet. Åtgärden finns inte med i nästkommande års riskanalys.

7.2 ISK-bedömning

Den interna styrningen och kontrollen är ändamålsenligt utformad och det beslutade arbetssättet har tillämpats i verksamheten. Därmed bedöms den interna styrningen och kontrollen som tillräcklig.

4

Handlingsplan för social välfärd 2019-2022

19RS10641

Handlingsplan för social välfärd 2019-2022

Förslag till beslut

Regionala tillväxtnämnden beslutar

att anta handlingsplan för Social välfärd 2019-2022 samt

att regionala tillväxtnämnden årligen hålls informerad om uppföljningen.

Sammanfattning

Utifrån den Regionala Utvecklingsstrategins prioriterade område 5.6 har en handlingsplan för social välfärd utarbetats. Denna har processats fram i samverkansorganisationen med stor delaktighet från länets kommuner. Förslaget till handlingsplan har varit utsänd på remiss till länets kommuner och behandlats i det specifika samverkansrådet för social välfärd samt vård och omsorg. Utifrån handlingsplanens delmål kommer länsgemensamma aktiviteter att genomföras med förankring i samverkansorganisationen. För kommunerna kan planen vara en utgångspunkt vid utformning av den egna verksamhetsplaneringen.

Ärendebeskrivning

Den regionala utvecklingsstrategin, Tillväxt och hållbar utveckling i Örebro län antogs 2018 och gäller fram till 2030. Inom ramen för denna har tio prioriterade områden fastslagits. Ett av dessa är "Hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård". Inom de prioriterade områdena ska olika handlingsplaner tas fram som på ett närmare sätt beskriver genomförandet av strategin. Inom det nu aktuella området har tre handlingsplaner tagits fram. Handlingsplanen för "God, jämlik och jämställd hälsa" är sedan tidigare antagen liksom handlingsplanen för "Sammanhållen vård och omsorg".

Handlingsplanen "Social välfärd" har en föregångare i det regionala programmet för social välfärd som gällde för åren 2012-2015. Den nya planens främsta tillämpningsområde är den kommunala socialtjänsten men berör även arbetsmarknadsområdet, rättsväsendet, skolan, hälso och sjukvården och ideell sektor

som samverkande aktörer. Syftet med planen är att vara riktninggivande för utvecklingen inom välfärdsområdet i länet.

Handlingsplanen har utarbetats inom ramen för samverkansorganisationen i nära samverkan med ansvariga chefer i länets kommuner; socialchefer, vård och omsorgschefer, chefer inom funktionsstödsområdet och chefer för individ och familjeomsorgen liksom företrädare för brukarorganisationer. Utvecklingsledare på område Välfärd och folkhälsa har ansvarat för processen. Förslaget har godkänts av socialchefgruppen. Kommunchefs och regiondirektörsgruppen (KC/RD) har informerats om förslaget liksom folkhälsocheferna och flertalet områdeschefer i hälso- och sjukvården. Brukarorganisationer har fått bidra med erfarenheter som underlag.

Länets kommuner har haft möjlighet att lämna synpunkter genom ett remissförfarande. Åtta kommuner har besvarat denna och samtliga förutom en tillstyrkt antagandet. Ljusnarsbergs kommun har framfört att de anser att planen inte är komplett eftersom bilagan med uppföljningsplan och indikatorer för uppföljning inte är framtagen ännu. Andra kommuner har haft synpunkter på planens innehåll. Dessa har tagits hänsyn till i den slutliga versionen av förslag till handlingsplan.

Beredning

Ärendet har beretts i specifika samverkansrådet för social välfärd samt vård och omsorg.

Bedömning

Handlingsplanen är väl förankrad i samverkansorganisationen. Företrädare för kommunernas socialtjänstverksamhet har i hög utsträckning medverkat i utarbetandet av planen. Den är viktig som ett gemensamt vägledande dokument för utvecklingen av välfärdsområdet i länet.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Förslaget bedöms inte få några konsekvenser ur ett miljöperspektiv. I den regionala utvecklingsstrategin är jämställdhet och barn och unga angivna som utgångspunkter. Handlingsplanen är framtagen utifrån detta.

Ekonomiska konsekvenser

Handlingsplanen får inga direkta ekonomiska konsekvenser. I genomförandet av denna får beslut fattas särskilt för varje särskild aktivitet om dessa inte rymms inom ordinarie verksamhet.

Tjänsteställe, handläggare
Välfärd och folkhälsa, Ingmar Ångman

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS10641

Uppföljning

Uppföljning kommer att ske inom samverkansstrukturen. Årliga uppföljningsrapporter kommer att lämnas från område Välfärd och folkhälsa. Den regionala utvecklingsstrategin som helhet följs upp inom partnerskapet för regional utveckling. Regionala tillväxtnämnden hålls årligen informerad om uppföljningen.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regional tillväxtnämnd den 14 februari 2020.

Handlingsplan Social välfärd 2019-2022.

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till:

Örebro läns kommuner

Handlingsplan Social välfärd

Regional handlingsplan 2019-2022

Version 1

Sammanfattning

Utgångspunkten för den här handlingsplanen är det prioriterade området Hälsöfrämjande arbete och hälso- och sjukvård, med inriktning särskilda insatser för sårbara grupper. Handlingsplanen för social välfärd har tagits fram i dialog med strategiska nätverk inom socialtjänstområdet, samverkansgrupper inom den regionala stödstrukturen för samverkan mellan kommunerna och regionens hälso- och sjukvård, brukarråd och folkhälsochefer.

De effektmål i den regionala utvecklingsstrategin som handlingsplanen ska bidra till är goda uppväxtvillkor, goda försörjningsmöjligheter, god och jämlik hälso- och sjukvård, god och jämlik folkhälsa och ökad grad av delaktighet och inflytande.

Strategiska inriktningar, relaterade till hela handlingsplanen, är kunskaps- och metodutveckling, förändringsledning och digitalisering. Handlingsplanens åtta delmål är

1. Ökad delaktighet för den enskilde (och närstående)
2. Ökade möjligheter till meningsfull fritid och social samvaro
3. Människor lever ett liv fritt från missbruk och beroende
4. Våldsfria nära relationer
5. Sårbara barn får det stöd de behöver
6. Fullgjord skolgång för utsatta barn
7. Ökad möjlighet till egen försörjning
8. Kompetensbehovet inom den sociala välfärden är tillgodosett

Handlingsplanen är beslutad av Regionala tillväxtnämnden.

Handlingsplan Social välfärd

Beslutsversion

2020-01-27

Innehåll

1.	Inledning.....	5
2.	Utmaningar i länet.....	5
	Skillnaden i hälsa och levnadsvanor ökar mellan olika grupper ..	5
	Den psykiska ohälsan ökar.....	5
	Vi lever längre.....	6
3.	Effektmål	6
3.1	Integrerande perspektiv	6
3.2	Strategisk inriktning.....	6
3.2.1	Kunskaps- och metodutveckling	6
3.2.2	Förändringsledning	7
3.2.3	Digitalisering	7
4.	Fokus i handlingsplanen	8
	Önskvärt läge i RUS år 2030 är:.....	8
4.1	Andra pågående utvecklingsprocesser.....	8
5.	Insatsområden 2019-2022	9
5.1	Tillgängliga insatser med kvalitet för sårbara grupper ..	9
5.1.1	Delmål 1. Ökad delaktighet för den enskilde (och närstående).....	9
5.1.2	Delmål 2. Ökade möjligheter till meningsfull fritid och social samvaro.....	10
5.1.3	Delmål 3. Människor lever ett liv fritt från missbruk och beroende.....	10
5.1.4	Delmål 4. Våldsfria nära relationer.....	11
5.2	Sårbara barns och ungas rättigheter	11
5.2.1	Delmål 5. Sårbara barn får det stöd de behöver.....	12
5.2.2	Delmål 6. Fullgjord skolgång för utsatta barn	12
5.3	Ekonomisk trygghet	13
5.3.1	Delmål 7. Ökad möjlighet till egen försörjning.....	13
5.4	Kompetensförsörjning	13

5.4.1	Delmål 8. Kompetensbehovet inom den sociala välfärden är tillgodosett.....	14
6.	Genomförande och uppföljning	15
6.1	Genomförande	15
6.2	Uppföljning	15

1. Inledning

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) som antogs av regionfullmäktige i mars 2018, sträcker sig fram till 2030. Strategin identifierar utmaningar och strategiska inriktningar inom tio prioriterade områden som syftar till att nå de tre övergripande målen och deras effektmål. De tre övergripande målen är stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet samt god resurseffektivitet.

Utgångspunkten för den här handlingsplanen är det prioriterade området Hälsöfrämjande arbete och hälso- och sjukvård, med inriktning särskilda insatser för sårbara grupper. I den regionala utvecklingsstrategin är psykisk hälsa och levnadsvanor bland barn och unga samt behov kopplade till det ökade antalet äldre särskilt prioriterade.

Handlingsplanen för social välfärd har tagits fram i dialog med strategiska nätverk inom socialtjänstområdet, samverkansgrupper inom den regionala stödstrukturen för samverkan mellan kommunerna och regionens hälso- och sjukvård, brukarråd och folkhälsochefer.

En länsövergripande plan för social välfärd har funnits sedan 2012 som ett resultat av den nationella satsningen på kunskapsutveckling av socialtjänsten och den närliggande hälso- och sjukvården. Planen var ett komplement till dåvarande regionala utvecklingsstrategi.

2. Utmaningar i länet

Den regionala utvecklingsstrategin pekar på tre utmaningar i länet inom området Hälsöfrämjande arbete och hälso- och sjukvård.

Skillnaden i hälsa och levnadsvanor ökar mellan olika grupper

Människors livsvillkor är viktiga förutsättningar för goda levnadsvanor och för en god och jämlik hälsa. Hälsan har förbättrats i länet som helhet, men är ojämnt fördelad såväl geografiskt som socioekonomiskt. Flickor uppger i lägre grad än pojkar att de mår bra och gapet ökar. Kvinnor uppger god hälsa i lägre grad än män. Personer med lägre utbildning, sämre ekonomi, utan arbete, personer med funktionsnedsättning och hbtq-personer löper större risk för ohälsa.

Den psykiska ohälsan ökar

Majoriteten av befolkningen i länet uppger att de har ett gott psykiskt välbefinnande, men allt fler rapporterar nedsatt psykiskt välbefinnande.

Männen mår bättre än kvinnorna. Lägst andel med gott psykiskt välbefinnande finns bland kvinnor i åldern 16–29 år. En annan sårbar grupp är de flyktingar som upplevt traumatiska och livshotande händelser före och under flykten från hemlandet till Sverige.

Vi lever längre

Andelen äldre ökar i vårt län. Vi kan stärka det friska och skjuta upp funktionsnedsättningar genom hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser. Det förbättrar livskvaliteten för den enskilde och minskar samhällskostnaderna för vård och omsorg.

3. Effektmål

Det prioriterade området Hälsofrämjande arbete och hälso- och sjukvård ska bidra till att uppnå främst effektmålen och önskvärt läge till år 2030.

- Goda uppväxtvillkor
- Goda försörjningsmöjligheter
- God och jämlik hälso- och sjukvård
- God och jämlik folkhälsa
- Ökad grad av delaktighet och inflytande

3.1 Integrerande perspektiv

Den regionala utvecklingsstrategins fyra integrerande perspektiv är: jämställdhet, barn och unga, internationellt samarbete och integration. Perspektiven är integrerade i handlingsplanen.

3.2 Strategisk inriktning

I RUS lyfts strategiska inriktningar som har betydelse för denna plan. Inriktningen är lokal och regional samverkan samt tidiga förebyggande och integrerade insatser till barn och unga.

I framtagandet av handlingsplanen har ytterligare strategiska inriktningar identifierats. Dessa bedöms vara betydelsefulla för att uppnå effektmålen i RUS och är relaterade till samtliga insatsområden. De är:

3.2.1 Kunskaps- och metodutveckling

Samverkan mellan aktörer är nödvändig för att samhällets resurser ska användas på bästa sätt. Samtidigt är en alltmer kunskapsbaserad verksamhet önskvärd. Praktiken behöver präglas av lärande och kontinuerlig kunskapsutveckling för att utmönstra mindre bra arbetssätt och utveckla dem som är bra. Den kunskapsbaserade praktiken innebär att använda bästa

tillgängliga kunskap och att utveckla ny kunskap via brukare, forskning och professionella.

Den nationella kunskapsstyrningen inom socialtjänsten stärker förändrade arbetssätt, vilket innebär att utveckla, samordna, sprida och använda bästa möjliga kunskap. I kunskapsstyrningen ingår kunskapsstöd, stöd till uppföljning och analys samt stöd till verksamhetsutveckling och till ledarskapet. Få kommuner uppger att de använder resultaten av systematisk uppföljning för att utveckla verksamheterna.

3.2.2 Förändringsledning

De kommande decennierna krävs stora omställningar inom välfärdsområdet, inte minst för att möta behoven hos de växande grupperna av äldre och personer med psykisk ohälsa. Att ge insatser med kvalitet till sårbara grupper är ett svårt och komplext uppdrag som utmanar de befintliga arbetssätten och ställer krav på nya arbetssätt. Samtidigt kommer både de ekonomiska och personella resurserna vara ansträngda vilket kräver förändringsledning. Det innebär att resurseffektivt och smidigt skapa förändring i en organisation. Tre faktorer är centrala för att lyckas: kompetens hos personal, ett effektivt ledarskap och en stödjande organisation.

En annan bärande del i att lyckas med utmaningarna är tillitsbaserad styrning, som innebär en förskjutning av fokus från traditionell, formell styrning till en starkare betoning på kultur och ledarskap. Styrningen ska kunna balansera behovet av kontroll med förtroende för medarbetares kunskap, kompetens och erfarenhet.

Det ska finnas stöd för att göra rätt och det ska finnas förutsättningar för uppföljning och lärande. Det finns behov av att tydligare kunna prioritera resurser och insatser som gör skillnad för brukarna.

3.2.3 Digitalisering

Digitalisering är en del av förändringsledningen, att chefer och ledare har kunskaper om digitaliseringens möjligheter för att stötta och leda sina medarbetare i den digitala förändringsprocessen. Digitaliseringen behöver användas i effektiviserande syfte för att möta utmaningarna inom välfärdssektorn och då krävs att vi tillsammans mobiliserar och samordnar de resurser som finns. Digitalisering och e-hälsa kan öka individens delaktighet och den stimulerar kunskapsutbyte.

4. Fokus i handlingsplanen

Handlingsplanen ska bidra till RUS effektmål genom att utveckla insatserna för sårbara grupper inom framför allt kommunernas socialtjänster men också andra aktörer inom välfärdsområdet, och samverkan dem emellan.

Handlingsplanen riktar sig till politiker och tjänstemän i strategiska nätverk och samverkansgrupper inom den regionala stödstrukturen för samverkan mellan kommunerna och regionens hälso- och sjukvård.

Förutom denna finns ytterligare två handlingsplaner inom området. En handlingsplan för god, jämlik och jämställd hälsa med fokus på folkhälsoarbetet ur ett medborgarperspektiv och en handlingsplan för sammanhållen vård och omsorg med fokus på samverkan mellan regionens hälso- och sjukvård och kommunernas socialtjänst och hälso- och sjukvård. De tre handlingsplanerna ska ses om en helhet som stärker och kompletterar varandra.

Önskvärt läge i RUS år 2030 är:

Utöver breda folkhälsoinsatser görs särskilda insatser för sårbara grupper. Psykisk hälsa och levnadsvanor är prioriterade områden, särskilt bland barn och unga, liksom behov kopplade till det ökade antalet äldre. Hälsan i länet har även förbättrats genom att utbildningsnivån i befolkningen har höjts.

4.1 Andra pågående utvecklingsprocesser

Flera utvecklingsprocesser som berör sårbara grupper pågår i länet, inte minst aktiviteter utifrån handlingsplanerna God, jämlik och jämställd hälsa, Sammanhållen vård och omsorg, Handlingsplan för psykisk hälsa samt Regional handlingsplan för samverkan Region Örebro län och länets kommuner inom området e-hälsa 2019 – 2025 och Handlingsplan för samverkan e-hälsa och välfärdsteknologi mellan kommunernas socialförvaltningar i Örebro län. Processer kring nationell kunskapsstyrning både inom hälso- och sjukvården och inom socialtjänstens område, pågår nationellt, regionalt och lokalt.

Regional handlingsplan för kompetensförsörjning, som avser hela arbetsmarknaden, har tagits fram för att stödja arbetsgivarnas strategiska kompetensförsörjningsarbete. För att bidra till att alla elever ska nå skolans mål finns Kunskapslyft för barn och unga. I Kulturplanen berörs kultur och socioekonomi samt kultur och hälsa.

5. Insatsområden 2019-2022

Fyra insatsområden inom social välfärd har identifierats utifrån övergripande mål, effektmål och önskvärt läge i RUS. Insatsområdena är Tillgängliga insatser med kvalitet för sårbara grupper, Sårbara barn och ungas rättigheter, Ekonomisk trygghet och Kompetensförsörjning. De är delvis överlappande, gäller alla aktörer och de sammanlänkas via den strategiska inriktningen. Till insatsområdena finns åtta delmål.

Tillgängliga insatser med kvalitet för sårbara grupper

Delmål 1. Ökad delaktighet för den enskilde (och närstående)

Delmål 2. Ökade möjligheter till meningsfull fritid och social samvaro

Delmål 3. Människor lever ett liv fritt från missbruk och beroende

Delmål 4. Våldsfria nära relationer

Sårbara barns och ungas rättigheter

Delmål 5. Sårbara barn får det stöd de behöver

Delmål 6. Fullgjord skolgång för utsatta barn

Ekonomisk trygghet

Delmål 7. Ökad möjlighet till egen försörjning

Kompetensförsörjning

Delmål 8. Kompetensbehovet inom den sociala välfärden är tillgodosett

5.1 Tillgängliga insatser med kvalitet för sårbara grupper

Tillgänglighet är viktig ur jämlikhetssynpunkt och kan beröra geografi, fysisk och kognitiv tillgänglighet eller väntetider. Att få insatser tidigt innan problemen har blivit allvarliga är angeläget, särskilt för barn och unga. Standardiserade bedömningsmetoder och systematisk uppföljning är redskap i kvalitetsarbetet t ex för att följa upp den enskildes uppfattning om delaktighet, som få kommuner i länet enligt nationell statistik använder.

Många grupper i samhället behöver stöd eller insatser. Det kan vara äldre, personer med missbruksproblem, anhöriga till svårt sjuka, våldsutsatta, föräldrar till barn med funktionsnedsättning eller personer med funktionsnedsättning. Många av de faktorer som avgör kvalitet inom den sociala välfärden är relaterade till tillgången på personal med rätt kompetens och med möjlighet att använda sig av den.

5.1.1 Delmål 1. Ökad delaktighet för den enskilde (och närstående)

Brukar- och patientinflytande är tänkt att stärka den enskildes ställning och verksamhetens kvalitet. Personer som får insatser ska ha mandat och möjlighet

att påverka beslut som får stora konsekvenser för deras eget liv, och hur beslutade insatser genomförs.

Det finns flera sätt att stärka delaktighet. Användandet av SIP, samordnad individuell plan, behöver utvecklas. Andra exempel på delaktighet är brukarråd, brukarrevision, modell för delat beslutsfattande, delaktighetsmodellen samt tjänstedesign.

Ett sätt för kommunerna att göra enskilda delaktiga i sina beslut och insatser är att använda det systematiska arbetssättet Individens Behov I Centrum (IBIC) som förespråkas nationellt.

Brukarrådets deltagande i regionala samverkans- och utvecklingsprocesser behöver utvecklas. Fler aktörer från civilsamhället behöver bjudas in för att utföra och utveckla insatser inom välfärdsområdet.

5.1.2 Delmål 2. Ökade möjligheter till meningsfull fritid och social samvaro

Inriktningen i den regionala kulturplanen är att kulturen ska vara tillgänglig för alla, då kulturområdet är relevant för vård och hälsa. Det finns risk för ojämlik tillgång till kultur- och fritidsaktiviteter beroende på bland annat socioekonomi, etnicitet, funktionsnedsättning och ålder. Sociala aktiviteter är en effektiv intervention för att främja psykisk hälsa. Personer som deltar i organiserad idrott har högre självkänsla, fler kamrater, bättre självförtroende, högre livskvalitet och en större självständighet än de som inte deltar i organiserad idrott.

Att bibehålla ett socialt sammanhang för äldre kan vara svårt när personer i ens sociala nätverk inte längre kan upprätthålla kontakten. Processer för att minska äldres upplevelse av ensamhet behöver stärkas. Personer med funktionsnedsättning och sämre socioekonomiska förutsättningar deltar i mindre utsträckning än andra i kultur- och nöjesliv samt motions- och friluftsliv.

5.1.3 Delmål 3. Människor lever ett liv fritt från missbruk och beroende

Missbruksproblem drabbar den enskilde och i hög grad också anhöriga, inte minst barn. Personer med missbruk har ofta även andra problem, t ex har andelen personer med tungt missbruk och psykisk ohälsa ökat inom missbruksvård. De med tidig alkoholdebut och de som ofta dricker sig berusade löper en större risk att utveckla problem senare i livet.

Det är angeläget att verkningsfulla och vid behov samordnade insatser mot missbruk ges så tidigt som möjligt innan problemen hunnit växa sig stora. Verksamhet med multipla kompetenser från både hälso- och sjukvård och socialtjänst behöver utvecklas för alla ungdomar med missbruksproblem i länet och deras anhöriga, för att på bästa sätt möta problematiken.

Den verksamhet som möter den enskilde med missbruksproblem behöver upptäcka missbruket och erbjuda insatser så att en sammanhållen vård uppnås. Där behöver man också veta vem man kan samarbeta med i de fall kompetens från flera krävs. Den regioninterna ansvarsfördelningen måste förtydligas.

Användandet av de rekommenderade metoderna i nationella riktlinjer behöver säkerställas. Olika vårdprogram för olika målgrupper behöver tas fram och implementeras. Kompetensen om personer med intellektuell funktionsnedsättning behöver öka för att ge målgruppen adekvata insatser.

Spelproblem är vanligare bland personer med psykisk ohälsa och bland personer som fått ekonomiskt bistånd. Verksamheter för dessa grupper är nyckelfaktorer för att upptäcka personer med spelmissbruk som därigenom kan erbjudas insatser så tidigt som möjligt.

5.1.4 Delmål 4. Våldsfria nära relationer

Våld i nära relationer orsakar ett stort lidande för dem som är utsatta, både vuxna och barn. Det är också ett stort samhällsproblem, som orsakar stora kostnader. Länsstyrelsen har det samordnande ansvaret för att de nationella målen om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet uppnås.

Länsstyrelsens arbete syftar till att stärka det förebyggande arbetet och att utveckla skydd för flickor och kvinnor. Utöver det behöver insatser för män som utövar våld i nära relation och önskar upphöra med det utvecklas och byggas ut. Här kan det civila samhället vara en stark aktör.

Kunskap om huvudmännens olika ansvarsområden behöver öka liksom samsynen mellan verksamheter och samordningen av insatser.

5.2 Sårbara barns och ungas rättigheter

Låg ekonomisk standard påverkar barnets förväntningar på framtiden och uppfattningen om tillhörigheten till samhället.

I barnkonventionen behandlas alla barns kompetens, formella och generella rättigheter. I handlingsplanen lyfts behoven hos de sårbara barnen. Det finns till exempel flera hinder för barnkonventionens genomslag vid tillämpning av LSS då tillräcklig kunskap om funktionsnedsättningar och deras konsekvenser saknas hos handläggare. För barn som är utsatta för våld eller försummelse krävs mer långtgående insatser än de generella. Det gäller också de barn som utvecklat ett ogynnsamt eget beteende.

Andelen flickor med beslut om insatser inom socialtjänsten är större än andelen pojkar och andelen utlandsfödda pojkar med insats är lägre än andra barn med insats.

5.2.1 Delmål 5. Sårbara barn får det stöd de behöver

Det råder otydlighet i ansvarsfördelning i länet mellan elevhälsan, hälso- och sjukvården och socialtjänsten avseende barn och ungas psykiska hälsa. Då mycket samordningsansvar, vid behov av insatser från flera aktörer samtidigt, läggs på föräldrarna riskerar barn i resurssvaga familjer att få sämre tillgång till stöd. Det kan vara barn i familjer med missbruk, psykisk ohälsa eller där våld förekommer. Föräldraskapsstöd kan vara ett sätt att uppnå andra effektmål t ex att barn uppnår fullgjord skolgång.

Samverkan behöver förbättras så att barn och unga får tidiga och samordnade insatser, utifrån barnets och familjens behov och förutsättningar, och som bryter en ogynnsam utveckling. Arbetssätt för att tydliggöra uppdrag, förväntat resultat, resurser, ansvar och tidsplan för uppdrag som i samverkansstrukturen behöver utformas. SIP kan vara ett hjälpmedel. Rutiner för samverkan avseende barns psykiska hälsa behöver tas fram.

Barns rätt till information behöver stärkas inom socialtjänsten. Deras egen röst är svag och försvagas ytterligare i förhållande till föräldrarna under ett ärendes gång. Barns delaktighet behöver stärkas under hela ärendeprocessen.

Barn till föräldrar med intellektuell- eller psykisk funktionsnedsättning behöver särskilt uppmärksammas. Föräldrarna kan behöva anpassat stöd för att säkerställa att barnen får en trygg uppväxt.

5.2.2 Delmål 6. Fullgjord skolgång för utsatta barn

Att fullgöra grund- och gymnasieskola är den enskilt starkaste skyddsfaktorn mot för tidig död, ohälsa, kriminalitet och missbruk. Det är också en av de mest avgörande faktorerna för att klara egen försörjning. Stödet till barn med funktionsnedsättning behöver samordnas bättre.

Placerade barn är överrepresenterade bland unga med ekonomiskt bistånd och de har lägre skolbakgrund än befolkningen i övrigt, också lägre än förväntat utifrån deras kapacitet. Sammanhållen skolgång för barn som placeras har stor betydelse för deras framtid.

Barn i familjer med försörjningsstöd är också en grupp med dålig skolframgång. För att stärka möjligheten till fullgjord skolgång behövs extra stöd för dem och de placerade barnen.

5.3 Ekonomisk trygghet

Den fattigaste andelen av befolkningen har blivit större. Det är tydligt att låg ekonomisk standard påverkar ungdomars och unga vuxnas levnadsvillkor. Risken ökar för utsatthet för brott och otrygghet, arbetslöshet även på lång sikt, bidragsberoende och ingripanden från den sociala barnvården. Det är särskilt ungdomar som bor med ensamstående eller utlandsfödda föräldrar som drabbas.

5.3.1 Delmål 7. Ökad möjlighet till egen försörjning

Fullgjord skolgång är en av de starkaste faktorerna för att uppnå egen försörjning. Unga som varken studerar eller arbetar har en ökad risk för att hamna utanför arbetsmarknaden och det är därför viktigt att de ges stöd för att kunna komma in på arbetsmarknaden eller påbörja studier.

Personer med funktionsnedsättning i alla åldrar har sämre livsvillkor än övriga, bl.a. sämre ekonomiska förutsättningar. Många av dem uppger att de skulle kunna utföra ett arbete om de fick stöd eller anpassning. Tillsammans med Finsamförbunden i länet behövs strategiskt arbete för att förbättra samverkan med statliga myndigheter. Insatser för kvinnor med funktionshinder har inte fokuserat på möjligheterna till ekonomisk självständighet i tillräcklig utsträckning. Insatser till utrikesfödda kvinnor behöver utvecklas.

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning har lägre levnadsstandard än andra föräldrar. De är oftare sjukskrivna och arbetar oftare deltid. Förvärvsfrekvensen är lägre, särskilt för mammor, något som påverkar den ekonomiska situationen både på kort och på lång sikt.

5.4 Kompetensförsörjning

En av de största utmaningarna för välfärden är kompetensförsörjningen. Det är svårt för arbetsgivaren att rekrytera och behålla medarbetare med rätt kompetens. Arbetsgivare har behov av medarbetare med spetskompetens samt

inom helt nya kompetensområden. Samtidigt med skriande personalbehov står många personer utanför arbetsmarknaden och därmed egen försörjning. Mest utsatta är personer födda utom Europa, långtidsarbetslösa 55-64 år, personer med låg utbildning och personer med funktionsnedsättning som medför minskad arbetsförmåga.

5.4.1 Delmål 8. Kompetensbehovet inom den sociala välfärden är tillgodosett

Resursanvändningen inom välfärdssektorn behöver bli effektivare för att vi ska klara framtidens kompetensförsörjning. Rätt kompetens på rätt plats kan skapa högre kvalitet i verksamheten och skapa möjligheter för fler att komma i arbete. Samverkan mellan huvudmännen inom social välfärd och utbildningsanordnare och lärosäten är nödvändig. Det gäller både utbildning på grundläggande nivå och högskoleutbildning.

Verksamheternas arbete kring kompetensförsörjningen handlar om kartläggning av volym och kompetens och därutöver strategier för att attrahera, rekrytera och behålla personal. Regionalt bör strategiska ytor för samverkan mellan välfärdsverksamheter och arbetsmarknadsenhet skapas för att bidra till att kartläggningar och åtgärder görs enligt beprövade metoder.

Arbetsgivare behöver specificera vilken typ av arbete de vill ha utfört och vilka krav de har på den personal de behöver för att utbildningsanordnarna ska kunna matcha behoven. Här krävs samverkan mellan huvudmännens HR-avdelningar och verksamheterna inom social välfärd.

För att klara kompetensbehovet behöver verksamheter bli bättre på att stödja personer utanför arbetsmarknaden till arbete som personen klarar av. Det kan handla om utbildningar eller möjlighet till praktik på en arbetsplats. Exempel på metoder är Supported employment och Individual Placement and Support (IPS). Metoderna i projektet Fler vägar in – breddad rekrytering, som pågår i två av länets kommuner, har visat bra resultat och behöver spridas till övriga länet.

Civilsamhällets kapacitet och kompetens inom välfärdsområdet nyttjas inte i dess fulla potential. Kunskapen om varandra mellan civilsamhället och offentliga aktörer behöver öka för att tillsammans klara utmaningar inom välfärden.

6. Genomförande och uppföljning

6.1 Genomförande

Handlingsplanen ska kunna användas som stöd vid utformning av kommunala verksamhetsplaner inom området och är styrande vid utformning av aktiviteter för område Vårdförhållanden och folkhälsa inom förvaltningen Regional utveckling.

Fortfarande är kunskapen om vilka metoder eller vilka komponenter som är verksamma inom olika delar av det sociala området liten och den når endast i liten skala ut till praktiken. Därför är det viktigt att ta del i den kunskapsstyrning som pågår inom området t ex genom att delta i nationella, regionala och lokala nätverk och samverka med forskningsaktörer samt ha kontakt med olika kunskapsmyndigheter. Området Vårdförhållanden och folkhälsa har i uppdrag att vara en länk i detta.

Samverkan mellan huvudmännen i länet styrs i grupper för förtroendevalda och tjänstemän samt genom nätverk för strategiska chefer som leds av Vårdförhållanden och folkhälsa. De specifika samverkansråden för social vårdförhållanden och folkhälsa är politiska forum för information, samråd och samverkan mellan Region Örebro län, länets kommuner och styrelseledamöter från Örebro läns bildningsförbund och Örebro läns idrottsförbund. För att säkerställa enskildas tillgång till insatser behöver inte minst samverkan mellan offentliga aktörer och civilsamhället förbättras.

6.2 Uppföljning

Det specifika samverkansrådet för social vårdförhållanden och folkhälsa har godkänt handlingsplanen som sedan beslutats av Regionala tillväxtnämnden. Rådet ansvarar med stöd av chefsgruppen för social vårdförhållanden och folkhälsa för kontinuerlig uppföljning av planen. Regionala tillväxtnämnden hålls årligen informerad om uppföljningen.

5

Svar på remiss – Program för smart specialisering Region Jämtland Härjedalen

19RS10445

Svar på remiss – Program för smart specialisering Region Jämtland Härjedalen

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att redovisat förslag till svar godkänns som Region Örebro läns svar till Region Jämtland Härjedalen.

Sammanfattning

Ärendet avser ett remissyttrande avseende Jämtland Härjedalens strategi för Smart Specialisering. Strategin grundas i den nuvarande innovationsstrategin ”Innovativa Jämtland/Härjedalen 2025”. I utformandet av den Europeiska regionala innovationspolitiken inför kommande EU-programperiod 2021-2027 betonas vikten av att samtliga regioner har en underbyggd strategi för Smart Specialisering. Det framhålls som ett villkor för tillgång till medel ur den Europeiska Regionala Utvecklingsfonden.

Ärendebeskrivning

Jämtland Härjedalen har i sin innovationsstrategi förstärkt processer och framtagande genom nytt kunskaps- och analysunderlag gällande Smart specialisering.

Remissversionen har även bearbetats under ett antal workshops med aktörer i regionen där utkomsten av arbetet landat i att man uttalar ett antal prioriteringar för Smart Specialisering;

- i) Horisontella prioriteringar
 - Entreprenörskivet
 - Cirkulär bioekonomi

- ii) Sektoriella prioriteringar

Tjänsteställe, handläggare
Näringslivsutveckling, Mikael Jorstig

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS10445

- Sport, turism, friluftsliv
 - Elintensiv smart industri
 - E-Hälsa
- iii) Potentiella för kvalificering;
- Företagsnära tjänster
 - Offentlig förvaltning

Region Örebro län ger enligt läsanvisningen till remissen i yttrandet korta kommentarer till dessa prioriteringar.

Bedömning

Jämtland Härjedalens strategi för Smart Specialisering bedöms inte ha några direkta kopplingar till Region Örebro läns verksamhetsområden. På ett övergripande plan saknas beröringspunkter, det ligger implicit i den regionala innovationspolitikens natur.

Den bakomliggande logiken i begreppet och metodologin runt Smart Specialisering bygger på det *platsbundna konkurrensmässiga fördelar och nischer* som en region kan odla utifrån politiska prioriteringar. Av det följer att man bygger inomregional innovationskapacitet och ej i första hand strävar efter tangenter mot andra regioner. I de fall synergier kan uppnås, till exempel genom tematiska kopplingar, så är dessa snarast att betrakta som sekundäreffekter utifrån strategin som kan utverkas till exempel genom Europeiska partnerskap eller nationella fora med Smart Specialisering som utgångspunkt.

Regional tillväxtnämnd föreslås anta remissyttringen och därmed betrakta remissen som besvarad.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Förslaget bedöms inte få några konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser.

Tjänsteställe, handläggare
Näringslivsutveckling, Mikael Jorstig

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS10445

Uppföljning

Uppföljningen av remissvaret sker i förekommande fall i dialog med Region Jämtland Härjedalen i de nationella fora där Smart Specialisering avhandlas.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regional tillväxtnämnd den 14 februari 2020.

Remissvar.

Remissen.

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till:

Region Jämtland Härjedalen

Tjänsteställe, handläggare
Näringslivsutveckling, Mikael Jorstig

Sammanträdesdatum
2020-02-14

Beteckning Er beteckning
Dnr: 19RS10445 RUN/430/2018

Region Jämtland Härjedalen,
Samordningskansliet, regionala
utvecklingsnämnden
Box 654
831 27 Östersund

Svar på remiss om program för smart specialisering Region Jämtland Härjedalen

1. Bakgrund

Följande dokument avser Region Örebro läns remissvar avseende Jämtland Härjedalens strategi för Smart Specialisering. Remissvaret är uppdelat i två delar, en övergripande bedömning av strategin, dess kopplingar mot Region Örebro läns verksamheter och de uttalade prioriteringarna, samt, en med enkla rekommendationer och kommentarer. Region Örebro län har med intresse läst remissversionen av Jämtland Härjedalens strategi för Smart Specialisering och lämnar följande remissvar.

2. Övergripande bedömningar av prioriteringar

Jämtland Härjedalens strategi för Smart Specialisering bedöms inte ha några direkta kopplingar till Region Örebro läns verksamhetsområden. På ett övergripande plan saknas beröringspunkter, det ligger implicit i den regionala innovationspolitikens natur. Den bakomliggande logiken i begreppet och metodologin runt Smart Specialisering bygger på det *platsbundna konkurrensmässiga fördelar och nischer* som en region kan odla utifrån politiska prioriteringar. Av det följer att man bygger inomregional innovationskapacitet och ej i första hand strävar efter tangenter mot andra regioner. I de fall synergier kan uppnås, t.ex. genom tematiska kopplingar, så är dessa snarast att betrakta som sekundäreffekter utifrån strategin som kan utverkas t.ex. genom Europeiska partnerskap eller nationella fora med Smart Specialisering som utgångspunkt.

Enligt läsinstruktionerna i remissmissivet grundas dokumentet i den nuvarande innovationsstrategin ”Innovativa Jämtland/Härjedalen 2025”. Innovationsstrategin har i processen förstärkts genom nytt kunskaps- och analysunderlag gällande Smart specialisering som tagits fram för Jämtland Härjedalen. Remissversionen har även bearbetats under ett antal

workshops med aktörer i regionen där utkomsten av arbetet landat i att man uttalar följande prioriteringar för Smart Specialisering;

- i) Horisontella prioriteringar
 - Entreprenördrivet (horisontell) -Cirkulär bioekonomi (horisontell)
- ii) Sektoriella prioriteringar
 - Sport, turism, friluftsliv - Elintensiv smart industri - E-Hälsa
- iii) Potentiella för kvalificering;
 - Företagsnära tjänster - Offentlig förvaltning

Strategin och således prioriteringarna är väl underbyggda genom kapitel 4 och 5 där de platsbaserade fördelarna och kunskapsmiljöerna redogörs för systematiskt. Ett antal kunskapscentra vid Mittuniversitetet lyfts fram;

- **Centrum för forskning om ekonomiska relationer** – Branschnära forskning om ftg/individens ekonomiska relationer (Sundsvall)
- **DEMICOM** – Forskar om demokrati och kommunikation i det digitala samhället (Sundsvall)
- **ETOUR** – Utvecklar och kommunicerar kunskap om turism och resande (Östersund)
- **Fibre Science and Communication Network** – Forskning om biobaserade hållbara material med höga miljöprestanda (Sundsvall)
- **Nationellt Vintersportcentrum** –Världsledande skidforskning, olympiskt testcentrum för vinteridrott i Sverige (Östersund)
- **Risk and Crisis Research Centre** – Utvecklar och kommunicerar kunskap om risk, kris och säkerhet (Östersund)
- **Sensible Things that Communicate** – Sensorbaserade system och tjänster inom elektronik och datateknikområdet (Sundsvall)
- **Sports Tech Research Centre** – Forskning inom utveckling och verifiering av produkter, material, teknik och metoder (Östersund).

Det är ett spännande grepp att jobba med horisontella styrkeområden (cirkulär ekonomi, entreprenördrivet). Angreppssättet bör ge goda möjligheter att adressera bredare hållbarhetsaspekter utifrån t.ex. Agenda 2030 på flera av prioriteringarna och de sektoriella styrkeområdena, samt, nyttja den identifierade regionala entreprenörsandan som motor i relation till flera av dessa.

En kommentar är att det kan ligga en risk i att de uttalade prioriteringarna (sammantaget) är många till antalet och breda till sin karaktär. Möjligen skulle en skarp prioritering mellan de valda områdena krävas för att tydlig effekt skall kunna nås i satsningar. Varandes en stor region

med fler campus för Mittuniversitetet finns det givetvis relevans i omfånget av valda prioriteringar, men det kan kräva särskilt fokus i att identifiera sub-prioriteringar och utveckla tydliga nischer, även mellan de identifierade kunskapsområdena/prioriteringarna.

EU-kommissionens plattform för Smart Specialisering har ett verktyg för samtliga EU's regioner att lista sina prioriteringar; <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/eye-ris3> Detta verktyg är användbart för att utmejsla en särart i relation till andra regioner, men även för att hitta partners i andra regioner för t.ex. finansierings- och projektmöjligheter. En snabb, något godtycklig sökning på likalydande prioriteringar som Jämtland Härjedalen anger visar följande resultat;

- 0 regioner anger ”Corporate services” eller angränsande prioritering
- 7 regioner anger ”Public administration” eller angränsande prioritering
- 37 regioner anger ”E-health” eller angränsande prioritering
- 135 regioner anger ”Tourism” eller angränsande prioritering
- 195 regioner anger ”Industry” eller angränsande prioritering

Om man har intresse av att utveckla en verklig särart och nisch kan detta kan ge en indikation i vilken riktning man kan vilja rikta arbetet.

3. Kommentarer avseende utvecklingsvägar i arbetet framåt

Nedan följer korta reflektioner utifrån en genomläsning av strategin och egna erfarenheter med Region Örebro läns arbete med Smart Specialisering. Ur läsanvisningarna i remissmissivet framgår att det pågår en process där flera relevanta frågor ställs i relation till remissversionen av strategin, bl.a.;

- Digital transformation är en tvärgående insats -digitalisering som tvärgående?
- Livsmiljö och livsstil som en viktig drivkraft för entreprenörskap och företagande.
- Kopplingen mellan RIS3 och RUS är viktig.
- RIS3 bör ta sikte på hur Jämtland kan klättra i värdekedjor, dvs öka förädlingen inom regionen.

Särskilt intressant är dessa frågor i relation till kommande EU-programperiod där Smart Specialisering får en status som går långt utöver den regionala aspekten i EU-politiken och mer inlemmas i de centrala skrivningarna rörande finansieringsinstrumenten. Att i arbetet med Smart Specialisering då tidigt och tydligt adressera t.ex. frågor runt digital omställning i relation till såväl industri som E-hälsa kan vara ett vinnande grepp.

Vidare bör betonas att olika regioner lägger olika grad av bokstavstrogethet i tolkningen av vad Smart Specialisering egentligen är. Vissa regioner använder det som en typ av kluster/näringslivs- och branschutveckling medan andra lägger större vikt vid att stötta förmågor och forskning som ger nytta kunskapsutveckling för att driva fram nya och stärka kopplingen mellan befintliga regionala nischer. Här måste varje region finna sin egen väg, det är inte sällan

en avvägning mellan starka intressen och branscher och verkligt unika FoU-nischer med mindre grad av mognad men hög potential. Central blir frågan huruvida det vid Mittuniversitetet finns kunskapsutveckling av tillräcklig höjd för att skapa verkligt unika, platsbundna innovationsmiljöer utifrån ett Europeiskt perspektiv? Oaktat den bedömningen är det av vikt att uttala en ambition att låta arbetet understödja en rörelse i nationella och globala värdekedjor är central. Utgångspunkten i Smart Specialisering är att stärka de enskilda regionerna och därigenom EU's konkurrenskraft.

I arbetet med att utväxla kraft ur en regional innovationsstrategi rekommenderas att särskilt fokus läggs på att stärka kompetensen- och mottagarkapaciteten i det omgivande innovationssystemet och att understödja Mittuniversitetets roll i den regionala utvecklingskontexten.

Här finns en del intressanta råd och guider via EU-kommissionens egen forskningsorganisation runt Smart Specialisering;

<https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/-/connecting-universities-to-regional-growth-a-practical-guide?inheritRedirect=true>

För Region Örebro län

Irén Lejegen

Ordförande i regional tillväxtnämnd

Från: [Emma Borg](#)
Ärende: Remiss: Program för Smart specialisering (RIS3) Region Jämtland Härjedalen
Datum: den 18 december 2019 15:01:25
Bilagor: [Remissmissiv\(227037\).pdf](#)
[Sändlista\(227038\).pdf](#)
[Läshänvisningar Program för Smart specialisering\(227036\).pdf](#)
[§205 Regionala utvecklingsnämnden Remissutgåva Program för Smart specialisering\(226913\).pdf](#)
[Remissutgåva Program för smart specialisering \(RIS3\)\(227018\).pdf](#)

Region Jämtland Härjedalen har fastställt en remissutgåva av Program för Smart specialisering som ska ersätta länets nu gällande innovationsstrategi.

Synpunkter på remissutgåvan lämnas **senast den 18 mars 2020** till regionalutveckling@regionjh.se eller Region Jämtland Härjedalen, Box 654, 831 27 Östersund.

Ange diarienummer **RUN/430/2018** på yttrandet.

Bifogat finns följande handlingar:

Remissmissiv
Sändlista
Läshänvisningar
Remissutgåva Program för Smart specialisering (RIS3)
Protokollsutdrag § 205 Regionala utvecklingsnämnden

Remissutgåva samt övrigt underlag finns även att hämta på www.regionjh.se/rus, Smart specialisering.

Vänliga hälsningar, Emma

Emma Borg, nämndsekreterare regionala utvecklingsnämnden
Samordningskansliet
Region Jämtland Härjedalen
emma.borg@regionjh.se

Tfn: 063-14 76 47

Postadress: Box 654, 831 27 Östersund
Besöksadress: Regionens hus, hus 2, Kyrkgatan 12, Östersund
www.regionjh.se

Region Jämtland Härjedalen behandlar dina personuppgifter vid kommunikation via e-post. Hanteringen av personuppgifter följer gällande dataskyddslagstiftning. Du kan läsa mer om hur vi behandlar dina uppgifter på <https://regionjh.se/gdpr>

Näringsliv
Martina Lundholm
Tfn: 063-14 65 21
E-post: martina.lundholm@regionjh.se

2019-12-18

RUN/430/2018

REMISSMISSIV

Remissutgåva Program för Smart specialisering

Regiofullmäktige beslutade i oktober 2019 om framtagandet av ett program för Smart specialisering. Programmet, som ska ersätta nu gällande innovationsstrategi, har tagits fram av område Näringsliv inom Region Jämtland Härjedalen.

Remissversionen grundas i den nuvarande innovationsstrategin ”Innovativa Jämtland/Härjedalen 2025”. Innovationsstrategin har förstärkts genom nytt kunskaps- och analysunderlag gällande Smart specialisering som tagits fram för Jämtland Härjedalen under året. Detta har korsats med annan tillgänglig kunskap samt erfarenhet. Remissversionen har även bearbetats under ett antal workshops med aktörer runt om i länet.

Remissutgåva av Program för Smart specialisering fastställdes av regionala utvecklingsnämnden 2019-12-17, § 205, och går härmed ut på remiss enligt lista. Remissutgåvan finns att hämta på www.regionjh.se/rus/smartspecialisering och **remisstiden är 18 december 2019 till och med 18 mars 2020.**

I första hand ber vi om synpunkter gällande programmets föreslagna prioriteringar. Även synpunkter om övrigt innehåll kan givetvis lämnas.

Synpunkter lämnas senast den 18 mars 2020 till regionalutveckling@regionjh.se eller Region Jämtland Härjedalen, Box 654, 831 27 Östersund.

Ange diarienummer **RUN/430/2018** på yttrandet.

Beslut om Program för Smart specialisering fattas av regiofullmäktige.

Martina Lundholm
Områdeschef Näringsliv

Bilagor:

Sändlista

Läshänvisningar

Remissutgåva Program för Smart specialisering (RIS3)

Protokollsutdrag § 205 Regionala utvecklingsnämnden

Näringsliv
Martina Lundholm
Tfn: 063-14 65 21
E-post: martina.lundholm@regionjh.se

2019-12-18

RUN/430/2018

SÄNDLISTA

Remissutgåva Program för Smart specialisering

Kommuner

- Bergs kommun
- Bräcke kommun
- Härjedalens kommun
- Krokoms kommun
- Ragunda kommun
- Strömsunds kommun
- Åre kommun
- Östersunds kommun
- Lierne kommune
- Meråker kommune
- Rösos kommune
- Røyrvik kommune
- Snåsa kommune
- Tydal kommune
- Verdal kommune

Regioner

- Region Blekinge
- Region Gävleborg
- Region Halland
- Region Jönköping
- Region Kalmar
- Region Kronoberg
- Region Norrbotten
- Region Skåne
- Region Småland
- Region Stockholm
- Region Sörmland
- Region Uppsala
- Region Värmland
- Region Västerbotten
- Region Västernorrland
- Region Västmanland
- Region Västra Götaland
- Region Örebro
- Region Östergötland

- Tröndelags fylkeskommun

Universitet och lärosäten

- CiiR vid Luleå Tekniska Universitet
- LTU/Campus Åre vid Luleå Tekniska Universitet
- Luleå Tekniska universitet
- Mittuniversitetet
- Umeå Universitet

Statliga myndigheter

- Arbetsförmedlingen
- Arbetsmiljöverket
- Domstolsverket
- Folkhälsomyndigheten
- Fortifikationsverket
- Försvarets materielverk
- Försäkringskassan
- Kriminalvården
- Kronofogdemyndigheten
- Lantmäteriet
- Livsmedelsverket
- Luftfartsverket
- Länsstyrelsen i Jämtlands län
- Länsstyrelsen i Västernorrland
- Migrationsverket
- Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
- Naturvårdsverket
- Polismyndigheten
- Regeringskansliet
- Riksarkivet
- Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige
- Sametinget
- Skatteverket
- Skogsstyrelsen
- Specialpedagogiska skolmyndigheten
- Statens beredning för medicinsk och social utvärdering
- Statens fastighetsverk
- Statens jordbruksverk
- Statens servicecenter
- Tillväxtverket
- Trafikanalys
- Trafikverket
- Tullverket
- Vinnova
- Åklagarmyndigheten

Övriga organisationer/föreningar

- ALMI Företagspartner
- ALMI Invest
- Business Sweden
- Coompanion i Jämtlands län
- Destiantion Funäsdalen
- Destination Vemdalen
- Destination Östersund
- Driv Innovation
- E14 Invest
- E-Hälsocentrum
- Eldrimner
- Fjällhubben i Vemdalen/Funäsdalen
- Företagarna
- Gaaltje Sydsamiskt Kulturcentrum
- Garantia
- Gomorron Östersund
- Grönt Center i Ås/Krokoms kommun
- Handelskammaren
- House Be
- Hushållningssällskapet
- IUC Z-GROUP
- Jämtland Härjedalen Turism
- Lantbrukarnas Riksförbund
- Leader 3sam 2.0 Ideell förening
- Leader Mittland
- Leader skog, sjö och fjäll
- LO
- Naboer AB
- Nordregio
- Norra Station
- Norrlandsfonden
- Norrskog
- Nyföretagarcentrum
- Peak Region AB
- Samling Näringsliv
- Sveriges kommuner och regioner SKR
- Strömsunds Utvecklingsbolag AB
- Svenskt Näringsliv
- Tillväxtkassan i Trångsviken
- Torsta AB
- Ung Företagsamhet (UF)
- Unionen
- Vattenbrukscentrum Norr AB

- Vindkraftscentrum
- Åre Destination

Övriga

- Publicering på www.regionjh.se/rus/smartspecialisering

Regional utveckling
Maria Kumpula
Tfn: 063146626
E-post: maria.kumpula@regionjh.se

2019-12-18

RUN/430/2018

Läsanvisningar till remissutkastet av "Program för Smart specialisering"

Smart specialisering är en process som influeras av kontinuerlig förnyelse och förändring genom att fortlöpande innefatta ett lärande i processen. Därför är detta remissutkast ett underlag som fortfarande är under arbete och de inspel som ni lämnar kommer i högsta grad att vara med i uppbyggnaden av arbetet med Smart specialisering i Jämtland Härjedalen. Även när den beslutade versionen är klar, så inleds och förstärks implementeringen av strategin och processen kommer fortsätta att fortlöpande följas upp och förbättras, tillsammans med de aktörer som är aktiva i arbetet.

När ni tar del av detta remissutkast, så vill vi att ni tar i hänsyn att:

- Remissutkastet är ett förslag som bearbetas under remisstiden.
- Figurerna i utkastet är förslag som är under upparbetning och är fortfarande fullt redigeringsbara.
- Metodiken kring smart specialisering handlar om att komma överens om gemensamma prioriteringar som man sedan verkställer genom mobilisering och uppföljning som innefattar lärande.
- När strategin är fastställd så kommer den att tillgängliggöras genom en populärversion och vi kommer även att översätta den till engelska för att den bland annat ska vara internationellt tillgänglig.

Den 11 december 2019 arrangerades "En dag om Smart specialisering i Jämtland Härjedalen", dagen innehöll både föredrag och en workshop med aktörer i länet, där det fanns med en eller flera representanter från Almi, Bergs kommun, Bräcke kommun, Coompanion Jämtlands län, MIUN, IUC Z- group AB, Jämtland Härjedalen Turism, Krokoms kommun, Leader 3sam 2.0 Ideell förening, LRF-Mitt, Länsstyrelsen Jämtlands län, Naboer AB, Nordregio, Peak Region AB, Ragunda kommun, Region Jämtland Härjedalen, Strömsunds Utvecklingsbolag, Svenska ESF-rådet, Tillväxtverket, Torsta AB, Trøndelag Fylkeskommune, Åre kommun och Östersunds kommun. Redan denna dag kom konstruktiva synpunkter och inspel på hur detta arbete kan utvecklas Det vi tog med oss från denna dag var bland annat:

- Förtydligande kring styrkeområdet Cirkulär bioekonomi, vad betyder det?
- Fokusera på delade kompetenser och innovationskraft, även när prioriteringarna utgår ifrån branscher och specifika områden.
- Offentlig förvaltning - kan detta utvecklas genom distansoberoende teknik i likhet med e-hälsa.
- Ta in upphandling som en viktig drivkraft i utförandet.

- Digital transformation är en tvärgående insats - digitalisering som tvärgående?
- Livsmiljö och livsstil som en viktig drivkraft för entreprenörskap och företagande.
- Kopplingen mellan RIS3 och RUS är viktig.
- Är regionalt näringslivsråd en väg att gå? Eller hur ska genomförandet se ut?
- RIS3 bör ta sikte på hur Jämtland kan klättra i värdekedjor, dvs öka förädlingen inom regionen.

Vid skrivande av remissvaret är vi behjälpliga av att det även ges konkreta förslag på de förändringar ni vill se, om ni har källor till de förslag som ni anger är det än mer värt om ni anger dem till oss. Detta då denna strategi har en grund i att vara evidensbaserad.

Vi ser framemot att läsa era inspel, synpunkter och förslag på redigeringar.

§205

Remissutgåva Program för Smart specialisering (RUN/430/2018)

Sammanfattning

Regionala utvecklingsnämnden har vid sitt sammanträde i juni 2019, § 101, gjort en översyn av de länsövergripande styrdokument som återfinns inom nämndens ansvarsområde. Översynen resulterade i ett antal förslag som överlämnades till regionfullmäktige för beslut i oktober 2019, § 111. Bland annat beslutade fullmäktige att ge regionala utvecklingsnämnden i uppdrag att före årsskiftet 2019/2020 ta fram ett förslag till Program för Smart Specialisering som ska ersätta nu gällande innovationsstrategi (Innovativa Jämtland/Härjedalen 2025) från år 2021.

Med anledning av fullmäktiges beslut så har en remissutgåva av Program för Smart specialisering tagits fram som bygger på en revidering av den nuvarande innovationsstrategin. Detta i enlighet med de direktiv som finns kring hur en Smart specialiseringsstrategis evolutionära process och den metod som handlar om ett lärandehjul som ska föra in erfarenheter och nya kunskaper från det som är genomfört och in i det kommande arbetet.

Remissversionen grundas i den nuvarande innovationsstrategin "Innovativa Jämtland/Härjedalen 2025" som förstärks genom nytt kunskaps- och analysunderlag gällande Smart specialisering som tagits fram för Jämtland Härjedalen under 2019. Detta har korsats med annan tillgänglig kunskap samt erfarenhet. Remissversionen har även bearbetats under ett antal workshops med aktörer runt om i länet.

Förslag till beslut

1. Remissutgåva Program för Smart specialisering godkänns och skickas på remiss till länets kommuner och andra intressenter.
2. Remisstiden fastslås omfatta perioden 2019-12-18 – 2020-03-18.

Yrkanden

Karin Thomasson (MP): Texten på sidan 17 angående KKN ändras till att följa Tillväxtverkets definitioner för KKN, samt att hänvisa till Kreametern. Det vill säga samma redovisning som i regionala utvecklingsnämndens uppföljning av KKN.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Karin Thomassons ändringsyrkande, och finner det antaget. Ordförande ställer proposition på regiondirektörens förslag, med antagen ändring, och finner det antaget.

Beslut

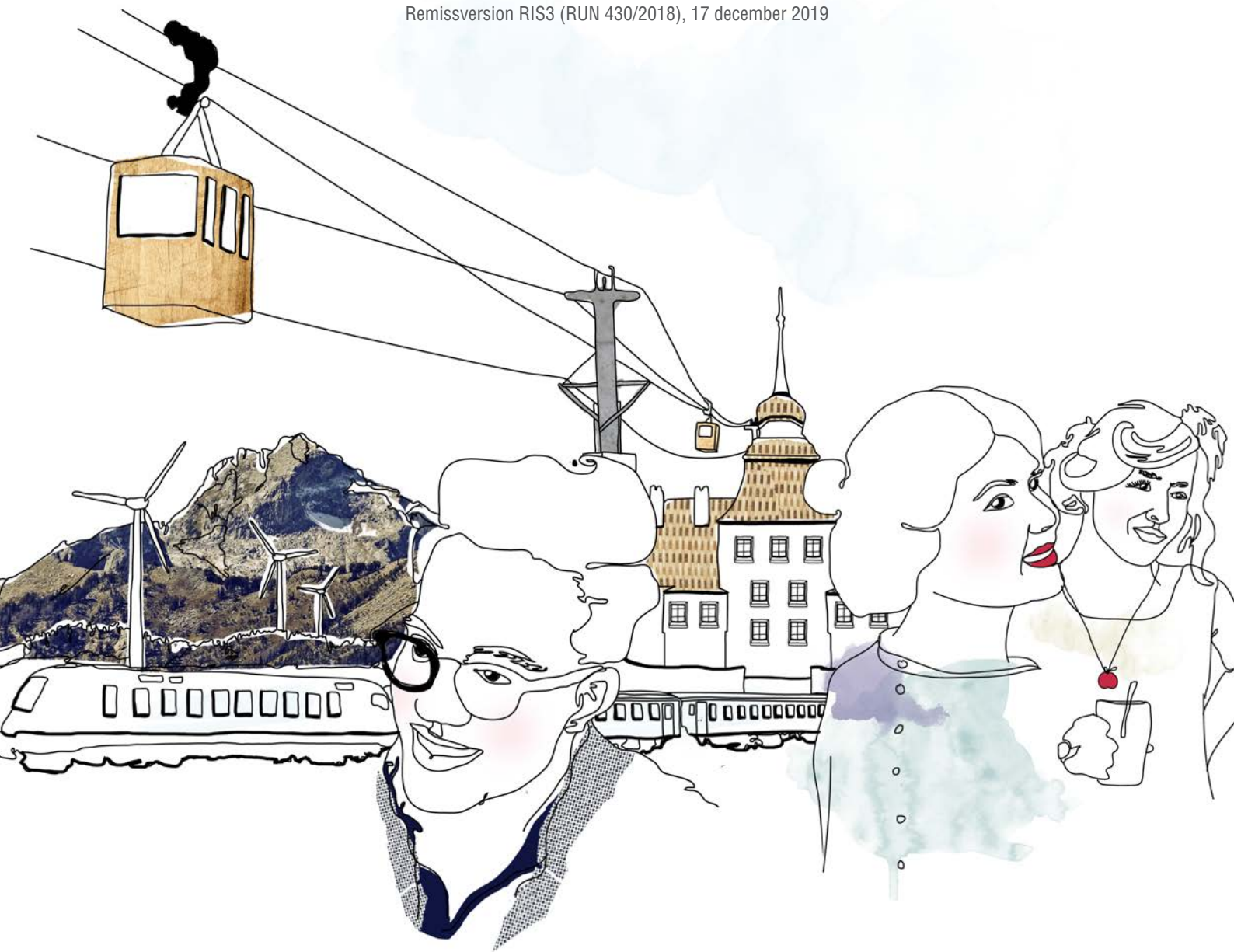
1. Texten på sidan 17 angående KKN ändras till att följa Tillväxtverkets definitioner för KKN, samt att hänvisa till Kreametern.
2. Remissutgåva Program för Smart specialisering, med ändring enligt ovanstående, godkänns och skickas på remiss till länets kommuner och andra intressenter.
3. Remisstiden fastslås omfatta perioden 2019-12-18 – 2020-03-18.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse Remissutgåva Program för Smart specialisering
- Lëshänvisningar Program för Smart specialisering
- Remissutgåva Program för Smart specialisering

EN INNOVATIONSDRIVEN
SAMHÄLLSUTVECKLING I
Världsklass 2.0
Innovativa Jämtland Härjedalen 2030

Remissversion RIS3 (RUN 430/2018), 17 december 2019

Regional forsknings-
och innovationsstrategi för
smart specialisering (RIS3)

SAMMANFATTNING

Jämtlands län kännetecknas av ett mycket starkt småföretagande som finns i hela regionen. Entreprenörskapet, oavsett bransch, är ett signum som särskiljer oss från andra län med individer som har en mycket stor förmåga att omvandla nytt kunnande och tekniska framsteg till produkter och tjänster som säljer på nationella och internationella marknader. Denna förmåga brukar benämnas innovation, dvs en förmåga att utveckla en tanke/ide till något konkret som gör nytta i samhället, oftast i form av en affär. Entreprenörskapet i Jämtlands län tycks vara särskilt god på just fenomenet inkrementell innovation, dvs att stegvis utveckla något där ny kunskap sätts samman för ett nytt ändamål eller behov som någon är bered att betala för. Den reviderade forsknings- och innovationsstrategin för smarts specialisering (RIS3) har som ambition att bättre försöka beskriva denna kärnkompetens, och några till, som är särskilt utmärkande för näringslivet i Jämtlands län. Målet är att under kommande programperiod bättre försöka kanalisera offentligt stöd från både EU och Staten

till dessa områden som har bäst förutsättningar för att skapa sysselsättning och företagsamhet, och med en förhoppning att även skapa synergier och kopplingar mellan olika branscher och teknikområden. RIS3 är en metod för att göra detta i praktiken och även ett villkor från Kommissionens sida i hur medel från EU-fonderna fördelas. I vårt förslag till reviderad RIS3 föreslås sju stycken prioriterade specialiseringsområden, varv två, Entreprenördrivet samt Cirkulär bioekonomi är horisontella specialiseringar. RIS3 följer den vedertagna sexstegsmodellen med ett särskilt fokus på en kontinuerlig entreprenörsdriven process (EDP) som leder till utveckling och förstärkning av det regionala innovationssystemet inom respektive tematiskt område för Sport, turism och friluftsliv, Elintensiv smart tillverkning, E-hälsa, Företagsnära tjänster samt Offentlig förvaltning, som med aktivt stöd från Regionen i samverkan med näringslivet, akademien och civilsamhället lägger en långsiktig grund för en positiv och stärkt utveckling i hela Jämtlands län.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	4		
2. Utgångspunkter	5		
■ Det handlar om vår del av EU's utvecklingsresurser	5		
■ Regionala strukturfonderna	5		
■ Ramprogrammen - Horisont 2020 och Horisont Europa	5		
■ Hur har vi gjort hittills?	5		
■ Vår nuvarande Regionala innovationsstrategi	5		
■ Och vilken är då Jämtland Härjedalens vision och de tre vägledande målen?	7		
■ Vårt nuvarande innovationsstrategiska handlingsprogram med fokusområden som driver på vår innovationsstrategi	8		
■ Hur har EU tänkt? Och vad är RIS3 och S3?	9		
■ Vad innebär det för Region Jämtland Härjedalen	9		
■ Hur ser smart specialiseringsstrategi för Jämtland Härjedalen ut?	9		
■ Vad kommer en smart specialiseringsstrategi att betyda för Jämtland Härjedalen?	10		
■ Och vilka är alltså Jämtland Härjedalens kärnkompetenser?	10		
3. Processen som bygger och skapar handlingskraft i vår RIS3	13		
■ RIS3 i förhållande till RUS	13		
■ Regionens samhällsutvecklande roll - Att facilitera samhällsutveckling utifrån en entreprenörsdriven process (EDP) i ett "underifrån-och-upp" perspektiv	13		
■ Cirkulär ekonomi och Agenda 2030 som utvecklingsmotorer	13		
■ Smart samhällsutveckling för en balanserad utveckling i hela Jämtlands län	14		
4. Jämtland Härjedalens platsbaserade fördelar	15		
■ Näringar baserade på länets naturresurser	15		
■ Skogsbruk	15		
■ Jordbruk	15		
■ Rennäringen och vilt	16		
■ Vatten och vattenbruket	16		
■ Vind och vindkraft	16		
■ Mineraler	17		
■ Starkt entreprenöriellt näringsliv och kunskapsmiljöer	17		
■ Upplevelsenäringen som en basindustri	17		
■ Kulturella och kreativa näringar samt gastronomi	17		
■ Industriregionen Jämtland Härjedalen	17		
■ Tjänste- och IT-sektorn	18		
■ Hälso- och sjukvården	18		
■ Kunskapsmiljöerna	18		
5. Kärnkompetenser och smarta specialiseringsområden	21		
■ Entreprenörsdrivet	21		
■ Kort bakgrund	21		
■ Resursbasen i Jämtland Härjedalen	22		
■ Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen	22		
■ Cirkulär Bioekonomi	24		
■ Kort bakgrund	24		
■ Resursbasen i Jämtland Härjedalen	24		
■ Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen	25		
■ Sport, turism, friluftsliv	26		
■ Kort bakgrund	26		
■ Resursbasen i Jämtland Härjedalen	26		
■ Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen	27		
■ Elintensiv smart industri	28		
■ Kort bakgrund	28		
■ Resursbasen i Jämtland Härjedalen	28		
■ Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen	29		
■ E-Hälsa	30		
■ Kort bakgrund	30		
■ Resursbasen i Jämtland Härjedalen	30		
■ Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen	31		
■ Företagsnära tjänster	32		
■ Kort bakgrund	32		
■ Resursbasen i Jämtland Härjedalen	32		
■ Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen	33		
■ Offentlig förvaltning	34		
■ Kort bakgrund	34		
■ Resursbasen i Jämtland Härjedalen	34		
■ Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen	34		
6. Fokusområden som driver på vår specialisering	35		
■ Stöd för nyskapare	35		
■ Kreativa möten	36		
■ Kreativa byråkrater	37		
■ Grejen med Jämtland Härjedalen	37		
■ Smarta samhällen	38		
■ Gränslösa grannar	39		
7. Relaterad variation	40		
8. Policy och innovationssystemutveckling	41		
9. Uppföljning och lärande	44		
10. Finansiering	45		
11. Referenser	46		
12. Förkortningar och termer	47		

1 INLEDNING

Tillsammans ska vi i Region Jämtland Härjedalen uppnå en hållbar och balanserad tillväxt. Detta genom att företag och organisationer växer i sin omfattning, både personellt och ekonomiskt. Därmed breddar regionen sitt underlag ytterligare och kan göra gemensamma investeringar i välfärd och utbildning.

Hela det samlade erbjudandet ska ställas till förfogande för dem som vill växa genom de organisationer som är helt eller delvis skattefinansierade och verkar för att stödja tillväxtnsträngningar. Här spelar de kommunala näringslivsfunktionerna en viktig roll. Region Jämtland Härjedalens resurser är samlade under Regionala Utvecklingsnämnden, RUN. Dessa resurser, kommunala såväl som regionala, är beredda att leverera det offentliga bidraget.

Området Innovation samlar alla tänkbara aktiviteter och tjänster runt kreativitet, samhandling, stöd, forskning och nätverk. Det är också här som regionens innovationsstrategi för smart specialisering (RIS3) återfinns, med förklaring av vad denna strategi innebär för den framtida tillväxten.

Förenklat kan man säga att regionen står stadigt på en grund av historiskt etablerade och framgångsrika näringar. Näringar där dagens lösningar, i form av produkter och framförallt tjänster, utvecklas, marknadsförs och säljs globalt med framgång. Så när man ser framåt ska man självklart följa dessa branscher. Men kan man också se till några andra tillväxtfaktorer?

Ja, man måste också uppmärksamma de särskilda kompetenser och styrkeområden som möjliggör morgondagens lösningar inom alla branscher. Kompetenser och styrkor som är mer specifikt knutna till platsen där vi bor och människor som i olika roller redan verkar inom företag, organisationer eller forskningsmiljöerna. Smart specialisering handlar om att bättre definiera och förstå dessa för regionen unika kärnkompetenser och hur de är sammanlänkade mellan olika branscher och teknikområden. Blir vi duktiga på det, och kan rikta vårt offentliga stöd mot dessa områden, så har vi särskilt goda möjligheter till upp- och utväxling av det offentliga stödet i fler

jobb och företag i vår region. Detta är även det övergripande målet för EU's sammanhållningspolitik där smart specialisering som metod är den skarpaste kniven i verktygslådan för att nå ditt under nästa programperiod.

Så, vi pratar inte enbart om starka branscher eller teknikområden. Vi pratar även om styrkeområden som alla branscher och sektorer kan dra nytta av. Därför utgör de första två områdena horisontella specialiseringsområden som är särskilt viktiga för utvecklingen av samtliga specialiseringsområden. Vi har dessutom valt att ta med två områden under kvalificering. "Vi" är ett stort antal personer med stark förankring i näringslivet, forskarvärlden och offentliga organisationer. Tillsammans har vi omsorgsfullt och metodiskt vaskat fram Region Jämtland Härjedalens sju styrkeområden. Det är områden där vi bevisligen har bättre förutsättningar än andra. Dessa områden ingår i det som går under namnet *En innovationsdriven samhällsutveckling i världsklass 2.0 – Innovativa Jämtland Härjedalen 2030*, som är Region Jämtland Härjedalens forsknings och innovationsstrategi för smart specialisering (RIS3). De finns var för sig, eller flera tillsammans, och bygger styrkan i en rad av våra framgångsrika näringar.

Smart specialisering är en metod, ett arbetssätt för att prioritera utvecklingsprojekt som stärker företagen och därmed regionens konkurrenskraft. Verklig konkurrenskraft leder till ökad attraktionskraft, en effektiv genväg till tillväxt.

Vår RIS3 ska ligga till grund för att vi nu kan ta nästa steg i att vi tillsammans hittar ett smart arbetssätt för att använda våra styrkor så att de kan tillföra nytta i form av innovationer och stärkt konkurrenskraft – i alla branscher och sektorer. I det arbetet kommer vi kontinuerligt att fortsätta och utveckla den process för entreprenörsdriven dialog (EDP) som ligger till grund för RIS3-metoden, för att stärka och hitta nya samverkansmodeller för strategins framgångsrika genomförande.

I juni 2020 kommer Region Jämtland Härjedalen att ta ett beslut om fortsatt utveckling av strategiska satsningar och prioriteringar för att stärka innovationskraften i regionen utifrån förslaget på reviderad RIS3 som du nu håller i din hand.

Välkommen att ta del av denna sammanfattning av *En innovationsdriven samhällsutveckling i världsklass 2.0 – Innovativa Jämtland Härjedalen 2030*. Dokumentet i sin helhet kan laddas ned på www.regionjh.se/rus/smartspecialisering.

REGIONENS SMARTA SPECIALISERINGSOMRÅDEN:

- **Entreprenörsdrivet (horisontell)**
- **Cirkulär bioekonomi (horisontell)**
- **Sport, turism, friluftsliv**
- **Elintensiv smart industri**
- **E-Hälsa**
- **Företagsnära tjänster**
- **Offentlig förvaltning**

2 UTGÅNGSPUNKTER

Det handlar om vår del av EU's utvecklingsresurser

Regionala strukturfonderna

SKL uppmärksammar i en rapport från 2017 (Regionalt utvecklingskapital, Kartläggning av regionala utvecklingsresurser, Sveriges kommuner och landsting, ISBN 978-91-7585-585-1) andelen FoI-medel från EU som utgörs av ESI-fonder (strukturfonder, INTERREG, socialfonden, Landsbygdsprogrammet, lokalt ledd utveckling) i Sveriges regioner. I Mellersta Norrland utgörs 89% av alla FoI-medel av ESI-fonder, vilket är högst i Sverige, exempelvis att jämföra med Stockholm som har minst med 14%. SKL delar in Jämtlands län i grupp 1, tillsammans med Västernorrland och Västerbotten, som kännetecknas av stor andel kompensatoriska medel (1:1-medel från staten), stor andel ESI-medel och låg andel egna medel. Utifrån detta faktum diskuterar rapporten möjligheten att vi ser en sk. Matteus-effekt, dvs en självförstärkande inläsningseffekt kring ESI-fonderna, där bl.a. den höga andelen kompensatoriska medel skapar ett inbyggt kapacitetstak med en fast fördelningsnyckel, i jämförelse med till exempel Horisont 2020-programmet som söks i öppen konkurrens från hela Europa och omfattar 80 miljarder euro för perioden 2014-2020. Slutsatserna förstärks av att de fem regioner som kategoriseras i grupp 2 (motsatt förhållande), står för drygt 80% av de konkurrensprövade medlen och delar på över 6,1 miljarder, vilket är vad samtliga län delar på i kompensatoriska medel. Dessa data gäller för perioden 2014-2016. Denna siffra har sannolikt fortsatt att öka markant från 2016 till idag utifrån utfallet av Horisont 2020 för dessa fem regioner.

Det är därför oerhört viktigt att våra ESI-fonder verkligen används för att bygga strukturell kapacitet för att nå de konkurrensutsatta medel som vi idag går miste om. Särskilt som vi efter nästa period (2021-2027) inte alls vet om ESI-fonderna kommer se lika ut eller ha samma omfattning. RIS3's huvudmål är att hjälpa oss att göra evidensbaserade prioriteringar för detta (genom så kallade smarta specialiseringar) utifrån det vi idag redan är speciellt bra på och där stora möjligheter finns till omställning, givet de särskilda förutsättningar som vi i regionen har, sett till platsbaserade tillgångar (ex. naturresurser). Det är detta som utgör grunden till att RIS3 är ett *Ex-ante* villkor från Kommissionen inför nästa programperiod med avseende på genomförandet av ESI-fonderna.

Ramprogrammen - Horisont 2020 och Horisont Europa

En utvärdering av utfallet från Horisont 2020 programmet fram till och med 2018 (Horisont 2020 – årsbok 2018, Vinnova Rapport VR 2019:04, ISBN 978-91-87537-83-7) förstärker misstankar om en ev. Matteus-effekt i Jämtlands län utifrån ett mycket magert utfall

till hela Mellersta Norrland, och Jämtlands län i synnerhet. Totalt har Sverige som nation perioden 2014-2018 ett ackumulerat resultat på ca 1,3 miljarder euro, vilket ger en åttonde plats i Europa som motsvarar 3,5% av beviljade medel. För Mellersta Norrland är tilldelningen totalt 15,7 miljoner euro, eller 1,2%, av den svenska delen på 1,3 miljarder euro. Ingen koordinerande part finns i Mellersta Norrland. Mittuniversitetet är deltagare i fyra projekt som inbringar totalt 1,3 miljoner euro (0,1%), varav samtliga projekt ligger utanför Campus Östersunds centrumbildningar. I Jämtlands län är hälso- och sjukvården inom Region JH's verksamhet den enda deltagaren med 325 000 euro (0,02%) som får ta del av programmets medel. Inga företag i Jämtlands län har fått medel från Horisont 2020 programmet hittills. Horisont 2020 är EU's största och viktigaste forsknings- och innovationsprogram för industrin med 80 miljarder euro i total omslutning.

Inför den kommande programperioden och EU's budgetförhandlingarna hösten 2019 har Regeringen drivit en klar linje att Sveriges del av kommande Horisont Europa (ersätter Horisont 2020) ska öka och att fokus på kommande strukturfondsperiod ska ligga på fortsatt och stärkt kapacitetsbyggnad mot ramprogrammen, framförallt inom insatsområde 1 (stärka forskning, teknisk utveckling och innovation).

Vår regionala innovationsstrategi för smart specialisering (RIS3) som du nu håller i din hand blir ett mycket viktigt instrument för att ta del av de mycket stora resurser som kommer finnas i framförallt Horisont Europa-programmet. Vi behöver nu på alla sätt kraftsamla och bygga strukturell kapacitet då dessa medel söks i absolut tuffaste öppna konkurrens och där våra smarta specialiseringsområden ska visa väg och prioriteringar, både för oss själva men även för beslutsfattare, hur vi på effektivaste och smartaste sätt kan skapa jobb och sysselsättning i vår region utifrån innovation och kärnkompetenser som skiljer oss från andra – det är detta som RIS3 bland annat handlar om och har som mål att tydligt försöka uttrycka.

Hur har vi gjort hittills?

Vår nuvarande Regionala innovationsstrategi

Den regionala innovationsstrategin hjälper oss att prioritera och effektivisera våra begränsade utvecklingsresurser. Regionstyrelsen för Regionförbundet Jämtlands län beslutade 2013 att ta fram en ny regional innovationsstrategi. Bakgrunden var tvåfald. För det första behöver Jämtland Härjedalen bli betydligt bättre på att ta tillvara de möjligheter till samhälls- och näringslivsutveckling som en starkt föränderlig värld medför. Att bli bäst på att se möjligheter utifrån

2 UTGÅNGSPUNKTER

våra regionala förutsättningar är ett arbete som alltid kan och måste göras bättre för att vi ska behålla och utveckla vår konkurrens- och attraktionskraft. Den andra faktorn var att regionala innovationsstrategier är en central del i EU-kommissionens tillväxtskapande dokument EU 2020 som tar sin kraft i att unionen fram till 2020 ska bli världens mest konkurrenskraftiga ekonomi, baserad på smart, hållbar och inkluderande tillväxt för alla.

Framtagandet av Region Jämtland Härjedalens forsknings och innovationsstrategi för smart specialisering (RIS3) utgick från våra förutsättningar med en mycket hög grad av småföretag med stark entreprenörsanda och liten koppling till institutionsdrivna akademiska miljöer. Arbetet har därför hela tiden haft ett mycket starkt fokus på ett "underifrån-upp-perspektiv" (eng. *bottom-up*) och en entreprenörsdriven process (eng. *EDP*) med hög delaktighet och

närvaro i alla länets kommuner. EU-kommissionen har tagit fram en manual för RIS3 som Regionförbundet följde och tillämpade utifrån ett regionalt perspektiv. En central fråga i analysen var regionens tillgång till, eller avsaknad av, starka forskningsmiljöer som drivkraft för smart specialisering. Under perioden april till september 2013 hölls ett stort antal dialogmöten anordnade av Regionförbundet i samarbete med samverkansavdelningen på Mittuniversitetet, Almi Mitt Företagspartner samt Mid Sweden Science Park. Uppskattningsvis 400 individuella möten och inspel gjordes via seminarier och workshops, frukost- och lunchmöten, webbenkät och besök på kommunernas näringslivskontor. Innovationsstrategin är frukten av dessa möten som landade i en gemensam vision med tre vägledande mål.

2 UTGÅNGSPUNKTER

Och vilken är då Jämtland Härjedalens vision och de tre vägledande målen?

”EN INNOVATIONSDRIVEN SAMHÄLLSUTVECKLING I VÄRLDSKLASS”

SMART SPECIALISERING UTFRÅN VÅRA VILLKOR SOM KAN VARA:

- **Ökad tillgång till** global akademisk kunskap och forskarnätverk genom Mittuniversitetet och andra regionala kunskapsmiljöer
- **Bättre nyttjande av** digital teknik för att stimulera till klusterinitiativ inom distansberoende kunskapsöverföring och tjänsteutveckling
- **Fler branschöverskridande** innovations- och affärssamarbeten
- **Öka förståelsen** för innovation på alla nivåer
- **Jobba brett men våga prioritera** – specialisering kan leda till en läsnig och möjligheter går förlorade
- **Strategisk opportunitism** – förmåga att ta tillvara på möjligheter
- **Öka kompetensen inom** innovationsområdet och integrera innovation i hela utbildningssystemet
- **Kraftsamla kring** Science Park funktionen med noder ute i kommunerna

STÄRKT OMVÄRLDSBILD AV VAD SOM GÖR OSS UNIKA SOM KAN VARA:

- **Målinriktad marknadsföring** av regionens unika livsmiljö kopplad till utbudet av sport, friluftsliv och kultur
- **Kraftsamling för ett levande** och spännande Campus Åre/Östersund som kan stärka Mittuniversitetets attraktionskraft
- **Skapa attraktivitet för både** kvinnor och män utifrån regionens möjligheter till prisvärt boende, bra möjligheter till kommunikationer, utbildning och att driva företag samt trygga livsmiljöer med låg brottslighet
- **Stärka den regionala** identiteten för att sälja globalt
- **Identifiera och kraftsamla kring** samhällstrender som påverkar regionens attraktivitet och koppla detta till all innovationsutveckling
- **Lyft goda exempel** (omvärldsanalyser)
- **Marknadsför vår** unika livsmiljö
- **Webbportal** för aktiv inflyttning

EFFEKTIV ANVÄNDNING AV GEMENSAMMA RESURSER SOM KAN VARA:

- **Träffsäkrare projekt** och klusterinitiativ som ger maximal effekt av investeringarna
- **Ökad andel kvinnor** som direkt eller indirekt är stödmottagare
- **Tydligare rollfördelning** och organisation
- **Region Jämtland Härjedalen** tar en tydlig ledarroll för genomförandet av strategin
- **Involvera unga i innovationsarbetet** – kraftsamla kring Ung Företagsamhet
- **Prioritera och konsolidera** de regionala resurser som finns, uthålligt och långsiktigt
- **Skapa en tydligare rollfördelning** och effektivare regional samordning inom det regionala innovationsstödsystemet
- **Samverka för att få** tillgång till utvecklings- och riskvilligt kapital
- **Aktivt stöd** i projektansökningsförfarandet

2 UTGÅNGSPUNKTER

Vårt nuvarande innovationsstrategiska handlingsprogram med fokusområden som driver på vår innovationsstrategi

Fler nyskapande kreativa människor som skapar nytta för varandra i vår härliga region är vad det regionala innovationsprogrammet vill inspirera till.

Våra offentliga resurser räcker inte till för alla behov som väntar på en lösning. Samma sak hos företag, i civilsamhället och den akademiska världen! Vi måste därför samskapa, lägga våra kloka huvuden ihop för att skapa den samhällsutveckling vi vill att våra barn och barnbarn ska möta. Det finns ingen den, eller någon, det är du och jag som ska göra det! Region Jämtland Härjedalen är här en möjliggörare som med innovationsprogrammet vill inspirera till samskapande utifrån de aktiviteter som du och andra jämtar och härjedalingar har talat om för oss är viktiga att vi arbetar med de kommande fem åren.

Regionen kommer ta sitt ledarskap genom att skapa förutsättningar för regelbundna dialogbaserade mötesplatser i hela regionen där medborgardrivna framstegsgrupper tar sig an dessa aktiviteter. Regionen kan här förhoppningsvis bidra med finansiering och stöd av olika slag. Men det är bara om vi arbetar ihop och smart nyttjar våra befintliga resurser som vi kommer att lyckas.

Men det är bara om vi arbetar ihop och smart nyttjar våra befintliga resurser som vi kommer att lyckas.

Fokus för innovationsprogrammet är samskapande, tillit och frivillighet. Regionen kan inte tvinga utan bara locka till engagemang. Vi har nu en modell för detta som flera regioner, länder och universitet vill ansluta till. Det är vår stora förhoppning att denna process ska göra just dig intresserad så att vi får möjlighet att träffas och fira vår gemensamma framgång vid den årliga Mötesplats Jämtland Härjedalen som vi vill se bända från 2016!”

Så skrev vårt regionråd och regiondirektörer i ingressen till vårt regionala handlingsprogram för RIS3 som arbetades fram 2014-2015 med stöd av Tillväxtverket (http://www.regionjamtland.se/innovation/?page_id=2105).

Innovationsprogrammet identifierade sju fokusområden som prioriterade för att driva på innovationsstrategins genomförande.

- Stöd för nyskapare
- Kreativa möten
- Kreativa byråkrater
- Utveckla talanger
- Grejen med Jämtland Härjedalen
- Gränslösa grannar
- Cirkulär ekonomi som utvecklingsmotor

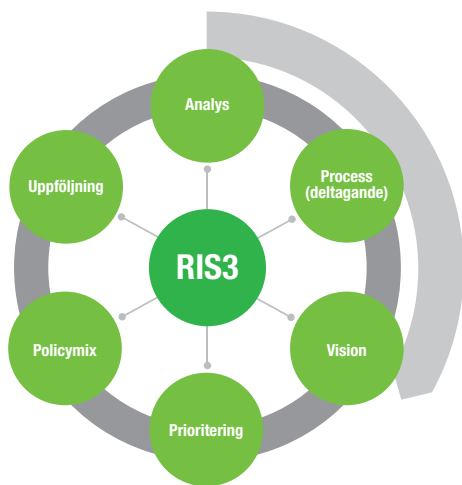
Regionen har sedan 2016 verkat för att genomföra handlingsprogrammet genom strategiska samverkansprojekt. Störst fokus har det gränsöverskridande innovationsprojektet www.smice.nu fått inom INTERREG Sverige-Norge programmet tillsammans med Tröndelags Fylkeskommune med målsättningen att skapa en ”samskapande mittnordisk innovationsplattform för cirkulär ekonomi (smice)” i ett brett partnerskap med akademien, näringslivet och civilsamhället (läs mera på www.smice.nu). Projektet adresserar många aktiviteter inom flera av de sju fokusområdena med cirkulär ekonomi som utvecklingsmotor och värdegrund. Projektet och arbetssättet förväntas leda till en gemensam innovationsinfrastruktur för nuvarande genomförandet av bland annat båda regioners RIS3-strategier.

För att säkerställa kvalitet och att vi arbetar efter EU's vedertagna principer för RIS3 har vi sedan 2014 varit medlemmar i den EU-gemensamma plattform för RIS3 som finns inom Kommissionens verksamhet vid Joint Research Center (JRC) i Sevilla, Spanien. Regionen har vid flera tillfällen uppmärksammats för, och föredragit, vårt RIS3-arbete med särskilt fokus på EDP och ”underifrån-upp-perspektivet” utifrån vår glesa kontext i ett lands- och glesbygdsperspektiv. Ett betydande underlag från dessa resor finns samlat och erfarenheterna ingår som en naturlig del i vår revidering av RIS3. En stor del av de aktiviteter som innovationsprogrammet föreslog är nu genomförda. Samtidigt är de övergripande målen för RIS3 i högsta grad fortfarande aktuella (med tillhörande övergripande aktiviteter).

2 UTGÅNGSPUNKTER

Hur har EU tänkt? Och vad är RIS3 och S3?

Trenden inom EU är ökande regionalt ansvar för innovations- och utvecklingsfrågor, ökande fokus på innovation när det gäller finansiella styrmedel, samt starkare integration mellan forskning, regional utveckling och individens kompetens. Denna trend väntas förstärkas i kommande programperiod efter 2020. Inom EU har begreppet S3 (Smart Specialiserings Strategi) vuxit fram som är en förkortning av Forsknings och Innovationsstrategi för Smart Specialisering (RIS3). Strategin innebär att smart regionalpolitik ska bidra till en smart tillväxt i medlemsländerna. Europa 2020 är innevarande strategi för tillväxt och jobb. Den ska bidra till att råda bot på bristerna i tillväxtmodeller och skapa förutsättningar för en smart och hållbar tillväxt för alla. Att samordna satsningarna inom forskning och regional utveckling är en ledstjärna. Det är de regioner som kan prioritera, och som också visar att de kan samordna sina satsningar, som kommer att kunna få del av EU's kommande medel för forskning och tillväxt. Inte de andra.

FIGUR 1: Metoden för smart specialisering (RIS3) följer en process i sex steg.

Om man ska framhålla någon av dessa sex steg så är det processen (2). Det är processen som hela tiden driver ”utvecklingshjulet” för ökad förståelse och insikt om en regions kärnkompetenser, och hur dessa går igen inom olika branscher och företagsamhet, som är kärnan i RIS3. RIS3 kommer aldrig bli en färdig och klar process, utan arbetet ska ses som kontinuerligt och fortgående för att hela tiden ta kloka och evidensbaserade beslut om offentliga medel som på bästa sätt ska skapa sysselsättning, skatteunderlag och tillväxt för länet som helhet. RIS3 som strategi behöver därför en tillhörande handlingsplan som aktivt används och följs upp av innovationssystemet och dess innovationsstödjande aktörer. Sannolikt behöver även RIS3 oftare revideras än andra strategier, förslagsvis vart annat år.

Vad innebär det för Region Jämtland Härjedalen

RIS3 har tagits fram för att utveckla en bärande innovationspolitisk idé som gynnar en effektiv användning av de offentliga investeringarna. Att på så sätt ta vara på den inneboende regionala styrkan borde egentligen varit självklart för länge sedan. Smart specialisering baseras på en djuplodande analys av regionala tillgångar i teknik och kunskap. Den bygger också på ett starkt partnerskap mellan företag, akademi och offentliga aktörer. Vid valet av styrkeområden är det viktigt att se till att de är relativt smala, väldefinierade och omfattar regional styrka inom både näringsliv och forskning. Smart specialisering är ingen ersättning för klassiska indelningar som branscher eller sektorer. Men strategin inrymmer regionens verkligt starka framtidskompetenser som man alltså kan förstärka vilken utveckling som helst med. För att arbetet med Smart specialisering ska fungera krävs samverkan mellan företag, akademi och offentliga aktörer. Och gärna koalitioner med andra regioner som vi vill samarbeta med. För detta ändamål finns en av EU särskilt inrättad S3-plattform för regional samverkan (<https://s3plattform.jrc.ec.europa.eu/>). På nationell nivå finns en liknande plattform via Tillväxtverket (<https://tillvaxtverket.se/amnesomraden/regional-kapacitet/smart-specialisering.html>).

Hur ser Smart specialiseringsstrategi för Jämtland Härjedalen ut?

Strategin ska användas för att hitta nya värden, samband och lösningar på våra utmaningar. I arbetet med att formulera den har bland annat följande frågeställningar tagits i beaktande och undersökts:

- **Vilka är regionens styrkeområden** och hur kan dessa beskrivas?
- **Vilka styrkeområden** kan utvecklas med utgångspunkt från, och genom kombination av, befintliga kompetenser?
- **Vilka spirande kompetenser** har möjlighet att bli framtidens ledande styrkeområden i regionen?
- **Vilka områden är mest relevanta** för regionens offentliga innovations- och entreprenörsskapsstödjande aktörer att fokusera på?

2 UTGÅNGSPUNKTER

Den breda kompetens som regionen förfogar över har i inventeringsfasen analyserats med hjälp av Oxford Research (Analys och kunskapsunderlag till smart specialiseringsstrategi för Region Jämtland Härjedalen, 2019) ur fyra perspektiv:

- **Specialisering i Jämtlands län**
- **Innovationsförutsättningar**
- **Entreprenöriella förutsättningar**
- **Kunskapsproducenter**

Vad kommer en smart specialiseringsstrategi att betyda för Jämtland Härjedalen?

På kort sikt (2020-2023) ska arbetet medföra en ökad förmåga för Jämtland Härjedalen att:

- **Framgångsrikt implementera** handlingsplanerna inom de regionala strategierna för utveckling (RUS) och innovation (RIS3).
- **Öka förmågan att vinna** och kraftsamla konkurrensutsatta resurser till områden med tillväxtpotential för regionens näringsliv
- **Stärka vår internationella position** och attraktivitet som samarbetspartner
- **Samt att vara en stark aktör** i processen att ta fram de operativa programmen för nästa strukturfondsperiod och därigenom få större gehör för regionalt viktiga satsningar

På längre sikt (2025-2030) ska det regionala arbetet med RIS3 leda till större genomslag för den regionala politiken med fokus på:

- **Fler företag**
- **Fler arbetstillfällen**
- **Ökade förädlingsvärden**

Dessutom ska fragmenteringen av de offentliga satsningarna minska till förmån för ökad effektivitet i användningen av offentliga medel. Ett större fokus på kompetensområden förväntas ge synergier mellan offentliga stödmekanismer för FoU och innovation, marknadsföring och lärande. Genom en tydligare profil och strategi gentemot nationella och internationella finansärer kan RIS3 dessutom ge Jämtland Härjedalen större resurser för stöd till innovation och företagande. Centralt för detta arbete är att sätta våra entreprenörer i fokus och arbeta utifrån deras behov och förutsättningar, både i praktiken när vi bygger strukturella kapaciteter för att nå EU's olika

fondprogram men även i dialog med Regeringen och Kommissionen i att öka förståelsen för det entreprenöriellt drivna innovationssystem som präglar vår region.

Som resultat av den ovan beskrivna processen har Region Jämtland Härjedalen valt att bygga RIS3 på så kallade "smarta specialiseringsområden". Det är styrkeområden som är av bransch- och sektorsövergripande karaktär. Samtidigt som de förväntas kunna leda till tillväxt och fler företag inom specifika nischer har de även stor potential att bidra till innovation och konkurrenskraft i många av Jämtland Härjedalens sysselsättningsmässigt starka branscher genom närliggande kompetenser, eller relaterade variationer. Detta område behandlas i ett eget kapitel och behöver utvecklas ytterligare som ett led i utvecklingen av strategin för smart specialisering.

Och vilka är alltså Jämtland Härjedalens kärnkompetenser?

ENTREPRENÖRSDRIVET

Kan vara: ökad förståelse och forskning för hur offentligt stöd kan tillgängliggöras entreprenörer "underifrån-och-upp" utan en institution som intermediär, ökat stöd till kundfinansierade innovationsprocesser, former för hur akademiska miljöer tillhandahåller stöd för att mäkla kontakter, kunskap och forskningskompetens till företagen.

CIRKULÄR BIOEKONOMI

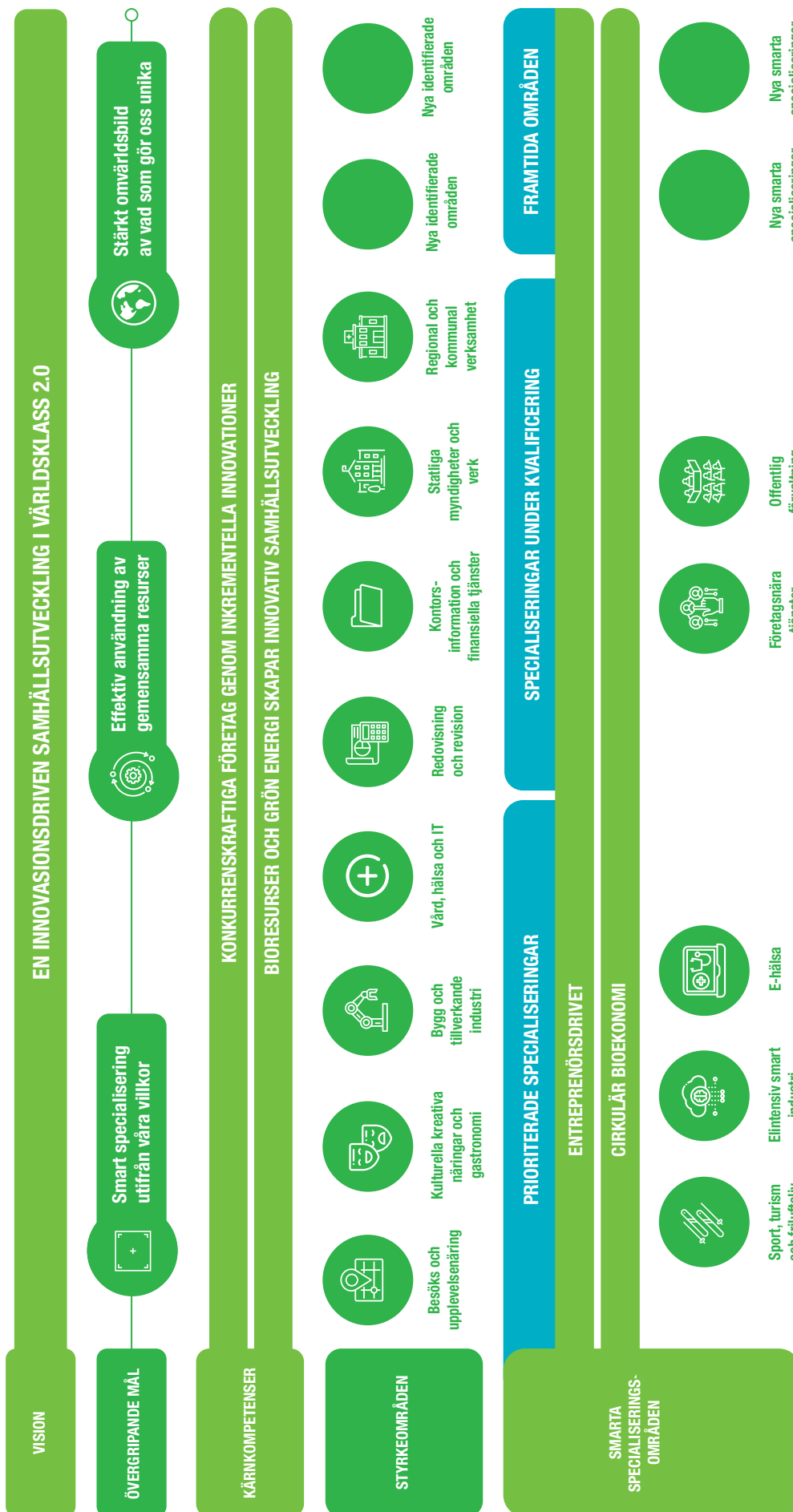
Kan vara: sätt ökat fokus på de näringar som gör affärer utifrån länets förnyelsebara bioresurser, erbjud stöd från linjära till cirkulär affärsmodeller, utveckla och stärka nätverk för cirkulär samverkan och ekonomi, kartlägg regionala materialströmmar, utveckla kollaborativa transportlösningar.

SPORT, TURISM, FRILUFTSLIV

Kan vara: stärk och utveckla klustersatsningen på Peak Innovation, fördjupa samverkan med alla kommunerna i länet, bygg strukturell kapacitet för att nå konkurrensutsatta medel i högre utsträckning, samla fler nationella och internationella företag i nätverket, fördjupa insikten om kärnkompetenserna inom specialiseringsområdet.

ELINTENSIV SMART INDUSTRI

Kan vara: utveckla och stärk innovationsplattformen kring IUC Z-GROUP, utveckla fler kollaborativa innovationstjänster likt Driv Innovation, tillgängliggör offentligt stöd på småföretagens villkor, utnyttja tillgången på grön el för elintensiv produktion som skapar jobb och sysselsättning i länet.

FIGUR 2: Kopplingar mellan kärnkompetenser och styrkeområden till smarta specialiseringsområden.

2 UTGÅNGSPUNKTER

E-HÄLSA

Kan vara: fortsatta satsningar inom Region Jämtland Härjedalens FoU-verksamhet (inklusive FoUU:s projektkontor), uppbyggnad och utveckling av E-hälsocentrums verksamhet, fler klusterinitiativ mellan hälso- och sjukvården och Mittuniversitetet, nya utvecklings-satsningar på distansoberoende tjänstutveckling som ett led i att överbygga regionens stora avstånd inom sjukvården.

FÖRETAGSNÄRA TJÄNSTER

Kan vara: etablera och stöd ett entreprenörsdrivet innovationskluster på området, identifiera gemensamma kärnkompetenser som grund för service- och tjänstutveckling, stöd distansoberoende nätverk och noder i hela länet.

OFFENTLIG FÖRVALTNING

Kan vara: gör innovation till en strategisk fråga på ledningsnivå i all offentlig verksamhet, se all offentlig sektors medarbetare och brukare som potentiella innovatörer med de offentliga verksamheterna som kuvöser och testbäddar för innovativ utveckling.

I följande avsnitt ska vi titta närmare på respektive kärnkompetensområde.

PROCESSEN SOM BYGGER OCH SKAPAR HANDLINGSKRAFT I VÅR RIS3

RIS3 i förhållande till RUS

RIS3 är som nämnts tidigare ett tematiskt nödvändigt villkor som är tillämpliga på ERUF, ESF+ och sammanhållningsfonden genom artikel 11.1 i förordningen. Förordningen kräver en god styrning av den nationella eller regionala strategin för smart specialisering för beslut och tilldelning av ESI-fondernas medel genom den regionalt tillväxtansvariga myndigheten. Uppfyllningskriterierna för det nödvändiga villkoret är uppdelade på sju punkter.

- **Analys**
- **Ansvarig organisation för RIS3**
- **Uppföljning & utvärdering**
- **Entreprenörprocess (EDP)**
- **Förbättra innovationssystem**
- **Industriell omvandling**
- **Internationellt samarbete**

Status för kriteriet av Sveriges regioner har utvärderats i en rapport till Kommissionen under 2019 av Tillväxtverket (David Paulsson, Studie om smart specialisering i Sverige, EU-kommissionen, DG Regio) som konstaterar att fem av de sju målen är tillfredsställda, där målen för uppföljning och utvärdering, respektive, ansvarig organisation för RIS3 behöver ses över på en nationell nivå. Framförallt behöver ansvar mellan den regionala och nationella nivån klargöras och förtydligas.

RIS3 har således en mycket viktig funktion för ett län som Jämtland, med mycket begränsade egna resurser på politikområdet, och med stora resurser kopplat till framförallt ESI-fonderna och de gleshetsallokerade medel som regionen förväntas få även i nästa programperiod.

Kopplingen mellan regionala utvecklingsstrategin (RUS) och RIS3 är således mycket stark och viktig då RUS är den bärande strategin i förordningen om hur Region Jämtland Härjedalen ska verka i sitt tillväxtpolitiska uppdrag från Staten. I detta uppdrag har Regionen särskilda medel, 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, som fördelas ut både som företagsstöd samt projektstöd. Projektstöd från Regionen används framförallt som medfinansiering mot ESI-fonderna varvid RUS och RIS3 blir två beslutsdokument som i praktiken blir varandra mycket nära givet att Region Jämtland Härjedalen i övrigt har så begränsade tillgångar av egna medfinansieringsmedel. I detta sammanhang kan man se RUS som ett bredare program för regional utveckling medan RIS3 är ett spetsprogram med fokus på innovation, forskning och företagsamhet.

Regionens samhällsutvecklande roll - Att facilitera samhällsutveckling utifrån en entreprenördriven process (EDP) i ett ”underifrån-och-upp” perspektiv

Regionens innovationsstrategi bygger på de två kärnprocesser som i RIS3 manualen beskrivs som EDP och ”bottom-up”. På svenska ”entreprenördriven process” och att arbeta med att stödja innovation och nyskapande i ett ”underifrån-upp-perspektiv”. RIS3 bygger på principen att stöd till företag ska grunda sig på deras upplevda behov, något som blir en utmaning då offentligt stöd till innovationssystem i för hög grad styrs till akademiska institutioner för att bygga kunskap med för lite fokus på entreprenörerna som ska omvandla kunskapen till affärer. RIS3 är därför ett verktyg för att både omfördela resurser och styra de till områden med högst potential för sysselsättning och jobb. RIS3 är således ett politiskt verktyg och metod som lämpar sig synnerligt väl för förhållandena i Jämtland Härjedalen med högt entreprenörskap i många små företag som tidigare har haft mycket svårt att få del av offentligt stöd på grund av begränsade kontakter med relevanta akademiska miljöer.

På forskningsfronten har detta område genererat helt nya, och för Jämtlands län, väldigt viktiga insikter om att entreprenördriven regionala innovationssystem (ERIS) är viktiga, och i landsbygds län, som Jämtland, helt dominerande i avsaknad av kompletta akademiska miljöer (Ylinenpää, 2009). Förklaringen till att företagsamheten och näringslivet fortfarande är starkt, och sannolikt minst lika innovativt som i en institutionsdriven storstadskontext (IRIS) med en mångfald av akademiska institutioner, är sannolikt förmågan att utveckla så kallade inkrementella innovationer. Inkrementella, eller stegvisa, innovationer betyder att man tar tillgängliga kunskaper, eller teknik, och applicerar de på ett nytt område eller behov. Skillnaden mot radikala innovationer, som är helt nya banbrytande upptäckter, är att kostnaderna för utveckling är mycket lägre med en snabbare tid till marknaden. Det finns ny forskning (Wincent et al. 2015) som talar för att entreprenörerna i Jämtlands län är särskilt duktiga på detta och att offentliga medel som kan styras mot ett ERIS-system kan ha mycket större utväxling i produktivitet och jobbskapande än motsvarande IRIS-system. Ökade insikter, kunskap och förståelse för hur Jämtlands ERIS-baserade innovationssystem kan utvecklas och förstärkas kommer bli en mycket viktig del i genomförandet av länets RIS3.

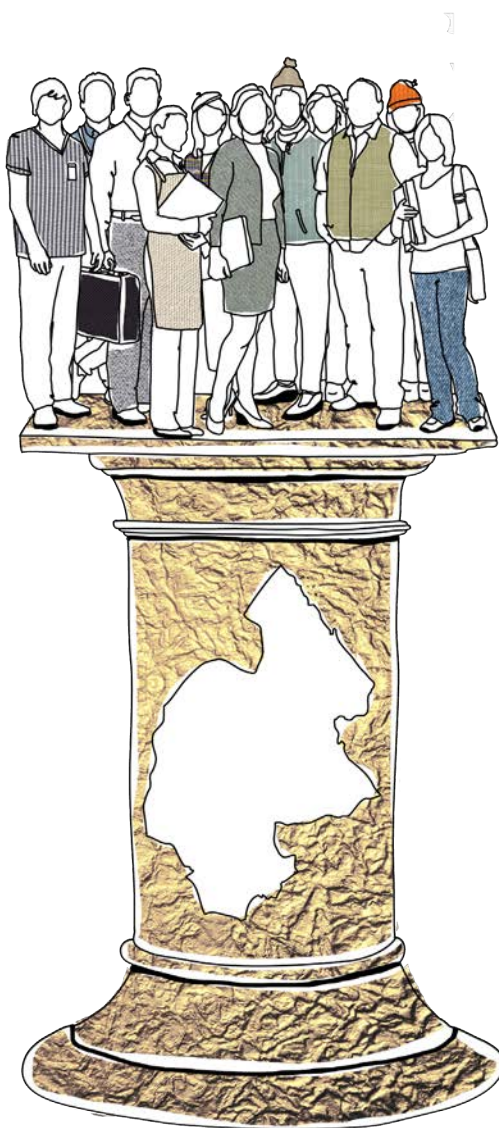
Cirkulär ekonomi och Agenda 2030 som utvecklingsmotorer

Cirkulär ekonomi handlar om att vända ineffektiviteter i linjära värdekedjor till nya värden. En linjär ekonomi utmärker sig för att vi tar ett material, som vi gör en produkt av, och sedan slänger när vi är klara med den. Den utmaning som vi har är att ställa om från en linjär till cirkulär ekonomi, som är så effektiv att vi kan hoppa över det vi tidigare kallade för återvinningsekonomi, då målet är att allt avfall ska bli en ny resurs i en ny produktcykel. Tankar och teori kring cirkulär ekonomi pekas ut som en av nyckelinsatserna i FN's globala hållbarhetsmål Agenda 2030 (*eng. Sustainable Development Goals, SDGs*), där mål nummer 9, hållbar industri, innovationer och infrastruktur, ligger nära det vår RIS3 vill fånga. Man kan likna detta vid en "strut" där fler människor på jorden förbrukar mer resurser och energi vilket skapar ett minskat handlingsutrymme. Allt avfall måste bli en ny nytting i ett regenerativt system där affärsnytta går hand i hand med resurseffektivitet. En hållbar produktion och konsumtion är då ett måste för en hållbar utveckling långsiktigt. Jämtland Härjedalen har här utmärkta förutsättningar som kan beskrivas som komperativa fördelar (*eng. comparative advantage*), eller kärnstyrkor, i länets rika tillgångar på biobaserade naturresurser och en mycket hög grad av företagsamhet och entreprenörskap, vilket sannolikt är de två viktigaste ingredienserna i att skapa en snabb omställning från det linjära tänket.

Smart samhällsutveckling för en balanserad utveckling i hela Jämtlands län

Så cirkulär ekonomi handlar om att skapa mer med mindre. Detta gäller inte bara industriprocesser och produktion utan i lika hög grad samhällsutvecklingen i stort. Cirkulär ekonomi som begrepp ligger därför nära tillhands att applicera på utveckling av lokalsamhällen, byar, städer och regioner. Vi måste se all utveckling i form av ett ekosystem där allt hänger ihop och där det hela tiden finns begränsningar som om dom överträds innebär att systemet fallerar. Innovation, forskning och samhällsutveckling som verkar i det cirkulära perspektivet kräver nya affärsmodeller och nya processer på värdekedjan som skapar fantastiska möjligheter till utveckling. Vi behöver gå till att dela produkter eller konsumera de som tjänster. Vi behöver förlänga produktlivscykeln, bättre nyttja förnyelsebara naturresurser, och resursåtervinna. Du känner själv säkert till flera goda exempel som Hygglo, Airbnb, Uber, Blocket. Bara att vi ökar nyttjandegraden på de produkter vi idag använder har en enorm

effekt eftersom ca 70% av en varus miljöpåverkan ligger i produktionsledet. Genomsnittliga användningsgraden av bilar är ex. 8%, 10-15% av allt byggnadsmaterial blir till skräp under konstruktion och kontorsbeläggning ligger runt 40%. Andra fakta är att vi slänger 80% av konsumentprodukter och deras material, där materialet i genomsnitt endast används en gång i Europa. För att åstadkomma en omställning, och helst väldigt snabb, krävs insatser på flera områden samtidigt, inte bara i industrin eller konsumtionsledet, hela samhället behöver ställa om till ett smart samhälle som inkluderar alla på ett långsiktigt förtroendefullt sätt.

Näringsgrupper baserade på länets naturresurser

Skogsbruk

Jämtland är Sveriges tredje största skogslän, med totalt 3,5 miljoner ha skogsmark. Det är 71 procent av hela länets landareal. Produktiv skogsmark är 2,7 miljoner ha, eller 55 procent av länets landareal (motsvarande nästan 5,4 miljoner fotbollsplaner). Arealen skogliga impediment (lågproducerande områden, exempelvis skogbeklädda hållmarker eller myrar) är 1,2 miljoner ha. Virkesförrådet i de jämtländska skogarna är 370 miljoner m³sk (Förstudie regionala skogsprogram för Västernorrland och Jämtlands län, LRF, 2018).

Skogen ägs till 45 procent av enskilda aktiebolag (till exempel SCA och Holmen Skog), till 44 procent av enskilda privata skogsägare och till 11 procent av övriga (statsägda AB, kommuner, stift m.fl.). I Jämtland är 11 procent av invånarna skogsägare, knappt 13 800 personer varav ca 30 procent är kvinnor. Skogsnäringen bidrar med både direkt sysselsättning i länet och närliggande län, samt till indirekta arbetstillfällen. Skogsbruk och skogsindustri står för ca knappt 6 procent av länets sysselsättning, och ungefär 7 procent av länets bruttoregionalprodukt. Årligen avverkas knappt 6 miljoner m³fub, medan den årliga tillväxten är ca 9,4 miljoner m³fub (på produktiv skogsmark). I Jämtlands län finns förädlingsindustri i form av sågverk, hyvlerier, pelletstillverkning, trähusfabrikanter m.fl. Delar av virkesvolymerna transporteras för vidareförädling i Västernorrland, bland annat beroende på avsaknad av massa- och pappersindustrier inom länet. Den välinvesterade industri som finns i grannlandet innebär en samverkan i virkesflödet. Större industrier (både sågverk och pappers/massaindustri) med stort råvarubehov ger arbetstillfällen både där råvaran finns belägen och där förädlingen sker. Förutom detta tydliga virkesflöde mellan Jämtland och Västernorrland sker virkesutbyten i mindre skala med Gävleborg och Dalarna samt Norge. I länet finns två naturbruksgymnasier med skoglig inriktning, Torsta och Dille Gärd, båda belägna i Ås (Förstudie regionala skogsprogram för Västernorrland och Jämtlands län, LRF, 2018).

Regionala utvecklingsnämnden i Jämtland/Härjedalen beslutade 2018 (Förstudie regionala skogsprogram för Västernorrland och Jämtlands län, LRF, Regionala Skogsprogram, 2018-06-14) om ett regionalt skogsprogram med syfte att:

- **Skapa förutsättningar** för en övergång till en biobaserad samhällsekonomi
- **Skapa en bred** överenskommelse och en helhetssyn på strukturell nivå mellan näringen och samhället om skogens värde för regional utveckling och tillväxt
- **Skapa förutsättningar** för en långsiktig, konkurrenskraftig, hållbar och lönsam skogsnäring.

Jordbruk

I Jämtlands län finns goda förutsättningar för ett hållbart jordbruk. Gott om vatten, bördiga jordar, förhållandevis mildt inlandsklimat och långa, ljusa sommarnätter gynnar vallodling, och därigenom mjölk- och köttproduktion. I övrigt odlas spannmål till foder, potatis och mindre ytor med bär och grönsaker. Utöver idisslare finns i länet även en mindre omfattande gris- och äggproduktion. Bekämpningsmedel och konstgödning används i väldigt liten skala, minst i hela Sverige. Länet har mycket goda förutsättningar för att odla vall som foder, en odling som automatiskt har tillgång till stallgödsel och minimalt bekämpningsbehov. Därigenom har länet högst andel ekologisk odling i landet (JO 13SM 1601. Ekologisk växtodling 2015. Stockholm Jordbruksverket s.6). Arealen vall i länet uppgår till närmare 90 % av den odlade arealen. På många av länets jordbruksfastigheter finns höga natur- och kulturmiljövärden och vi har ett levande fåbodbruk och fjällnära jordbruk.

Jordbruket i länet drivs av ca 1 300 företag som tillsammans omsätter ca 1 miljard kronor. Över 90 % drivs som enskilt företag och av dessa är 22 % ägda av kvinnor vilket är något högre än riksnittet (JO 34SM 1701. Jordbruksföretag och företagare 2016. Stockholm: Jordbruksverket). En efterfrågeökning på 1 miljon kronor i jordbrukssektorn skulle leda till 2,51 nya jobb vilket kan jämföras med genomsnittet för den svenska ekonomin på 1,42 nya jobb (LRF (2016). Det gröna näringslivet i Jämtland och dess betydelse för samhället, Stockholm: LRF). Jordbruket är lika betydelsefullt för länet som det är i Skåne sett till den totala sysselsättningen (Eva Engström, Länsstyrelsen Jämtlands län). Jordbruksmarken omfattar ca 40 000 hektar åker och 12 000 hektar betesmark varav ¾ är skogsbete. De bördigaste jordbruksområdena är belägna runt Storsjön och längs älvdalarna. Länets lantbruksföretag är relativt små, på grund av bland annat begränsningar i geografin, och har därigenom ofta flera verksamheter. Antalet lantbrukare och andelen brukad mark minskar (<https://jordbruketisiffror.wordpress.com/2015/11/24/jordbruket-i-sverige-basfakta-om-jamtlands-lan/>). Skäl till det är bland annat generationsväxlingar och problem med lönsamhet.

JÄMTLAND HÄRJEDALENS PLATSBASERADE FÖRDELAR

Rennäringen och vilt

I länet finns en rennäring med tolv samebyar som tillsammans bevarar ett viktigt kulturarv och skapar arbetstillfällen. Även landets sydligaste sameby räknas, Idre sameby, till området Jämtland. Det är 373 renägare som äger 41 000 renar och omsätter ungefär 40 miljoner per år. 47 % av renägarna är kvinnor (https://www.sametinget.se/statistik_rennaring). Potentialen att utveckla den samiska maten är stor, så även att ta tillvara vilt genom förädling och/eller till exempel jakt- och fisketurism. Länet ambition att bli ledande på naturbaserade upplevelser med hållbara destinationer ger stora möjligheter med och för den närproducerade maten.

Vatten och vattenbruket

Vattenkraften är en av Jämtlands äldsta energikällor och ryggraden i vår elproduktion. Det finns totalt 82 vattenkraftverk i regionen som tillsammans producerar cirka 12 TWh/år vilket motsvarar cirka 17 procent av hela Sveriges produktion av el från vattenkraften. Länet har ett regionalt miljömål att inte bygga ut vattenkraft i orörda vattendrag.

Jämtlands län är en nettoexportör av förnyelsebar energi och länet har potential att bidra till en klimatanpassad omställning av energisystemet i resten av landet och internationellt, genom att öka vår nettoexport av energi från förnybara energikällor. Det handlar om fortsatt produktion av vattenkraft, ökad produktion av vindkraft och bioenergi från skog och jordbruk, samt i mindre skala produktion av solenergi. Flera innovationsprojekt inom transport och infrastruktur bedrivs på området ex. Green Highway Test arena som är en fossilbränslefri transportkorridor på 46 mil från kust till kust där svenska och norska regeringen har utnämnt sträckan som ett prioriterat område för eltrafik. Längs med sträckan hittar man en mångfald av olika initiativ kopplade till fossilbränslefria transporter.

Jämtlands län är vattenrikt – här finns mer än 16 000 sjöar, och ett pågående arbete för en långsiktig och hållbar fiskerinäring (Fiskodlingspotential i 10 jämtländska vattenmagasin, Finnish Game an Fisheries Institute, Helsinki, 2014). Dessutom har länet den enda anläggningen i landet som är specialutrustad för omfattande genetiskt avelsarbete med fisk och röding vid Vattenbrukscentrum Norr i Kälarne. Analyser i projekt Aquabest visade att 192 sjöar kan vara aktuella för fiskodling och att länet ligger långt framme när det gäller sportfiske och fisketurism. Vattenbruket i länet har utvecklats mycket på senare år. 2007 odlades ca 3 500 ton och 2017 odlades ca 4 000 ton, varav 500 ton röding och 3 500 ton regnbåge. Projektet Aquabest visade utifrån fosforanalyser på en potential att odla 10 000 ton i länet i kassar. Med landbaserad odling skulle det vara möjligt med 50 000 ton eller mer. Det pågår försök med och satsningar på landbaserad odling i länet. Allt tyder på att detta ger

en lägre miljöpåverkan och kommer att bli den produktionsmetod som kommer gälla framöver. Det mesta av den odlade fisken förädlas utanför länet.

Vind och vindkraft

Om de kommunala översiktsplanerna för vindkraft utnyttjades till fullo skulle det kunna innebära en produktion motsvarande 8-9 TWh per år, vilket motsvarar knappt hälften av regeringens planeringsram 20 TWh per år totalt i Sverige. Skandinavien största vindkraftsområde invigdes sommaren 2016. I kommunerna Ragunda, Strömsund och Sollefteå står därav 149 vindkraftverk. Utbyggnaden av vindkraft är dock beroende av många faktorer, till exempel elpriser, elnätets kapacitet och överklaganden. 2018 fanns 254 vindkraftverk i produktion och de levererade tillsammans 1,7 GWh producerad el (Statistikdatabasen för Vindkraftsstatistik, Energimyndigheten). Totala antalet byggda och planerade verk med tillstånd är idag runt 700 (Vindbrukskollen.se).

Mineraler

Länet är rikt på sten och mineral. Fyndigheter av täljsten, kalksten, skiffer, kvartsit, granit, glimmer, krom och kvarts har genom åren brutits i länet. Varumärken inom stenindustrin som Handöl, Gusta och Offerdalskiffer kommer från länet. I Jämtlands län finns även betydande fyndigheter av uranhaltigt berg. 2018 beslutade riksdagen om ett förbud att bryta uran i Sverige. Även undersökningstillstånd förbjuds. Det är därför inte längre möjligt att ge tillstånd till brytning, probvrytning, bearbetning och fysikalisk eller kemisk anrikning av uran för att använda uranets egenskaper som kärnbränsle.

Starkt entreprenöriellt näringsliv och kunskapsmiljöer

Upplevelsenäringen som en basindustri

Jämtland Härjedalen Turism, JHT, bildades 1995 och är en samverkansplattform för utveckling av besöksnäringen i Jämtland Härjedalen. Vision är att Jämtland Härjedalen år 2030 ska vara en ledande region för naturbaserade upplevelser med målsättningen att öka den årliga omsättningen inom besöksnäringen från 5,59 (2018) till 7,6 miljarder kronor år 2030. Antal årsarbeten ska öka från dagens 4 900 till 5 800 och antalet utländska gäster i kommersiella bäddar ska öka från dagens 612 000 till 1,1 miljoner år 2030.

Jämtland Härjedalen Turism har själva undersökt och skattat besöksnäringens ekonomiska inverkan i regionen. Enligt dessa framkommer att: Turismen i Jämtland Härjedalen omsatte 5,56 miljarder kronor 2018. Jämfört med 2017 en ökning med 400 miljoner kronor. Liftkortsförsäljningen (590 miljoner kronor) står

JÄMTLAND HÄRJEDALENS PLATSBASERADE FÖRDELAR

för en dryg tiondel av den totala omsättningen. Antalet skiddagar vintern 2017/18 var 2,75 miljoner. En ökning med 7,5% jämfört med 2016/17. Totalt 11,3 miljoner gästnätter (+2,5%), varav nästan 3,1 miljoner i kommersiellt boende (+1%). Turismen genererar skatteintäkter (kommun och landsting) på cirka 730 miljoner kronor. Norge är den i särklass viktigaste utlandsmarknaden, 329 000 av totalt 612 000 utländska kommersiella gästnätter. De utländska gästnätterna ökade totalt sett med 2% jämfört med 2017. Totalt 1,2 miljoner dagsturister. Totalt genereras motsvarande drygt 7 700 årsarbeten av turismen.

Kulturella och kreativa näringar samt gastronomi

Uppliveindustrierna ingår i de kulturella och kreativa näringarna (KKN) som är på stark uppgång i hela världen som en del i en global strukturförändring, ”den nya ekonomin” där man inte längre skapar värden genom att tillverka saker utan att värdeförädlingen baseras mer på tjänstesektorn och kreativa näringar (KK-stiftelsen: www.kks.se). Uppskattningsvis är 1800 personer sysselsatta inom KKN i Jämtlands län (enligt Kreameterns definition på KKN, Tillväxtverket). Mat är en del av de kulturella och kreativa näringarna. De kulturella och kreativa näringarna verkar ofta i ett globalt sammanhang och har i ett ekonomiskt perspektiv också betydelse för utvecklingen av globala värdekedjor (En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020, Näringsdepartementet, 2015, Dnr: N2015.31)

Östersunds/Jämtlands medlemskap som gastronomisk region i UNESCO Creative Cities Network (Unesco Creative Cities Network <http://en.unesco.org/creative-cities/home>) är ett mycket gott exempel på detta där regionen har möjlighet att profilera sig inom KKN som är en starkt växande sektor i världen (Cultural Times, Ernest and Young 2015, [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/eycultural-times-2015/\\$FILE/ey-cultural-times-2015.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/eycultural-times-2015/$FILE/ey-cultural-times-2015.pdf)). Från 2010 har medlemskapet i UCCN använts som ett verktyg för regional utveckling i marknadsföring, kontaktskapande och utbyten av kulturföretagare, och organisationer inom mat, kultur och turism. Medlemskapet för Östersund/Jämtland har från starten drivits som en regional fråga, där stad och land, Östersund och länet samverkar runt gemensamma mål inom temat mat/gastronomi, kultur och turism.

Industriregionen Jämtland Härjedalen

Jämtland Härjedalen har en stor mångfald av små tillverkande företag inom flera näringsgrenar. Inom tillverkningssektorn sticker flera företag ut med en internationell höjd på sina produkter. Mer än 90 procent av kunderna för industrin finns utanför regionen vilket innebär en stor insikt kring logistik och transport av produkter. Några samverkar inom utvecklingsplattformen IUC Z-GROUP

som ägs av 62 tillverkande företag i Jämtlands län som tillsammans har ca 2100 anställda. I SCB's näringslivsindelning Tillverkning och utvinning visar registerdata att det finns runt 4600 sysselsatta i näringsgrenen. Däremot uppskattar IUC Z-GROUP att tillverkningsnäringen där det ingår företag även inom Handeln och Byggsektorn som helhet sysselsätter runt 8500. IUC Z-GROUP är en resurs att tillgå för länets industri på både kort och lång sikt. Centrat tillhandahåller gemensamma eller skraddarsydda utbildningar, organiserar olika nätverk och serrar våra delägare med upphandling av gemensamma leverantörsavtal. IUC Z-GROUP driver även angelägna projekt och utgår från företagets behov och megatrender i syfte att öka industrins konkurrenskraft. Insatserna kan ske företagsspecifikt eller i grupper av företag med likartade behov. Några exempel på innovations- och utvecklingsprojekt som man idag driver är:

- **Smart industriell modernisering** med syfte att skapa förutsättningar för förnyelse och omställning för ökad konkurrenskraft i små och medelstora industri- och industrinära företag, Smart industri. Målet är att ge ökad kunskap och färdighet om finansieringsmöjligheter och investeringsplanering, kunskap om produktivitetshöjning genom industriell modernisering, samt ökad kunskap om utvidgade värdekedjor, kundvärde och internationalisering.
- **Robotlyftet ska främja automation** i Sveriges små och medelstora industriföretag. Målet är att öka företagets kunskaper om användning av och investeringar i automationslösningar.
- **Produktionslyftet är ett nationellt** program som erbjuder företag Start-, Utvecklings- och Fördjupningsprogram som utvecklar företagets egen inneboende förmåga att förbättra sin konkurrenskraft.

Genom sitt geografiska läge och höga andel av förnyelsebar energiproduktion, framförallt genom vattenkraften, är länet en knutpunkt för överföring av elström till södra delarna av landet. Vid Midskog, i Östersunds kommun, finns sannolikt landets mest intressanta område för etablering av elintensiv tillverkning och produktion. Det möjliga effektuttaget är 2,7 gånger vad Östersunds stad gör av med per dygn, eller 160 megawatt.

Tjänste- och IT-sektorn

I Jämtlands län, och Östersunds kommun i synnerhet, finns sedan lång tid ett flertal myndigheter lokaliserade. Innan försvarsnedläggningen av A4, I5 och F4 var Försvarsmakten den till antalet sysselsatta dominerande myndigheten följt av Mitthögskolan, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Polisen och Vägverket. Vid millennieskiftet fanns det totalt ca 3465 sysselsatta inom offentliga myndigheter i länet (muntligen, Länsstyrelsen Jämtlands län,

JÄMTLAND HÄRJEDALENS PLATSBASERADE FÖRDELAR

2019). 2019 är motsvarande siffra ca 3663 sysselsatta inom nästa exakt lika många myndigheter (37 stycken mot 40 år 2000). Här har en intressant omställning och transformation ägt rum på 15 år som dels inneburit att det dryga 1000 jobb som försvann i samband med försvarsnedläggningen 2004, har ersatts med nya statliga jobb, och att dessa nyetableringar har medfört att ny kompetens och spets inom flera områden har tillkommit. Detta gäller framförallt inom två områden: hållbarhet och administrativa tjänster. Inom det förstnämnda finns nyetableringar av både Folkhälsomyndigheten och Naturvårdsverket samtidigt som betydande förstärkningar skett inom ex. Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Kopplat till dessa finns förstärkning och utveckling av flera myndigheter med spets inom administration ex. Skatteverket, Statens servicecenter, Kronofogden samt analys/policyutveckling inom ex. Tillväxtverket, Tillväxtanalys och Trafikanalys.

Innovationspotentialen för digitaliserad tjänste- och processutveckling måste bedömas som synnerligen goda både internt inom myndigheterna och för samverkande konsulter/underleverantörer regionalt. IT-sektorn i länet är förhållandevis fragmenterad och sprid på flera mindre företag med hög kompetens inom sina nischer. Co-workingmiljöerna, exempelvis House Be i Åre, samlar flera av dessa med starka kopplingar till tjänster riktade mot företag ex. inom juridik, revision, redovisning, kommunikation samt finansiella och försäkringstjänster. Utvecklingen är här mycket snabb och sannolikt kopplad till utvecklingen av myndighetssektorn i länet som de senaste åren tillväxt med ca 5% årligen.

Hälsa- och sjukvården

Med visionen att Region Jämtland Härjedalen ska bli ledande inom utvecklingen av E-hälsa och nya lösningar inom vård och omsorg initierades den unika satsningen E-hälsocentrum som ska bli en samlingsplats för offentliga aktörer och privata företag som jobbar med E-hälsa, vilket bland annat handlar mycket om att föra vården närmare patienterna, till exempel genom distansberoende teknik och videoteknik. I Jämtlands län är hälso- och sjukvården inom Region JH's verksamhet den enda deltagaren med 325 000 euro (0,02% av Sveriges totala medelstilldelning) som har fått ta del av Horisont 2020 medel fram till 2018 (Horisont 2020 – årsbok 2018, Vinnova Rapport VR 2019:04, ISBN 978-91-87537-83-7).

Genom E-hälsocentrum är tanken att skapa en kreativ miljö där man tillsammans kan utveckla affärsidéer för nya lösningar inom vård och omsorg. Sverige har som vision att vara världsledande inom E-hälsa 2025. Förhoppningen är att miljön vid E-hälsocentrum ska bli den plats i landet som leder det arbetet. I nuläget bedrivs flera testarenor inom distanssjukvård som exempelvis virtuella akutrum (läkar-

undersökning jourtid via distans), läkarbesök via nätet, virtuella hälsorum (egen provtagning), trygghet i hemmet för äldre boende och patientnära ultraljudsdiagnostik med mera.

Kunskapsmiljöerna

Peak Region Science Park är regionens mest framträdande plattform inom innovation och är en plats där idéer från vår region kan påverka Sverige och världen. Science Parken inrymmer idag inkubatorn som främjar och underlättar nystartade företags väg mot tillväxt och lönsamhet. Samt Peak Innovation som ska se till att företagare och forskare inom sport, turism och friluftsliv möts. Poängen är att konkreta forskningsresultat, privata näringslivet och nya entreprenörer ska gå hand i hand för att kläcka idéer och attrahera investeringar.

Vid Mittuniversitetet bedrivs forskning i två olika typer av miljöer: ämnesbaserade samt forskningscentra. Mittuniversitetet har idag åtta centrumbildningar varav hälften är lokaliserade till Campus Östersund.

- **Centrum för forskning om ekonomiska relationer** – Bedriver branschnära forskning om företags och individers ekonomiska relationer (Sundsvall)
- **DEMICOM** – Forskar om demokrati och kommunikation i det digitala samhället (Sundsvall)
- **ETOUR** – Utvecklar och kommunicerar kunskap om turism och resande (Östersund)
- **Fibre Science and Communication Network** – Bedriver forskning om biobaserade hållbara material från fibrer och cellulosa med höga miljöprestanda (Sundsvall)
- **Nationellt Vintersportcentrum** – Är världsledande inom skidforskning, och är olympiskt testcentrum för vinteridrott i Sverige (Östersund)
- **Risk and Crisis Research Centre** – Utvecklar och kommunicerar kunskap om risk, kris och säkerhet (Östersund)
- **Sensible Things that Communicate** – Utvecklar sensorbaserade system och tjänster inom elektronik och datateknikområdet (Sundsvall)
- **Sports Tech Research Centre** – Bedriver forskning inom innovativ utveckling och verifiering av produkter, material, teknik och metoder (Östersund)

De fyra centrumbildningar som är förlagda till Mittuniversitetet Campus Östersund upprätthåller framförallt kompetens inom länets profilmråden sport, turism och friluftsliv. Utvecklingen inom centrumbildningarna är stabil och blandad med något färre publikationer och citeringar generellt under senare år, samtidigt som en något högre ”impact factor” (kvaliteten på de tidsskrifter man publicerar i) har ökat något (muntligen MIUN, 2019). Idag saknar vi offentlig statistik från de två campusorterna enskilt, vilket är en svaghet då utvecklingen av externfinansierade anslag därför inte går att följa för respektive centrumbildning. Vad som generellt är mycket glädjande är att det internationella samförfattandet har dubblats under perioden 2007-2017, vilket speglar en ökad internationalisering av forskningen (Wiklund, 2019, <https://wpress.miun.se/ledningsbloggen/2019/10/18/kraftig-okning-av-internationella-forskningsarbeten/>).

Mittuniversitet är anslagsfinansierat till 60%, med övriga intäkter (40%) främst från strukturfonder, offentliga myndigheter samt forskningsråd och stiftelser fördelat på ungefär en tredjedel vardera. Sedan 2016 har storleken av strukturfondsmedel ökat med över 50%, vilket gör att andelen av dessa medel av övriga intäkter ökat från 16,4% till 28,5% sedan 2016 (Mittuniversitetets årsredovisning 2018, Dnr: MIUN 2019/77). Sedan 2013 har antalet utfärdade examina på forskarnivå minskat med ca 40% samtidigt som antalet doktorsexamina har minskat med 46%. Motsvarande statistik gällande generella examina och yrkesexamina perioden 2014-2018 antyder en minskning på 17% totalt för lärosätet. Under samma period har antalet helårsstudenter ökat med 7,4% och antalet individer med 10,1%. Anledningarna till det försämrade utfallet av examina är tyvärr okända och det saknas uppdelad statistik för de två campusorterna varvid det är okänt hur utfallet ser ut kopplat till respektive ort.

För det regionala tillväxtarbetet är Mittuniversitetet Campus Östersund en viktig part som i sitt samverkansuppdrag bland annat finansierar ett innovationskontor i fyrklöversamverkan med Karlstad universitet, Linneuniversitetet och Örebro universitet. Innovationskontoret har till uppgift att tillhandahålla kvalificerat stöd samt initiera och stimulera nyttiggörande av forskningsbaserad kunskap, ex. från centrumbildningarna. Vid Mittuniversitetet finns för detta ändamål sex årsarbetskrafter som bland annat erbjuder inspirationstillfällen för anställda och forskare som syftar till att utvärdera idéer, hjälp att söka verifieringsmedel och patent. Fyrklövern driver även licensbanken.se som är en marknadsplats för spridning av licenserbjudanden från akademien. Statistiken är inte uppdelad per campusort, men utfallet är blygsamt och i fallande trend från 2014 (Mittuniversitetets årsredovisning 2018, Dnr: MIUN 2019/77)

med endast ett, av anställd, nystartat företag 2018. För studenter är siffran fem företag. Inga case överlämnades till holdingbolaget 2018 och antalet idéer överlämnade till inkubatorn var tre. Inget avtal tecknades heller med licensbanken under 2018.

SKL uppmärksammar i en rapport från 2017 (Regionalt utvecklingskapital, Kartläggning av regionala utvecklingsresurser, Sveriges kommuner och landsting (SKL), 2017, ISBN 978-91-7585-585-1) andelen FoI-medel från EU som utgörs av ESI-fonder (strukturfonder, INTERREG, socialfonden, Landsbygdsprogrammet, lokalt ledd utveckling) i Sveriges regioner. I Mellersta Norrland utgörs 89% av alla FoI-medel av ESI-fonder, vilket är högst i Sverige, exempelvis att jämföra med Stockholm som har minst med 14%. SKL delar in Jämtlands län i grupp 1, tillsammans med Västernorrland och Västerbotten, som kännetecknas av stor andel kompensatoriska medel (1:1-medel från staten), stor andel ESI-medel och låg andel egna medel. Utifrån detta faktum diskuterar rapporten möjligheten att vi ser en sk. Matteus-effekt, dvs en självförstärkande inläsningseffekt kring ESI-fonderna, där bl.a. den höga andelen kompensatoriska medel skapar ett inbyggt kapacitetstak med en fast fördelningsnyckel, i jämförelse med till exempel Horisont 2020-programmet som söks i öppen konkurrens från hela Europa och omfattar 80 miljarder euro för perioden 2014-2020. Slutsatserna förstärks av att de fem regioner som kategoriseras i grupp 2 (motsatt förhållande), står för drygt 80% av de konkurrensprövade medlen och delar på över 6,1 miljarder, vilket är vad samtliga län delar på i kompensatoriska medel. Dessa data gäller för perioden 2014-2016. Denna siffra har sannolikt fortsatt att öka markant från 2016 till idag utifrån utfallet av Horisont 2020 för dessa fem regioner.

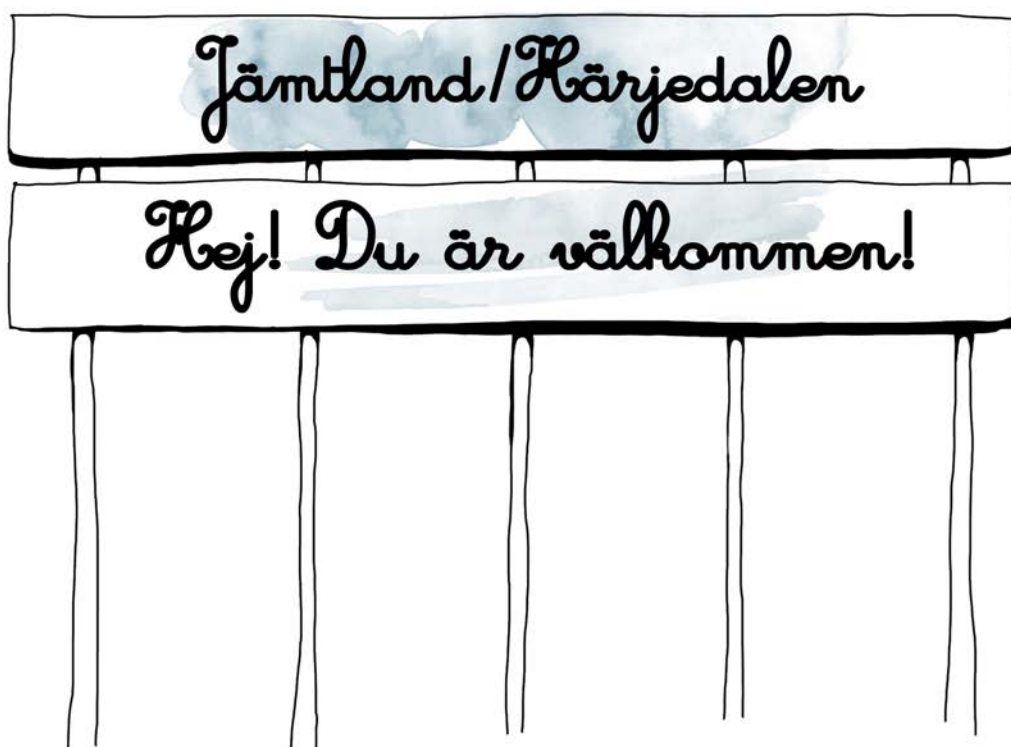
En utvärdering av utfallet från Horisont 2020 programmet fram till och med 2018 (Horisont 2020 – årsbok 2018, Vinnova Rapport VR 2019:04, ISBN 978-91-87537-83-7) förstärker misstankar om en ev. Matteus-effekt i Jämtlands län utifrån ett mycket magert utfall till hela Mellersta Norrland, och Jämtlands län i synnerhet. Totalt har Sverige som nation perioden 2014-2018 ett ackumulerat resultat på ca 1,3 miljarder euro, vilket ger en åttonde plats i Europa som motsvarar 3,5% av beviljade medel. För Mellersta Norrland är tilldelningen totalt 15,7 miljoner euro, eller 1,2%, av den svenska delen på 1,3 miljarder euro. Ingen koordinerande part finns i Mellersta Norrland. Mittuniversitetet är deltagare i fyra projekt som inbringar totalt 1,3 miljoner euro (0,1%), varav samtliga projekt ligger utanför Campus Östersunds centrumbildningar. I Jämtlands län är hälso- och sjukvården inom Region JH's verksamhet den enda deltagaren med 325 000 euro (0,02%) som får ta del av programmets medel. Inga företag i Jämtlands län har fått medel från Horisont 2020 programmet hittills. Horisont 2020 är EU's största

JÄMTLAND HÄRJEDALENS PLATSBASERADE FÖRDELAR

och viktigaste forsknings- och innovationsprogram för industrin med 80 miljarder euro i total omslutning.

Inför den kommande programperioden och EU's budgetförhandlingarna hösten 2019 har Regeringen drivit en klar linje att Sveriges del av kommande Horisont Europa (ersätter Horisont 2020) ska öka och att fokus på kommande strukturfondsperiod ska ligga på fortsatt och stärkt kapacitetsbyggnad mot ramprogrammen, framförallt inom insatsområde 1 (forskning, tekniskutveckling och innovation). Mittuniversitetet är här en mycket viktig aktör och projektägare som kan öppna upp för företagen i Jämtlands län att delta och få del av dessa medel. Dagens utveckling indikerar att stora insatser behöver göras på området för att bygga upp

en strukturell kapacitet mot ramprogrammen som idag saknas. Initiativet att under 2019 upprätta ett Grants Office inom den nya avdelningen för Forskning och utbildningsstöd (FUS), som stöd för extern forskningsfinansiering, är ett mycket viktigt steg på den vägen. Science Park funktionen inom Peak Region AB har även fått regionala utvecklingsmedel och strukturfondsmedel under 2019 för att utveckla en liknande funktion av stöd, men med målgruppen företag. Förhoppningen är stora att strukturell kapacitet, och samverkan i frågan om stöd till extern forskningsfinansiering, nu börjar byggas mellan Mittuniversitetet, Peak Region AB och näringslivet i Jämtlands län inför kommande programperiod med företagen i fokus.

KÄRNKOMPETENSER OCH PRIORITERINGAR FÖR SMART SPECIALISERING

Detta avsnitt redovisar en genomgång av de områden som, genom analyser och underlag, identifierats som de med högst potential för Jämtland Härjedalen att prioritera i innovationsfrämjande arbete framöver.

Att ett område har särskild potential baserar sig på flera samverkande faktorer. En av dessa är själva innovationskapaciteten i regionen inom en nisch eller ett kompetensområde. Regionala resurser kan här bestå av sådant som regionala kunskapsmiljöer (centrumbildningar, institut eller andra aktörer med FoU-kapacitet), men också av graden av innovation och nydaning i näringslivet – något som kan fångas genom t.ex. ansökningar om registrerat varumärke, patent, eller genom andra mer kvalitativa mått.

En annan viktig faktor för vad som är intressant att investera i är hur betydelsefull en nisch eller en regional specialisering är. Betydelsefulla områden är i detta fall de som har stark förankring och stor systempåverkan i den regionala ekonomin. Innovation inom dessa betydelsefulla områden har därmed stor möjlighet till att bidra till strukturomvandling i det regionala näringslivet – och ge ringar på vattnet som kommer många till gagn.

En ytterligare faktor är hur ett ekosystem eller en viss nisch i regionen är organiserad och vilka kanaler det finns för att omsätta kunskap i innovation och tillväxt. Regionala resurser kan här utgöras av såväl formella sammanslutningar och organisationer, som informella nätverk och kunskapsflöden.

Som redovisats i början av denna strategi har vi här valt att lyfta fram sju områden som prioriterade. Dessa kan delas in i tre grupper:

- **För det första, horisontella styrkeområden.** Detta är tvärgående styrkor i det regionala innovationssystemet – styrkor som kan nyttjas av många näringar och branscher. Genom att bygga vidare på dessa kan innovationssatsningar i regionen få bästa möjliga utväxling. De öppnar också upp för samspel mellan kunskap och resurser i olika branscher. Därmed utgör de i sig prioriterade områden för fortsatta innovationssatsningar. Två sådana kärnstyrkor har identifierats som särskilt viktiga att lyfta fram och prioritera i det innovationsfrämjande arbetet: (1) Entreprenörskapet, och (2) Cirkulär bioekonomi.
- **För det andra, sektoriella styrkeområden.** Dessa utgörs av innovationssystem kopplade till ett visst kluster av näringar och kompetenser. Inom dessa finns en solid bas

av regionala resurser, både i form av näringsliv, entreprenöriell kapacitet, och forsknings- och innovationskapacitet. Därmed kan innovationssatsningar inom dessa områden bära frukt, och stärka regionens komparativa fördelar och unika nischer. Tre sådana sektoriella områden har identifierats som särskilt prioriterade: (1) Sport, turism och friluftsliv, (2) Elintensiv smart industri, och (3) E-hälsa.

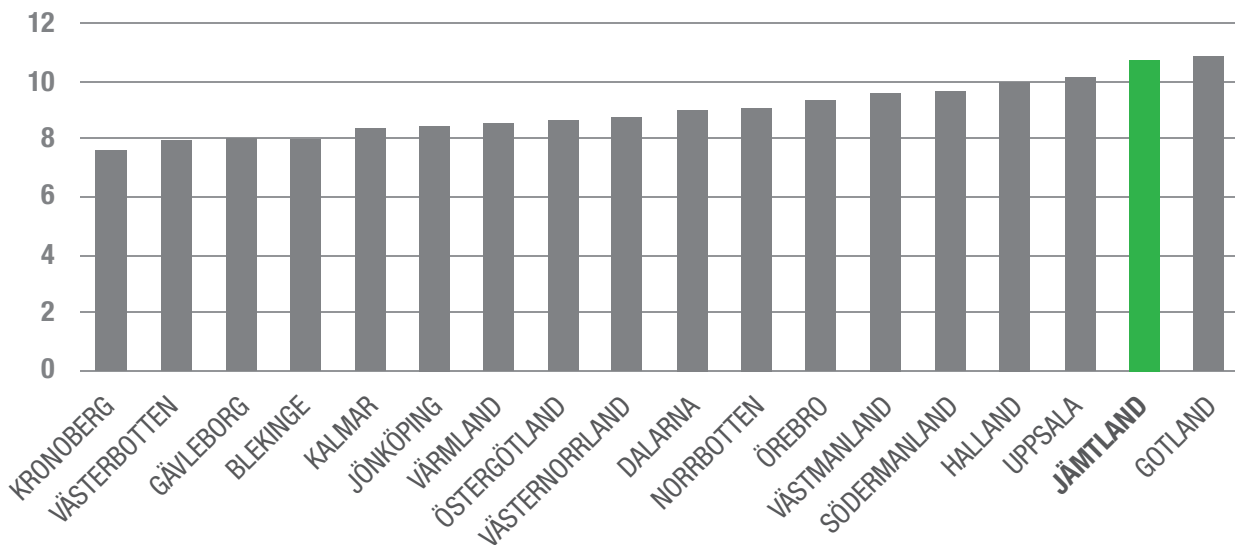
- **För det tredje, sektoriella styrkeområden under kvalificering.** Dessa områden är, som ovanstående, sådana där den regionala resursbasen bygger en grund för framgångsrika innovationssatsningar. Dock är det områden där en eller flera pusselbitar saknas för att området ska utmärka sig i termer av innovationskapacitet, sett till de faktorer som lyfts ovan. Två sektoriella områden har identifierats som under kvalificering för att utgöra regionala prioriteringar som är: (1) Företagsnära tjänster, och (2) Offentlig förvaltning.

Nedan beskrivs dessa sju områden kortfattat, i termer av en introduktion till respektive område, exempel från den regionala resursbasen att bygga vidare på, samt vilka utvecklingsområden och möjligheter som finns.

Under varje område (utom det tvärgående området entreprenörskapet) presenteras också en grafik utifrån sysselsättningssiffror. Dessa grafiker exemplifierar vilka branscher – på 2-siffrig SNI-kodsnivå – som potentiellt kan vara avnämare av innovationer inom området. Urvalet av branscher har delats i en inre och en yttre ring – ett försök att illustrera vilka branscher som potentiellt ligger närmast en viss prioritering. Grafikerna är alltså inte ett facit över vilka branscher som kan sägas utgöra ett kluster eller en sektor i regionen. Istället är det att presentera en första skiss över potentiella avnämare av innovationssatsningar, i form av exempel på branscher och sysselsatta som kan påverkas av transformation inom de olika prioriteringarna.

För varje bransch redovisas antal sysselsatta i länet, och en så kallad lokaliseringkvot. Antal sysselsatta och lokaliseringkvot redovisas också för de inre och yttre cirkulärerna, samt sammanslaget för alla branscher. Lokaliseringkvoten visar på hur stor andel av sysselsatta som är verksamma i branschen i Jämtlands län i jämförelse med riket exklusive storstads länen (Stockholm, Skåne och Västra Götaland).

KÄRNKOMPETENSER OCH PRIORITERINGAR FÖR SMART SPECIALISERING

FIGUR 3: Antal nystartade företag 2018 per 1000 invånare (16–64 år föregående år) i jämförbara län. Anpassad från Tillväxtanalys.

Är lokaliseringkvoten 1, betyder det att andelen av alla sysselsatta som finns inom en viss bransch är samma i Jämtland och riket. Är den över 1, så är andelen i Jämtlands län större, vilket tyder på en regional specialisering. En lokaliseringkvot på 1,5 betyder t.ex. att en branschs andel av sysselsatta är 50% större i Jämtlands län än i riket (exklusive storstäderna).

ENTREPRENÖRSDRIVET

Kort bakgrund

Regionens näringsliv präglas av en hög grad nyföretagande i dominerande branscher. Detta tyder på att ett entreprenöriellt fokus är särskilt viktigt i processen mot smart specialisering, snarare än ensidigt fokus på formella institutioner. Tjänsteinnovation, inkrementell innovation och icke-teknisk produktinnovation är också viktiga styrkor i regionen – både relativt teknisk innovation, men även relativt andra regioner. Även detta bör framhållas och nyttjas i innovationsarbetet framöver.

Dessa två styrkeområden – entreprenörskap och inkrementell innovation – samverkar med varandra, så att den entreprenörskapsdrivna innovationskapaciteten blir en samlad, tvärgående styrka i Jämtland Härjedalen. Den entreprenörskapsdrivna innovationen – samspelet mellan företag som, genom nya kombinationer av existerande kunskap, skapar nya värden – är en av regionens mest

framträdande kärnstyrkor och ett viktigt tvärgående område för satsningar inom innovationsområdet framåt.

Resursbasen i Jämtland Härjedalen

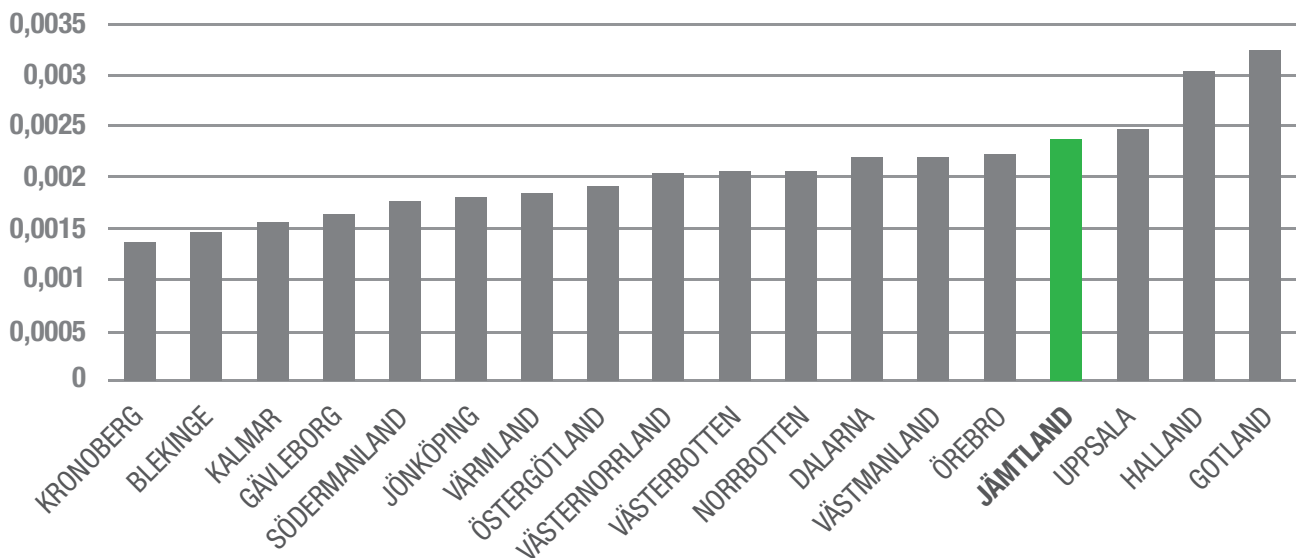
Jämtlands län kännetecknas av ett mycket starkt småföretagande som finns i hela regionen. Entreprenörskapet, oavsett bransch, är ett signum som särskiljer oss från andra län. Individer här har en mycket stor förmåga att omvandla nytt kunnande och tekniska framsteg till produkter och tjänster som säljer på nationella och internationella marknader.

Utanför storstadsregionerna är Jämtlands län den region där det startades näst flest nya företag per capita under 2018 (Se Figur 3). Den genomsnittliga så kallade etableringsfrekvensen utanför storstäderna är ca. 9,0, medan den i Jämtlands län är ca. 10,7 – det startas alltså nästan 20% fler företag i Jämtland än i jämförbara län.

Sett till etableringen av nya företag i olika branscher utmärker sig också Jämtland Härjedalen. Nästan alla regionens nischer sett till sysselsättning – från tillverkning, till skogsbruk, till besöksnäringens olika branscher – är också regionala nischer sett till nyföretagande. Regionens näringsliv präglas alltså av en hög grad nyföretagande i dominerande branscher.

Sett till faktisk output i innovationer ligger också regionens styrka mest inom inkrementell innovation, tjänsteinnovation och annan

KÄRNKOMPETENSER OCH PRIORITERINGAR FÖR SMART SPECIALISERING

FIGUR 4: Varumärkesansökningar per capita i jämförbara län, 2014–2018. Källa: PRV.

icke-teknisk innovation. Medan antalet registrerade patent är relativt få i regionen, är antalet ansökningar om registrerade varumärken högt – ett tecken på innovationer inom affärsmodeller, tjänster, eller nya värdeerbjudanden baserade på nya kombinationer av existerande kunskap och teknik (se även Figur 4). Varumärkesansökningar under åren 2014–2018 följer också i stort de branscher som även är regionalt viktiga näringar – det är alltså i regionens dominerande branscher som dessa innovationer görs.

Den organiska framväxten av nya så kallade coworking-miljöer, med starka inslag av innovationsklusterverksamhet, är också exempel på hur vitalt det entreprenöriella innovationssystemet i länet är och att det har sin grund i näringslivets behov, snarare än den akademiska forskningen. Utveckling under de sista åren har varit mycket stark här, vilket skapar tryck och förväntningar på offentlighet, akademi och stödaktörer möter upp denna utveckling på bästa sätt i ett ”underifrån-upp-perspektiv”.

Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen

Ett entreprenörsdrivet innovationssystem (likt Jämtlands) verkar ha en högre uppväxlingsförmåga av offentligt stöd i att skapa affärer kontra ett mer institutionsdrivet akademiskt innovationssystem mer inriktat på radikal innovation.

Inför EU's kommande programperiod förväntas fokus och intresse

kraftigt öka för hur man bäst främjar det entreprenörsdrivna innovationssystemet, något som bör gynna Jämtlands län väl och kunna ge bidrag till ny forskning på området inom ex. Mittuniversitetets verksamhet.

Det kan handla om aktiviteter så som:

- **Attrahera individer** med potential och utbilda inom det som behövs
- **Enbart forskningsområden** i linje med regionens strategidokument kan få stöd ur EU:s regionalfonder – skapa ett brett innovationsforum som vägleder vilka projekt- och klusterinitiativ som ska stödjas
- **Bli bättre på att fånga upp** studenter från de regionala kunskapsmiljöerna efter utbildningen
- **Mittuniversitetet och andra** regionala kunskapsmiljöer tillhandahåller stöd för att mäkla kontakter, kunskap och forskningskompetens till företagen
- **Marknadsför student- och doktorandarbeten** som länk mellan forskning och näringsliv/ offentlig sektor
- **Sätt kunden i fokus** – ökat stöd till kundfinansierade innovationsprocesser
- **Mentorprogram** inom innovation
- **Stöd tjänste- och social innovation**

CIRKULÄR BIOEKONOMI

Kort bakgrund

Jämtlands län har unika naturresurser i dess skogar, vattendrag och höga andel ekologiskt brukade jordar. Detta är styrkor och resurser som kommer att bli begränsade i framtiden då fler människor behöver mat och livsmedel av hög kvalitet. Orden hållbart och småskaligt kommer ofta på tal i Jämtland Härjedalen som något som vi är kända för och som lockar till nyskapande.

Inom den framväxande omställningen till ett resursmässigt hållbart näringsliv har Jämtland fördelar i sin natur. Jordbruk med fokus på hållbarhet är en aspekt av detta. Skogen som resurs är en annan – en resurs som blir allt viktigare i omställningen till fossilfria och biobaserade energislag och produkter. Likaså finns kraft att hämta i grön el i regionen.

Resursbasen i Jämtland Härjedalen

Länets resurser och förutsättningar inom jord, skog och natur har sammanfattats i kapitel 4 ovan. Företag med basen i jord, skog, trädgård och landsbygdsmiljöer utgör tillsammans gröna näringar och har en mycket viktig roll i att skapa sysselsättning och jobb.

Skogsbruket är en dominerande näring, och en basresurs för omställningen till en grön och biobaserad ekonomi. Förutom att omsluta ett stort antal sysselsatta, och vara en regional specialisering relativt andra regioner, präglas skogsbruket i Jämtlands län också av många nya företag. Skogsbrukets andel av nya företag i Jämtland Härjedalen är 2,5 gånger så stort som i jämförbara län (riket exklusive storstadsregioner), och över 100 nya företag tillkom 2014–2018.

En annan viktig näring är jordbruk, jakt och fiske, och särskilt med fokus på djurhållningen. Mjölk-, nötköttproducenter och ostindustri utgör en regional nisch jämfört med andra regioner. Tillsammans med skogsbruket är en viktig sektor inom näringslivet i regionen alltså så kallade areella näringar.

Kopplat till dessa finns även förädling, som ofta men inte alltid ligger nära primärproduktionen. Att regionen är fokuserad mot tidig förädling har bland annat industrihistoriska orsaker. Att stärka värdekedjorna i regionen mot allt mer värdefull förädling kan alltså ses som en angelägen aspekt av satsningar inom detta område.

Mittuniversitetets campus i Sundsvall är en nationellt framstående nod för forskning kopplat till skogen och biobaserad ekonomi.

FIGUR 5: Specialisering (lokaliseringskvot) och antal sysselsatta inom bioekonomi i Jämtland Härjedalen. Lokaliseringskvot över 1 visar på specialisering i regionen. Urval av branscher (SNI-koder) baseras på SCB:s analys av bioekonomi (SCB MMIR 2018:3).

KÄRNKOMPETENSER OCH PRIORITERINGAR FÖR SMART SPECIALISERING

Campus Sundsvall inkluderar centrumbildningar med fokus på bl.a. profilområdet skogen som resurs (Fibre Science and Communication Networks, FSCN och Sensible Things That Communicate, STC). Dessa samverkar även genom den gemensamma forskningsmiljön Transformative Technologies. Här finns ett behov av att stärka kopplingarna mellan skogen som resursbas i Jämtland Härjedalen, och kunskaperna vid Mittuniversitetet utanför regionen.

En viktig aktör inom de gröna näringarna i regionen är Torsta AB. Torsta AB är både en kunskapsaktör (genom bl.a. naturbruksgymnasium) och bedriver utvecklingsprojekt. Andra kunskapsaktörer inom området är bland andra Grönt Center i Ås, Vattenbrukscentrum Norr AB, Eldrimner, men även LRF Jämtland och Hushållningssällskapet i Jämtlands län

Region Jämtland Härjedalen projektäger tillsammans med Tröndelags Fylkeskommune den Samskapande Mittnordiska Innovationsplattformen för Cirkulär Ekonomi – SMICE (www.smce.nu) i samverkan med Mittuniversitetet, Norra Station, Studieförbundet Vuxenskolan (SV) och flertalet innovationsaktörer på norsk sida för att bygga gränsöverskridande innovationskapacitet och snabba på omställningen till en cirkulär ekonomi utifrån båda regionernas strategier för smart specialisering.

Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen

- **Restmaterial som resurs** - Marknadsplats för materialströmmar etableras regionalt
 - **Stimulera nya affärmodeller** för hyra-/uppgradera-/dela-ekonomin
 - **Utveckla kollaborativa** transportlösningar – inomregionalt och i felleskap med Tröndelag
- **Småskalighet i världsklass** – skapa konkurrensfördelar genom innovativa förädlingskedjor, exempelvis livsmedelsproduktion
 - **Stimulera innovation** för ekologisk och social hållbarhet
 - **Stimulera nya finansieringslösningar** exempelvis gräsrotsfinansiering (crowd funding)
 - **Fortsätt utveckla och** stärka nätverk för cirkulär samverkan och ekonomi
 - **Stödja mötesplatser** för cirkulär ekonomi
 - **Etablera ett regionalt** projektkontor som kan möjliggöra projektkoncept
 - **Företagscoaching:** Från linjär till cirkulär affärsmodell - Erbjud stöd med fokus på cirkulär innovation

SPORT, TURISM, FRILUFTSLIV

Kort bakgrund

Besöksnäring och upplevelseturism är grundläggande näringar i Jämtlands län. Det är också näringar med en lång historia och en stark organisering i regionen. I ett glesbefolkat län bidrar även besöksnäringen till att skapa mer dynamiska levnadsmiljöer, och har därför effekter utanför rena sysselsättnings- och tillväxtströmmar som kan kopplas till näringen.

Kopplat till detta har regionen också under en tid profilerat sig mot även teknisk utveckling, innovation och nya företag med bred anknytning till sport och friluftsliv. Detta inkluderar även verksamheter som ligger utanför den egentliga besöksnäringen, t.ex. högspecialiserad tillverkning av friluftspåsar. Dock samverkar dessa olika områden – med bas i naturen, kulturen och fjällvärlden som resurser för platsspecifika innovativa värdeerbjudanden.

Resursbasen i Jämtland Härjedalen

Som konstaterat i kapitel 4 så är besöksnäringen en basnäring för regionen, och omsluter en mycket betydelsefull del av den regionala ekonomin. Besöks- och upplevelsenäring med tillhörande tjänster är

en av de mest framträdande regionala specialiseringarna i Jämtlands län även i ett jämförande perspektiv. Både sett till övergripande branscher, och olika ingående delbranscher, omsluter näringen både ett stort antal sysselsatta i absoluta tal, och har en relativt mycket viktig position i regionen. Även tidigare studier har pekat på den vikt besöksnäringen har i regionen (Montell & Partners (2014), Potentiella kluster i Jämtlands län, Oxford Research (2014)).

Flera branscher med koppling mot besöksnäringen uppvisar också en hög entreprenöriell dynamik sett till nyföretagande. Detta inkluderar sport-, fritids- och nöjesverksamhet, hotell- och logiverksamhet och researrangörer m.m.

Det finns även betydande kunskapsproducerande och innovationsfrämjande resurser i regionen med koppling till besöksnäring, sport och friluftsliv. Mittuniversitetet Campus Östersund har inom området tre centrumbildningar som tillsammans med det regionala näringslivet bedriver nationell spetsforskning på området. Dessa centrumbildningar är Sporttech Research Center, ETOUR samt Nationellt Vintersportcentrum (NVC). Centrumbildningarnas forskning grundar sig på att det finns goda förutsättningar att utveckla, testa och leverera produkter i naturmiljö

FIGUR 6: Specialisering (lokaliseringkvot) och antal sysselsatta inom besöksnäring, sport och friluftsliv i Jämtland Härjedalen. Urval av branscher (SNI-koder) baseras på jämkning av tidigare motsvarande underlag i andra regioner, ex. Dalarna och Västra Götaland.

SNI	NAMN	ANTAL SYSSELSÄTTA	LOKALISERINGSKVOT
55	Hotell- och logiverksamhet	1393	2,60
56	Restaurang-, catering- och barverksamhet	1447	1,05
79	Resebyrå- och researrangörsvetsksamhet och andra resetjänster och relaterade tjänster	176	2,30
93	Sport-, fritids- och nöjesverksamhet	1030	1,58
47	Detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar	3650	0,99
49	Landtransport; transport i rörsystem	2052	1,13
59	Film-, video- och tv-programverksamhet, ljudinspelningar och fonogramutgivning	55	1,07
77	Uthyrning och leasing	173	1,23
82	Kontorstjänster och andra företags tjänster	1365	2,22
90	Konstnärlig och kulturell verksamhet samt underhållningsverksamhet	208	1,02
91	Biblioteks-, arkiv- och museiverksamhet m.m.	236	1,13
92	Spel- och vadhållningsverksamhet	10	0,33
SUMMA		11792	1,25

KÄRNKOMPETENSER OCH PRIORITERINGAR FÖR SMART SPECIALISERING

och på anläggningar i regionen och samverkar med många och framstående företag som producerar tjänster och produkter. Dessa företag är verksamma såväl inom traditionell besöksnäring som inom tjänstesektorn och industrin.

Nationellt vintersportcentrum (NVC) bedriver forskning inom idrott (i synnerhet vinteridrott), prestation och hälsa, och säger sig vara världsledande inom sitt fält. Centrumet är ett olympiskt testcentrum för vinteridrott i Sverige, och utgör en välbesökt testmiljö för både elitidrottare, vardagsmotionärer och otränade personer. NVC samarbetar med relevanta företag inom sport- och outdoor-sektorn, vilka till exempel kan testa och utveckla produkter på centrumet, samt med lokala och nationella idrottsförbund och direkt med regionen för t.ex. olika medicinska eller fysiologiska tester som kan genomföras vid centret.

Sports Tech Research Centre bedriver tvärvetenskaplig forskning inom innovativ utveckling av produkter och metoder för sport- och outdoor-företag samt sjukhus och industri. Forskningen vid Sports Tech Research Centre delas in i tre huvudområden: 1) biomekanik och prestandaoptimering 2) människa och utrustning i samspel och 3) additiv tillverkning och materialteknik. Centrumet använder sig av tekniskt avancerade labb, och samarbetar med experter från områden såsom elektroteknik, datavetenskap, idrottsvetenskap, idrottspsykologi och medicin, framför allt från Mittuniversitetets forskningscentrum NVC och Fibre Science and Communication Networks (det senare beläget i Sundsvall).

ETOUR har, som ett ledande turismforskningscentrum, forskning inom turism och resande (särskilt hållbar destinationsutveckling) vid centrumet, och forskningen fokuserar särskilt på fyra områden: 1) naturbaserad turism 2) informationsteknologi och turism 3) turismens ekonomiska, politiska och rumsliga dynamik och 4) destinationer. Utöver forskning erbjuder centrumet även utbildning, och 2009 utvecklade ETOUR den första forskarutbildningen inom turism i Sverige.

Förutom forskningen i regionen finns den innovationsfrämjande aktören Peak Region, som genom sin verksamhet hitintills haft ett särskilt uppdrag att stötta utveckling med koppling till turism, sport och friluftsliv. Peak Region är en paraplyorganisation med två huvudsakliga ben: En inkubator, samt Peak Region Science Park. Till organisationen finns även Vinnväxtmiljön Peak Innovation. Peak Innovation har ett nationellt uppdrag att leda framtidssatsningarna för tillväxt inom turism, sport och friluftsliv, med syftet att främja den internationella konkurrenskraften för svenska företag.

Organisationen fokuserar på besöksnäring, sport och affärsutveckling av friluftsverksamhet, och erbjuder tjänster som forskning och utveckling samt affärsutveckling och nätverkande. Förutom förändringar i ägande, är 2019 det år som den 10-åriga finansieringen från Vinnova till Peak Innovation avslutas, vilket kommer medföra förändringar i uppfinansiering och sannolikt även inriktning för basverksamhet. Regionens näringsliv är här genom grupperingen Samling Näringsliv en avgörande kraft för Peak Regions fortsatta positiva utveckling.

Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen

- Uthållig klustersatsning på turism, sport och friluftsliv

ELINTENSIV SMART INDUSTRI

Kort bakgrund

Elektrifiering är en av samhällets pågående mega-trender, och särskilt grön elkraft är en viktig resurs för ett hållbart näringsliv nu och i framtiden. Den naturresurs som grön elkraft i regionen utgör kan omsättas på olika sätt. För att få största möjliga utväxling i regionen bör fokus ligga på att nyttja elkraften för elintensiva branscher som både har potential att sysselsätta ett större antal personer, och kan fortsätta utvecklas genom ny teknik och innovativa lösningar.

En sådan sektor är elintensiv industri. Detta kopplar även an till den tillverkningsindustri som finns i regionen, och som redan idag utgör en betydelsefull näring. Samtidigt är konkurrensen bland ledande industriregioner mycket hård, och Jämtland Härjedalen måste kraftsamla för att industrin i regionen ska få en framskjuten position.

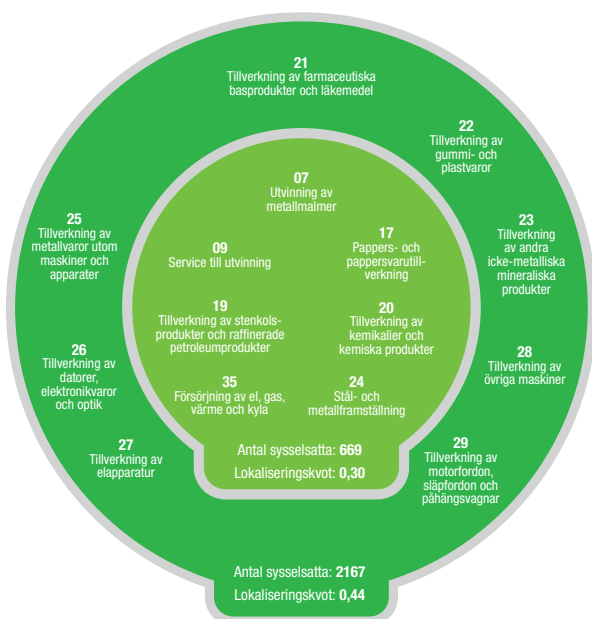
Resursbasen i Jämtland Härjedalen

En betydande näring i länet är det industriella kluster inom tillverkningsindustrin som är starkt präglad av SME-företag med hög entreprenörs- och uppfinningsanda. Som nämnts i kapitel 4 omsluter de 29 branscher (utifrån SNI-koder) som finns inom utvinning och

tillverkning ca. 4600 sysselsatta i länet. Mer än 90 % av industrins kunder finns utanför länet vilket gör tillverkningsindustrin mycket exportberoende.

Medan detta visar på vikten av näringen i regionen, är det inte desto mindre så att Jämtland i ett nationellt jämförande perspektiv inte i dagsläget är ett utpräglad industrilän. Inom tillverkningsindustrin, utifrån SNI-koder på tvåsiffrig nivå, är det bara ett fåtal högspecialiserade branscher som är riktiga specialiseringar för regionen – sett till hur många de sysselsätter och hur stor andel av alla sysselsatta som dessa utgör. I ett jämförande perspektiv sysselsätter tillverkningsindustrierna i länet bara en ungefär hälften så stor andel av alla sysselsatta som i riket (exklusive storstäderna). Tillverkningen är generellt inte en regional specialisering för Jämtland Härjedalen – men med grunden i uppfinningsrika och drivna entreprenörer är det en näring med stor potential, som kan utvecklas framöver.

Figur 7 visar ett urval av branscher med koppling till specifikt elintensiv industri. Dessa utgör alltså en delmängd av industrin i länet totalt sett. Förutom de traditionella elintensiva industribranscherna - främst papper, malm, stål och metall - är också elverk inkluderade i figurens inre ring. Andra tillverkande branscher har

FIGUR 7: Specialisering (lokaliseringskvot) och antal sysselsatta inom elintensiv och tillverkande industri i Jämtland Härjedalen. Urval av elintensiva branscher (SNI-koder) för inre cirkeln baseras på tidigare definition från staten (DS 2002:40).

KÄRNKOMPETENSER OCH PRIORITERINGAR FÖR SMART SPECIALISERING

placerats i den yttre ringen (dock inte biobaserad tillverkning såsom trävaror och livsmedel).

En framträdande bransch i regionen med koppling till prioriteringsområdet är elverken själva, som sticker ut i en analys av näringslivets specialisering. Tillverkningsindustri är också, som konstaterat ovan, en viktig regional näring, men inte nödvändigtvis idag en tongivande sådan. Samtidigt är den elintensiva tillverkningen inte något som utmärker regionen i ett jämförande perspektiv idag – men ett område med stor betydelse och utvecklingspotential inom sin nisch.

IUC Z-GROUP är en gemensam nod för industriföretagen och företräder industrin, tillhandahåller en rad olika tjänster såsom utbildning, nätverk, inköp och tillväxtprogram för företagen. Industriell IT är också ett fokusområde för Mittuniversitetet, med tonvikten idag framför allt vid Campus Sundsvall.

Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen

Region Jämtland Härjedalen har aktivt stött denna utveckling som projektägare till två projekt med fokus på Smart industri, eller Industri 4.0, som är del i Statens strategi för nyindustrialisering och digitalisering. Initiativen har varit mycket framgångsrika och kommer pågå fram till 2023.

Det kan handla om aktiviteter så som:

- **Skapa förutsättningar** för samfinansierade industridoktorander ute i regionens företag
- **Styr om Fol-medel** från akademien till näringslivet så att företagens FoU-investeringar ökar

E-HÄLSA

Kort bakgrund

Digitaliseringen erbjuder stora möjligheter för framtidens socialtjänst och hälso- och sjukvård. Modern informations- och kommunikationsteknologi kan underlätta för den enskilde att vara delaktig i sin egen vård och omsorg, stödja kontakten mellan den enskilde och verksamheterna samt tillhandahålla effektivare stödsystem för medarbetarna i verksamheterna. [...] År 2025 ska Sverige vara bäst i världen på att använda digitaliseringens och E-Hälsans möjligheter i syfte att underlätta för människor att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd samt utveckla och stärka egna resurser för ökad självständighet och delaktighet i samhällslivet.”

Så skrivs det i regeringens och SKL:s ”Vision E-Hälsa 2025”. För Jämtland Härjedalen är dessa frågor synnerligen aktuella. Stora avstånd gör att distansobereonde vård är – och framöver kommer vara – ett måste för att erbjuda medborgare likvärdig service.

Nöden är uppfinningarnas moder, och vad som varit ett regionalt ”måste” har med åren också omsatts i en framträdande position inom E-Hälsa och innovativa välfärdslösningar. Detta är något regionen

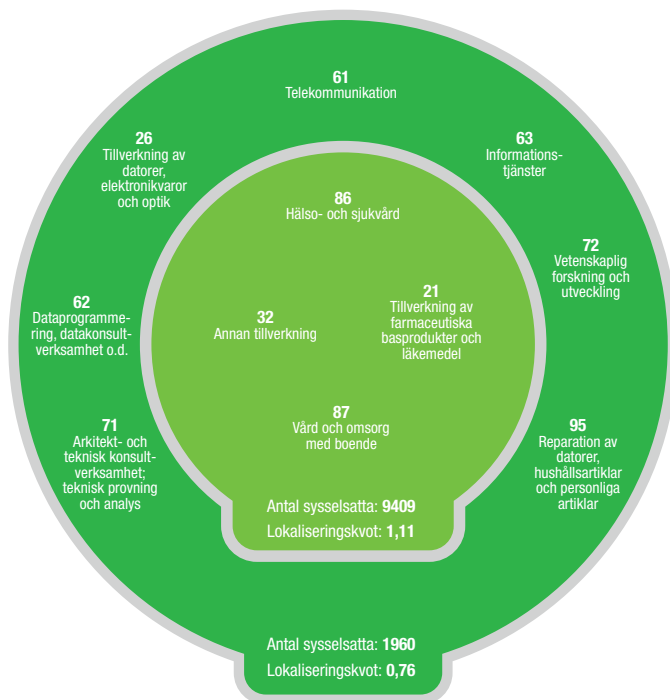
bör bygga vidare på, och ett insatsområde med stor potential för den regionala utvecklingen inte bara i termer av näringslivets innovationer utan även sociala innovationer.

Resursbasen i Jämtland Härjedalen

Inom kunskapsuppbyggnad med koppling till E-Hälsa är Region Jämtland Härjedalens projektkontor inom forskning och utbildning (FoUU) en mycket viktig aktör. Denna verksamhet har bland annat genererat de enda projekt i regionen som tagit del av Horisont 2020-medel.

Sett till sysselsatta utgör vård och vårdenheter en regional specialisering – något som är ett tveeggat svärd. Å ena sidan kan detta ses som en regional resurs för en vidare utveckling av området. Å andra sidan är det ett bevis på behovet av effektiva lösningar för att skapa hållbar vård för hela regionen framåt. Därtill finns problembilder kopplade till kostnader m.m. för vården i regionen.

Inom specifikt E-Hälsa finns initiativ för att stärka innovation och forskning inom denna. Därmed kan den vara en möjlig bärare av sociala och offentliga innovationssatsningar. Det finns alltså även

FIGUR 8: Specialisering (lokaliseringkvot) och antal sysselsatta inom hälsa och informationsteknik i Jämtland Härjedalen. Urval av branscher (SNI-koder) baseras på vård och hälsa, tillverkning av medicin och mediceinteknik, samt Vinnovas analys av IKT-branschen (VA 2013:07).

KÄRNKOMPETENSER OCH PRIORITERINGAR FÖR SMART SPECIALISERING

en viktig koncentration av vårdkunskap som produceras i regionen, med tydligt fokus mot E-Hälsa. Även detta utgör ett område som kan matchas mot regionens sysselsättningsstruktur. Därmed framträder detta som ett område där potential finns för kunskapsproducerande aktörer att generera breda resultat som kan få stort genomslag i regionens struktur.

Det finns också ett redan upparbetat samarbete för innovation och utveckling inom vården, med fokus på distansoberoende vård och E-Hälsa. E-hälsocentrum är en gränsöverskridande samverkanslösning inom området. Bakom E-hälsocentrum står Östersunds kommun och Region Jämtland Härjedalen med bland annat stora multinationella företag som Sigma, Microsoft, Cambio, Tieto och Telia. Samverkan med näringslivet är unikt i Sverige, och förmodligen också i Norden, där länets utsatta läge med glesbygd blir en möjlighet att kunna bli världsledande med en distansoberoende teknik för att föra vården närmare patienten och brukaren. Ett exempel på detta är satsningen inom virtuella hälso- och akutrum.

Kliniskt Forskningscentrum (KFC-Z) vid Östersunds sjukhus är en forskningsmottagning med uppdrag att underlätta för klinisk forskning inom Region Jämtland Härjedalen. Mottagningen tillhandahåller forskningssjuksköterskor, lokaler för undersökningar, laboratorier och utbildningar. Mottagningen utgör en del av arbetet genom Kliniska Studier Sverige - Forum Norr, vilket är ett samarbete mellan sex sjukvårdsregioner i norra Sverige. Samarbetet syftar till att främja kliniska studier genom att erbjuda forskningsstödande infrastruktur.

Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen

Det kan handla om aktiviteter så som:

- **Fler klusterinitiativ** mellan hälso- och sjukvården och Mittuniversitetet
- **Utveckla klustersatsning** inom distansoberoende tjänstutveckling som ett led i att överbygga regionens stora avstånd inom sjukvården
- **Sociala innovationer** kopplade till regionens demografiska utmaningar

FÖRETAGSNÄRA TJÄNSTER

Kort bakgrund

I Jämtlands län finns en gedigen historia av att producera företagsnära tjänster av hög kvalitet, service och värdskap vilket har drivit på utvecklingen inom tjänstesektorn. Flera av länets största privata arbetsgivare återfinns inom kontaktcenter, kundservice-, revision och redovisning samt administration.

Ett ökande och närliggande kärnkompetensområde i regionen som utvecklades mycket starkt sedan 2017 är även coworking-miljöer, i främst Åre och Östersund, men även i Härjedalen.

Resursbasen i Jämtland Härjedalen

Kontorstjänster och andra företagstjänster är en mycket stark bransch i regionen. Inom denna enda SNI-kod sysselsätts över 1300 personer, vilket är en mer än dubbelt så hög andel av alla sysselsatta som för jämförbara regioner (riket exklusive storstäderna). Även juridisk och ekonomisk konsultverksamhet utgör regionala specialiseringar, med många sysselsatta i regionen i både absoluta tal och i ett nationellt jämförande perspektiv.

Tillsammans med andra relaterade branscher utgör dessa i regionen ett kluster av informations- och kontorstjänster, vilket i bred bemärkelse även kan inkludera konsulttjänster inom ekonomi eller juridik, försäkring, m.m. Kvalitativ information visar att detta rör sig om dels mindre konsultföretag, dels olika typer av stödtjänster såsom callcenter och revisionsverksamhet. Detta understöds av att den regionala specialiseringen drivs av delbranscher inom t.ex. dataservice, bank, redovisning och revision, samt callcenter.

Försäkringsverksamhet, finansiella tjänster; monetära tjänster, fastighetsmäklari, m.m. står också för en nästan dubbelt så stor andel av registrerade varumärken i regionen som i jämförbara län, och nyföretagandet inom t.ex. finansiella tjänster är starkt.

Med koppling till detta finns CER vid Campus Sundsvall på Mittuniversitetet, som bedriver forskning inom branscherna bank, fastighet, försäkring, pension och revision. Forskningen handlar mycket om att säkerställa kompetensförsörjningen och svara upp mot de kompetensbehov som finns i regionen inom de fem sektorerna. En stor del av kunskapsutbytet sker i ett branschnätverk med representanter från ett 20-tal företag och offentliga organisationer.

FIGUR 9: Specialisering (lokaliseringkvot) och antal sysselsatta inom företagsnära tjänster i Jämtland Härjedalen. Urval av branscher (SNI-koder) baseras på rapporter om KIBS- och tjänsteföretag från Ratio (Rapport 2014:11), Tillväxtnanalys (Rapport 2010:13) och Vinnova (VA 2013:07).

SNI	NAMN	ANTAL SYSSELSÄTTA	LOKALISERINGSKVOT
62	Dataprogrammering, datakonsultverksamhet o.d.	677	0,83
63	Informationstjänster	202	4,89
69	Juridisk och ekonomisk konsultverksamhet	653	1,44
70	Verksamheter som utövas av huvudkontor; konsulttjänster till företag	462	1,08
73	Reklam och marknadsundersökning	141	0,79
74	Annan verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	176	0,66
82	Kontorstjänster och andra företagstjänster	1365	2,22
64	Finansiella tjänster utom försäkring och pensionsfundsverksamhet	453	1,23
65	Försäkring, återförsäkring och pensionsfundsverksamhet utom obligatorisk socialförsäkring	202	1,05
66	Stödtjänster till finansiella tjänster och försäkring	99	1,27
71	Arkitekt- och teknisk konsultverksamhet; teknisk provning och analys	853	0,80
72	Vetenskaplig forskning och utveckling	27	0,14
SUMMA		5310	1,13

KÄRNKOMPETENSER OCH PRIORITERINGAR FÖR SMART SPECIALISERING

Centrumets finansiering kommer dels från företagen i nätverket, dels från strukturfondspengar, råd och stiftelser.

Lika viktigt som akademien utanför regionen, är dock Jämtland Härjedalens coworking-miljöer. Dessa har potential att utvecklas till innovationskluster genom att främja intensiv samverkan mellan medlemmar, och utgör därför ett nytt och potentiellt mycket viktigt inslag i länets innovationssystem. En annan viktig funktion är att främja etablering och inflyttning av både individer och företag kopplat till länets kompetensbehov och befintliga kärnkompetenser i redan starka branscher. På så sätt har coworking-miljöerna potentialen att utvecklas till nya noder i länets entreprenörsdrivna innovationssystem, något som redan idag samlar över 200 företag till miljöerna House Be i Åre, Gomorron Östersund, Norra Station och N1 i Östersund samt Fjällhuben i Vemdalen och Funäsdalen. Gomorron Östersund ingår även i Tillväxverkets klustersatsning för smart specialisering (S3) där även Fjällhuben har fått medel från samma myndighet med inriktning på utveckling av metoder för cirkulära affärer för sina medlemmar. House Be i Åre har till sin verksamhet på ett unikt sätt kopplat det privata riskkapitalbolaget E14 Invest AB medan ex. Norra Station i Östersund har valt att ingå som part i det gränsöverskridande innovationsprojekt www.smice.nu tillsammans med Tröndelags Fylkeskommune (INTERREG).

Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen

Det kan handla om aktiviteter så som:

- **Stimulera området social innovation** kopplat till de kunskapsmiljöer och statliga myndigheter som finns i Jämtland/Härjedalen
- **Co-workingmiljöerna utvecklas** till innovationskluster genom att främja intensiv samverkan mellan företagen

KÄRNKOMPETENSER OCH PRIORITERINGAR FÖR SMART SPECIALISERING

OFFENTLIG FÖRVALTNING

Kort bakgrund

Jämtlands län har en hög andel anställda inom offentlig verksamhet. Detta beror huvudsakligen på de många offentliga myndigheter som finns i Östersund. Detta går att härleda till den strukturomvandling som påbörjades i och med nedläggningen av stadens regementen. Staden har gått från att vara en garnisonsstad till att vara en stad som samlar ett flertal myndigheter.

Under 2019 har nio myndigheter och Östersunds kommun byggt upp ett samarbete med målet att stärka länet som ett intressant område att bo och arbeta i. Målet med projektet är att bygga upp en lokal samarbetsorganisation mellan myndigheter som stärker organisationerna och som underlättar rekryteringar, utbildningar och nätverk.

Resursbasen i Jämtland Härjedalen

Offentlig förvaltning var, sett till antal sysselsatta, den enskilda bransch (utifrån SNI-koder) som växte mest i regionen 2014–2016. Med nästan 500 nya sysselsatta under perioden innebar det en ökning med 10%. Offentlig förvaltning omsluter nästan 5000 sysselsatta i regionen, vilket också är ungefär 30% större andel av alla sysselsatta än i jämförbara regioner.

Merparten av detta består i de offentliga förvaltningsmyndigheter som är lokaliserade till främst Östersund. Bland dessa finns Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Tillväxtverket som har betydande delar av verksamheten lokaliserade till staden.

Det är dock idag osäkert om och hur innovationssamverkan ser ut mellan dessa myndigheter och om det finns en potential i området, utöver faktumet att offentlig förvaltning utgör en regional specialisering sett till sysselsättning. Det har även i närtid initierats ett myndighetsnätverk, som i nuläget har fokus på gemensamma kompetensförsörjningsfrågor. Vilka faktiska förmågor som står bakom denna nisch behöver därför genomlysas om den ska kunna utgöra grund för innovationsfrämjande satsningar.

Utvecklingsområden och möjligheter inom prioriteringen

Det kan handla om aktiviteter så som:

- **Gör innovation till en strategisk fråga** på ledningsnivå i all offentlig verksamhet
- **Se all offentlig sektors** medarbetare och brukare som potentiella innovatörer med de offentliga verksamheterna som kuvöser för innovativ utveckling
- **Digitalisering och utveckling** av digitaliserade tjänster i samverkan med det regionala näringslivet

SNI	NAMN	ANTAL SYSSELSATTA	LOKALISERINGSKVOT
78	Arbetsförmedling, bemanning och andra personalrelaterade tjänster	1085	0,96
84	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	4956	1,31
63	Informationstjänster	202	4,89
70	Verksamheter som utövas av huvudkontor; konsulttjänster till företag	462	1,08
74	Annan verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	176	0,66
82	Kontorstjänster och andra företagstjänster	1365	2,22
91	Biblioteks-, arkiv- och museiverksamhet m.m.	236	1,13
SUMMA		8482	1,31

FIGUR 10: Specialisering (lokaliseringskvot) och antal sysselsatta inom offentlig förvaltning i Jämtland Härjedalen. Urval av branscher (SNI-koder) baseras på indelning för större statliga verksamheter, kompletterat med vissa preliminärt beskådade branscher i privat näringsliv.

FOKUSOMRÅDEN SOM DRIVER PÅ VÅR SPECIALISERING

FIGUR 11: Kopplingar mellan platsbaserade fördelar och fokusområden till smarta specialiseringsområden.

Stöd för nyskapare

Stöd för nyskapare som kan vara samhandling i innovationssystemet, utveckling av innovationsplattformar tillsammans med företagen, nätverksuppbyggnad till forskningsinstituten, utvecklade kunskaper om entreprenörsdrivna processer och regionala innovationssystem (ERIS)

En vanlig frustration i Jämtland Härjedalen är ”att det är så rotigt att förstå vem som gör vad och varför i innovationsstödsystemet när jag vill ha hjälp med min innovation”. Frustrationen är berättigad eftersom stora summor offentliga medel kanaliseras till många aktörer som ska ge stöd i allt från finansieringsfrågor till start-up-hjälp, export- och projektstöd. Vi är inte ensamma i våra funderingar och har därför inspirerats av den nationella satsning som nu görs på regionala sidor av verksamt.se tillsammans med Tillväxtverket. Regionala verksamt.se kommer bli vår gemensamma kanal för att du ska hitta rätt i din fråga efter stöd, från ide till att driva bolag.

Stöd till nyskapare handlar även om hur vi innovationsstödaktörer kontinuerligt utvecklar formerna för vårt gemensamma stöd till kund. Hur bättre läroprocesser utvecklas till projektstödande verksamheter. Hur vi skapar mer transparenta beslutsprocesser kring ex. Regionalfonden och beslut om medfinansieringsstöd, och inte minst hur vi får ett innovationsstödsystem som är inkluderande och skapar tillit för alla, oavsett i vilken kommun man bor.

Detta kan vara några exempel på aktiviteter:

- **verksamt.se** - Regionala hemsidan med tydligare rollfördelning och effektivare regional samordning
- **Aktörskartan** – kontinuerlig dialog och utveckling av innovationsstödsystemet
- **Bättre på att söka** och få EU-medel, och all annan form av extern projektfinansiering, som kan verka som utvecklingskapital i innovationsprocesser
- **Förbättrad** långsiktighet och finansiering
- **Tydligare erbjudanden** till företagen om aktivt stöd på företagets villkor
- **Sträva efter** klusterbildningar över större geografiska områden
- **Fördjupad regional** samverkan och specialisering utvecklas via kommunernas funktion för näringslivsfrågor
- **Använd och stärk upp** företags- och branschorganisationer för att fånga upp behovet av innovationsstöd och bygg klusterinitiativ utifrån dessa
- **Tydliggör** vägarna in
- **Säkerställ stöd** under hela innovationsprocessen
- **Aktiv och uppsökande** verksamhet

Kreativa möten

Kreativa möten som kan vara etablering och stöd till noder & hubbar i samverkan utifrån entreprenörsdrivna processer och innovationssystem (ERIS)

Insikten i att ”ensam inte är stark” blir allt större i dagens samhälle. Dagens utmaningar är inte enkla linjära processer som vi löser genom att gå från A till Ö, utan komplexa problem som snarare liknar ett garnnystan som vi nystar upp och använder oss av tillsammans genom kreativ samskapande dialog.

För att lösa komplexa problem krävs samskapande och dialog där många kompetenser hjälps åt att försöka nysta upp garnnystanet. Internet, smartphones, molntjänster och appar ger nya möjligheter att samskapa distansoberoende och gränslöst som inte var möjligt för bara några år sedan. Detta möjliggör öppen innovation, att använda den digitala tekniken fullt ut, många individer samtidigt som testar och använder stora mängder data simultant i en ständigt återkopplande process där vi testar oss fram.

Kreativa möten handlar också om vårt behov som sociala varelser att mötas fysiskt och samskapa. Dialogbaserade metoder har exempelvis rönt framgångar här. I kreativa möten har vi inspirerats och tagit lärdom av detta och försökt översätta dessa initiativ till jamtska!

Detta kan vara några exempel på aktiviteter:

- **Främja dialogbaserade** och samskapande utvecklingsprocesser
- **Resfria möten i regionen** - utveckla distansoberoende kreativa mötesformer
- **Målinriktad satsning** på att överbrygga regionens stora avstånd som skapar kreativa dynamiska mötesnoder i hela regionen
- **Bryt barriärerna mellan akademi/näringsliv/ offentlig sektor/civilsamhälle**
- **Skapa en kultur som** främjar och förutsätter öppenhet kring idéer och innovationer
- **Skapa norra Sveriges** mest attraktiva campusmiljö i Östersund
- **Science Park funktionen** utvecklas till regionens mötesplats för samarbeten mellan akademi, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhället
- **Internationella innovationsprojekt** som strategiska verktyg för att skapa sysselsättning och företagsamhet i hela länet

FOKUSOMRÅDEN SOM DRIVER PÅ VÅR SPECIALISERING

Kreativa byråkrater

Kreativa byråkrater kan vara innovationsdriven offentlig upphandling, utvecklad förmåga hos offentliga aktörer att aktivt stödja, facilitera och tillgängliggör resurser för nyskapare och processer i ett entreprenörsdrivet regionalt innovationssystem (ERIS).

Kreativ byråkrati handlar om att ta tillvara goda idéer hos personal och oss som använder organisationernas tjänster. Tillsammans kan vi utveckla och stärka den service som de offentliga organisationerna erbjuder. Kommuner, regionen och andra offentliga organisationer har ofta skapat nya sätt att erbjuda service till oss samhällsmedborgare. Organisationernas förmåga att tänka nytt, vara effektiva och sätta företag och medborgare i centrum måste hela tiden utvecklas. Vi behöver en miljö där medarbetare och de som använder sig av de offentliga organisationernas tjänster får utrymme att tänka nytt och bidra till framtidens offentliga förvaltningar.

Kreativa byråkrater behöver stöd för att ta sina idéer till förverkligade innovationer. Ledarskap, organisationskultur, utrymme för samskapande och finansieringsmodeller är perspektiv som vi behöver utveckla för att långsiktigt arbeta mot en gemensam vision om effektiva och välfungerande offentliga förvaltningar. Kreativa byråkrater kan arbeta genom offentlig upphandling, som möjliggörare i en innovationssluss där kollegor kan utveckla idéer till företag eller som innovationsledare för att förbättra, effektivisera eller på helt nya sätt utföra uppgifter inom offentlig sektor i stort.

Detta kan vara några exempel på aktiviteter:

- **Dialogplattform** om Kreativa byråkrater
- **Innovativa lösningar i krympande kommuner** - lösningar och modeller utifrån lokala behov och förutsättningar ex. satsning på att tillgängliggöra Big/Open data för innovationsprocesser
- **Innovativa lösningar i krympande kommuner** - Satsning på att tillgängliggöra Big/Open data för innovationsprocesser
- **Fler innovationer från offentlig sektor** som når marknaden och gör samhällsnytta
- **Skapa en innovationssluss** för att effektivare fånga upp och stödja nya idéer
- **Använd offentliga verksamheter** som test- och demonstrationsanläggningar för innovationer
- **Använd offentlig upphandling** och svenska konceptet teknikupphandling som drivkraft för innovation
- **Inför krav på innovation** och innovativt tänkande i alla upphandlingsunderlag

- **Årlig Guldgala** för att stimulera innovation inom offentlig sektor
- **Förenkla** handläggningsprocesser
- **Utlysa tävlingar** och priser för innovation – arbeta behovs- och utmaningsdrivet

Grejen med Jämtland Härjedalen

Grejen med Jämtland Härjedalen kan vara att utveckla och förstå kärnkompetenser som finns i länet (eng. related varieties), stärka bilden av länets attraktionskraft, aktivt arbeta med företagsetableringar utifrån smarta specialiseringsområden, stärka kulturella och kreativa näringar, fler co-workingmiljöer som utvecklas till innovationskluster och kan få del av offentligt stöd.

I dagens globala samhälle, som vi är en liten del av, blir det viktigt att klargöra vad som är vårt signum och speciella styrkor framför andra. Vad är det som skiljer vår region från Västmanland eller varför ska man bosätta sig i Klövsjö när man kan välja att slå sig ner på Kinnekulle? Att kontinuerligt arbeta med omvärldsanalys för att förstå globala trender är viktigt. Det är lätt att bli hemmablind och förnöjsam som gör att vi kanske missar att bjuda in fler talangfulla, kreativa och glada människor och företag till vår region.

Våra destinationsbolag gör ett fantastiskt jobb med att sprida bilden av natur, snö, skidåkande människor, vandring, friluftsliv och vidder. Det ska vi stärka, utveckla och inspirera till fler branscher och näringsgrenar. Vårt fantastiska kulturliv behöver synas mer liksom alla kreativa människor engagerade i ideella föreningar, byggeföreningar och idrottsklubbar. Att kontinuerligt förstå och förmedla våra egna unika värden i vår blomstrande landsbygd i norra Sverige kommer vara en framgångsfaktor för att skapa framtida samarbeten och samhällsutveckling.

Detta kan vara några exempel på aktiviteter:

- **Bilda en "informationsenhet"** med ett tydligt uppdrag att marknadsföra regionen och driva samverkansprocesser med syfte att öka inflyttning och företagsetableringar
- **Arbeta med omvärldsbevakning** och att nyansera bilden av Region Jämtland Härjedalen och Norra Sverige
- **Ledande på att stödja** och synliggöra spännande och kreativa kvinnor och män
- **Stärk och ta tillvara** på de platser i Jämtland/ Härjedalen som idag attraherar entreprenörskap, kompetens och kapital

FOKUSOMRÅDEN SOM DRIVER PÅ VÅR SPECIALISERING

Smarta samhällen

Smarta samhällen kan vara talang och kompetensförsörjning, smart industri, främja smart produktion med grön energi som skapar sysselsättning i länet och att bygga samhällsutveckling utifrån principerna för en cirkulär ekonomi

I vår fantastiska region Jämtland Härjedalen bor det ca 126 000 individer. Det är vi som är tillgången, det riktiga värdet i vår region. Innovation görs inte av maskiner, utan av människor som har idéer och förmågan att samskapa med andra för att utveckla dom till samhällsnyttiga aktiviteter. Att hitta former för samskapande där eldsjälarna inte "brinner upp" är lika viktigt som locka nya talangfulla individer att flytta till vår region. Mittuniversitetet har en viktig roll i den kontinuerliga strömen av ung talang som årligen kommer till Campus Östersund. Unga talangfulla individer som tillför kreativitet, inspiration och nya idéer under sina studieår. De flesta kommer flytta härifrån, några blir kvar, startar eget eller blir anställda. Att hitta och utveckla former för ökat samskapande mellan studenter, doktorander och näringslivet har stor potential att utvecklas via exempelvis samfinansierade industri- och samhällsdoktorandprogram för att nämna några möjligheter. Digitalisering och automation inom näringslivet och industrin kan här skapa nya förutsättningar för produktion, affärs- och tjänstutveckling och samarbeten. Det blir viktigt för länets småföretag att använda digital teknologi för innovation och produktutveckling. Här kan offentlig sektor vara en möjliggörare och kund för att erbjuda fler digitala tjänster och arbetsprocesser.

Smarta samhällen är ett viktigt pådrivande verktyg för alla smarta specialiseringsområden där Region JH har ett extra ansvar att inspirera och visa vägen till framtiden. Sedan 2017 driver vi ett infrastrukturprojekt med vår naboer Trøndelags Fylkeskommune för att bygga en mittnordisk innovationsplattform för cirkulär ekonomi (www.smice.nu) vilket handlar om att använda respektive regions strategier för smart specialisering som motorer för en cirkulär omställning i fellekap. Vi vet redan nu att vi behöver lägga in fler aktiviteter som kartlägger cirkulära möjligheter (ex. materialflöden), stimulerar affärsmodelldesign (ex. affärsmodellanalys och innovation) samt tjänstefiering (ex. produkt som en tjänst eller gå från fysisk till virtuell tjänst). Vi vet också att en kärnkraft som krävs för att göra denna omställning är förmågan att utgå från kundens behov, eller att man ligger nära sin slutkonsument för att kunna snappa upp vad kunden verkligen efterfrågar, s.k. kunddriven innovation. Upplevelse- och turistnäringen är de näringarna som kanske har de absolut bästa förutsättningarna att arbeta kunddrivet, och det är sannolikt även en kärnkraft som går igen i det Jämtländska entreprenörskapet i stort – en egenskap som vi ska vara mycket rädda om och nu slå mynt av i den cirkulära ekonomis tidevarv.

Exempel på aktiviteter inom detta fokusområde kan vara:

- **Utveckla stödsystemet** för social innovation i alla utvecklingsfaser
- **Skapa mentorprogram** inom innovation
- **Synliggöra idrottares** framgångsfaktorer och föra över dem till entreprenörs- och innovations sammanhang
- **Utveckla fler** samhällsdoktorandprogram
- **Utveckla fler** industridoktorandprogram
- **Ökat globalt** kunskapsutbyte genom öppen innovation
- **Prioritera ledarskap** som främjar innovation
- **Kroka arm med olika** individer – vi måste jobba bättre tillsammans
- **Fler samarbeten inom** och mellan olika näringslivs-branscher
- **Bli exceptionellt bra** på att hitta, tillgängliggöra och samarbeta med den bästa kompetensen globalt
- **Utveckla kreativa** mötesformer på befintliga arenor – bästa idéerna föds över en fika
- **Attrahera kompetens** och ge stöd till företag och branscher som är platsberoende

Gränslösa grannar

Gränslösa grannar kan vara internationalisering, bygga starka partnerskap och nätverk för att nå konkurrensutsatta medel, formalisera en gränsöverskridande innovationsplattform med Tröndelag.

Vår förmåga att skapa starka nationella och internationella nätverk och samarbeten kommer bli helt avgörande för våra möjligheter att finansiera och skapa samhällsnyttiga innovationer som utvecklar vår region. Ny digital teknik med utbyggt bredband, smartphones och molnlösningar/appar gör att hela världen är våra grannar. Men teknik allena räcker inte, vi måste mötas också och ta vara på de komparativa (specifika) fördelar som just vår region har.

I väster har vi ett av Europas mest spännande och dynamiska regioner – Tröndelags fylkeskommune med Trondheim som den stora motorn för teknisk forskning och innovation i hela Norge. En del skiljer i förutsättningar, men det mesta förenar. Viljan att samskapa är stor och har en fantastisk potential. Det finns stor vilja och möjlighet i att förstärka traditionen av gränsöverskridande samverkan. Nordens Gröna Bälte med inriktning på cirkulär ekonomi och omställning till fossilfritt samhälle lockar. Vi har en järnväg som förenar oss och en Green-highway som ligger i framkant för både elbil och elflygsanvändning som inspirerar till nya fellesprojekt. Ett ökat samskapande med Tröndelag kommer ge båda regioner ökade möjligheter till europeiska samverkansprojekt som inte bara stärker oss utan även det arktiska samarbetet i stort.

Detta kan vara några exempel på aktiviteter:

- **Fortsätt att utveckla** och implementera respektive regions innovationsstrategier för smart specialisering (RIS3)
- **Skapa lärprocesser** att utgå ifrån vid initiering av alla nya projekt inom Interregionala program ex. Interreg Sverige-Norge
- **Eliminera** handelshinder
- **Fler innovations- och affärssamarbeten** inom Nordens Gröna Bälte
- **Skapa klusterinitiativ** och innovationssamarbeten med kunskapsmiljöerna i Tröndelag
- **Internationella innovationsprojekt** inleds och drivs för att skapa sysselsättning och företagsamhet i hela länet.

7 RELATERAD VARIATION

– Att identifiera och stödja kärnkompetenser som går igen, inom och mellan branscher och teknikområden, med potential att skapa "ringar-på-vattnet-effekt" och hög uppväxling av offentlig stöd

En grundläggande observation inom ekonomisk geografi är att graden av variation inom en regions industristruktur kan ha betydelse för dess tillväxt. Studiet av branschvariation som en faktor för regionala ekonomiers framgång tillhör ämnet regional klusterteori, alltså den gren av ekonomisk teori som studerar olika typer av agglomerationsexternaliteter, de fördelar som tycks finnas för företag lokaliserade i områden med stort antal andra företag och/eller hög befolkningstäthet (Krugman, 1991; Glaeser et al. 1992; för en översikt se t.ex. Henning, Moodysson & Nilsson 2010). Denna forskning har intellektuella rötter i Alfred Marshalls (1890) arbete om "industriella distrikt", geografiskt närbelägna företags möjligheter att utnyttja sådant som en gemensam regional pool av specialiserad arbetskraft, kunskapsutbyte samt uppdelning av arbetsmoment kring en produkts värdekedja. Förutom de ovan nämnda finns flera andra typer av agglomerationsexternaliteter.

En är Jacobsexternaliteter (Jacobs, 1970). Dessa innebär att företag blomstrar i regioner med variation i industristrukturen. Detta eftersom en varierad regional ekonomi ger tillgång till många olika kunskapsbaser. Emellertid finns en optimal grad av variation; en alltför stor spridning kan minska kunskapsutbytet, eftersom helt

orelaterade branscher kan ha svårt att hitta naturliga samarbeten. En väldigt hög variation av branscher riskerar också att urholka regionala näringslivsinitiativ, eftersom man måste ackommodera en regional ekonomi med splittrade förutsättningar och prioriteringar (Neffke et al. 2008; 2011). Det finns emellertid variation som främjar nya möjligheter: relaterad variation (Frenken et al. 2007). Relaterad variation innebär att de närvarande branscherna och företagens produktionsteknologi eller kunskapsbas är olika, men komplementära till varandra.

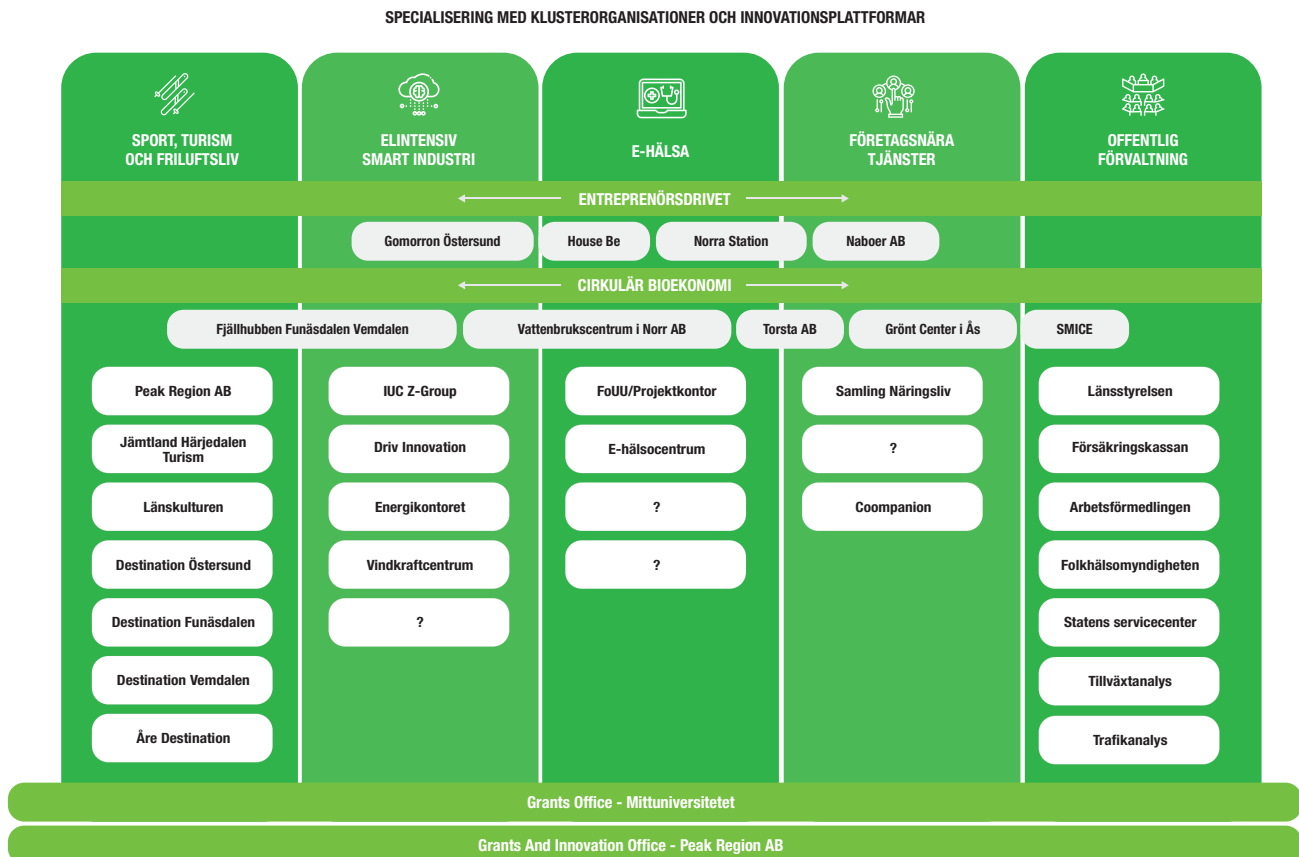
I en regional utvecklingskontext har därför koncepten om smart specialisering och relaterade variation en mycket stor potential för fördelning och beslut av offentliga stöd och subventioner. Om vi våra analyser av smarta specialiseringsområden även kan identifiera kärnkompetenser, eller teknologier, som återfinns och är komplementära inom andra branscher och/eller teknikområden innebär det en mycket stor potential till ökad uppväxling och utveckling av de offentliga medel som en regionalt tillväxtansvarig aktör har att fördela.

Region Jämtland Härjedalen har ambitionen att sätta särskilda resurser och fokus på att identifiera relaterade variationer i länets näringsliv, mellan branscher och teknikområden, som stärker och utvecklar RIS3-analyserna över tid. Sannolikt är detta ett område med stor forskningspotential då företagen i Jämtlands län framförallt är tjänsteleverantörer, med en låg grad av patent, vilket sannolikt kräver nya ansatser för datainsamling och analys på området.

Utveckling och genomförande av vår regionala innovationsstrategi sker i ett dynamiskt ekosystem som vi tillsammans kontinuerligt utvecklar och stärker. I Figur 12 försöker vi visualisera de innovationsstödjande plattformar, och dessa aktörer, som har ett särskilt ansvar för att driva på och leda utvecklingen inom respektive smart specialiseringsområde. En viktig utgångspunkt är att Figur 12 inte

är något facit, utan visar ett innovationsekosystem under utveckling som förändrar sig över tid där nya aktörer tillkommer och andra försvinner. Figurens ambition är att vitalisera och driva på vår kontinuerliga RIS3-process så att rollfördelningen blir tydlig för våra innovatörer och brukare av innovationsstödsystemets tjänster, ex. i initiering och finansiering av nya innovationsprojekt.

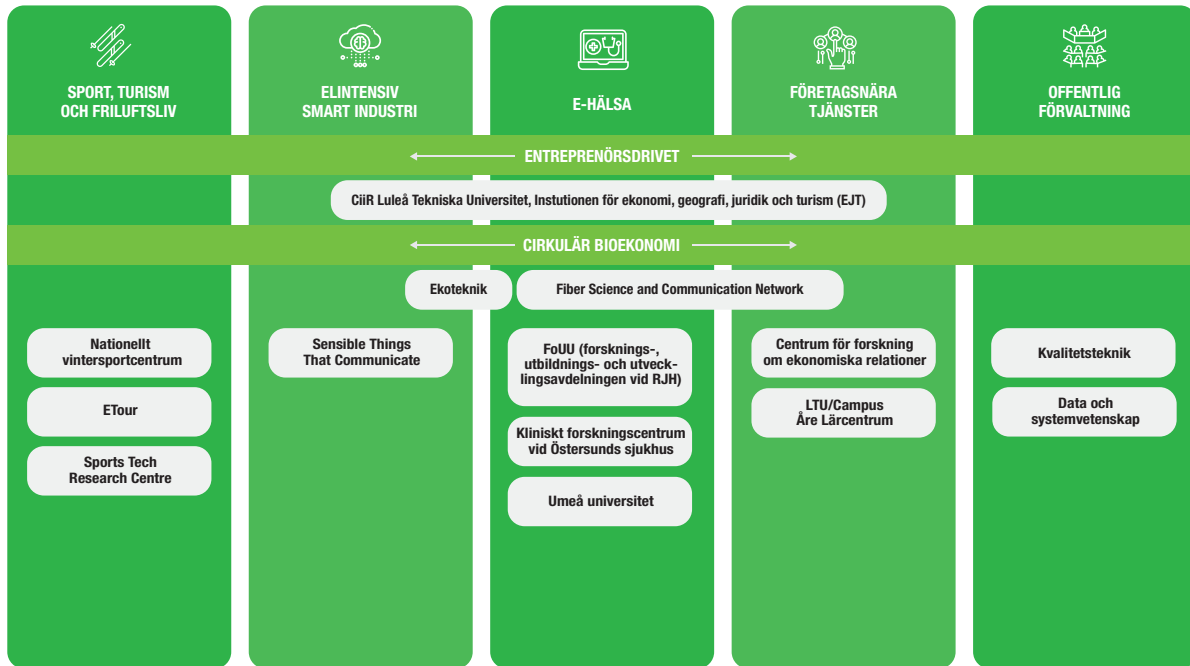

FIGUR 12: Smart specialisering i relation till klusterorganisationer, innovationsplattformar och institut.

En hörnpelare i utvecklingen av konceptet för RIS3 bygger på en växelverkan och kontinuerligt utbyte mellan akademiska miljöer och näringslivet. Innovationsprocesser kan initieras av den akademiska miljön men vanligare är att innovation föddes i nära dialog med kund utifrån ett identifierat behov. I Jämtlands län har vi entreprenörer med särskilt god förmåga att svara upp mot dessa behov genom så kallad inkrementell innovation dvs. att man hittar en lösning på behovet genom att applicera en, eller flera, tekniska lösningar i en ny kontext. Våra småföretag och entreprenörer har därför behov av tillgång till många olika institutioner och forskningsområden som Mittuniversitet aldrig ensamt kommer kunna leva upp till utan vi behöver utveckla en bred av ingångar och nätverk till excellenta forskningsmiljöer. I Figur 13 har vi placerat in

de för regionen viktiga centrumbildningar på Mittuniversitetet som möter upp delar av entreprenörernas behov i länet. Återigen syftar Figur 13 på att försöka beskriva en dynamisk och föränderlig bild av dialog med flera akademiska miljöer som är viktiga för utveckling av länets innovationssystem. I vår kontinuerliga EDP-process och "underifrån-upp-perspektiv" krävs det sannolikt särskilda färdigheter och insikter för att bryta barriärer mellan småföretagen och de akademiska institutionerna för att skapa livskraftiga och utvecklande allianser som kan finna stöd, nätverk och lotsning mot finansiering för ett genomförande. De två Grants Office-initiativen som nu genomförs på Peak Region AB och Mittuniversitetet är här två systemkritiska brobyggarfunktioner som är mycket viktiga.

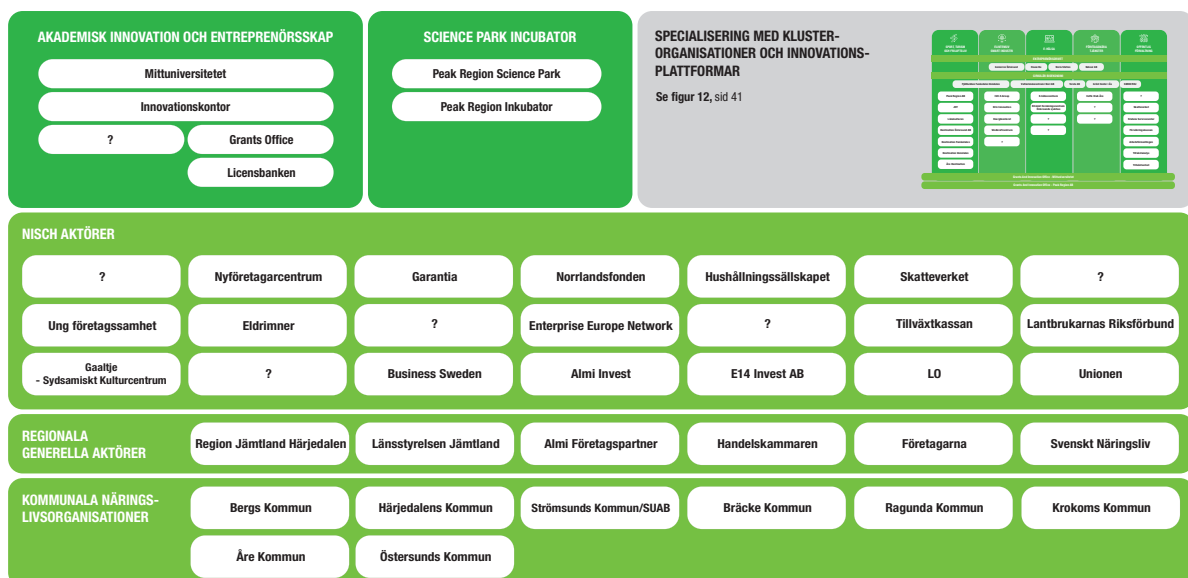
SPECIALISERING MED MITTUNIVERSITETETS CENTRUMBILDNINGAR OCH ANDRA EXCELLENTA FORSKNINGSMILJÖER

FIGUR 13: Smart specialisering i relation till Mittuniversitetets centrumbildningar och andra excellenta forskningsmiljöer.

Ett innovationssystem byggs upp av både specialiserade funktioner, liksom av kompetens av mer generell karaktär där systemet inte blir starkare än sin svagaste punkt. I Figur 14 finns början på en kartbild som vi kontinuerligt behöver utveckla och förstärka tillsammans. Vi har idag ett stöd som täcker vissa områden men som behöver tillgängliggöras och stärkas så att det tillåts verka i alla länets kommuner för att driva på våra specialiseringsområden. Starkare och mer handlingskraftiga samarbeten behöver utvecklas med kommunernas nä-

ringslivskontor som noder kopplat till våra specialiseringsområden. Vi behöver bli bättre på att arbeta genom digitala verktyg och plattformar för att överbrygga våra långa avstånd och minimera resande. Vi behöver också se hur vi kan tillhandahålla företagsnära tjänster och service i de fall de saknas och resurserna är begränsade. Ett ökat och fördjupat utbyte med Tröndelags innovationssystem ska accelereras utifrån det redan pågående quatro-helix samarbetet mellan Regionen och Fylkeskommunen (www.smice.nu).

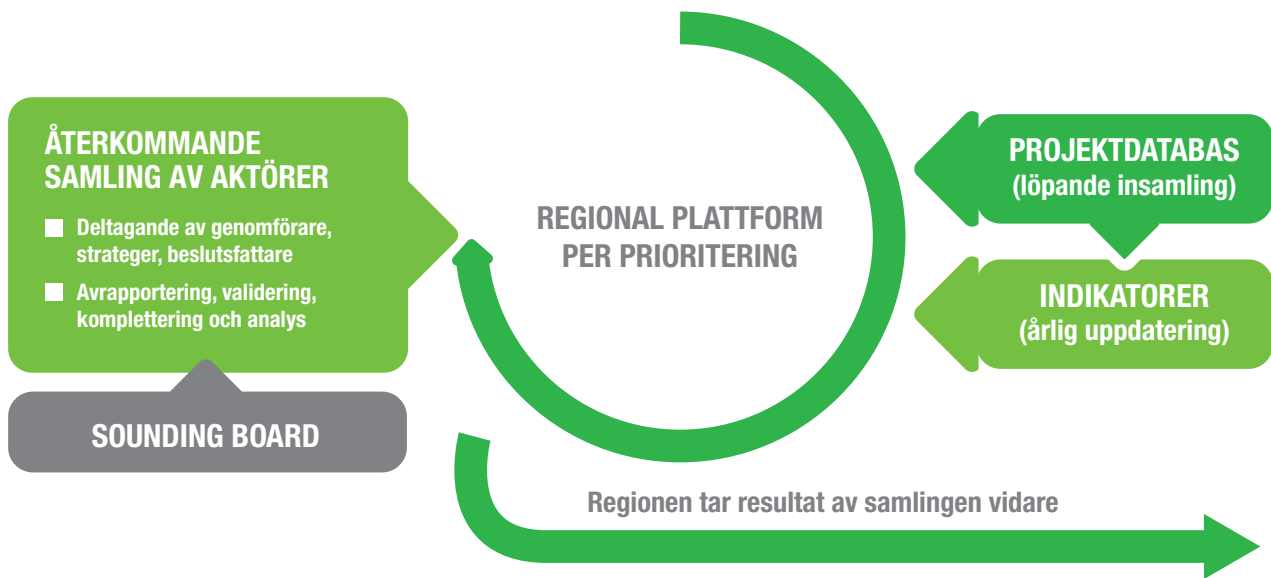
FIGUR 14: Innovationssystemet i Region Jämtland Härjedalen

Region Jämtland Härjedalen har ett övergripande ansvar för att driva på länets tillväxtpolitik med både operativa resurser och på en policynivå nationellt och mot EU. Figur 15 försöker beskriva de viktigaste områden som vi verkar i idag med fokus på innovation och RIS3 som vägledande strategi för allokering och beslut av gemensamma resurser. Förutom regionala strategier driver Regionen ett antal innovationsprojekt i syfte att skapa jobb och tillväxt genom att utveckla innovationssystemet inom dessa specialfika områden. Idag är Regionen projektägare för tre initiativ inom Smart industri, Företagsetableringar samt Cirkulär ekonomi. I en utveckling av länets innovationssystem är det önskvärt att dessa initiativ införlivas och utvecklas i befintliga, eller nya, klusterinitiativ utanför Regionens egen verksamhet.

För att skapa en gemensam bild och överordnat styrdokument över den utveckling som vi vill se hända utifrån både RIS3 och den regionala utvecklingsstrategin är ambitionen att en gemensam handlingsplan kommer utarbetas efter det att respektive strategi är tagna. Handlingsplanen bör utgå från RIS3-metodiken med processen i fokus dvs. att kontinuerligt och dagligen arbeta med att skapa operativ förmåga för länets utveckling och innovationssystem. Figurernas syfte är här att vara som levande ”kartor” för utvecklingen med tydliga klusterledare och fungerande arbetsgrupper och råd som driver på dialog och utveckling i stort direkt med enskilda företag och entreprenörer.

FIGUR 15: Kopplingar mellan regionala strategier, planer, projekt, stöd och strukturer där Region Jämtland Härjedalen har en ledande roll för utveckling och framdrift av Innovationsstrategin för smart specialisering (RIS3).

FIGUR 16: Möjlig modell för uppföljning av smart specialisering, anpassad från Norra Mellansverige.

Att löpande följa upp hur innovationer och regional dynamik utvecklas i länet är en viktig uppgift, bland annat för att kunna skapa underlag för att bedöma effekterna av en regional innovationsstrategi och del i lärandet. Det är angeläget att åtminstone inledningsvis följa upp regionens utveckling inom innovationsområdet genom specifikt framtagna mätverktyg för att i ett senare skede kunna bestämma vilket eller vilka uppföljningssystem som regionen ska använda sig av. Exempel på vedertagna innovationsindex att utgå ifrån är:

- **Global Innovation Index**
- **Global Competitiveness Index**
- **Global Entrepreneurship Monitor**
- **EU:s Community innovation survey (CIS)**
- **EU:s Innovation Scoreboard (IUS)**
- **Tillväxtanalys indikatorer för den nationella innovationsstrategin**
- **REGLAB:s regionala innovationsindex**

Här kan också finnas anledning att närmare titta på det innovationsindex som Region Norrbotten utvecklar och använder (Norrbottens innovationsstrategi, Dnr ARBGRP755 1764494651-157) och som innehåller indikatorer kopplade till:

- **Nya företag och överlevnadsgrad efter 3 år.**
- **Internationaliseringsgrad i form av export av produkter och tjänster**
- **SMF:s investeringar i FoU**
- **Kvinnor som arbetar i SMF**

- **Öppna innovationsplatser**
- **Institutionsdrivna kluster (IRIS)**
- **Entreprenöriellt drivna kluster (ERIS)**
- **Experimentella projekt**

Syftet med dessa indikatorer är att indikera på uppfyllande av strategin samt inom vilka områden som utveckling sker.

I Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län finns förslag på en modellbeskrivning om hur uppföljningen kan ske. Den illustrerar löpande processen över datainsamlingen mer kopplat till insatserna som görs, samt hur uppföljning ska omsättas i lärande. Modellen, som vi kan inspireras av, ses i Figur 16

För att främja ett aktivt evidensbaserat lärande på hög nivå, som samtidigt underlättar för kommande projekt och satsningar, bör fokus helt inriktas på samverkan med EU's gemensamma plattform för RIS3-utveckling vid Joint Research Centre (JRC) i Sevilla (<https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/>). Plattformen har väl utvecklad pedagogik för ändamålet med ett peer-review system av utvärdering regionerna emellan till självkostnadspris.

10 FINANSIERING

Jämtland Härjedalens innovationsstrategi kan komma att finansieras på en rad olika sätt. Regionalfonden (ERUF) och till viss del Socialfonden (ESF) för Mellersta Norrland är viktiga finansieringskällor tillsammans med statliga regionala utvecklingsmedel, kommunernas och regionens egen finansiering samt privat medfinansiering. Vidare finns det möjligheter till finansiering från andra nationella och europeiska fonder och program. Nedan följer en lista på ett urval av finansörer, fonder och program:

- **Regionalfonden – nationella programmet**
- **Regionalfonden – Mellersta Norrland**
- **Socialfonden – Mellersta Norrland**
- **Landsbygdsprogrammet**
- **Interreg Sverige-Norge**
- **Interreg Northern Periphery and Arctic (NPA)**
- **Östersjöprogrammet**
- **Interreg Europe**
- **COSME**
- **Horisont 2020**
- **Horisont Europa**
- **Energimyndigheten**
- **KK-stiftelsen**
- **Tillväxtverket**
- **Vinnova**

12 REFERENSER

- Analys- och kunskapsunderlag till en smart specialiseringsstrategi för Jämtland Härjedalen*, Oxford Research AB, 2019
- Den svenska bioekonomins utveckling*, *Tillväxtnalys*, 2016/183, 2016
- Cultural Times*, Ernest and Young 2015, [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/eycultural-times-2015/\\$FILE/ey-cultural-times-2015.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/eycultural-times-2015/$FILE/ey-cultural-times-2015.pdf)
- Det gröna näringslivet i Jämtland och dess betydelse för samhället*, LRF, Stockholm, 2016
- Ekologisk växtodling*, Stockholm, JO 13SM 1601, s.6, 2015
- Fakta om SMICE: www.smice.nu
- En nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020*, Näringsdepartementet, 2015, Dnr: N2015.31
- Fakta om turismen 2019, <https://jht.se/fakta-om-turismen-2019-2018-ars-siffror/>
- Fiskodlingspotential i 10 jämtländska vattenmagasin*, Finnish Game an Fisheries Institute, Helsinki, 2014
- Frenken K., Van Oort F, & Verburg T. (2007) Related variety, unrelated variety and regional economic growth. *Regional Studies* 41(5), 685–697.
- Förstudie regionala skogsprogram för Västernorrland och Jämtlands län*, LRF, 2018
- Glaeser, E.L., Kallal, H.D., Scheinkman, J.A., & Schleifer, A. (1992) Growth in cities. *Journal of Political Economy* 100, 1126–52.
- Henning, M., Moodysson, J. & Nilsson, M. (2010) Innovation och regional omvandling. Från skånska kluster till nya kombinationer. Rapport: Region Skåne. Malmö: Region Skåne.
- Horisont 2020 – årsbok 2018*, Vinnova Rapport VR 2019:04, ISBN 978-91-87537-83-7
- <https://jordbruketisiffror.wordpress.com/2015/11/24/jordbruket-i-sverige-basfakta-om-jamtlands-lan/>
- https://www.sametinget.se/statistik_renning
- Innovativa Jämtland Härjedalen 2025 - En innovationsdriven samhällsutveckling i världsklass*, Regional innovationsstrategi, Regionförbundet i Jämtlands län, 2014 (http://www.regionjamtland.se/innovation/?page_id=1580)
- <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/>
- Jacobs J. (1970) *The Economy of Cities*. London: Jonathan Cape.
- Jordbruksföretag och företagare*, Stockholm, JO 34SM 1701, 2016
- Jämtland Härjedalen Innovationsprogram 2020 – Steg för nyskapande som leder mot innovationsstrategins vision "En innovationsdriven samhällsutveckling i världsklass 2025"*, Region Jämtland Härjedalen, 2016 (http://www.regionjamtland.se/innovation/?page_id=2105).
- Ökad företagsamverkan inom och mellan branscher. Inspirationsrapport*. Montell och Partners Management Consulting 2014.
- Krugman, P.R. (1991) Increasing returns and economic geography. *Journal of Political Economy* 99, 483–499.
- Marshall, A. (1890 [2009]) *Principles of Economics (eighth edition)*. Cosimo, Inc.
- KK-stiftelsen: www.kks.se
- Mittuniversitetets årsredovisning 2018, Dnr: MIUN 2019/77
- Montell & Partners, http://www.regionjamtland.se/innovation/wp-content/uploads/2015/11/Rapport_O%CC%88kad-fo%CC%88retagsamverkan.pdf, 2014
- Neffke, F., Svensson Henning, M., Boschma, R., Lundquist, K.-J. & Olander, L.-O. (2008) Who Needs Agglomeration? Varying Agglomeration Externalities and the Industry Life Cycle, No 0808, Papers in Evolutionary Economic Geography (PEEG), Utrecht University, Department of Human Geography and Spatial Planning, Group Economic Geography, <http://econ.geo.uu.nl/peeg/peeg0808.pdf> (2018-01-18).
- Neffke, F., Henning, M., Boschma, R., Lundquist, K.-J., & Olander, L.-O. (2011) The dynamics of agglomeration externalities along the life cycle of industries. *Regional studies*, 45(1), 49–65.
- Norrbottnens innovationsstrategi, Dnr ARBGRP755-1764494651-157
- Paulsson, Studie om smart specialisering i Sverige, Tillväxtverket, EU-kommissionen, DG Regio, 2019
- Raps-RIS, SCB
- Potentiella kluster i Jämtlands län. En kvantitativ studie över klustertendenser. Oxford Research 2014.
- Regionalt utvecklingskapital, Kartläggning av regionala utvecklingsresurser, Sveriges kommuner och landsting (SKL)*, 2017, ISBN 978-91-7585-585-1
- SCB, Bioekonomi-regioner i samverkan
- Statistikdatabasen för Vindkraftsstatistik, Energimyndigheten
- www.vindbrukskollen.se
- Unesco Creative Cities Network <http://en.unesco.org/creative-cities/home>
- Wiklund, 2019, <https://wpress.miun.se/ledningsbloggen/2019/10/18/kraftig-okning-av-internationella-forskningsamarbeten/>
- Wincent, J., Ylinenpää, H., Anokhin, S., & Grauers Berggren, Y. (2015). Att mäta innovationsutveckling i svenska regioner. In Å. Karlen, & J. Gustafson, *Det innovativa Sverige 2.0: Innovation och attraktion i stad och landsbygd*, (pp. 65-84), Vinnova, Stockholm, ISBN 978-91-977728-3-9.
- Ylinenpää, H. (2009). Entrepreneurship and innovation systems: towards a development of the ERIS/IRIS concept. *European Planning Studies*, pp 1153-1170.

13 FÖRKORTNINGAR OCH TERMER

INNOVATION

En principiellt ny idé – inom vilket område som helst – som vinner insteg i samhället.

ÖPPEN INNOVATION

Utvecklande av bättre idéer från de bästa källorna i världen, genom samarbete med personer utanför den egna organisationen.

INNOVATIONSSYSTEM

Det komplexa system av aktörer och nätverk inom vilket innovationer uppstår eller fångas upp.

INNOVATIONSSTÖDSYSTEM

De aktörer och nätverk som har som uttalat uppdrag att stödja innovation.

KLUSTER

En avgränsad miljö inom vars ”gränser” aktörer med gemensamma intressen skapar värden för varandra.

RESEARCH AND INNOVATION

STRATEGY FOR SMART SPECIALISATION (RIS3)

Forsknings och innovationsstrategi för smart specialisering, ibland även kallad S3.

BIOEKONOMI

Råvaror baserade på förnyelsebara resurser fria från fossila material.

ENTREPRENURIAL DISCOVERY PROCESS (EDP)

En entreprenöriellt driven process för genomförandet av innovationsstrategin som sätter entreprenören, eller innovatören, och hans behov i centrum.

INSTITUTIONELLT REGIONALT INNOVATIONSSYSTEM (IRIS)

Ett innovationssystem som tar sitt fokus i starka forskningsmiljöer och deras förmåga att generera innovationer via ny kunskap. Systemet har ett starkt fokus på att generera kunskap för radikala innovationer. Detta system är förhärskande i täta miljöer och städer som har många universitet och forskningsinstitut.

ENTREPRENÖRIELLT REGIONALT INNOVATIONSSYSTEM (ERIS)

Ett innovationssystem som tar sitt fokus i den entreprenöriella förmågan att omvandla befintlig kunskap till en affär utifrån ett kundbehov. Systemet har ett starkt fokus på så kallad inkrementell innovation där innovatören inte företrädesvis behöver ha tagit fram och utveckla den nya tekniken, eller kunskapen själv, utan snarare har fokus på att applicera och tillgängliggöra den i en för marknaden ny produkt eller tjänst som uppfyller ett behov. Detta system är sannolikt dominerande i glesa miljöer, eller landsbygd, utanför de stora städerna.

BOTTOM-UP

Eller ”underifrån-och-upp” på svenska som en metafor för ett behovsdrivet system som verkar utifrån innovationsaktörernas (t.ex. företagens) perspektiv istället för finansierarnas.

6

Begäran om kapitaltillskott för
utdelning av bidrag från Erik
Rosenbergs Naturvårds fonds
pris från och med 2020

19RS7679

Tjänsteställe, handläggare
Näringslivsutveckling, Johan Karlström

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS7679

Organ
Regionala tillväxtnämnden

Begäran om kapitaltillskott för utdelning av bidrag från Erik Rosenbergs Naturvårds fonds pris från och med 2020

Förslag till beslut

Regionala tillväxtnämnden beslutar

att avslå ansökan om kapitaltillskott för utdelning av priser från Erik Rosenbergs Naturvårds fond.

Sammanfattning

Region Örebro län har tillsammans med Örebro kommun diskuterat förfrågan om tillskott av kapital som inkommit från Erik Rosenbergs fond.

Erik Rosenbergs fond har fått stöd genom åren från båda dessa parter och priser har delats ut nationellt men även regionalt.

Mot bakgrund av rådande ekonomiska läge väljer Region Örebro län att avslå denna ansökan. Budgeterade medel som avsätts för naturvård har tydliga direktiv att omsättas inom kommunens/länets natur för en bättre upplevelse för länsbor samt som ett stöd i utvecklingen av den alltjämnt växande branschen naturturism. Den senare är en del i den utveckling som sker i glesbygd och är en satsning med förankring på regeringsnivå.

Örebro kommun förväntas behandla ansökan likalydande.

Erik Rosenbergs minne kommer att hedras med en egen "tidsbubbla" i utställningen på naturrum som finns planerat hos Örebro kommun.

Tjänsteställe, handläggare
Näringslivsutveckling, Johan Karlström

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS7679

Ärendebeskrivning

Stiftelsen Erik Rosenbergs Naturvårdsfond har sedan 1976 årligen, i närmast obruten rad, delat ut ett naturvårdspris till personer som utfört särskilt förtjänstfullt arbete till fromma för naturvården i Sverige.

Hösten 2018 beviljades stiftelsen permutation av Kammarkollegiet och därmed möjligheten att ur hela kapitalbehållningen, uppgick vid ingången till 2019 till 87 815 kronor, fortsätta att dela ut vårt ”Rosenbergpris”.

Det innebär att ytterligare två priser om 30 000 kronor, ett för 2019 samt ett för 2020 kommer att delas ut. Därefter kommer kapitalbehållningen, efter avdrag av förvaltningskostnader om cirka 7 000 kronor per år att vara omkring 13 000 kronor.

Stiftelsen styrelse har därför vid sitt möte den 8 april 2019 beslutat att vända sig till sina stiftare av naturvårdsfonden för att ta ställning till ytterligare bidrag.

Beredning

FöredragningsPM till regionala tillväxtnämnden den 14 februari 2020.

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till:

Stiftelsen Erik Rosenbergs Naturvårdsfond

Från: [Clas Thor, Thor Media](#)
Till: [Region Örebro län](#)
Ärende: Fråga om uteblivet svar på skrivelse från den 16.4 2019 från Erik Rosenbergs Naturvårdsfond
Datum: den 20 september 2019 11:45:24
Bilagor: [ER-s Naturvårdsfond. Bidragansökan 2019.docx](#)

Hej,

här en fråga angående detta ärende.

I vår skrivelse till Region Örebro län och övriga stiftare kring behovet av förstärkning av vårt kapital bad vi om möjligt om besked till **den 1 september 2019**. (Se kopia av skrivelsen)

Eftersom vi inte hört något kring ärendet från ner och vi har styrelsemöte **tisdag eftermiddag den 24 september** undrar jag om det går att få besked hur regionens tankar går kring detta?

Med vänlig hälsning

Clas Thor
ordförande

Stiftelsen Erik Rosenbergs Naturvårdsfond
c/o Trastgatan 8
703 48 Örebro
Tel: 070-29 70 687
E-post: thor.media@telia.co

Örebro 2019-04-16

Till stiftarna av
ERIK ROSENBERGS NATURVÅRDSFOND

Region Örebro län
Örebro kommun
BirdLife Sverige - Sveriges
Ornitologiska Förening
Svenska Naturskyddsföreningen
Ornitologiska Klubben Örebro

OM BEHOVET AV KAPITALTILLSKOTT FÖR ATT FRÅN OCH MED 2020 SÄKRA MÖJLIGHETEN ATT DELA UT STIFTELSEN ERIK ROSENBERGS NATURVÅRDSFONDS PRIS

Stiftelsen Erik Rosenbergs Naturvårdsfond har sedan 1976 årligen, i närmast obruten rad, delat ut ett naturvårdspris till personer som utfört särskilt förtjänstfullt arbete till fromma för naturvården i Sverige.

Hösten 2018 beviljades stiftelsen permutation av Kammarkollegiet och därmed möjligheten att ur hela kapitalbehållningen (uppgick vid ingången till 2019 till 87 815 kronor) fortsätta att dela ut vårt "Rosenbergpris".

Det innebär att vi kan dela ut ytterligare två priser om 30 000, ett för 2019 som kommer att ske den 18 juni på Region Örebro läns möte, och ett för 2020. Därefter kommer kapitalbehållningen, efter avdrag av förvaltningskostnader om cirka 7 000 kronor per år att vara omkring 13 000 kronor.

Stiftelsen styrelse har därför vid sitt möte den 8 april 2019 beslutat att vända oss till er som stiftare av naturvårdsfonden för att ta ställning till:

- om ni är beredda att genom ett kapitaltillskott säkerställa möjligheten för stiftelsen att även efter 2020 kunna dela ut det årliga naturvårdspriset till Erik Rosenbergs minne vid Region Örebro läns möte?

Behovet av kapitaltillskott per år uppgår till 30 000 kronor för själva priset. Därtill tillkommer också omkring 7 000 per år för att täcka framställning av diplom och förvaltningskostnader. För styrelsearbetet sker ingen arvodering.

Önskvärt vore också med ett tillskott på omkring 10 000 kronor per år för att via en aktiv hemsida kunna utveckla informationen om både Erik Rosenbergs gärning och Naturvårdsfondens arbete genom åren. Detta skulle i sin tur kunna ge fler möjligheter till framtida donationer från privatpersoner och andra intressenter.

Sammantaget: Stiftelsen Erik Rosenbergs Naturvårdsfonds pris har efter mer än fyra decenniers utdelning fått stort renommé, både lokalt, regional och nationellt. Det har på olika sätt, dels lyft fram de viktiga insatser som Erik Rosenberg och pristagarna på olika sätt bidragit med till fromma för naturvården i Sverige, dels lyft fram Örebro kommun och Region Örebro län, understödda av övriga stiftare, som en centralpunkt för naturvård i landet.

Vi hoppas därför att ni i er roll som stiftare har möjlighet att verka för stiftelsens fortlevande och är tacksamma för besked hur ni ställer er till detta **senast den 1 september 2019**.

Styrelsen för Stiftelsen Erik Rosenbergs Naturvårdsfond

Clas Thor

Åke Pettersson

Ordförande

Sekreterare

Stiftelsen Erik Rosenbergs Naturvårdsfond
c/o Clas Thor
Trastgatan 8
703 48 Örebro

Tel: 070-29 70 687 E-post: thor.media@telia.com

7

Begäran om utökat
verksamhetsbidrag till
Hopajola 2020
19RS8345

Tjänsteställe, handläggare
Näringslivsutveckling, Johan Karlström

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS8345

Organ
Regionala tillväxtnämnden

Begäran om utökat verksamhetsbidrag till Hopajola 2020

Förslag till beslut

Regionala tillväxtnämnden beslutar

att avslå Hopajolas begäran om utökat verksamhetsbidrag på 80 000 kronor.

Sammanfattning

Hopajola har inkommit med en skrivelse till Region Örebro län med en önskan om utökat verksamhetsbidrag på 80 000 kronor, en ökning med cirka 45 procent av nuvarande bidrag. 2019 erhöll Hopajola verksamhetsbidrag från Region Örebro län med 195 000 kronor.

Ärendebeskrivning

Hopajola är en ideell organisation bildad 1994 av dåvarande Landstinget, länets kommuner samt Naturskyddsföreningens lokala kretsar i Örebro län. Hopajola ger bidrag till olika naturvårdsåtgärder i Örebro län och driver också Örebro läns naturguidningar tillsammans med Naturskyddsföreningen och Studieförbundet.

Område näringslivsutveckling har behandlat skrivelsen och tillsammans med Örebro kommun, som också fått en förfrågan om utökat stöd, kommit fram till det förslag som ligger till grund för beslut. Med rådande ekonomiska läge föreslår vi nämnden att inte bevilja förfrågan om utökat stöd.

Det råder samsyn med Örebro kommun om att Hopajola är en för länet viktig naturvårdsorganisation. Vi ser därför stora möjligheter i att utveckling kan ske via riktade projekt med tydliga mål där dialog förs oss emellan. Ett exempel är skolprojektet där förslaget är att Hopajola driver det även 2020 men med utökat stöd för administrationen runt projektet.

Tjänsteställe, handläggare
Näringslivsutveckling, Johan Karlström

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS8345

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regionala tillväxtnämnden den 14 februari 2020.

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till:

Hopajola

Från: Hopajola för natur@hopajola.se
Till: [Region Örebro län](#); [Lejegren Irén, Regionråd S Politisk ledning majoritet](#)
Ärende: Skrivelse till länets kommuner & Region Örebro län
Datum: den 15 oktober 2019 13:41:17
Bilagor: [Hopajolas skrivelse gällande verksamhetsstöd 2019-10-14.pdf](#)
[Bilaga 1 Fördelningskalkyl kommunbidrag 2020-.xlsx](#)
[Bilaga 2 Stadgar Hopajola 20190514.pdf](#)
[Bilaga 3 Årsredovisning Hopajola 2018.pdf](#)
[Bilaga 4 Hopajolas beviljade medel 1994-2019.xlsx](#)
Angelägenhet: Hög

Till regionstyrelsen i Örebro län

Skrivelse till Region Örebro län och länets kommuner gällande Hopajolas verksamhetsbidrag år 2020-

På Hopajolas årsstämma i maj 2019 fick styrelsen i uppdrag av årsstämman, dvs länets kommuner, Region Örebro län (RÖL) och Naturskyddsföreningen, att undersöka möjligheten att utöka verksamhetsstödet. Anledningen är att nuvarande budgetram innebär att det arbete som enligt stadgarna ska utföras inte hinns med. Det gäller t ex. arbetet med att samla in medel från företag och enskilda vilket inneburit att allt fler bidragsansökningar avslås eller får mindre tilldelning. Finansiering finns idag för 60 procent av en tjänst inklusive administrativa kostnader (lokal, telefoni, IT och kopiering). Föreningens enda anställda sköter allt.

Vi behöver växla upp arbetet för att öka mängden insamlade medel!

Detta för att även långsiktigt kunna fortsätta dela ut pengar till olika naturvårdsinsatser/projekt som kommuner och föreningar inkommer med. Icke oväsentligt är att påpeka att Hopajola under de gångna 25 åren bidragit med över 16 miljoner, till bland annat inventeringar och inköp av mark (för bildande av t.ex. kommunala reservat), naturskoleverksamhet samt olika naturvårdsåtgärder i länets alla kommuner. Hopajola söker därför verksamhetsbidrag för att öka tjänstegraden till 100% år 2020. Läs mer i skrivelsen samt bilagor.

Svaret på Hopajolas skrivelse skickas till ordförande Britt Eklöf; natur@hopajola.se

Med vänlig hälsning,

Ankie Rauséus

Verksamhetsledare på Hopajola

natur@hopajola.se

Tel. 072-546 01 05

Slottsgatan 13A

703 61 Örebro

Org.nr. 875002-5994

Hopajola – 25 års unikt samarbete för naturen i Örebro län!

Hopajola har ända sen föreningen bildades år 1994 samlat in pengar för att skydda värdefull natur i länet. Vi stimulerar till lokala naturvårdsinsatser, samordnar länets naturguider och informerar om naturen i Örebro län. Vi ansvarar även för uteteket.se - länets digitala naturvårdsbibliotek. Läs mer & stöd länets naturvårdarbete på www.hopajola.se.

Till Region Örebro län och länets kommuner gällande Hopajolas verksamhetsbidrag 2020-

På Hopajolas årsstämma i maj 2019 fick styrelsen i uppdrag av årsstämman, dvs länets kommuner, Region Örebro län (RÖL) och Naturskyddsföreningen, att undersöka möjligheten att utöka verksamhetsstödet. Anledningen är att nuvarande budgetram innebär att det arbete som enligt stadgarna ska utföras inte hinns med. Det gäller t ex. arbetet med att samla in medel från företag och enskilda vilket inneburit att allt fler bidragsansökningar avslås eller får mindre tilldelning.

Finansiering finns idag för 60 procent av en tjänst inklusive administrativa kostnader (lokal, telefoni, IT och kopiering). Föreningens enda anställda sköter allt.

En utökning av bidraget från länets kommuner och RÖL skulle innebära ökade resurser för marknadsföring och insamling av medel och därmed mer omfattande naturvårdsinsatser i länet. Bidrag från Hopajola är ofta en viktig grundplåt för t.ex kommunernas naturvårdsarbete, som då kan växlas upp med ytterligare sökta medel (LONA, LOVA, Leader). Varje utdelad krona kan därför vara värd det flerdubbla. Sett över tid har de pengar som Hopajola delat ut genererat ytterligare medel till olika naturvårdsprojekt. I bilaga nr 4 kan man utläsa vad kommuner och föreningar fått i bidrag under de 25 år Hopajola verkat. Av vikt är att påpeka att detta varit en win-win-situation för kommunerna och dess invånare. Inte bara för det som den egna kommunen fått bidrag till, utan samtliga projekt har kommit länsborna till del.

Mer resurser kan också läggas på folkbildning, ett område som under senare år blivit allt mer centralt för Hopajola för att öka allmänhetens kunskaper om naturen och dess olika värden.

Bakgrund

Alla kommuner och RÖL har som medlemmar i Hopajola beslutat att vara med i samverkan kring Hopajola och delfinansieringen av kärnverksamheten. Naturskyddsföreningens bidrag är ideell tid, arbetsgivaransvar, kansliansvar och ansvar att söka ytterligare medel för att utveckla verksamheten.

2018 kostade förvaltningen av Hopajola 908 619 kr totalt. I detta ingick lön för en 70% tjänst i Hopajola, lokalhyra, telefon, kopior och andra administrativa kostnader. 60% finansierades av RÖL och länets kommuner och 10% av bl.a. Länsstyrelsen och LONA-bidrag. I tjänsten tillkom 10% för administration av Vilt- och naturvårdskommittén. Därutöver tillkom medel för projektledning inom ett LONA-projekt.

Styrelsen ser stora behov av att säkerställa kvaliteten i arbetet med denna unika naturvårdsorganisation som Hopajola är.

Föreningens enda anställda sköter idag allt; hanterar bidragsansökningar, ekonomi, administration, marknadsföring, tar emot guideuppdrag, anordnar guidningar året runt, samordnar länets nätverk för naturguider, sammanställer guideprogram två gånger per år, anordnar guideutbildningar, informerar om länets naturreservat, skriver projektansökningar, medverkar i olika forum/samverkansråd m.m. Samtidigt har vi inte mycket pengar kvar att fördela till naturvårdsarbetet ute bland länets kommuner och ideella föreningar.

Vi behöver växla upp arbetet för att öka mängden insamlade medel! Detta för att även långsiktigt kunna fortsätta dela ut pengar till olika naturvårdsinsatser/projekt som kommuner och föreningar inkommer med. Icke oväsentligt är att påpeka att Hopajola under de gångna 25 åren bidragit med över 16 miljoner, till bland annat inventeringar och inköp av mark (för bildande av t.ex. kommunala reservat), naturskoleverksamhet samt olika naturvårdsåtgärder i länets alla kommuner.

Hopajola söker därför verksamhetsbidrag för att öka tjänstegraden till 100% år 2020. Kostnaden för detta skulle då landa på 561 920 kr. För Region Örebro län handlar det om en ökning på ca 80 000 kr per år. Gällande kommunernas bidrag, se bilaga 1. Förutom verksamhetsbidraget med årlig indexreglering på 2,8% söker Hopajola kontinuerligt bidrag för olika projekt inom naturvård och naturvägledning.

Vi hoppas på fortsatt gott samarbete med länets kommuner, Region Örebro län samt Naturskyddsföreningen.

/Hopajolas styrelse
Genom

Britt Eklöf
ordförande Hopajola

Ewa-Leena Johansson (s)
vice ordförande Hopajola

Svaret på vår skrivelse skickas till ordförande Britt Eklöf; natur@hopajola.se

Bilagor

1. Fördelningskalkyl kommunbidrag 2020-
2. Stadgar Hopajola 20190514
3. Årsredovisning Hopajola 2018
4. Hopajolas beviljade medel 1994-2019

Örebro län	Befolkning dec-18	Andel i %	Bidrag 2019	Bidrag 2020	Bidrag 2020
				60% +2,8%	100% tjänst
Region Örebro län	302 252	50,00%	195174	200 640	280 896
Askersund	11 313	3,7429%	7305	7 510	10514
Degerfors	9 665	3,1977%	6241	6416	8982
Hallsberg	15 954	5,2784%	10302	10591	14827
Hällefors	6 983	2,3103%	4509	4635	6490
Karlskoga	30 419	10,0641%	19643	20193	28270
Kumla	21 640	7,1596%	13974	14365	20111
Laxå	5 637	1,8650%	3640	3742	5239
Lekeberg	8 116	2,6852%	5241	5388	7543
Lindesberg	23 575	7,7998%	15223	15650	21909
Ljusnarsberg	4 846	1,6033%	3129	3217	4504
Nora	10 737	3,5523%	6933	7219	10107
Örebro	153 367	50,7414%	99034	101808	142531
Totalt			390348	401 372	561 920
				200 732 kr	281 024 kr

Underlag: Regionfakta

Folkmängd 2018-12-31 efter region och åldersgrupp.

Kommun/Region	0-15	16-24	65-	Totalt	% i länet
Askersund	1 846	986	3 191	11 313	3,7429%
Degerfors	1 541	923	2 648	9 665	3,1977%
Hallsberg	3 070	1 505	3 606	15 954	5,2784%
Hällefors	1 122	715	2 016	6 983	2,3103%
Karlskoga	5 259	3 058	7 478	30 419	10,0641%
Kumla	4 563	2 173	4 290	21 640	7,1596%
Laxå	888	520	1 619	5 637	1,8650%

Lekeberg	1 817	606	1 722	8 116	2,6852%
Lindesberg	4 276	2 302	5 766	23 575	7,7998%
Ljusnarsberg	702	430	1 438	4 846	1,6033%
Nora	1 955	962	2 863	10 737	3,5523%
Örebro	29 453	19 344	27 444	153 367	50,7414%
Örebro län	56 492	33 524	64 081	302 252	100,0000%
Riket	1 934 106	1 042 729	2 035 711	10 230 185	

Stadgar för Hopajola - ideell förening för naturskydd och naturvård i Örebro län.
Organisationsnummer: 875002-5994.

Benämning och ändamål

§ 1

Föreningen benämns Hopajola vilket är ett gammalt uttryck för den jord man förr ägde tillsammans, d v s byallmanningen.

Hopajola ska fungera som en naturlig mötesplats mellan Region Örebro län, länets kommuner, statliga myndigheter och civilsamhället vad gäller natur, naturvård och naturvägledning.

Hopajolas ändamål är att, med ekonomiska och andra resurser, stödja, aktivera, stimulera och informera om naturskydd och naturvårdsinsatser i Örebro län.

Hopajola samlar in medel från allmänheten, företagare och organisationer. De medel som inkommer till Hopajola skall användas för bland annat följande naturvårdsinsatser:

- Säkerställa skyddet av ekologiskt särskilt känsliga miljöer t ex orörd natur, områden som hyser utrotningshotade arter, variationsrika marker, ängs- och hagmarker samt andra områden som på olika sätt bör bevaras och skyddas för att förstärka flora och fauna i Örebro län.
- Säkerställa förvärv av värdefulla naturområden för bildande av naturreservat och liknande.
- Genomföra biotopvård, restaurering av intressanta fauna- och floralokaler och liknande åtgärder.
- Underlätta allmänhetens tillgång till och förståelse för naturvärden i länet. Detta sker genom folkbildning, informationsinsatser, naturguidningar och olika former av mottagarservice.
- Stödja inventeringar och kartläggningar i egen eller samverkande regi.

Hopajola skall ge ekonomiskt och annat stöd till naturvårdsprojekt som genomförs av föreningens medlemmar eller andra berörda intressenter. Stödet skall utgå från en samlad strategi för de gemensamma insatserna för naturvård och naturskydd i länet.

Föreningen har även möjlighet att driva naturskyddsarbete, projektinsatser för naturskyddet och liknande, i egen regi.

Medlemskap

§ 2

Medlemmar i Hopajola är kommunerna i Örebro län, Region Örebro län, Naturskyddsföreningen i Örebro län samt Naturskyddsföreningens lokala organisationer (kretsar) i Örebro län.

Medlem skall betala av årsmötet fastställd årsavgift samt verka för de mål och syften som anges i dessa stadgar.

Årsmöte och styrelse

§ 3

Föreningens organ är årsmöte och styrelse.

§ 4

I årsmötet äger samtliga medlemmar i Hopajola möjlighet att delta. Medlem äger 1 röst och utser själv sitt ombud jämte ersättare för denne. Kallelse till årsmöte skall utfärdas av föreningens styrelse minst 3 veckor före den dag då årsmötet hålls. Medlem i föreningen får, senast 14 dagar före det att årsmötet avhålls, till styrelsen inkomma med begäran att visst ärende skall upptas till behandling. Förslag till dagordning samt handlingar för årsmötet skall sändas till medlemmar minst 1 vecka före utsatt dag för årsmöte. Årsmöte skall hållas före maj månads utgång. Medlemsmöte, utöver årsmöte, kan påkallas då styrelsen så beslutar eller då minst två tredjedelar av föreningens medlemmar så önskar.

Röstlängd, som visar vem som utövar medlems rösträtt, skall finnas tillgänglig vid årsmöte. Omröstning vid årsmötet sker öppet såvida ej medlemsombud påkallar sluten omröstning. Årsmöte må ej avgöra ärenden såvida icke minst 2/3 av medlemmarna finns representerade. Beslut vid årsmöte fattas genom enkel majoritet. Vid lika röstetal har ordförande utslagsröst utom vid val, då lottningsförfarande får avgöra.

Ärenden som skall avhandlas vid årsmöte är

- * val av ordförande och sekreterare för årsmötet,
- * utseende av protokolljusterare,
- * godkännande av dagordning,
- * föredragning av styrelsens ekonomiska redovisning samt verksamhetsberättelse,
- * föredragning av revisionsberättelse,
- * fråga om ansvarsfrihet för styrelsen,
- * val av ordförande och vice ordförande i styrelsen,
- * val av övriga ordinarie ledamöter samt ersättare i styrelsen,
- * val av revisorer,
- * fastställande av medlemsavgifter,
- * fastställande av verksamhetsplan för kommande verksamhetsår,
- * fastställande av utgifts- och inkomststat för nästkommande verksamhetsår.

§ 5

Styrelsen ansvarar för den löpande verksamheten i enlighet med stadgarna och den av årsmötet upprättade verksamhetsplanen.

Styrelsen skall bestå av 5 ordinarie ledamöter samt 5 ersättare. 3 ordinarie ledamöter och 3 ersättare nomineras av Naturskyddsföreningen i Örebro län. 2 ordinarie ledamöter och 2 ersättare nomineras av Region Örebro län. Ordförande nomineras av Naturskyddsföreningen i Örebro län och vice ordförande av Region Örebro län.

Styrelsen utses av årsmötet. Styrelseledamot och ersättare utses för en tid av 4 år och mandattiden skall sammanfalla med motsvarande mandatperiod som gäller för allmänna val till kommuner och landsting.

Till styrelsen kan adjungeras företrädare för samverkande myndigheter eller intresseorganisationer.

Styrelsen utser sekreterare tillika verkställande tjänsteman för Hopajolas verksamhet, kassaförvaltare samt naturvårdssakkunnig att biträda styrelsen.

Adjungerade företrädare i styrelsen har ej rösträtt men har rätt att få sin mening antecknad till protokollet.

§ 6

Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden eller vid förfall för denne, av vice ordföranden. Styrelsen skall sammanträda då minst 3 ledamöter för visst angivet ärende påyrkar sammanträde. Styrelsen är beslutsför då minst 3 av dess ledamöter eller tjänstgörande ersättare, är närvarande. Vid lika röstetal äger ordföranden utslagsröst.

Styrelsen skall ha sitt säte i Örebro.

Räkenskapsår

§ 7

Föreningens räkenskaps- och förvaltningsår är kalenderår.

Medeldisposition

§ 8

Under överinseende av årsmötet förvaltar styrelsen inkomna medel samt avgör hur dessa skall utnyttjas och disponeras inom ramen för ändamål och syfte med verksamheten i enlighet med dessa stadgar.

Firmateckning

§ 9

Föreningens firma tecknas, förutom av styrelsen som helhet, av den eller de personer inom eller utom styrelsen, som styrelsen därtill utser.

Revision

§ 10

Föreningens förvaltning och räkenskaper skall granskas av 2 revisorer som utses av årsmötet för 1 år i sänder. En av revisorerna skall vara av Revisorsnämnden auktoriserad eller godkänd revisor.

Förvaltnings- och revisionsberättelser

§ 11

Styrelsen skall årligen före den 1 mars avge berättelse över sin förvaltning under föregående år och för granskning tillhandahålla revisorerna protokoll och räkenskaper med tillhörande handlingar.

Revisorerna skall före den 1 april ha slutfört granskningen och däröver avgivit sin revisionsberättelse.

Revisorerna äger jämväl rätt att företa extra revision när som helst under året.

Förvaltningsberättelsen och revisionsberättelsen samt sammandrag av räkenskaperna skall före årsmötet ha tillställts föreningens medlemmar.

Administration

§ 12

För fullgörande av Hopajolas administrativa uppgifter äger föreningen möjlighet att anställa egen personal och/eller träffa avtal med annan organisation om utförande av vissa tjänster för föreningens räkning.

Medlems utträde eller uteslutning

§ 13

Medlem i föreningen äger, efter skriftlig framställning, utträda med verkan vid löpande verksamhetsårs slut. Medlem som ej betalar medlemsavgift eller som uppenbart verkar i strid mot föreningens stadgar, kan uteslutas av årsmötet.

Stadgeändring

§ 14

För stadgeändring krävs kvalificerad majoritet (2/3) av antalet avgivna röster vid 2 på varandra, med minst 3 månaders mellanrum, följande medlemsmöten varav ett skall vara ordinarie årsmöte.

Föreningens upphörande

§ 15

För beslut om föreningens upphörande erfordras kvalificerad majoritet (2/3) av antalet avgivna röster vid 2 på varandra, med minst 3 månaders mellanrum, följande medlemsmöten där ett skall vara årsmöte.

Föreningens tillgångar, skall vid föreningens upphörande, förvaltas av Naturskyddsföreningen i Örebro län och användas till ändamål och syfte som överensstämmer med vad som anges i stadgar för föreningen.

Ljusvandring vid Gällberget

Foto: Ankie Rauséus

Årsredovisning 2018

Guideutbildning på Hallagården

Foto: Ankie Rauséus

Kronprinsessan på landskapsvandring i Närke

Foto: NA

Garphyttans nationalpark

Foto: Ankie Rauséus

Snöskovandring på Karamossen

Foto: Kajsa Grebäck

Kronprinsessan samtalar under tillgänglighetsguidningen

Foto: Ankie Rauséus

Skolklasser på Bergslagsleden

Foto: Ankie Rauséus

Månadens reservat

Inbjudan till Grängshytteforsarna

Ta med dig
-kläder som håller dig varm även om du står stilla
-matsäck
-kamera/mobil

Foto: Jan-Peter Lahall

Till Björkön i Hjälmarén

Foto: Åsa Wistrand

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	1
FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE	2
ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN	2
UTVECKLINGEN AV FÖRENINGENS VERKSAMHET, RESULTAT OCH STÄLLNING	2
VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER RÄKENSKAPSÅRET	2
VÄSENTLIGA HÄNDELSER EFTER RÄKENSKAPSÅRETS UTGÅNG	2
FÖRVÄNTAD FRAMTIDA UTVECKLING.....	3
HUVUDMÄN FÖR HOPAJOLA.....	3
ÅRSMÖTE	3
REVISORER.....	3
VERKSAMHETSBERÄTTELSE	4
SAMARBETSPARTNERS, SPONSORER.....	4
NATURVÄRNET	4
SKOGSDONATIONEN	4
SVENSK INSAMLINGSKONTROLL	4
HOPAJOLA OCH NATURSKYDDSFÖRENINGEN I ÖREBRO LÄN.....	4
SAMVERKAN MED KOMMUNERNA	5
SAMVERKAN MED LÄNSSTYRELSEN OCH SKOGSSTYRELSEN	5
SAMVERKAN MED REGION ÖREBRO LÄN	5
PUBLIKATIONER	5
NATURGUIDNING.....	6
NATUREN TILLGÄNGLIG FÖR FLER	8
NATURUM OSET, HELA LÄNETS NATURUM	8
PROJEKT SOM BEVILJATS EKONOMISKT STÖD FRÅN HOPAJOLA 2018.....	9
HOPAJOLAs HEMSIDA.....	9
SOCIALA MEDIER	9
MARKNADSFÖRING, PRESS, RADIO OCH TV	10
RESULTATRÄKNING	11
BALANSRÄKNING	12
NOTER.....	13
UNDERSKRIFTER	17
REVISIONSBERÄTTELSE.....	18

FÖRVALTNINGSBERÄTTELSE

ALLMÄNT OM VERKSAMHETEN

Hopajola är en ideell naturvårdsorganisation i Örebro län som förenar naturvård, naturvägledning och naturpedagogik genom samverkan med olika aktörer. I Hopajola möts ideella naturvårdare och biologer/ekologer inom offentlig förvaltning. Här möts naturpedagoger och naturguider. Hopajola är på så sätt ett samarbete i länet för arbete med naturvård och naturvägledning.

Hopajola är också en insamlingsorganisation med 90-konto. De medel som inkommer till Hopajola används för naturvårdsinsatser i länet. Medlemmarna, andra föreningar och aktörer kan söka bidrag för att:

- säkerställa skyddet av ekologiskt särskilt känsliga miljöer t ex orörd natur, områden som hyser utrotningshotade arter, variationsrika marker, ängs- och hagmarker samt andra områden som på olika sätt bör bevaras och skyddas för att förstärka flora och fauna i Örebro län.
- säkerställa förvärv av värdefulla naturområden för bildande av naturreservat och liknande.
- genomföra biotopvård, restaurering av intressanta fauna- och floralokaler och liknande åtgärder.
- Underlätta allmänhetens tillgång till och förståelse för naturvärden i länet. Detta sker genom informationsinsatser, naturguidningar och olika former av mottagarservice.
- Stödja inventeringar och kartläggningar i egen eller samverkande regi.

Hopajola driver också naturvård- och naturvägledningsarbete i egen regi. Ett exempel på detta är samordning av länets naturguidning.

UTVECKLINGEN AV FÖRENINGENS VERKSAMHET, RESULTAT OCH STÄLLNING

Verksamheten drivs i likhet med tidigare år.

Ekonomisk översikt (tkr)	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Balansomslutning	2 330	2 202	2 292	2 542	3 405	3 630
Intäkter (inkl. finansiellt netto)	1 265	977	735	744	615	683
Kostnader	909	875	591	593	444	534
Årets resultat	356	102	143	151	172	149
Lämnade bidrag	54	86	377	156	73	82

VÄSENTLIGA HÄNDELSER UNDER RÄKENSKAPSÅRET

Under hösten 2018 nedlades Örebro läns Naturskyddsförening vilket innebar att Hopajola erhöll 167 000 kronor.

VÄSENTLIGA HÄNDELSER EFTER RÄKENSKAPSÅRETS UTGÅNG

Styrelsen har under våren 2019 beslutat om bidrag för 523 500 kronor.

FÖRVÄNTAD FRAMTIDA UTVECKLING

De närmaste åren hoppas vi kunna utöka verksamheten för att samla in mer medel för naturvård och få ut fler länsinvånare ut i naturen. Hopajolas guideverksamhet och stöd till andra aktörer kan bidra till det hälsoförebyggande arbetet och ge minskade kostnader för kommunerna och Region Örebro län.

HUVUDMÄN FÖR HOPAJOLA

Huvudmän för Hopajola är samtliga tolv kommuner i Örebro län, Region Örebro län, Naturskyddsföreningens länsförbund och lokala kretsar i länet. Länet kommuner och Region Örebro län hjälper till att finansiera Hopajolas kansli. Naturskyddsföreningen står formellt som arbetsgivare för Hopajolas verksamhetsledare.

Årsavgiften till Hopajola har betalats in av samtliga huvudmän.

ÅRSMÖTE

Föreningens årsmöte genomfördes den 16 maj i Naturens hus, i Oset-Rynningeviken. Mats Rosenberg medverkade och berättade om planerna för Naturum Oset.

STYRELSEN

Styrelsen för Hopajola har under året haft tre protokollförda sammanträden.

Styrelsen har bestått av:

Från Region Örebro län

Ordinarie

Ewa-Leena Johansson (S) vice ordförande
Anne-Marie Nilsson (KD)

Ersättare

Agneta Nilsson (MP)
Larz Lundberg (L)

Från Naturskyddsföreningen i Örebro län

Ordinarie

Christer Klingberg (ordförande)
Örjan Fredriksson
Britt Eklöf

Ersättare

Margareta Widell
Tomas Bergkvist
David Tverling

Föreningens verksamhetsledare, sekreterare och ekonomiansvarig har varit Åsa Wistrand fram till augusti. I augusti tillträdde Ankie Rauséus som vikarierande verksamhetsledare.

Adjungerade ledamöter i Hopajolas styrelse har varit Anne Eriksson från Skogsstyrelsen och Daniel Gustafson från Länsstyrelsen. Therese Aremyr och Per Wedholm har ersatt Mats Rosenberg som sakkunnig från Örebro kommun i Hopajola.

REVISORER

Revisorer i föreningen har varit auktoriserade revisor Ann-Christine Björnram-Evensen, KPMG samt förtroendevalde revisor Åke Teljå. Ersättare för Ann-Christine Björnram-Evensen har varit Charlotta Ekman samt för Åke Teljå, Sture Hermansson.

VERKSAMHETSBERÄTTELSE

SAMARBETSPARTNERS

Under året har olika intressenter i form av företag och organisationer lämnat bidrag av olika slag. Dessa är Hopajolas samarbetspartners 2018:

AB Kontorsrutin
Lahall Fotografi & Galleri
Lekebergs Sparbank
Länets alla kommuner
Länets natur- och friluftorganisationer
Länsstyrelsen Örebro län
Pennybridge
Region Örebro län
Studiefremjandet
Tivedens guider
Örebrobostäder (ÖBO)
Örebro läns naturguider

NATURVÄRNET

Enskilda personer och organisationer som vill lämna ett bidrag till Hopajolas naturskyddsverksamhet kallas naturvårdare. Under 2018 har vi fått in 50 000 kr till naturskyddsarbetet i länet genom naturvårdare. Även naturvårdarna har under året inbjudits till olika aktiviteter genom att guideprogrammet har skickats ut med posten.

SKOGSDONATIONEN

Under året har styrelsen fortsatt sitt arbete med skogsdonationen. Hopajola har varit med att finansiera det kommande reservatet Hyttebacken i Kilsbergen. Området är en gammal Kilsbergsgård med omkringliggande ängar och skog med höga naturvärden.

Karlskoga kommun inkom under hösten med en ansökan om bidrag för inköp av mark vid Fuxbouden. Styrelsen fattade på styrelsemötet i januari av 2019 beslut om att bevilja 300 000 kr, under förutsättning att området blir naturreservat.

SVENSK INSAMLINGSKONTROLL

Hopajola är ansluten till Svensk Insamlingskontroll. Det innebär att givarna kan vara trygga att pengarna går till de tänkta ändamålen enligt stadgarna och att Hopajola granskas av oberoende revisor.

Hopajola har även ett swishnummer som är knutet till 90-kontot, 123 90 11 02 4.

HOPAJOLA OCH NATURSKYDDSFÖRENINGEN I ÖREBRO LÄN

Föreningen Hopajola bildades år 1994 med länets kommuner, dåvarande landstinget, Naturskyddsföreningens länsförbund och kretsar som medlemmar. De administrativa uppgifterna sköttes då av Fritid T-län. Sedan 2007 har Naturskyddsföreningen i Örebro län majoritet i styrelsen genom sina tre ledamöter, till skillnad från det offentliga som genom politiker har två ledamöter i styrelsen. Naturskyddsföreningen i Örebro län har ansvaret för kansliadministrationen och löne- och personalfrågor för verksamhetsledaren. För att kunna

driva detta har länets alla kommuner och Region Örebro län gett bidrag för att täcka en del av tjänsten och kansliet. Hopajola har också under året fått projektbidrag från Länsstyrelsen i Örebro län, bland annat för LONA-projekt.

Naturskyddsföreningen och Hopajola samverkar också i flera projekt i länet. Framförallt samarbetar vi i guidenätverket, skogs nätverket och med inventeringar.

SAMVERKAN MED KOMMUNERNA

Under året har Hopajola och Naturskyddsföreningen fortsatt att samarbeta med Örebro kommun i integrationsprojektet med naturguider på andra språk. Adil Sadiku och Antonios Hanna är anställda av Örebro kommun, men har sin arbetsplats på kansliet.

Hopajola har deltagit i den årliga naturvårdsträffen som i år hölls i Ösjönäs, Tiveden. Då träffas länets alla kommunekologer och diskuterar naturvårdsfrågor i kommunerna.

Under 2018 har vi slutfört och slutredovisat två LONA-projekt. Det ena beviljades via Ljusnarsbergs kommun och handlade om "tillgänglighet i naturen, naturum och politikerutbildning". Det andra LONA-projektet var uteteket.se – länets digitala naturvårdsbibliotek som vi utvecklat i samverkan med Karlskoga kommun. Ankie Rauséus har varit projektanställd på deltid under våren för att uppdatera och marknadsföra uteteket som fortlever även efter projekttidens slut.

SAMVERKAN MED LÄNSSTYRELSEN OCH SKOGSSTYRELSEN

Hopajola har haft ett nära samarbete med både Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen i Örebro län. Dessa myndigheter utser adjungerade sakkunniga till Hopajolas styrelse. Hopajola har också ett nära samarbete vad gäller naturguidningar i reservaten i länet. Se kapitlet om naturguidning.

SAMVERKAN MED REGION ÖREBRO LÄN

Verksamhetsledaren i Hopajola har under året fungerat som sekreterare för Region Örebro läns Vilt- och Naturvårdskommitté. Denna tjänst köper Region Örebro län eftersom Hopajola verkar i ett större nätverk av ideella naturvårdare. Vilt- och Naturvårdskommittén och Hopajola har också samarbetat kring frågan om tillgänglighet i naturen.

Hopajola får verksamhetsstöd från Region Örebro län.

PUBLIKATIONER

Liksom tidigare år har kansliet gett ut informativa nyhetsblad/broschyror. Under 2018 har det utkommit två guideprogram, en för första halvåret och en för andra halvåret.

Publikationerna har lämnats i samband med exkursioner och arrangemang vilka anordnats för olika målgrupper och allmänheten. De har också skickats ut till naturvårdare, sponsorer/samarbetspartners, kommuner (turistbyråer och bibliotek), Länsstyrelsen, Region Örebro län samt Naturskyddsföreningarnas lokala kretsar.

NATURGUIDNING

Arbetet med guidenätverket sker genom samarbete mellan Hopajola, Naturskyddsföreningen och andra natur- och friluftsföreningar samt Studieförbundet. Hopajola har arrangerat eller samarrangerat 21 naturaktiviteter och guidningar under 2018.

Kronprinsessan Viktoria besökte i maj Kvismaren på sin landskapsvandring i Närke. Hopajola var med att planera och arrangera denna dag. Hon vandrade genom naturreservaten Sörön och Kvismaren, skådade fågel, lekte och pratade fågelagg med en grupp nysvenskar. Naturskyddsföreningens "natursnokar" utmanade Victoria i artkunskap, vilket resulterade i en medalj, "stenfalken". Vid vår sista station fick kronprinsessan uppleva hur det är att vara synskadad eller rullstolsburen ute i naturen.

Under hösten arrangerade Hopajola tillsammans med Region Örebro län 10 friluftsdagar med bl a naturguidning på Bergslagsleden. Mellan 18-30 elever deltog per dag och de fick lära sig om Bergslagsleden, allemansrätten, naturkunskap och naturvårdsarbete, samt att göra eld. Bussar hämtade upp och lämnade klasserna på respektive skola. Totalt deltog 200 elever från sex olika kommuner inom länet. Detta skolprojekt var uppskattat av både lärare och flertalet elever och kan komma att utvecklas ytterligare framöver.

Guideprogrammet

Det årliga guideprogrammet för länet samordnas av Hopajola i samarbete med Studieförbundet, Länsstyrelsen och länets natur- och friluftsföreningarna. I guideprogrammet marknadsförs Naturskyddsföreningen, Närkes Ornitologiska förening, Svenska Turistföreningen, Friluftsförbundet, Örebro läns botaniska sällskap med flera. 2018 års guideprogram utkom i januari och i juni. Guideprogrammen skickas som bilaga i Sveriges natur, till Hopajolas naturvårdare samt till alla turistbyråer, bibliotek och kommuner m fl. På detta sätt har vi fått en mycket bra spridning av programmet.

Under 2018 har föreningarna i länet marknadsfört 192 arrangemang i Hopajolas program. År 2017 var samma uppgift 180 st, år 2016 – 197 st, år 2015 – 159 st, år 2014 – 144 st.

Guideutbildning och träffar

Under året har vi arrangerat en guideutbildning "grunden" (steg ett) på Hallagården i Lekeberg. 13 nya guider har gått utbildningen, varav 9 personer från länet. I april genomfördes en internutbildning om reservatet Oset-Rynningeviken med ett tiotal av länets naturguider.

Månadens reservatsguidningar 2018

På uppdrag av Länsstyrelsen har vi anordnat guidningar under hela året och marknadsfört dessa som "månadens reservat".

28 jan. Örnmatning i Kvismaren

130 personer deltog vid januari månads reservatsguidning i Kvismaren.

24 feb. Snöskovandring vid Karamossen

Guider var David Tverling och Åsa Wistrand. 15 personer deltog.

24 mars. Strömmande vatten vid Grängshyttforsarna.

Kajsa Grebäck guidade. 13 personer deltog.

29 april. Invigning av nya reservatet vid Göksholm.

160 personer deltog vid invigningen.

19 maj. Hike in Tweed vid Frilufthistoriska muséet i Ånnaboda.

Daniel Gustafson och Åsa Wistrand var dagens guider, men inga deltagare kom.

5 juni. Naturnatten vid Finnakälla/Ögonakälla. Historisk och biologisk guidning samt musikunderhållning. Samarr med Naturskyddsföreningen i Hallsberg. 65 deltagare.

4 juli. Upplev Björkön i Hjälmaren. Guidning i det nya kommunala reservatet.

Samarr med Örebro läns botaniska sällskap.
13 personer deltog.

26 aug. Swimwalk/rum i Verkanäset. På få anmälningar avbokades swimrum-instruktören och Åsa Wistrand guidade själv i reservatet vid norra Vätterns skärgård. 5 personer deltog.

16 sep. Fotovandring i Övre Sävälven med Christer Klingberg. 5 personer deltog.

7 okt. Vårt landskap formas av det vi äter. Guidning i Sixtorps naturreservat med Ann-Sofi Eliason. Efteråt blev det gemensam matlagning och måltid utomhus. 22 personer deltog.

3 nov. Ljusvandring i Gällberget. Anders Norrudde guidade och underhöll med häftiga musikinstrument. Samarr med Karlskoga naturskyddsförening. Föreningen ordnade med korvgrillning. 20 personer deltog.

26 dec. Annandagsvandring i Tiveden. Härlig vit vinterdag med Tivedsguiden Lovisa Larsson som avslutade med en egenskriven dikt om Tiveden. 32 personer deltog.

Externa guideuppdrag åt företag och organisationer

Under året har Hopajola arrangerat följande externa uppdrag:

- Guidning för Personskadeförbundet (RTP) i Knuthöjdsmossen.
- Guidning för Astma-Allergiföreningen Örebro i Oset.
- Guidningar för Länsstyrelsen när kronprinsessan Viktoria besökte Kvismaren.
- Guidning för ÖBO's hyresgäster med "skogsbad" i Loka & guckusko i Björskogsnäs.
- Medverkan i Västmanlands naturvårdsträff i Skinnskatteberg.
- Guidning för Länsstyrelsen i Södra Hyttan, Hjulsjö på Kulturarvsdagen.
- Guidning för Bergvik Skog Plantor AB i Skärmarbodabergen.
- Tillgänglighetsguidningar (se kapitlet om tillgänglighet nedan).

NATUREN TILLGÄNGLIG FÖR FLER

Under 2018 har vi fortsatt samverka med några lokala handikapporganisationer för att arrangera naturguidningar på temat tillgänglighet. Samarbetet har främst handlat om att knyta kontakter med organisationen och göra dem till medvärdar för arrangemang. På så sätt har de hjälpt till att sprida information om guidningarna till medlemmar genom sina olika nätverk. Vi har under 2018 nått ca 60 personer med funktionsnedsättning som genom oss hittat ut i naturen. Rikard Södergren som själv sitter i rullstol har arbetat i projektet.

29 april, Knuthöjdsmossen. Guidning av Gunde Persson vid Knuthöjdsmossen, därefter lunch vid Måltidens Hus i Grythyttan. 4 personer deltog.

20 maj, Trystorp + Ostbutiken i Granhammar. Aktivitetsvärd var Neuroförbundet Örebro. Guidning av Åsa Wistrand vid Trystorp. Vid Ostbutiken bjöds på soppa+ kaffe/kaka samt ostsmakning. 23 personer deltog.

27 maj, Herrfallsäng. Aktivitetsvärd var Synskadades Riksförbund Örebro län. Guidning av Britt Eklöf. 12 personer deltog.

17 juni, Garphyttans nationalpark & Lillsjöstrand. Aktivitetsvärd Neuro Kga-Dfs. Inställt p g a regn.

19 aug, Tivedens nationalpark med omgivningar. Guidning av David Tverling. 4 personer deltog.

23 sep, Tranor och gäss i skymningen. Aktivitetsvärd var Neuro Sydnärke. Guidning av Lars Johansson. 19 personer deltog.

NATURUM OSET, HELA LÄNETS NATURUM

Under året har arbetet med naturum Oset legat vilande eftersom politiska beslut om byggstart ännu inte fattats i Örebro kommun.

PROJEKT SOM BEVILJATS EKONOMISKT STÖD FRÅN HOPAJOLA 2018

Hopajolas styrelse har under året beviljat bidrag till naturskyddsprojekt och därigenom uppfyllt vår verksamhet enligt stadgarna.

Användningsområde	Mottagare	Belopp
Anläggning dammar vid Naturskolan	Kumla kommun	20 000
Våtmark Hammarsjön	Laxå kommun	50 000
Inventarier Naturens Teater i Rännesta	Stiftelsen Naturens Teater	37 000
Naturvård för torpare, föredrag	Örebro kommun	1 500
Våtmark vid Döberg	Askersunds kommun	50 000
Fågeltorn i Hällefors	Hällefors ornitologiska förening	15 000
		<hr/>
		173 500
Naturvård i valet	Återförd tidigare beviljat bidrag	-30 000
Hyttebacken	Återförd tidigare beviljat bidrag	-14 664
Göksholms naturvårdavtal	Återförd tidigare beviljat bidrag	-75 000
		<hr/>
Summa lämnade bidrag		53 836

Hopajola själv har arbetat med informationsarbete kring naturvården i Örebro län genom: spridning av information, utbildning för politiker, sammanställning av guideprogrammet, hemsidan, facebook och att aktivt naturguida i länet.

HOPAJOLAS HEMSIDA

Hopajolas nya hemsida www.hopajola.se lanserades under våren 2018. Den ligger på Studieförbundet episervers. På sidan finns även "naturkalendern". Här samlas föreningarnas alla naturguidningar i länet i en gemensam kalender. Kalendern administreras av Studieförbundet eftersom funktionen är sammankopplat till deras rapportsystem.

Hopajola administrerar även webbplatsen uteteket.se –länets digitala naturvårdsbibliotek. Här samlas naturguider, naturmaterial och annat som man kan låna av varandra.

SOCIALA MEDIER

Hopajola finns på facebook sedan år 2010. Där berättar vi bland annat om våra guidningar och kommunicerar naturvårdsfrågor. Via Facebook når vi över 1 000 personer med olika inlägg. 61 % är kvinnor och 37 % är män. Den största gruppen är mellan 45-54 år. Vi har gillare från många olika länder, men den största delen bor i Sverige och flest är från Örebro län. Under hösten 2018 har vi köpt kampanjer på facebook för att öka räckvidden. Det har gett resultat.

Antal gillare/följare per 31 dec och år.

2014: 548

2015: 629

2016: 687

2017: 746

2018: 988

MARKNADSFÖRING, PRESS, RADIO OCH TV

Under 2018 har Hopajola synts i lokal press och media. Flera guidningar har annonserats i lokal press och i "händer idag spalter".

Några inslag i pressen:

20 jan. Örnmatning Kvismaren. Publicerad på hemsidan Yellow Place.

9 mars. Med kronprinsessan Victoria i naturen. Artikel med landshövdingen i NA.

11 april. Kronprinsessan kommer till Närke. SVT Örebro.

20 april. Följ kronprinsessan Victorias besök i Närke. NA Live.

27 april. Kronprinsessan tog medalj i artkunskap. Artikel på Naturskydsföreningens webb.

30 april. Så var kronprinsessan Victorias Närke-besök steg-för-steg. NA's bildspecial.

20 maj. Kronprinsessans landskapsvandring i Närke. Publicerat på Kungahusets webb.

4 sep. 10 skolklasser från länet får guidning på Bergslagsleden. Publicerat i NA.

5 sep. Skolelever uppmuntras att gå ut i naturen. Radio Örebro.

6 sep. Frövi-elever filmar äventyr på Bergslagsleden. Publicerat i Linde Kultur.se

6 sep. Kulturarvsdag firas i Södra hyttan. Publicerad på NA.

"I Sverige kan man uppleva nytt precis där man bor. Det är egentligen bara att öppna dörren. Det behöver varken vara krångligt eller kostsamt."

- Kronprinsessan Viktoria -

RESULTATRÄKNING

		2017	2018
		Kr	Kr
INTÄKTER			
Penninginsamling från naturvårnare		42 200	38 025
Bidrag från sponsorer		45 000	47 500
Naturguidning	Not 1b	278 894	302 860
Övriga bidrag från allmänheten		10 090	12 072
Donation från Örebro läns NF		-	167 433
Bidrag	Not 1a	148 185	235 065
Medlemsavgifter		12 500	12 500
Övriga intäkter		325	4 787
Ersättning som sekreterare i Region Örebro läns Vilt- och naturvårdskommitté		70 000	72 000
Kommunala/regionala bidrag för kanslitjänst	Not 8	369 374	379 616
SUMMA INTÄKTER		976 568	1 271 858
KOSTNADER			
Adm.- och förvaltningskostnader	Not 2-3	-41 420	-48 551
Kostnader för naturguidning		-268 611	-173 387
Sekreterare Vilt- och naturvårdskommittén		-70 000	-72 000
Kanslitjänst Hopajola	Not 8	-369 374	-379 616
Kostnader Uteteket och tillgänglighet		-65 631	-235 065
Kostnader politikerutbildning		-55 000	-
SUMMA KOSTNADER		-870 036	-908 619
RESULTAT FÖRE FINANSIELLA POSTER		106 532	363 239
Ränteutgifter		-	-
Utdelning på penningmarknadsfond		-	-
Värdeförändring penningmarknadsfond		-4 519	-6 849
ÅRETS RESULTAT		102 013	356 390

BALANSRÄKNING

		2017-12-31	2018-12-31
		Kr	Kr
TILLGÅNGAR			
Omsättningstillgångar			
Kundfordringar		100 500	312 250
Penningmarknadsfond		1 909 722	1 702 873
Kassa och bank		191 709	315 253
SUMMA TILLGÅNGAR		2 201 931	2 330 376
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL			
Fritt eget kapital			
Balanserade medel	Not 4	1 503 705	1 519 962
Årets resultat		102 013	356 390
Lämnade bidrag	Not 5	-85 756	-53 836
SUMMA EGET KAPITAL		1 519 962	1 822 516
KORTFRISTIGA SKULDER			
Övriga skulder		76 041	127 101
Förutbetalda intäkter		56 050	40 000
Beviljade bidrag för naturprojekt	Not 6	549 878	340 759
SUMMA SKULDER		681 969	507 860
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER		2 201 931	2 330 376
STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE			
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Eventualförpliktelser		Inga	Inga

NOTER

Noter med redovisningsprinciper och bokslutskommentarer

Belopp i kr om inget annat anges.

Allmänna redovisningsprinciper

Årsredovisningen har upprättats i enighet med Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd om inte annat följer nedan.

Redovisningen är upprättad enligt K3

Värderingsprinciper mm

Tillgångar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan. Under året erhållna räntor m.m gällande donationen redovisas bland finansiella intäkter och eget kapital.

Fordringar

Fordringar har efter individuell värdering upptagits till belopp varmed de beräknas inflyta.

Penningmarknadsfond

Denna är upptagen till marknadsvärdet på balansdagen

Anslag till naturobjekt

Beviljade anslag redovisas direkt mot eget kapital. Anslagen skuldförs vid beslutstillfället.

	2017	2018
Not 1 a. Bidrag		
Länsstyrelsen i Örebro, till naturguidning, integration, berättarkurs	Se 1 b	Se 1 b
LONA uteteket och tillgänglighet (Länsstyrelsen, Karlskoga kommun resp Ljusnarsbergs kommun) inkl eget bidrag	40 631	147 619
VONK uteteket	25 000	-
LONA politikerutbildning	30 000	-
VONK politikerutbildning	25 000	-
VONK tillgänglighet	27 554	87 446
Summa	148 185	235 065
Not 1 b. Naturguidning		
Bidrag Länsstyrelsen (naturvård, kulturmiljö)	244 294	230 760
Bidrag Region Örebro län för guideutbildning	20 000	30 000
Deltagaravgifter guideutbildning	8 100	-
Övriga fakturerade guidningar	6 500	42 100
Summa	278 894	302 860
Not 2. Revisionsarvoden		
Ann-Christine Björnram-Evensen, KPMG	5 000	5 000
Åke Teljä	0	0

Not 3. Adm. och förvaltningskostnader

Förbrukningsmaterial	232	-
Resekostnader/transport	1 335	1 198
Reklam och sponsorkostnader	6 239	-
Kontorsmaterial	468	2 248
Trycksaker	4 146	-
Porto	3 865	2 367
Revisionsarvode	5 000	5 000
Årsmöte	1 920	8 642
Övriga möten	1 673	5 736
Kostnader för SFI	5 000	6 250
IT tjänster mm	4 616	13 108
Bankkostnader	1 960	1 992
Avtackningar och representatöner	3 566	1 610
Övriga kostnader	1 400	400
Summa	41 420	48 551

Not 4. Fritt eget kapital

Ingående eget kapital **2017-12-31** **2018-12-31**

1 503 705 **1 519 962**

Årets resultat

Består av donation som endast kan användas för skydd av skog enligt donationens föreskrift.

-4 519 167 433

Övrig del av årets resultat

106 532 188 957

Summa

102 013 **356 390**

Lämnade bidrag (not 5)

-85 756 **-53 836**

Utgående eget kapital

Kapitalet består av;

Donation för skydd av skog enligt donatorns föreskrift, not 7

1 308 634 1 565 731

Övrigt fritt eget kapital

211 328 256 785

Summa utgående eget kapital

1 519 962 **1 822 516**

Not 5. Lämnade bidrag år 2018

Användningsområde	Mottagare	Belopp
Anläggning dammar vid Naturskolan	Kumla kommun	20 000
Våtmark Hammarsjön	Laxå kommun	50 000
Inventarier Naturens Teater i Rånnesta	Stiftelsen Naturens Teater	37 000
Naturvård för torpare, föredrag	Örebro kommun	1 500
Våtmark vid Döberg	Askersunds kommun	50 000
Fågeltorn i Hällefors	Hällefors ornitologiska förening	15 000
		173 500
Naturvård i valet	Återförd tidigare beviljat bidrag	-30 000

Hyttebacken	Återförd tidigare beviljat bidrag	-14 664
Göksholms naturvårdavtal	Återförd tidigare beviljat bidrag	-75 000
Summa lämnade bidrag		53 836

Not 6. Skulder för naturprojekt

	2017-12-31	2018-12-31
Munkhyttan, Lindesbergs kommun	7 500	7 500
Författarafton skog, (egen i samarbete med NFÖL)	10 000	10 000
Ungdomens naturstipendium till stadsodling, Lindesberg	6 608	6 608
Dammar, Kumla naturskola	-	20 000
Våtmark Hammarsjön, Laxå kommun	-	50 000
Göksholms naturvårdavtal, Länsstyrelsen	75 000	-
Pilgrimsfalk, Naturskyddsföreningen Örebro län	4 650	4 650
Hyttebacken, Örebro och Nora kommuner	200 000	-
Integration och naturguidning, Naturskyddsföreningen Örebro län	50 000	50 000
Flytt av Tivedsstuga, Naturskyddsföreningen Örebro län	10 000	10 000
Naturens Teater, Rånneå	-	22 000
Bok om Svartån, stödköp, Mats Grimfoot	6 625	6 625
Naturvårdsbibliotek (egen)	27 619	-
Skogsnätverket, Naturskyddsföreningen Örebro län	25 000	25 000
Naturguide Laxå, Laxå kommun	5 000	5 000
Naturum regionalt perspektiv, Örebro kommun, Region Örebro län	25 000	25 000
Atlasbok, NOF	7 000	7 000
Naturvård för torpare, Örebro kommun	-	1 500
Naturstig Hjärta	4 876	4 876
Våtmark i Döberg, Askersunds kommun	-	50 000
Södra Hyttan	30 000	30 000
Naturvård i valet (egen)	30 000	-
Inventering Villingsberg	20 000	-
Hjärta och jordfestival	5 000	5 000
Summa skuld	549 878	340 759

Not 7. Donationen

Under 2007 erhållen donation avsedd för skyddande av skog	3 095 232
Under året 2008 tillkommen skatteåterbäring gällande donation	1 218
2008 års utdelning på Penningmarknadsfond	257 061
2008 års värdeförändring på fonden efter utdelning	-112 773
2009 års utdelning på Penningmarknadsfond	139 653
2009 års värdeförändring på fonden efter utdelning	-66 428
Avsättningar till reservat under 2009 (NR Vinterårsen och NR Råhöjden)	-1 000 000
Avsättningar till reservat under 2010 (Gålsjö)	-1 000 000
2010 års värdeförändring på fonden efter utdelning (netto)	20 392
2011 års värdeförändring på fonden inkl. utdelning (netto)	67 663
2012 års värdeförändring på fonden inkl. utdelning (netto)	59 631

Avsättning till naturvårdsavtal under 2012 (Göksholm)	-75 000
2013 års värdeförändring på fonden inkl utdelning (netto)	35 222
Återföring Gålsjö (blev ej av)	1 000 000
Avsättning Hyttebacken	-200 000
Avsättning till Torphyttan	-700 000
2014 års värdeförändring på fonden inkl. utdelning (netto)	16 066
2015 års värdeförändring på fonden inkl. utdelning (netto)	1 603
Avsättning getbete Tåsta	-25 000
Avsättning Hyttebacken	-150 000
Avsättning buffertzonen Tiveden	-50 000
2016 års värdeförändring på fonden	-1 387
2017 års värdeförändring på fonden	-4 519
Återföring Hyttebacken	14 664
Återföring naturvårdsavtal Göksholm	75 000
Donation Örebro läns Naturskyddsförening	167 433
Summa	1 565 731

Not 8. Kommunalt bidrag för kanslitjänst

Inbetalt 2012	147 594
Inbetalt 2013	327 594
Inbetalt 2014	128 263
Inbetalt 2015	268 054
Inbetalt 2016	273 900
Inbetalt 2017	369 374
Inbetalt 2018	379 616

Delsumma

Delsumma	1 894 395
Utnyttjat till kanslitjänst, utbetalning till NF Örebro län 2013	- 350 000
Utnyttjat till kanslitjänst utbetalning till NF Örebro län 2014	-253 451
Utnyttjande till kanslitjänst utbetalning till NF Örebro län 2015	-268 054
Utnyttjande till kanslitjänst utbetalning till NF Örebro län 2016	-273 900
Utnyttjande till kanslitjänst utbetalning till NF Örebro län 2017	-369 374
Utnyttjande till kanslitjänst utbetalning till NF Örebro län 2018	-379 616

Återstår balanserad del

Efter detta återstår en balanserad avsättning på **250 000 kr** hos Naturskyddsföreningen för Hopajolas kanslitjänst.

0

UNDERSKRIFTER

Örebro den 30 april 2019

.....
Christer Klingberg
Ordförande

.....
Ewa-Leena Johansson
Vice ordförande

.....
Anne-Marie Nilsson

.....
Britt Eklöf

.....
Örjan Fredriksson

Vår revisionsberättelse har avgivits den 2 maj 2019

.....
Ann-Christine Björnram-Evensen
Auktoriserad revisor

.....
Åke Teljå
Revisor

8

Vilt- och naturvårdsinsatser 2020

20RS284

Tjänsteställe, handläggare
Näringslivsutveckling, Johan Karlström

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 20RS284

Organ
Regionala tillväxtnämnden

Vilt- och Naturvårdsinsatser 2020

Förslag till beslut

att avsätta 260 000 kronor i en pott för vilt- och naturvård. Medlen prioriteras till stor del mot insatser som riktar sig mot barn och unga samt till personer med särskilda behov,

att avsätta 250 000 kronor till ett skolprojekt som syftar till att tillgängliggöra Bergslagsleden för barn och unga,

att avsätta 50 000 kronor till Hopajola i utökad driftstöd för att genomföra skolprojektet,

att avsätta 10 000 kronor inom befintlig ram för kommunikation och marknadsföring av regionala tillväxtnämndens arbete med vilt- och naturvård samt

att avsätta 10 000 kronor till Ungdomens Naturstipendium.

Sammanfattning

Från och med 2019 ligger ansvaret för vilt- och naturvård hos regionala tillväxtnämnden. Inför 2020 föreslås följande struktur av dessa ärenden.

Ansökan ska inkomma till Region Örebro län via mejl senast 1 april. Inkomna ansökningar handläggs av Område Näringslivsutveckling med stöd av projektstöd.

En bedömningsgrupp hålls samman av Område Näringslivsutveckling, medlemmar i gruppen föreslås vara sammankallande från Område Näringslivsutveckling och ytterligare två personer, varav en person från Hopajola.

Marknadsföring görs främst via Region Örebro läns webbsida samt Region Örebro läns övriga kanaler. Beslut gällande fördelning av medel tas på regionala tillväxtnämndens sammanträde i maj. Medel utbetalas via ekonomienheten med stöd av projektstöd under juni månad.

Tjänsteställe, handläggare
Näringslivsutveckling, Johan Karlström

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 20RS284

Ärendebeskrivning

I samband med ny mandatperiod har vilt- och naturvårdskommitténs ansvar för vilt- och naturvård flyttats över till regionala tillväxtnämnden. Medlen för vilt- och naturvård, 580 000 kronor, beslutas från och med 2019-01-01 av regionala tillväxtnämnden. Ansökningar med inriktning mot barn och ungdomars möjlighet att komma ut i naturen ska prioriteras.

Den ideella organisationen Hopajola har tidigare haft en samordnande roll i arbetet med att administrera ansökningar och med att sammanställa dem till kommitténs möten två gånger per år. För 2020 och framåt föreslås att ansökningarna handläggs av Område Näringslivsutveckling med stöd av Projektstöd. Till grund för förslaget ligger det faktum att ansökningarna diarieförs hos Region Örebro län och därmed bör hanteras av tjänstemän inom organisationen med det beslutande organet som från och med 2019 är regionala tillväxtnämnden. Utlysning av medlen föreslås ske en gång per år och inte som tidigare, två gånger per år. Region Örebro län är ansvariga för marknadsföringen av medlen. Denna ordning inkluderar även Ungdomens naturstipendium.

Under 2018 genomfördes ett projekt som riktade sig mot länets skolor. Syftet var att tillgängliggöra Bergslagsleden till barn och unga. Projektet föll väl ut och Hopajola tilldelades uppdraget att genomföra projektet 2019. Förslagsvis genomför Hopajola projektet även 2020 och tilldelas ytterligare driftstöd för detta.

Ekonomiska konsekvenser

Finansiering sker inom befintlig ram.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regionala tillväxtnämnden den 14 februari 2020.

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till:

Regional utveckling – Näringslivsutveckling

9

Egen finansiering av projekt Genomförande av Regional utvecklingsstrategi, RUS 2020- 2021

19RS10513

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Lena Kihl

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS10513

Organ
Regionala tillväxtnämnden

Egen finansiering av projekt Genomförande av Regional utvecklingsstrategi, RUS 2020-2021

Förslag till beslut

Regionala tillväxtnämnden beslutar

att Region Örebro län beviljas 42 procent av projektets bokförda kostnader, dock högst 2 000 000 kronor för genomförande av projekt Genomförande av Regional utvecklingsstrategi, RUS 2020-2021,

att finansiering sker inom ramen för regionalt utvecklingsstöd – statligt stöd,

att projektet får påbörjas tidigast 2020-01-01 och avslutas senast 2021-12-31 samt

att följande villkor gäller för Region Örebro läns beslut:

- Beslutet gäller under förutsättning att projektets budget är fullt finansierad.
- I samband med genomförandet av projektet ska det framgå att Region Örebro län medfinansierar projektet.
- I övrigt gäller Region Örebro läns Allmänna villkor för medfinansiering (beslutades 2019-11-05, dnr 19RS9026).

Sammanfattning

Region Örebro län ansöker om 42 procent av projektets bokförda kostnader, dock högst 2 000 000 kronor, för projekt genomförande av RUS under perioden 2020-01-01—2021-12-31.

Projektet avser finansiering av resurser för att samordna och utveckla genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin.

Bifall till ärendet föreslås.

Ärendebeskrivning

Region Örebro län har ett uppdrag att samordna det regionala utvecklingsarbetet och specifikt att samordna genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin. För att nå måluppfyllelse krävs en gemensam kraftsamling och gränsöverskridande insatser mellan privata, offentliga och civila aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Det finns ett behov av att hitta och pröva nya lösningar tillsammans och lära av resultaten. Det är viktigt att alla aktörer känner ett ägarskap och därmed ett ansvar för genomförandet. Det behövs nya samverkansformer där specifika åtaganden genomförs och där det ges möjlighet till sektorsövergripande samverkan.

Projektet ska testa nya former av samordning, utvärdering, uppföljning och lärande kopplat till den regionala utvecklingsstrategin för Örebro län, RUS, under 2020 och 2021 för att utveckla genomförandeprocessen för regional utveckling

Bedömning

Projektet ska bidra till ett tydligare regionalt ledarskap samt ett ändamålsenligt och ett effektivt genomförande så att så många som möjligt av utvecklingsstrategins effektmål kan uppnås. Region Örebro län har ett uppdrag att samordna det regionala utvecklingsarbetet och specifikt att samordna genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin. För att nå måluppfyllelse krävs en gemensam kraftsamling och gränsöverskridande insatser mellan privata, offentliga och civila aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Det finns ett behov av att hitta och pröva nya lösningar tillsammans och lära av resultaten. Det är viktigt att alla aktörer känner ett ägarskap och därmed ett ansvar för genomförandet. Det behövs nya samverkansformer där specifika åtaganden genomförs och där det ges möjlighet till sektorsövergripande samverkan.

För 2019 har nämnden för regional tillväxt fattat beslut om inriktning för finansiering för det statliga anslaget 1:1 regionala tillväxtåtgärder (2018-11-28 § 83). Enligt inriktningsbeslutet är projektet prioriterat enligt rangordningen ”3. Ansökningar som bygger vidare på tidigare och/eller stödjer pågående satsningar.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Jämställdhet är en av fyra viktiga utgångspunkter i strategin. Jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för en god utveckling. Här pågår ett arbete med att med utveckla metoder, rutiner och arbetssätt för att integrera jämställdhet i RUS-genomförandet.

Integration är en av fyra viktiga utgångspunkter i strategin. En viktig utmaning är att länets olika samhällsaktörer kraftsamlar för att få till stånd en positiv utveckling med utbildningar, arbetstillfällen och integration. Projektet ska utveckla metoder och

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Lena Kihl

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS10513

modeller för hur mångfald och integration integreras vid framtagande av till exempel handlingsplaner och genomförande handlingsplaner.

God resurseffektivitet, det vill säga ekologisk hållbarhet, är ett av de tre övergripande målen RUS. God resurseffektivitet följs upp och preciseras av följande effektmål: begränsad klimatpåverkan, giftfri miljö, ökad biologisk mångfald och säkrad vattenförsörjning.

Projektet ska utveckla metoder och modeller för hur ekologisk hållbarhet integreras vid framtagande av till exempel handlingsplaner och genomförande handlingsplaner.

Projektet ska även utveckla nya arbetssätt för öka resurseffektivitet vid arrangemang och möten, till exempel uppmana deltagarna att resa kollektivt till möten och bjuda på hållbar mat och fika vid konferenser.

Ekonomiska konsekvenser

Finansieringen sker från det statliga anslaget för regionala tillväxtåtgärder som Region Örebro län har att fatta beslut om.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regional tillväxtnämnd den 14 februari 2020.

Projektbeskrivning den 13 januari 2020.

Petter Arneback
Förvaltningschef

Skickas till:

Marie Bergstrand, Regional utveckling
Lena Kihl, Regional utveckling
Susanne Rosendahl, Regional utveckling

Genomförande av RUS 2020-2021

Sammanfattning

Region Örebro län ansöker om 42 % av projektets bokförda kostnader, dock högst 2 000 000 kr, för projekt genomförande av RUS under perioden 2020-01-01—2021-12-31.

Projektet avser finansiering av resurser för att samordna och utveckla genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin. Projektet ska testa nya former av samordning, utvärdering, uppföljning och lärande kopplat till den regionala utvecklingsstrategin för Örebro län, RUS, under 2020 och 2021 för att utveckla genomförandeprocessen för regional utveckling

Skäl för det föreslagna beslutet

Projektet ska bidra till ett tydligare regionalt ledarskap samt ett ändamålsenligt och ett effektivt genomförande så att så många som möjligt av utvecklingsstrategins effektmål kan uppnås. Region Örebro län har ett uppdrag att samordna det regionala utvecklingsarbetet och specifikt att samordna genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin. För att nå måluppfyllelse krävs en gemensam kraftsamling och gränsöverskridande insatser mellan privata, offentliga och civila aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Det finns ett behov av att hitta och pröva nya lösningar tillsammans och lära av resultaten. Det är viktigt att alla aktörer känner ett ägarskap och därmed ett ansvar för genomförandet. Det behövs nya samverkansformer där specifika åtaganden genomförs och där det ges möjlighet till sektorsövergripande samverkan.

För 2019 har Nämnden för regional tillväxt fattat beslut om inriktning för finansiering för det statliga anslaget 1:1 regionala tillväxtåtgärder (2018-11-28 § 83). Enligt inriktningsbeslutet är projektet prioriterat enligt rangordningen ”3. Ansökningar som bygger vidare på tidigare och/eller stödjer pågående satsningar.

Bakgrund

Den regionala utvecklingsstrategin för Örebro län antogs av Regionfullmäktige i Örebro län i mars 2018. Nya former för genomförande, dvs. nya arbetssätt och ny organisering som svarar upp mot de nya förutsättningarna har utvecklats under 2018-2019. Projektet ska bygga vidare på erfarenheter från dessa år samt testa och vidareutveckla dessa.

Övergripande mål

Projektet ska bidra till ett ändamålsenligt och ett effektivt genomförande så att så många som möjligt av utvecklingsstrategins effektmål kan uppnås.

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Lena Kihl

Projektforum
2020-01-13

Projektbeskrivning
Dnr: 19RS10513

Projektet ska långsiktigt bidra till hållbar regional tillväxt och utveckling i Örebro län. Visionen för Örebro län är en attraktiv och pulserande region för alla med målen stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet och god resurseffektivitet.

Projektmål

Projektet ska skapa ett ändamålsenligt genomförande av regionala utvecklingsstrategin.

Delmål och aktiviteter

Delmål 1: Regional utveckling är en lärande organisation med en kultur och struktur som främjar innovation och utveckling.

Forum för genomförande, löpande kommunikationsinsatser, test och vidareutveckling av arbetsprocess för genomförande av RUS.

Delmål 2: Regional utveckling använder uppföljning och utvärdering som underlag för prioriteringar och utveckling av arbetssätt.

RUS i Stratsys, analys av dialogturné, indikatorer och insatser, fördjupade analyser, presentation och workshop kring RUS-uppföljning.

Delmål 3: Regional utveckling använder ändamålsenliga arbetsmetoder för regionala utvecklingsprocesser kring prioriterade utmaningar.

Utveckla och test mallar och checklistor, använda mallar och checklistor för insatser och handlingsplaner som koppar till RUS, supportfunktion handlingsplaner, Forum för genomförande.

Organisationerna i partnerskapet för regional utveckling uppfattar organisering och genomförande som ändamålsenligt.

Genomföra två RUS-konferenser per år, dialogturné till samtliga organisationer i partnerskapet för regional utveckling, genomföra fyra Fredagsakademier per år, RUS på nya webben.

Ingående kommuner

Samtliga kommuner i Örebro län.

Regional samverkan

Regional samverkan sker inom ramen för regionala samverkansrådet, kommunchefsgruppen samt partnerskapet för regional utveckling.

Bilaterala möten med organisationsledningarna inom partnerskapet kommer också att genomföras via dialogmöten.

Perspektiv

Jämställdhet är en av fyra viktiga utgångspunkter i strategin. Jämställdhet mellan kvinnor och män är en förutsättning för en god utveckling. Här pågår ett arbete med att med utveckla metoder, rutiner och arbetssätt för att integrera jämställdhet i RUS-genomförandet.

Integration är en av fyra viktiga utgångspunkter i strategin. En viktig utmaning är att länets olika samhällsaktörer kraftsamlar för att få till stånd en positiv utveckling med utbildningar, arbetstillfällen och integration. Projektet ska utveckla metoder och modeller för hur mångfald och integration integreras vid framtagande av t. ex. handlingsplaner och genomförande handlingsplaner.

God resurseffektivitet, d.v.s. ekologisk hållbarhet, är ett av de tre övergripande målen RUS. God resurseffektivitet följs upp och preciseras av följande effektmål: begränsad klimatpåverkan, giftfri miljö, ökad biologisk mångfald och säkrad vattenförsörjning. Projektet ska utveckla metoder och modeller för hur ekologisk hållbarhet integreras vid framtagande av t. ex. handlingsplaner och genomförande handlingsplaner. Projektet ska även utveckla nya arbetssätt för öka resurseffektivitet vid arrangemang och möten, t.ex. uppmana deltagarna att resa kollektivt till möten och bjuda på hållbar mat och fika vid konferenser.

Långsiktighet

Verktyg, metoder, arbetssätt för samordning, utvärdering och uppföljning samt lärande implementeras i Regional utvecklings organisation kontinuerligt under projektet.

Uppföljning

Resultatmålen ska följas upp årligen bland annat genom enkät till de deltagande organisationerna i partnerskapet. Enkätsvaren och intervjuerna kompletteras med några indikatorer: Antal deltagare på konferenser kopplade till strategins genomförande fördelat på kvinnor och män. Fördelningen mellan kvinnor och män i grupp kopplade till projektets organisering.

Projektet rapporteras löpande till styrgruppen och i samband med ansökan om utbetalning.

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Lena Kihl

Projektforum
2020-01-13

Projektbeskrivning
Dnr: 19RS10513

Resultatspridning

Resultaten sprids externt till olika nätverk, t.ex. ÖMS, REGLAB, Nationellt forum, Tillväxtverket, Regionala samverkanrådet och Partnerskapet för regional utveckling, projektets externa målgrupper.

Internt inom Region Örebro sprids resultatet till projektets interna målgrupper.

Projektorganisation

Förutom projektledare består projektets arbetsgrupp av analytiker, kommunikatör och fysisk planerare. Ledningsgruppen på Regional utveckling utgör styrgrupp. Politisk styrgrupp – Regionstyrelsen. Andra viktiga parter i arbetet är Partnerskapet för regional utveckling och Regionala samverkansrådet.

Avgränsning ordinarie verksamhet

Ett ändamålsenligt och effektivt genomförande av den regionala utvecklingsstrategin kräver hela tiden utveckling och test av nya former för genomförande, samordning, utvärdering och uppföljning samt lärande.

Kostnads- och finansieringsbudget

Bokförda kostnader	2020	2021	Totalt
Egen personal inkl. sociala avgifter	1 406 711	1 369 206	2 775 917
Externa tjänster	815 000	820 695	1 635 695
Resor och logi	211 007	205 381	416 388
Indirekta kostnader	15 000	15 000	30 000
Summa bokförda kostnader	2 447 718	2 410 282	4 858 000

Finansiär	2020	2021	Totalt
Offentlig finansiär			
Region Örebro län 1:1	1 000 000	1 000 000	2 000 000
Region Örebro län, rambudgetmedel	1 127 718	1 090 282	2 218 000
Deltagaravgifter Loka-dagarna	320 000	320 000	640 000
Summa finansiering	2 447 718	2 410 282	4 858 000

10

Återrapportering av det
regionala tillväxtarbetet enligt
villkorsbeslut för 2019

19RS265

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Mirela Redzic

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS265

Externt diarienummer:
N2019/02980/RTL

Organ
Regional tillväxtnämnd

Återrapporering av det regionala tillväxtarbetet enligt villkorsbeslut för 2019

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna redovisningen av det regionala tillväxtarbetet enligt förslag, samt

att paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Region Örebro län ansvarar för att årligen ge en sammanfattning av verksamheten inom regional tillväxt till regeringen.

Region Örebro län, som ansvarig för det regionala tillväxtarbetet, får årligen ett villkorsbeslut där regeringen anger vilka återrapporeringskrav som gäller. I villkorsbeslutet anges också om det finns några särskilda uppdrag till Region Örebro län.

Ärendet avser Region Örebro läns redovisning av det regionala tillväxtarbetet.

Bifall till redovisningen föreslås.

Ärendebeskrivning

Rapportering enligt villkorsbeslut för 2019.

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Beslutet får inga konsekvenser för perspektiven.

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Mirela Redzic

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS265

Externt diarienummer:
N2019/02980/RTL

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regional tillväxtnämnd 2020-02-14.

Återrapportering av det regionala tillväxtarbetet enligt villkorsbeslutet för 2019.

Villkorsbeslut för 2019.

Petter Arneback
Förvaltningschef

Skickas till:

Regeringen/Näringsdepartementet, n.registrator@regeringskansliet.se
Tillväxtverket, tillvaxtverket@tillvaxtverket.se

Återrapportering av det regionala tillväxtarbetet enligt vilkorsbeslut för 2019

Återrapportering

2020-02-14

Innehåll

1.	Återrapportering 1 – Regionalt tillväxtarbete	5
1.1	Det regionala utvecklingsansvaret	5
1.1.1	Den regionala utvecklingsstrategin	5
1.1.2	Utmaningar	7
1.1.3	Inomregionala skillnader – hänsyn till olika förutsättningar	7
1.1.4	Inomregionala skillnader – anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder	9
1.1.5	Inomregionala skillnader, andra medel för regionalt tillväxtarbete	9
1.2	Innovation och företagande	10
1.2.1	Innovation	10
1.2.2	Företagande och entreprenörskap	13
1.2.3	Miljödriven näringslivsutveckling och energifrågor	17
1.2.4	Tidigare insatser inom prioriteringen innovation och företagande som har gett resultat eller effekter under året	20
1.3	Attraktiva miljöer och tillgänglighet	22
1.3.1	Attraktiva miljöer och tillgänglighet	22
1.3.2	Kommersiell och offentlig service	27
1.3.3	Bredbandsutbyggnad	29
1.3.4	Tidigare insatser inom prioriteringen Attraktiva miljöer och tillgänglighet som har gett resultat eller effekter under året	30
1.4	Kompetensförsörjning	31
1.4.1	Regionalt kompetensförsörjningsarbete	31
1.4.2	Mål för kompetensförsörjningsarbetet	33
1.4.3	Insatser utifrån framtagna analyser och prognoser	33
1.4.4	Validering på regional nivå	35
1.4.5	Regionalt yrkesvux inom kommunal vuxenutbildning	36
1.4.6	Etablering av lärcentrum	38
1.4.7	Tidigare insatser inom prioriteringen Kompetensförsörjning som har gett resultat eller effekter under året	39

1.5	Internationellt samarbete	40
1.5.1	Tidigare insatser inom prioriteringen Internationell samverkan som har gett resultat eller effekter under året	46
2.	Återrapportering 2 – Fördelning av anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder	47
3.	Återrapportering 3 – Samverkan med andra aktörer.....	50
3.1	Samverkan med länsstyrelsen.....	50
3.2	Samverkan med andra statliga myndigheter	52
3.3	Samverkan med kommuner.....	54
3.4	Samråd med organisationer.....	55
3.5	Samråd med näringsliv	56
4.	Återrapportering 4 – Hållbarhet i det regionala tillväxtarbetet	57
4.1	Hållbarhetsintegrering i det regionala tillväxtarbetet...	57
4.2	Jämställd regional tillväxt	58
4.3	Integration och mångfald	60
4.4	Regionala handlingsplanen för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet.....	61
5.	Återrapportering 5 – Arbetet med att analysera, följa upp och utvärdera det regionala tillväxtarbetet	65
5.1	Genomförda analyser, uppföljningar och utvärderingar	65
6.	Övriga medskick ni vill göra angående det regionala tillväxtarbetet 2019	68

1. Återrapportering 1 – Regionalt tillväxtarbete

1.1 Det regionala utvecklingsansvaret

1.1.1 Den regionala utvecklingsstrategin

Beskriv *kortfattat* hur arbetet med den regionala utvecklingsstrategin och samordningen av insatser för genomförandet av strategin har bedrivits under året.

Örebro läns utvecklingsstrategi 2018 -2030, Tillväxt och hållbar utveckling i Örebro län, antogs av regionfullmäktige 6 mars 2018. Under 2019 har genomförandet fortsatt och olika planer och arbetssätt kopplat till RUS:ens genomförande och uppföljning har tagits fram. För att utveckla metoder för uppföljning har arbetet med en analys- och uppföljningsplan fortsatt under året.

Samverkan mellan flera aktörer är en förutsättning för genomförandet av RUS därför har Örebro län ett regionalt samverkansråd på politisk nivå för den övergripande samordningen av RUS. I samverkansrådet ingår totalt 33 ledamöter med representanter från länets 12 kommuner och Region Örebro län. Det finns även ett partnerskap för regional utveckling på tjänstemannanivå. I partnerskapet ingår, förutom Region Örebro län, länets tolv kommuner, Örebro universitet, Handelskammaren Mälardalen, RF SISU Örebro och Länsstyrelsen i Örebro län. Partnerskapet för regional utveckling har under året involverats i det utvecklingsarbete som sker utifrån den regionala utvecklingsstrategin. En dialogturné har genomförts till alla ingående parter för att undersöka hur samverkan fungerar och för att inventera viktiga samverkansområden. Resultaten ska nu sammanställas och analyseras.

För att stärka engagemanget och delaktigheten kring RUS:ens genomförande har det även arrangerats fredagsakademier, lär- och dialogseminarier på olika teman kopplat till utmaningarna i RUS.

Redan 2018 skapade Region Örebro län Forum för lärande för utvecklingsledare med särskilt ansvar för handlingsplaner kopplade till RUS. Syftet med forumet är att arbeta med metodutveckling, RUS-uppföljning samt lärande och erfarenhetsutbyte mellan sakområdena. Under 2019 har Forum för lärande utforskat hur förändrings- och innovationsledning kan stärka arbetet med regionala utvecklingsprocesser. Syfte har varit att bygga innovationskapacitet för att stärka förutsättningarna att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin.

Under våren 2019 har ett projekt pågått med målet att ta fram en analys- och uppföljningsplan kopplat till den regionala utvecklingsstrategin (RUS). Inom ramen för pro-

projektet har bland annat en omvärldsanalys genomförts, vilket resulterade i ett förslag att uppdatera den lärandeplan som publicerades 2018 till en tvådelad lärandeplan som beskriver hur Region Örebro län använder resultaten av RUS:ens uppföljning som en del i ett regionalt lärande.

Det innebär att lärandeplanen blir ett levande dokument som förbättras och konkretiseras allt eftersom nya erfarenheter och nya resultat sammanställs och sprids.

”I ständig förbättring – Lärande för hållbar regional utveckling” En extern sammanställning är den ena delen av lärandeplanen. Här beskrivs vilka externa beslutsfattare som bidrar till RUS genomförande och hur systematiska dialoger kan användas för välgrundade beslut om samverkan och gemensamma insatser. Här finns också en kortfattad beskrivning av teoretiska modeller som bidrar till en ökad förståelse, t.ex. förändringslogiken, men även vilken typ av underlag som tas fram samt när i tid underlagen presenteras.

”I ständig förbättring – Hur vi lär oss av våra resultat” Den andra delen av lärandeplanen är en beskrivning av interna arbetssätt inom Region Örebro län. Här finns utförlig beskrivning av förändringslogiken och hur den hänger ihop med planeringsverktyget Logical Framework Approach (LFA). Här finns också begrepp och definitioner samlade, samt checklistor knutna till LFA och Stratsys som är det digitala verktyget för planering, uppföljning och utvärdering. De analyser som kommer att genomföras samt när olika underlag kommer att tas fram presenteras. I dagsläget är detta dokument endast en ram som ska fyllas på med hjälp av de utvecklingsledare som kommer att praktiskt arbeta med uppföljning och utvärdering knutet till RUS.

Projektet har även medfört ett förslag till arbetsprocess för analys och uppföljning kopplat till RUS. Denna arbetsprocess sammanfogas med processen för Region Örebro läns verksamhetsplan samt med processen kopplat till inriktningsbeslut för regionala utvecklingsmedel.

För att konkretisera genomförandet av RUS tas handlingsplaner fram inom olika områden. Under året har följande handlingsplaner tagits fram:

- Regional kulturplan
- Handlingsplan för god, jämlik och jämställd hälsa
- Målbild Hälso- och sjukvård 2030
- Handlingsplan för regional tågtrafik
- Handlingsplan för bredband

Fler handlingsplaner än ovanstående är under framtagande och kommer att beslutas 2020 t.ex. Handlingsplan för kompetensförsörjning och Handlingsplan för social väl-

färd. I framtagandet av handlingsplaner görs analyser om nuläge, utmaningar och önskvärd framtida läge. För att bidra till ett lärande deltar samtliga utvecklingsledare som är ansvariga för en handlingsplan i Forum för lärande med syfte att dela med sig av erfarenheter och lära sig av varandra.

1.1.2 Utmaningar

Beskriv kortfattat vilka utmaningar som har varit särskilt aktuella under året vad gäller ert regionala utvecklingsansvar. Hur har dessa utmaningar hanterats?

Under året har Region Örebro län ställts inför ekonomiska sparåtgärder vilket bl. a lett till en översyn och beslut om inriktning för kommande neddragningar inom kollektivtrafiken. Utmaningar i form av en fortsatt önskan att fler, i hela länet, reser kollektivt och ha ett brett utbud av linjer ställs mot ekonomiska ramar.

Osäkerheten vad gäller EU:s långtidsbudget och kommande sammanhållningspolitik skapar utmaningar vad gäller projektfinansiering för fortsatt systembygge i Östra Mellansverige.

Fler utmaningar beskrivs under de olika sakspecifika avsnitten.

Kopplat till RUS: processen har den största utmaningen varit att utveckla en arbetsprocess för uppföljning och utvärdering av den regionala utvecklingsstrategin som ska kunna utgöra underlag för lärande och prioriteringar av insatser.

1.1.3 Inomregionala skillnader – hänsyn till olika förutsättningar

Beskriv kortfattat vilken hänsyn som har tagits till de olika förutsättningar som råder i olika delar av länet när det gäller regionens prioriteringar och insatser under året.

I Örebro län finns Sveriges demografiska mittpunkt och länet består av 12 kommuner med olika förutsättningar. Örebro kommun är en motor för länet och står för drygt 50 procent av länets drygt 300 000 invånare.

Inom område Energi och klimat förs dialog med länets aktörer utifrån den regionala uppföljningen av energi- och klimatprogrammet för att finna vad som är aktuellt för respektive kommun. Det handlar om vilka åtgärder respektive kommun bör arbeta med, samt vilka åtgärder som fler kommuner bör samarbeta kring för att kunna genomföra. Genomförda aktiviteter är öppna för samtliga aktörer i länet, erfarenhet och kunskap sprids via en öppen webbplats. Möjlighet finns att delta i träffar digitalt via Skype (för att slippa resväg). Då vi arbetar nära företagen tar vi hänsyn till deras förutsättningar för den rådgivning vi ger. Vi samarbetar också i flera projekt med lokala aktörer för att anpassa aktiviteter och stöd med hjälp av deras lokala kunskap. Samverkan med länets samtliga kommuner i genomförandet av den regionala handlingsplanen för kompetensförsörjning är en viktig förutsättning för att kunna ta hän-

syn till olika skillnader och behov. I arbetet med den regionala kompetensförsörjningen har vi lyft vikten av samverkan på lokalnivå inom kommunen mellan områdena skola/utbildning, arbetsmarknad, försörjningsstöd och näringsliv. På samma sätt lyfter den regionala handlingsplanen samverkan mellan olika sakområden på regionalnivå. I de olika analyserna och kunskapsunderlagen försöker vi fånga och synliggöra skillnaderna på lokal nivå för att skapa bättre förutsättningar om det finns vissa insatser som blir särskilt viktiga i vissa delar av länet.

För att möta de mellankommunala skillnader för företag i behov av rådgivning lanserades Timbanken som erbjuder affärsutvecklingsstöd på lika villkor i alla länets kommuner.

Samverkan med länets kommuner kring kulturfrågor sker regelbundet inom en tydlig struktur. Det finns ett kulturchefs nätverk som tjänstemannastöd till det politiska specifika samverkansrådet. Det finns också ett kultursekreterarnätverk. Den regionalt finansierade kulturen ska vara till för länets samtliga kommuner.

Beskriv kortfattat om, och i så fall hur, arbetet med att stärka landsbygdernas förutsättningar har integrerats i det regionala tillväxtarbetet under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.

Vid planering av kollektivtrafik tas hänsyn till förutsättningarna inom de olika delarna av länet. Trafiken är tätare och har fler linjer där befolkningen bor tätare och mer gles eller finns inte alls i glesbebyggda områden. Vi testar just nu ett försök med närtrafik i två kommuner i länet för att se hur det faller ut. Faller det väl ut så kommer det att införas i övriga kommuner i länet. Lösningen med närtrafik löser dock inte behovet för arbetspendling.

Landsbygdens förutsättningar stärks även genom arbetet inom turist och besöksnäring. Naturturism är en av länets främsta reseanledningar. Här finns de flesta företagen utanför tätorterna. För att stärka dessa företag arbetar vi till exempel inom projektet Växtkraft ÖRTA där företagens kompetensförsörjningsbehov kartläggs.

Region Örebro län och Länsstyrelsen har gemensamt tagit fram en regional handlingsplan för den nationella livsmedelsstrategin. Målgruppen för aktiviteter inom handlingsplanen är företag inom såväl primärproduktion som företag inom livsmedelsproduktion. Dessa företag ligger till största delen på landsbygden. Agro Öst har tillsammans med LRF och Hushållningssällskapet, Länsstyrelsen i Örebro län och Region Örebro län bildat en regional organisation, Agro Örebro, som på Region Örebro läns uppdrag samordnar insatserna inom näringslivsutveckling och kompetensförsörjning. Universitetets Holdingbolag driver frågorna inom innovation i ett projekt på uppdrag av och finansierat av Region Örebro län.

1.1.4 Inomregionala skillnader – anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Har de olika förutsättningar som råder i olika delar av länet påverkat fördelningen av anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder? Om ja, på vilket sätt?

Vad avser den inomregionala fördelningen så ska, i enlighet med våra riktlinjer för projektverksamhet, samtliga projekt som beviljas medfinansiering ha ett regionalt mervärde, det vill säga inte endast beröra enskilda kommuner.

Inom ramen för företagsstöd finns ett stöd det s.k. mikrobidraget, som ges till företag i hela länet förutom i Örebro tätort. Örebro tätort har en betydligt högre tillväxt och investeringstakt än övriga delar av länet. Det finns dock vissa undantag där mikrobidrag kan ges i Örebro tätort:

- För att främja möjligheterna att ge stöd till en underrepresenterad grupp kan, inom Örebro tätort, mikrobidrag ges till företag som drivs av personer födda utanför Norden. Region Örebro län bedömer att genom att gynna en viss kategori av stödmottagare kan positiva effekter uppnås för både företag och samhälle.
- För att öka möjligheterna för kvinnor som driver företag att söka mikrobidrag, men också för att nå ut till fler branscher kan mikrobidrag även ges i Örebro tätort till företag som drivs av kvinnor för nya innovativa idéer i befintliga företag.

1.1.5 Inomregionala skillnader, andra medel för regionalt tillväxtarbete

Har de olika förutsättningar som råder i olika delar av länet påverkat fördelningen av andra medel för regionalt tillväxtarbete (t.ex. egna medel)? Om ja, på vilket sätt?

Även här försöker vi hitta projekt och initiativ som har ett regionalt mervärde, det vill säga inte endast berör en kommun. Vi försöker alltid ta hänsyn till de olika förutsättningar som råder i olika delar av länet vid finansiering av projekt och initiativ.

Vid planering av kollektivtrafik tas hänsyn till förutsättningarna inom de olika delarna av länet. Se 1.1.3 landsbygdens förutsättningar.

Region Örebro län har tecknat överenskommelser med länets kommuner; RF SISU Örebro län samt Örebro läns bildningsförbund om samverkan för god, jämlik och jämställd hälsa. Nuläget visar stora skillnader i hälsa mellan olika grupper i länet. Via överenskommelserna fördelas ca 9,5 miljoner till parterna. Under året har Handlingsplan för god, jämlik och jämställd hälsa i Örebro län 2019-2022 antagits som anger riktning för samverkansplaner mellan Region Örebro län och övriga parter.

1.2 Innovation och företagande

1.2.1 Innovation

Beskriv *kortfattat* hur arbetet med innovation har genomförts under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.

Region Örebro län har en Innovationsstrategi för Smart Specialisering. Sedan strategins fastställande har implementering i det regionala innovationssystemet påbörjats och innovationsstrategins två prioriteringar är fullt ut vägledande för de satsningar som görs inom innovationsområdet;

Autonoma, digitaliserade och intelligenta produktionssystem.

Livsmedel i skärningen mellan hållbarhet, hälsa, miljö och måltid.

Av särskild vikt under året har varit satsningar på Artificiell Intelligens (AI), där ett nytt initiativ, AI Impact Lab initierats i samarbete med Örebro universitet. AI Impact Lab kommer framgent vara en viktig beståndsdel i det regionala innovationssystemet för nyttiggörande av AI-forskning vid Örebro universitet. Den framstående position som Örebroregionen har inom AI ledde även till att Örebro utnämndes som nod inom initiativet AI Innovation of Sweden.

Ett specifikt arbete pågår kopplat till industriell omställning och tillgängliggörande av ny produktionsteknik med additiv tillverkning som utgångspunkt. Alfred Nobel Science Park i Karlskoga har där en koordinerande roll i en större geografisk kontext som ger Örebroregionen en särställning i utvecklingen av kunskap runt detta tekniksprång. Samverkan drivs med aktörer i hela Östra- och Norra Mellansverige och är en del i tydligare ambition där Region Örebro län vill stärka den industriella utvecklingen i hela Örebro län.

Det pågår ett flertal långsiktiga initiativ utifrån strategins två prioriteringar. Bland dessa kan särskilt nämnas det arbete som görs på regionövergripande nivå i NUTS-II SE12 Östra Mellansverige, där Smart Industri och Hållbar livsmedelsförsörjning är två huvudspår där Region Örebro län bidrar aktivt för att förmera det regionala arbetet och lyfta vårt innovationssystem till en högre nivå.

Med direkt bäring på den andra innovationsstrategiska prioriteringen, ”livsmedel i skärningen mellan hållbarhet, hälsa, miljö och måltid”, initierades under 2017 ett arbete utifrån det regeringsuppdrag som ligger mot den regionala nivån kopplat till den nationella livsmedelsstrategin. En regional handlingsplan har tagits fram och resurser har under året tillförts Örebro universitet och Agro Örebro i uppdrag som kopplar direkt mot densamma. Primärt fokus ligger på att bidra till det övergripande nationella målet för livsmedelsstrategin genom att stötta en konkurrenskraftig livsmedelkedja i

länet och stärka kunskapsöverföringen från forskningen vid Örebro universitet till nyttiggörande i privata och offentliga strukturer i länet.

De främsta utmaningarna kopplat till genomförandet går att härleda till ett antal externa faktorer och Region Örebro läns roll som Regionalt Utvecklingsansvarig och bärare av den regionala innovationspolitiken i egenskap av finansiär och ägare av ett antal systemaktörer. Främst handlar det om att hitta arbetssätt och stötta mobilisering i vårt regionala innovationssystem i relation till en snabb utveckling inom ett specifikt tematiskt område (Artificiell Intelligens) samt kapacitetsbyggande inom ett annat bredare område (Livsmedel, hälsa, hållbarhet). Utmaningen består främst i att öka mottagarkapaciteten och höja kompetensnivån i de innovationsstödjande strukturerna för att nå resultat och bygga strukturomvandlande förmågor. Detta relaterar till Region Örebro läns egen roll som RUA, där vi har stor möjlighet att påverka, men det handlar till lika delar om andra organisationers vilja och förmåga att samverka mot gemensamt uppsatta mål.

Ge exempel på insatser som har genomförts under året. Insatserna kan vara helt eller delvis finansierade med anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder men även insatser med egna medel/annan finansiering kan redovisas. Välj max 5 insatser och fyll i tabellen nedan.

Namn på insats och kort beskrivning <i>(ange eventuellt ärende id i NYPS)</i>	Insatsens bidrag till fastställda mål <i>Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. strukturfondsprogrammet resp. de territoriella samarbetsprogrammen</i>	Resultat <i>Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat:</i> - <i>Prestation</i> - <i>Effekt på kort sikt</i> - <i>Effekt på lång sikt</i>
ACES (20202444) Projektet ska lägga grunden för en gemensam plattform och ett gemensamt arbetssätt mellan AM-insatser (Additiv tillverkning) i Östra och Norra Mellansverige (ÖMS, NMS). Additiv Tillverkning (AM, eller i dagligt tal 3D-printing) är en teknik som är i ständig utveckling. Industrin har därför ett behov av att "hänga med" i utvecklingen i nära samarbete med de olika AM-utvecklingsinitiativ som finns.	RUS - Innovationskraft och specialisering. Bidrar till målet om ökad innovationskraft. ACES ska bidra till mål uppsatta kring att Fördjupa samverkan inom innovationsstrategiska samarbeten. Samt att Utveckla den innovationsstödjande infrastrukturen	ACES har som mål att skapa en samverkansplattform för 3d-printingsatsningar i Östra Mellansverige. På kort sikt skapas förutsättningar för ett effektivare genomförande av våra innovationsstrategiska prioriteringar genom interregionalt samarbete. En uppbyggnad av kunskap och samarbeten förväntas på sikt kunna skapa reella utvecklingsmöjligheter för industrin inom en relativ ny och avancerad tillverkningsteknik som 3D printing är för den större delen av industrin.

<p>Samverkansplattform – spets för livsmedelkedjan (20202788)</p> <p>Projektet ska bygga upp en plattform för samverkan i syfte att stärka kunskapsöverföringen mellan Örebro universitet, befintliga företag, offentliga strukturer och relevanta utomregionala aktörer inom ramen för prioriteringen livsmedel i skärningen mellan hållbarhet, hälsa, miljö och måltid.</p>	<p>RUS – Innovationskraft och specialisering.</p> <p>Bidrar till målet om ökad innovationskraft</p>	<p>Arbetet skapar förutsättningar för kapacitetsuppbyggnad i relation till en av våra innovationsstrategiska prioriteringar genom inomregional mobilisering. En uppbyggnad av kunskap och samarbeten förväntas på sikt kunna skapa utvecklingsförmåga i relation till ett antal överregionala initiativ (nationellt och inom ÖMS), samt samarbeten på EU-nivå.</p>
<p>KTP Energi Nationellt (20203736)</p> <p>KTP Energi Sverige är ett projekt som skall utveckla hållbar kunskapsväxling mellan akademi och näringsliv för att möta behoven av en övergång till koldioxidsnål ekonomi genom konkreta insatser inom energieffektivisering.</p>	<p>RUS – Innovationskraft och specialisering</p> <p>Bidrar till målet om minskad klimatpåverkan</p> <p>KTP genomförs via det nationella regionalfondsprogrammet, område Koldioxidsnål ekonomi. KTP bidrar därför till ERUF-programmet genomförande men även till RUS:en uppställda mål kopplat till hållbarhet och god resurseffektivitet men även som en del av målet att ”Förbättra arbetsgivarnas strategiska arbete med kompetensförsörjning.”</p>	<p>Projektet förväntas ha två anställda KTP-projektledare, alltså 2 anställda akademiker på 2 SME företag i regionen innan slutet på 2020. Effekten förväntas bli en ökad samverkan mellan universitet och SME men även ett sätt att behålla och rekrytera akademisk kompetens i regionen och för att SME-företag ska kunna anställa denna kompetens.</p>
<p>Samverkansplattform gruvindustrin (20202426)</p> <p>Projektet är en fortsättning på tidigare projekt som finansierades av Region Örebro län och Vinnova. Det tidigare projektet undersökte möjligheterna för en samverkansplattform kring modern gruvindustri i Bergslagen. Projektet mynnade i en Innovationsagenda som ska ligga till grund för fortsatt arbete. Innovationsagendan har identifierat fem styrkeområden som aktörerna i Bergslagen ska arbeta vidare med. Detta projekt syftar till att konkretisera agendan och påbörja arbetet med att bygga upp en ökad samverkan bland intressenterna i Bergslagen.</p>	<p>RUS – Innovationskraft och specialisering</p> <p>Bidrar till målet om ökad global konkurrenskraft.</p> <p>Etableringen av en samverkansplattform sker för ökad innovationsförmåga genom autonoma, digitalisering produktionssystem inom gruvindustrin. Plattformen ska därför bidra till mål uppsatta kring att Fördjupa samverkan inom innovationsstrategiska samarbeten. Samt att Utveckla den innovationsstödjande infrastrukturen.</p>	<p>Diskussion med Vinnova och SIP-STRIM är inledd för ett ev. stöttande av ett fortsatt arbete. På lång sikt kan ett ev. samarbete skapa förutsättningarna för en större kunskapsspridning i Sverige kring dessa frågor samt skapa nya möjliga innovationssamarbeten som kommer flera delar i Sverige till del.</p>
<p>AI Impact Lab</p>	<p>RUS – Innovationskraft och specialisering.</p>	<p>På kort sikt skapas förutsättningar för ett effektivare genom-</p>

<p>AI Impact Lab – ett samarbete mellan Örebro universitet och Region Örebro län – är industrins och den offentliga sektorns ingång till AI-kompetensen vid Örebro universitet. AI Impact Lab vill föra samman akademi, företag och offentliga verksamheter i ett innovationssystem och tillsammans accelerera AI-utvecklingen i regionen.</p>	<p>Bidrar till målet om ökad innovationskraft</p> <p>AI Impact Lab ska bidra till mål uppsatta kring att fördjupa samverkan inom innovationsstrategiska samarbeten, samt utveckla den innovationsstödjande infrastrukturen.</p>	<p>förande av våra innovationsstrategiska prioriteringar genom en kraftfull inomregional mobilisering. En kapacitetsuppbyggnad av kunskap och uppstatart av samarbeten förväntas kunna skapa högkvalitativa utvecklingsmöjligheter inom såväl näringsliv som offentlig sektor. Detta inte minst genom att Örebro blivit utpekad som nod inom det nationella initiativet AI Innovation of Sweden.</p>
--	---	--

1.2.2 Företagande och entreprenörskap

Beskriv kortfattat hur arbetet med företagande och entreprenörskap har genomförts under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.

Direkt kopplad till RUS:en har en handlingsplan för Näringsliv- och Entreprenörskap tagits fram. Under 2019 har flera steg i genomförandet tagits. En viktig samarbetspart är Business Region Örebro (BRO). Där är länets 12 kommuner samlade i frågor gällande framförallt kommundienst, investering/etablering och näringslivsutveckling. I BRO har investerings- och etableringsarbetet intensifierats under året genom framtagande av Value propositions för de gemensamt antagna styrkeområdena. BRO har även under året anställt ytterligare en koordinator.

I samverkan med Tillväxtverket och övriga deltagande regioner har vårt arbete med såväl Timbank, verksamt.se och den regionala exportsamverkan fördjupats och intensifierats. Vi har under våren och sommaren arbetat med upphandling av affärsrådgivare och IT-system för Timbanken. Efter sjsättningen av insatsen i oktober har ett 80-tal företag redan fått del av insatsen. Dessa 80 företag representerar hela länet. verksamt.se är en viktig kommunikationskanal och vi jobbar för att öka användandet genom att marknadsföra och sprida sidan i många kanaler.

Den regionala exportsamverkan stödjer företag i sina internationaliseringsinsatser. Alla relevanta aktörer inom området samverkar för att ge bästa och effektivaste stöd och service till företaget t ex med exportprogrammet samt deltagande i ett stort samverkansprojekt i Sverige. Vi har även medverkat i en nationell strategigrupp för framtagande av en nationell strategi för den kommande regionala exportsamverkan.

Region Örebro län har under året startat ett ramprojekt (ENSA). Projektet är finansierat av 1:1 medel samt av Region Örebro läns egna utvecklingsmedel. Huvudsyftet med projektet är att uppmuntra länets aktörer att i samverkan genomföra aktiviteter kopplade till Handlingsplanen för Näringsliv och entreprenörskap.

På vårt uppdrag har konsultbolaget Oxford Research genomfört en rapport av utbud och behov av riskvilligt kapital i länet. Rapporten har kommunicerats och diskuterats med berörda aktörer.

En utmaning med genomförandet av Handlingsplanen för näringsliv och entreprenörskap är att den saknar öronmärkta medel och att vi har en relativ svag mobiliseringsgrad hos relevanta aktörer. Detta löstes genom att skapa ett ramprojekt där aktörer på olika sätt stimulerades till att samhandla mot handlingsplanens mål. Ytterligare en utmaning var ett par tidskrävande upphandlingar för att komma igång med Timbanken (ett behovsstyrt kompletterande rådgivningssystem). Att sedan möjligheten till nationell finansiering för en fortsättning av konceptet 2020 försvann i sista sekunden var beklagligt.

Kortsiktigheten i den nationella finansieringen av regional exportsamverkan är ännu en utmaning. Detta har fått till följd att vi tvingats söka medel för korta projekt där orimligt stor del går åt till att starta upp, avsluta och rapportera.

Region Örebro län arbetar för att stötta framväxten av socialt företagande och en social ekonomi. Våra insatser bidrar till att nå mål som anges i den regionala utvecklingsstrategin. En regional handlingsplan för civilsamhälle och social ekonomi samt en aktivitetslista antogs 2018. Under tidigare år har vi särskilt fokuserat på insatser kring arbetsintegrerade sociala företag, men under det gångna året har vi också inkluderat socialt företagande i vid mening, i enlighet med regeringens strategi för socialt företagande och social innovation. Ett resultat är en samordning av de befintliga sociala företagen. Nu träffas länets sociala företag löpande för att diskutera samverkan och affärsutveckling. Ett annat viktigt resultat är att vi har genomfört två upphandlingar gentemot arbetsintegrerade sociala företag. Fler upphandlingar där Region Örebro län tar sociala hänsyn är på gång.

Region Örebro län samordnar Partnerskapet för sociala innovationer. Syftet med Partnerskapet är att stötta framväxten av idéer som kan utvecklas till sociala innovationer, dvs. nya lösningar på samhällsutmaningar. Partnerskapet består av 40 organisationer från hela länet, både offentlig verksamhet och civilsamhället och den sociala ekonomin.

Region Örebro län genomför också projektet Finansieringslösningar för civilsamhälle och samhällsutmaningar. Syftet är att kartlägga och analysera de sociala företagens behov och intresse av lån och andra finansieringslösningar. Ett arbetsmaterial har producerats under året och projektet pågår till och med halvårsskiftet 2020.

Det finns flera övergripande utmaningar inom området civilsamhälle och sociala ekonomi, vilket några av de ovanstående satsningarna är ett uttryck för. För det första har Region Örebro län – och heller ingen annan regionorganisation i landet - ingen heltäckande bild av de sociala företagens omfattning och utbredning. Enligt den nationella strategin som publicerades under våren 2018 vidgades definitionen av socialt företagande och stäckte sig långt utanför gruppen arbetsintegrerade sociala företag. Här är den stora utmaningen att kartlägga länets samtliga sociala företag inom civilsamhället. Den andra stora utmaningen är att de sociala företagen – och även civilsamhället i vid mening – saknar finansieringslösningar, vid sidan av de möjligheter som står till buds inom föreningsbidrag, om nya innovativa satsningar på samhällsutmaningar är nödvändiga. Det här en stor utmaning i synnerhet för de sociala företagen.

Inom kulturområdet är kreativa kulturella näringar ett område med stor utvecklingspotential jämfört med hur det ser ut i många andra län. Ett särskilt intressant område är filmområdet.

Ge exempel på insatser som har genomförts under året. Insatserna kan vara helt eller delvis finansierade med anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder men även insatser med egna medel/annan finansiering kan redovisas. Välj max 5 insatser och fyll i tabellen nedan.

<i>Namn på insats och kort beskrivning (ange eventuellt ärende id i NYPS)</i>	<i>Insatsens bidrag till fastställda mål</i>	<i>Resultat</i>
	<i>Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. strukturfondsprogrammet resp. de territoriella samarbetsprogrammen</i>	<i>Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat: - Prestation - Effekt på kort sikt - Effekt på lång sikt</i>
ENSA – Entreprenörskap genom samhandling (20202786) Ramprojekt som syftar till att öka mobiliseringen och samhandlingen hos de företagsfrämjande aktörerna för att genomföra delar av Handlingsplan för näringsliv och entreprenörskap 2018-2022.	RUS – Näringsliv och entreprenörskap Bidrar till målet om ökad entreprenöriell aktivitet genom att mobilisera de företagsfrämjande aktörerna	Höjd kunskap om ägarskiften Stimulerat till att sätta igång ägarskiftesprocesser Fler ägarskiften Färre lönsamma företag som läggs ner
Affärsutveckling i livsmedelsföretag i Örebro län (20203616) För att nå målet med tillväxt och konkurrenskraft inom den regionala livsmedelssektor ska projektet kartlägga livsmedelsbranschen för att få	RUS – Näringsliv och entreprenörskap Bidrar till målet om ökad tillväxt i näringslivet	Företagsfrämjande aktörer har utvecklat sitt stöd till små och medelstora företag inom livsmedelsindustrin så att företagen har förutsättningar att växa.

kunskap om vilka företag som har potentialen att växa och utvecklas.		
Timbanken Kompletterande behovsstyrt företagsrådgivningssystem	RUS – Näringsliv och entreprenörskap Bidrar till målet om ökad tillväxt i Näringslivet och Ökad entreprenöriell aktivitet	Knappa 2 månader efter lanseringen har ca 80 företag spridda i hela länet börjat ta del av Timbankens affärsrådgivning
Kunskapsuppbyggnad inom hållbar logistik (20202928) Projektet syftar till att bygga upp en kunskaps- och kompetensbas vid Örebro universitet inom området hållbar logistik och supply-chain management (SCM)	RUS – Näringsliv och entreprenörskap Bidrar till att nå målen om ökad nationell attraktionskraft, förbättrad kompetensförsörjning och ökad kunskapsintensitet	En systematisk uppbyggnad av forskningsbaserad kunskap inom hållbar logistik och supply-chain management (SCM). Bidra till regionens attraktivitet som livsmiljö för professionella logistik och logistikföretag, men också för unga människor som vill utbilda sig inom området och sedan ha möjlighet att få attraktiva kvalificerade arbeten inom regionen.
Nya finansieringslösningar för civilsamhälle och samhällsutmaningar	RUS – Näringsliv och entreprenörskap Bidrar till målet om ökad entreprenöriell aktivitet	Det förväntade resultatet är 1) en ökad förståelse för civilsamhällets och den sociala ekonomins betydelse för det regionala utvecklings- och tillväxtarbetet, 2) en större strategisk och operativ roll för civilsamhället och den sociala ekonomin i det regionala utvecklings- och tillväxtarbetet.
Socialt företagande i Örebro län (20202430) Projektets målgrupp är sociala företag inom civilsamhället, offentliga och privata verksamheter, utifrån regeringens breda definition. Projektets mål är ökad kunskap om utbredning, omfattning och samhällsnyttan av de sociala företagen i Örebro län.	RUS – Näringsliv och entreprenörskap Bidrar till målet om ökad entreprenöriell aktivitet	De förväntade resultaten är 1) en genomförd enkätundersökning som visar omfattning och utbredning av socialt företagande i länets civilsamhälle samt en enkät som kommer att kunna användas som en regelbundet återkommande undersökning inom fältet, 2) en sammanställning av metoder och modeller som ska kunna användas av sociala företagare - och andra - för att värdera samhällsnytta av verksamheten, 3) ett förslag till utvecklad stöd- och rådgivningsstruktur för socialt företagande i Örebro län

1.2.3 Miljödriven näringslivsutveckling och energifrågor

Beskriv *kortfattat* hur arbetet med miljödriven näringslivsutveckling och energifrågor har genomförts under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförande

Region Örebro län har tillsammans med Länsstyrelsen i Örebro län ett gemensamt Örebro läns energi- och klimatprogram 2017-2020. Programmet har följts upp under året. Uppföljningen av målen i programmet tydliggör utmaningar för länet inom energi- och klimatområdet. Resultatet från uppföljningen tas med i dialog med länets kommuner och i planering av kommande aktiviteter, samt till revideringen av programmet som kommer ske under 2020.

Klimatfrågan är en stor utmaning som fått stor uppmärksamhet under året. Som logistik län behöver utsläppen från transportsektorn minska drastiskt för att nå målet om en fossiloberoende fordonsflotta till 2030. Alla insatser som görs inom energi och klimat området bör öka, som tex. Träbyggandet, installationer av solceller och andra förnyelsebara energislag. Samtidigt som den totala energianvändningen inklusive transportbehovet måste effektiviseras.

Vi har arbetat fram en fordons- och drivmedelsstrategi som ska beslutas i början av 2020. Strategin ska visa vilka typer av fordon och drivmedel som lämpar sig bäst för olika transportslag och vilka som är bäst för vårt län. Syftet är att nå målet en fossilberoende fordonsflotta år 2030 i hela länet.

Vidare sker insatser för att få fler i länet att resa hållbart. Inom projektet Hållbart resande i Örebro län har aktiviteter genomförts för att belysa hållbara alternativa färd-sätt.

Insatser för att nå mindre klimatpåverkan för byggnader har skett via ”Fastighetsnätverket för energi och miljöfrågor i Örebro län. Träffar för olika målgrupper och med olika innehåll med syfte att utbyta erfarenheter har genomförts. Därtill har workshops och studiebesök arrangerats för att bidra till inspiration och fortsatt klimatomställning. Inom samarbetet genomförs fallstudier och inspirerande exempel som sprids via hemsidan www.fastighetsnätverket.se. Vidare har Energimyndighetens nätverk för lågenergibygnaders databas uppdaterats med befintliga lågenergibygnader i Örebro län.

Inom energieffektivisering för små och medelstora företag har vi arbetat med uppsökande verksamhet och gett stöd till nya såväl som etablerade kontakter för att minska energianvändningen och genom detta också öka företagets lönsamhet och konkurrenskraft.

Inom solet har vi under 2019 påbörjat arbetet inom det nya projektet Framtidens solet fas 2, ett samverkansprojekt i östra Mellansverige som verkar för att främja investeringar i solet för små och medelstora företag. Vi har under 2019 bland annat anordnat aktiviteter inom kampanjen Soldagarna, vi har gjort en riktad insats mot målgruppen lantbrukare genom en solturné med soletträffar på olika ställen i länet och vi har också samverkat med andra aktörer såsom kommuner och Nerikes brandkår för att förbättra förutsättningarna för fler, säkra solcellsanläggningar.

Ge exempel på insatser som har genomförts under året. Insatserna kan vara helt eller delvis finansierade med anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder men även insatser med egna medel/annan finansiering kan redovisas. Välj max 5 insatser och fyll i tabellen nedan.

Namn på insats och kort beskrivning (ange eventuellt ärende id i NYPS)	Insatsens bidrag till fastställda mål <i>Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. strukturfondsprogrammet resp. de territoriella samsamarbetsprogrammen</i>	Resultat <i>Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat:</i> - <i>Prestation</i> - <i>Effekt på kort sikt</i> - <i>Effekt på lång sikt</i>
<p>Fossilfritt 2030 - Rensa resan (20203915)</p> <p>Ett samverkansprojekt mellan Region Örebro län, Biogas Öst AB, Region Östergötland och Region Sörmland som ska bidra till att minska klimatpåverkan från resor i Östra Mellansverige. Projektet är en del i en helhet tillsammans med projekt Fossilfritt 2030 Fordon och drivmedel. Detta projekt kommer arbeta med beteendeförändring samtidigt som Fordon och drivmedel kommer att arbeta för att ställa om till hållbara fordons- och bränslealternativ.</p>	<p>RUS- Transporter och infrastruktur och Konsumtion och försörjning.</p> <p>Bidra till målet om minskad klimatpåverkan.</p> <p>Projektet möter det politiskt beslutade transportmålet för Örebro län som säger att år 2030 ska transporterna i Örebro län vara fossiloberoende. Det innebär att utsläppen från länets transporter ska minska med 70 procent till år 2030 jämfört med 2010 års nivå.</p> <p>Medfinansiering regionalfonden</p>	<p>Förväntat resultat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Målgruppen har fått prova alternativa resesätt. - Arbetsgivare gynnar alternativa resesätt. - Deltagare som deltagit i aktiviteter börjar resa mer hållbart. - Fler män har genom riktade kampanjer fått kännedom om hållbart resande. - Exempel på normbrytande beteende har visats för gruppen män. Målgruppen män har gjort en förflyttning inom förändrings-trappan. - Fler reser kombinerade hållbara resor och kunskapen om alternativa kombinerade resor har ökat. - Nya resesätt har synliggjorts, nya resealternativ har skapats och fler har provat att resa på nya sätt. - Ett samarbete mellan regioner kring hållbart resande har etablerats. Kommuner har hittat samarbetspartners med liknade förutsättningar och kunskapen kring arbete med hållbart resande har ökat. <p>Förväntade effekter på lång sikt</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koldioxidutsläppen från tjänstesor, pendling och andra bilresor

		<p>har minskat genom att fler reser hållbart i östra Mellansverige.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ojämligheten mellan könen när det gäller hållbart resande har minskat. Resurser används i stället mer jämställt och hållbart. - Nya sätt att resa har etablerats. - Kunskaperna om arbete med hållbart resande har ökat i organisationer. - Folkhälsan har förbättrats via mer vardagsmotion. - En normförskjutning har skett när det gäller hållbart resande. Bilen är inte längre förstahandsval vid resor.
<p>Fossilfritt 2030 – Fordon och drivmedel (20203918)</p> <p>Samverkansprojekt mellan, Biogas Öst AB, Region Örebro län, Region Östergötland och Region Sörmland som ska bidra till att minska klimatpåverkan från transporter i Östra Mellansverige (ÖMS). Projektet är en del i en helhet tillsammans med projekt Fossilfritt 2030 Rena resan. Detta projekt kommer att arbeta för att ställa om till hållbara fordons- och bränslealternativ medan Rena resan fokuserar på beteendeförändring.</p>	<p>RUS- Transporter och infrastruktur och Konsumtion och försörjning.</p> <p>Bidrar till målet om minskad klimatpåverkan.</p> <p>Medfinansiering regionalfonden</p>	<p>Förväntade resultat:</p> <p>Efter projektets slut har de offentliga aktörerna i de aktuella länen minskat utsläppen från de egna fordonsflottorna, ökat sin kunskap om transportsektorns omställning samt infört nya rutiner och kontrollsystem i omställningen av det egna transportarbetet.</p> <p>Förväntade effekter på lång sikt: Projektet har aktivt bidragit till att målen för transportsektorn till 2030 har kunnat nås i de aktuella länen. Ju tidigare omställningen sker inom offentlig sektor, desto troligare är det att samhället som helhet lyckas med att nå det nationellt uppsatta 2030-målet för transportsektorn.</p>
<p>Förstudie kooperativa energilösningar (20203006)</p> <p>Samverkansprojekt mellan Coompanion Örebro, Uppsala, Västmanland, Östergötland och Sörmland. Förstudien syftar till att kartlägga förutsättningarna för en utbyggnad av andelsägda kooperativa energilösningar med särskild inriktning solenergi (solceller).</p>	<p>RUS- Konsumtion och försörjning.</p> <p>Bidrar till målet om minskad klimatpåverkan.</p> <p>Medfinansiering regionalfonden</p>	<p>Ökad kunskap om hinder och utmaningar för utbyggnad av andelsägda solcellsanläggningar</p>
<p>Resurseffektiva och framtidsäkra byggnader i ÖMS (20203004)</p> <p>Projektet genomförs som ett samverkansprojekt mellan Region Örebro län, Energikontoret Östra Götaland och Energikontoret i Mälardalen med mål om att fler fö-</p>	<p>RUS- Konsumtion och försörjning.</p> <p>Bidrar till mål om minskad klimatpåverkan.</p> <p>Medfinansiering regionalfonden</p>	<p>Fler fastighetsägare i ÖMS minskar sina klimatutsläpp samt verkar för fler framtidsäkra och resurseffektiva byggnader.</p>

retag inom sektorn bostäder och lokaler i ÖMS minskar sina klimatutsläpp och intensifierar sitt arbete för framtids-säkra, resurseffektiva byggnader.		
---	--	--

1.2.4 Tidigare insatser inom prioriteringen innovation och företagande som har gett resultat eller effekter under året

Om möjligt – ge exempel på insatser som genomförts tidigare år men som gett resultat eller effekter under 2019. Lägg vid behov till fler rader.

Namn på insats och kort beskrivning	Vilka resultat eller effekter har uppnåtts?
<p>EMS Industrial Modernisation</p> <p>Projektet vill skapa ett starkare utvecklingsstöd till företag med behov av omställning till följd av internationell konkurrens, digitalisering och krav på nya kompetenser mm.</p>	<p>Inom ramen för EMS samverkade regionalt utvecklingsansvariga aktörer i Östra Mellansverige och Stockholm för att undersöka förutsättningarna för industrins utveckling i storregionen inom ramen för Smart Specialisering. Detta projekt ledde sedan fram till de ansökningar som skickades in inom ramen för Smart Industri i regionerna 2.0. De projekten kommunicerades och prioriterades i ÖMS utifrån den grund man lade i EMS.</p>
<p>Växtzon 1</p> <p>Projektet ska skapa Sveriges starkaste region-överskridande plattform för innovativ affärsutveckling under det gemensamma paraplyet Växtzon 1. Genom ett gemensamt erbjudande till tillväxtbolagen i Östra Mellansverige skapas bättre förutsättningar för regionens mest lovande bolag att utvecklas och växa</p>	<p>Det övergripande målet för projektet var att stärka den innovativa förnyelse- och tillväxtkapaciteten för innovativa bolag i Östra Mellansverige genom ett förbättrat nyttjande av regionens innovativa miljöer och deras specialiseringar. Projektet bedrivs i samverkan mellan Science Parks och Inkubatorer i Östra Mellansverige. Detta projekt har mynnat ut i ett Växtzon2 där samarbetet fortsätter och mynnat ut i fler olika konkreta affärsutvecklings verktyg för innovativa tillväxtbolag i ÖMS samtidigt som det innovationsfrämjande systemet på en storregional nivå stärks.</p>
<p>Regional exportsamverkan</p> <p>Det ska vara enkelt för företag som vill göra affärer med andra länder att hitta rätt stöd, i rätt tid. Därför samarbetar vi regionalt kring export.</p>	<p>Förbättrad samverkan mellan de aktörer som arbetar exportfrämjande i länet. Ökad kännedom om varandras erbjudanden, ett genomfört exportprogram för företag med exportambitioner och potential, bildandet av ett nätverk för livsmedelsföretag, en mängd olika seminarier och kunskapshöjande aktiviteter för företagen. Sammanlagt har under året 56 företag fått olika typer av utvecklingsinsatser från flera av aktörerna inom den regionala exportsamverkan.</p>
<p>Business Region Örebro</p> <p>Partnerskap mellan Örebro läns 12 kommuner. Länets samverkansplattform för näringslivsfrågor med Region Örebro län som huvudman.</p>	<p>Samverkansplattformen för näringslivsfrågor Business Region Örebro omfattar från och med i år länets samtliga 12 kommuner. Verksamheten har bidragit till länets tillväxt på flera sätt, inte minst kopplat till flera större</p>

	<p>etableringar och investeringar. Vidare har slussningen mellan de företagsfrämjande aktörerna underlättats genom god kännedom om varandras uppdrag och erbjudanden. Medelvärde för SKL:s NKI-mätning har ökat i länet och kunskapen om näringslivets utveckling likaså genom gemensamt analysarbete. Samverkan med flera viktiga organisationer som Business Sweden och Stockholm Business Alliance har stärkts.</p>
<p>Projekt - Vägval 2030. Nyps 203951</p> <p>Projektet ska ta fram ett strategiskt arbetssätt där Region Örebro län, länets kommuner och andra viktiga aktörer använder befintliga strukturer, styrmedel och verktyg för att nå det övergripande målet till 2030.</p> <p>Medfinansiering regionalfonden</p>	<p>Fordon- och drivmedelsstrategin kommer att ge Region Örebro län och dess övriga aktörer vägledning i vilka insatser som måste genomföras för att nå målet en fossiloberoende fordonflotta 2030. Ett samverkansprojekt i Östra Mellansverige och med länets kommuner har planerats för att stötta offentlig förvaltning i dess omställning.</p>
<p>Projekt - Hållbart resande. Nyps 198927</p> <p>Projektet syftar till att öka andelen hållbara persontransporter i Örebroregionen för att det ska bli minskade koldioxidutsläpp i regionen och för att den hållbara tillväxten ska öka.</p> <p>Medfinansiering regionalfonden</p>	<p>Inom projektet Hållbart resande som syftar till beteende förändringar har under 2019 bland annat cykel- och kollektivresekampanjer genomförts med resultat att fler valt hållbara resalternativ efter avslutade aktiviteter. Efter årets prova-på-kampanj i kollektivtrafiken valde ca 20 procent att fortsätta resa kollektivt sex månader efter kampanjens slut. Det gav en CO2-minskning på 1 561 ton och till det kan vi lägga till 75 procent av effekten från 2018 års kampanj. Sammanlagt blir det 2393 ton per år för 2019. Vi har också nått ut till ca 45 arbetsplatser med reserådgivning och exempelvis kan vi se att rådgivningen innebar en CO2-minskning på 13,5 ton i en av kommunerna och vi ser en kraftig ökning av ansökningar till klimatkompensationspotten som finns inom Region Örebro län, från 0,4 miljoner utdelat till 13 ansökningar 2018 till 1,4 miljoner utdelat till 34 ansökningar 2019.</p>
<p>Samverkan för hållbara byggnader</p> <p>Projektet ska ta fram en struktur för samverkan som utvecklar regionala aktörers kompetens i att bygga och förvalta med bästa energiprestanda (nära noll energi-byggnader) i en helhetskontext på hållbarhet (hela livscykeln, systemperspektiv, koldioxidsnålt</p> <p>Medfinansiering regionalfonden</p>	<p>Fallstudierna inom fastighetsnätverket har bidragit till ett faktiskt utfall med en minskad energianvändning på 446 MWh per år och identifierat en potential att minska energianvändningen på 3 000 MWh per år.</p> <p>Inventeringen av lågenergibyggnader visar att det finns 19 lågenergibyggnader i Örebro län.</p>
<p>Framtidens solex fas 2, Nyps 210279</p> <p>Projektets mål är förbättrade förutsättningar för små och medelstora företag (SMF) att investera i solex.</p> <p>Medfinansiering regionalfonden</p>	<p>Inom Framtidens solex har vi hittills nått 34 st. företag genom projektets aktiviteter, vilket förväntas bli fler genom de ytterligare inplanerade träffarna under året. Detta förväntas leda till en ökad installationsakt för solcellsanläggningar, vilket bidrar till målen för omställning till förnybar energi, ökar lönsamhet och konkurrenskraft för de som investerar, och skapar arbetstillfällen inom solcellsbranschen.</p>

1.3 Attraktiva miljöer och tillgänglighet

1.3.1 Attraktiva miljöer och tillgänglighet

Beskriv *kortfattat* hur arbetet med attraktiva miljöer och tillgänglighet genomförts under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet. (Observera att kommersiell och offentlig service respektive bredbandsutbyggnad redovisas separat under 1.3.2 och 1.3.3).

Kultur

Kultur är en viktig faktor för att skapa en attraktiv region. Det gäller såväl för att locka besökare som för att behålla den befolkning som redan bor i länet. Kulturen är med och skapar sammanhållning, hälsa och gemensamma referensramar. Det är därför som den regionala utvecklingsstrategin lyfter fram vikten av att stärka länets kulturella infrastruktur och utbudet av kultur i länet. Den regionalt finansierade kulturen består av kulturinstitutioner (läns museet, länsmusiken, länsteatern, ArkivCentrum), främjandeverksamhet inom flera kulturområden, fria teatrar, Opera på Skäret samt lokala museum. Region Örebro län fördelar också föreningsmedel, kulturpris/stipendier samt medel för utveckling av länets kultur. Ett viktigt regionalt kulturarbete handlar om att samverka kring länets kultur med länets kommuner, folkbildningen, civilsamhället och kulturskapare i länet. En annan viktig del i arbetet handlar om samverkan med andra regioner och staten samt att samverka med andra samhällsområden så som till exempel turism och näringsliv.

Den regionala utvecklingsstrategin lägger stort fokus på demokrati och social sammanhållning. För området Kultur och ideell sektor är det betydelsefullt utifrån möjligheten att jobba mer strukturerat med dessa frågor. Den nya RUS:en har även stärkt den röda tråden för området, från RUS, till kulturplan och verksamhetsplanering. Under 2018-2019 har en ny regional kulturplan tagits fram i samverkan med kommuner, kulturskapare, civilsamhälle och aktörer från andra samhällsområden.

Under 2019 har ett viktigt arbete handlat om att stärka tillgången till kultur för skolbarn i alla delar av länet inom projektet Kulturkraft som 2020 övergår till fast verksamhet. Flera projekt har också under 2019 arbetat för att stärka tillgången till kultur i hela länet. Det handlar om att stärka den konstpedagogiska verksamheten i hela länet, stärka möjligheten att visa scenkonst på mindre orter i länet samt användning av kultur som integrationsmetod genom fritidsaktiviteter i kommuner med stor andel nyanlända och låg tillgång till kultur på fritiden för barn och unga. I den regionala kulturplan som har tagits fram under 2019 och börjar gälla 2020 är ”kultur i hela länet” ett viktigt perspektiv som lyfts fram. Samtliga aktörer som får regionala verksamhetsmedel ska utarbeta en handlingsplan och beskriva hur de 2020-2023 planerar att arbeta för att nå hela länet med sin verksamhet. Det finns också planer på att med start

2020 genomföra en kartläggning av hur kulturens spridning ser ut i olika delar av länet för att ytterligare kunna arbeta med perspektivet.

Utmaningar för länets offentligt finansierade kulturliv och dess möjlighet att blomstra och vara tillgängligt för alla i samhället besvarades tydligt i de dialoger som föregick kulturplanen. Det handlar dels om faktiska resurser inom kulturområdet och den ekonomiska situationen som råder i länets kommuner samt region. Dels handlar det om prioriteringar och behovet av att tillgängliggöra kultur för fler än idag genom att arbeta för att övervinna sociala barriärer och att med olika metoder nå nya målgrupper. Samordning och samverkan inom kulturen samt med andra samhällsområden är exempel på vägar som möjliggör en mer positiv utveckling. Fungerande kommunikation om redan existerande kultur såväl som om kulturens värde för fortsatt utveckling mot ett attraktivt län är också av vikt.

Besöksnäring

Arbetet inom besöks/turismnäringen drivs i enlighet med den handlingsplan för Besöksnäringen som antogs av nämnden för Regional tillväxt under 2018. Under 2019 har utredning angående hur länet och länets parter i framtiden ska arbeta med destinationsutveckling och vilka samverkansområden som man ser. Utredning lyfter såväl innehållet som rollerna, mandat samt gemensamt mål i utvecklingsarbetet. Förslag till åtgärder kommer att presenteras politiskt under 2020 och beslut tas.

Som ett komplement till Region Örebro läns uppdrag att vara samordnande och drivande i införsäljningen och matchmaking mot utvalda internationella marknaderna, har en kartläggning av exportmognaden hos besöksnäringens branschen gjorts. Det har då konstaterats att det finns ett kompetens- och utvecklingsbehov hos berörda företag. I det av Tillväxtverket finansierade projektet Växtkraft ÖRTA, (Örebroregionens Turismakademi), har medel till en förstudie beviljats för att skapa en samverkansstruktur med utgångspunkt från länets företag i dialog med kommuner och övrigt stödfrämjande system. Med förstudiens resultat har Region Örebro län och övriga aktörer därefter rätt förutsättningar att ge företagen rätt stöd i sin utvecklingsprocess i respektive företag och regionen kommer att få exportmogna och kvalitetssäkrade företag, med god lönsamhet, behov av att anställa fler. Detta i sin tur genererar ökade indirekta skatteintäkter till kommunerna.

Naturturismen är en stark näring i Örebro län. Bergslagsleden är 28 mil vandringsled som sträcker sig genom hela länet. Region Örebro län är produktansvarig för leden och ansvar för såväl skötsel och vård som för marknadsföring av lederna. Under året har även ett projekt påbörjats kring att tillgänglighetsanpassa en del av leden. I länet finns även Nordeuropas största sammanhängande mountainbike område med leder samlade under namnet Bergslagen cycling. Här har vi inte produktansvaret utan an-

svarar för samordning av kommunerna, marknadsföring och samordnande kring produktutveckling. Produktansvaret ligger hos berörd kommun och det finns ett avtal mellan alla berörda kommuner och Region Örebro län.

Sedan drygt 13 år tillbaka har kommunerna och Region Örebro län ett arbetssätt som vi ser, inte leder till tillräcklig stor utveckling och resultat. En utvärdering har genomförts och har gett oss en bra bild om önskat läge för framtiden. Utmaningen består till stor del att hitta en struktur där vi alla arbetar på ett likvärdigt sätt mot samma uppsatta mål. En annan utmaning är hur finansieringen av detta nya tillvägagångssätt ska lösas samt hur en ev. ny organisation ska se ut.

Internationella gästnätter, särskilt volymresor, bidrar med nya skatteintäkter och kan fungera som en katalysator till övriga inom branschen. Utmaningen att arbeta mot en internationell marknad är att få företag idag inte håller en internationellt hög nivå och har ”rätt” kunskap om vad som krävs.

En annan utmaning är att integrera besöksnärlingsfrågorna i övriga näringslivsfrågor och även in i stödfrämjande systemet. Besöksnäringen består av fem branscher och omfattar en stor del av näringslivet men ses inte alltid som en självklar del i nuvarande näringslivsarbete.

Bostadsförsörjning

I det regionala samverkansarbetet har bostadsförsörjning varit en mindre prioriterad del i år än tidigare år. Det särskilda samverkansrådet för bostadsförsörjning har utvecklats vid årsskiftet 2018/2019. Bostadsförsörjningsfrågorna har istället lyfts in i den regionala chefssamverkansgruppen och regionala samverkansrådet och då fått mindre tid än i det särskilda samverkansrådet.

Transporter

Resandet med kollektivtrafiken har ökat under 2019. De senaste årens stora ändringar och satsningar på starka stråk börjar ge effekt. Region Örebro län vill satsa på arbetspendling. Flera linjer och turer med mycket få resande har tagits bort för att få ökad kostnadseffektivitet. En långsiktig handlingsplan för tågtrafiken har tagits fram och antagits av Samhällsbyggnadsnämnden som tillika är regional kollektivtrafikmyndighet. Handlingsplanen tillämpas sen vid arbetet med kommande tågplaner.

Den allmänna kollektivtrafiken blir under året i stort sett koldioxidneutral genom en övergång från biogas med komplement med naturgas till att helt gå på biogas. Det som återstår är en tåglinje som körs av Västtrafik på Kinnekullebanan. Gällande transporter över länsgränsen har åtgärdsvalsstudien för stråket Oslo-Stockholm fått tydlig effekt på Trafikverkets infrastrukturplanering.

Trafikverkets långsiktiga planer för utvecklingen av Hallsbergs bangård och de förbättringar som genomförts kommer att ge betydligt bättre kapacitet och kvalitet på för landets godstransporter på järnväg.

Inom området arbetar vi mycket med olika typer av projekt.

Region Örebro län har blivit en av två marknadspiloter för elväg och sträckan där den är tänkt att genomföras är sträckan Örebro-Hallsberg på E20. Detta som en del i att minska transporterens utsläpp och på så vis bidra till såväl nationella som regionala hållbarhetsmål men också för att stärka konkurrenskraften i länets näringsliv. Det finns även koppling till RUS:en - utveckla Örebro som transport- och logistiknod. Utmaningen i detta är att få intressenter som är beredda att investera i tekniken då hälften av finansieringen finns med i den nationella planen för infrastrukturen och hälften ska komma från annat håll.

Ge exempel på insatser som har genomförts under året. Insatserna kan vara helt eller delvis finansierade med anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder men även insatser med egna medel/annan finansiering kan redovisas. Välj max 5 insatser och fyll i tabellen nedan.

<i>Namn på insats och kort beskrivning</i> <i>(ange eventuellt ärende id i NYPS)</i>	<i>Insatsens bidrag till fastställda mål</i> <i>Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. strukturfondsprogrammet resp. de territoriella samarbetsprogrammen</i>	<i>Resultat</i> <i>Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat:</i> <i>- Prestation</i> <i>- Effekt på kort sikt</i> <i>- Effekt på lång sikt</i>
<p>Förstärka varumärket Bergslagen cycling (20202782)</p> <p>Region Örebro län ansvarar för den gemensamma marknadsföringen av Bergslagen cycling. Organisationen hos kommunerna hur Bergslagen cycling ska kommuniceras och skötas är idag inte helt klar. Det behövs ytterligare samarbete mellan politiken, kommuner, föreningar och Region Örebro län för att hitta rätt i nödvändiga kommunikationssätt och roller internt, mot lokalbor och besökare som för att stärka varumärket och dess innehåll.</p>	<p>RUS – Upplevelser och evenemang</p> <p>Bidrar till målet om ökad tillväxt i näringslivet</p>	<p>Ökad kännedom om Bergslagen Cycling och förbättrad kommunikation så att besökarens upplevelse av servicefunktionerna får ett gott betyg.</p>
<p>Långsiktig samverkansstruktur som ger stärkta förutsättningar för besöksnäringens företag att</p>	<p>RUS – Upplevelser och evenemang</p>	<p>Stärkta förutsättningar för att besöksnäringens företag</p>

<p>öka sina förädlingsvärden i Örebroregionen (20202927)</p> <p>Projektet syftar till att identifiera, mobilisera, kraftsamla och lösa de specifika problem som besöksnäringen i Örebroregionen står inför. Region Örebro län med främjandesystemet behöver föra en dialog om hur de bästa förutsättningar kan ges så att besöksnäringen kan ta del av kompetensförsörjningsarbetet och insatser så att företagens förädlingsvärde ökar.</p>	<p>Bidrar till målet om ökad tillväxt i näringslivet</p>	<p>förädlingsvärde ska öka i Örebroregionen</p>
<p>Baltic loop (20202785)</p> <p>Projektet Baltic Loop fokuserar på att förenkla transportflödena genom att utveckla lösningar för att hantera transportflaskhalsar i delar av det området som idag kallas för Northern Growth Zone (Oslo-Stockholm-Helsingfors (Tallinn, Riga)-St. Petersburg).</p>	<p>RUS – Transporter och infrastruktur</p> <p>Bidrar till målet om ökad global konkurrenskraft</p> <p>Medfinansiering Interreg Central Baltic</p>	<p>Ta fram förslag på åtgärder och rekommendationer för hur man kan uppnå förkortade restider för passagerare och gods samt minskade utsläpp i delar av korridoren Northern Growth Zone.</p>
<p>Tobins Q (20202783)</p> <p>Tobins Q är ett mått som beskriver huruvida bostadsmarknaden i ett område/ort är i balans eller inte. Det gjordes en studie 2010 som beräknade Tobins Q värden för samtliga kommuner i länet. Efter 2010 har kollektivtrafiken byggts ut, infrastrukturen har förbättrats samt befolkningen har ökat kraftigt. Det finns därför anledning att studera Tobins Q med nya värden och förutsättningar och se hur dessa förändringar påverkat Tobins Q i kommunerna.</p>	<p>RUS – Bostadsförsörjning och attraktiva miljöer</p> <p>Bidrar till målet om attraktiv boende och närmiljö</p>	<p>Ökad kunskap avseende länets bostadsmarknad och dess förutsättningar för utveckling.</p>
<p>Combine (20202648)</p> <p>Handlar om att förmedla nyttan och utveckla dessa multimodala transportlösningar i Östersjöregionen. Region Örebro läns del i projektet kommer vara att genomföra en pilotstudie med fokus på "the last mile" där man i form av studier undersöker förutsättningarna för att implementera specialfordon</p>	<p>RUS – Transporter och infrastruktur</p> <p>Bidrar till målen om ökad global konkurrenskraft och minskad klimatpåverkan</p> <p>Medfinansiering Interreg Baltic Sea Region (Östersjöprogrammet)</p>	<p>Ökad kunskap kring förutsättningarna för implementering av specialfordon i Örebroregionen.</p>

(HCT - High Capacity Transports - Längre och/eller tyngre lastbilar) till och från terminal i regionen.		
BRT i Örebro (20203252) Projektet syftar till att ge underlag för att ta de avgörande stegen mot ett system för BRT. (Bus Rapid Transit, BRT, står för högt utvecklade busstrafiksystem där man tagit vara på många av de lösningar man annars finner i spårtrafik. BRT går i allmänhet på separerade bussbanor.)	RUS – Transporter och infrastruktur Bidrar till målet om minskad klimatpåverkan	Resultat kommer att kunna redovisas när systemet är igång.
Bottniska korridoren och dess anslutande stråk (20203007) Ett samarbete mellan Region Gävleborg, Region Jämtland Härjedalen, Region Norrbotten, Region Västerbotten, Region Västernorrland, Region Dalarna och Region Örebro län. Tillsammans arbetar dessa parter på lång sikt för att stärka transportinfrastrukturen och förbättra förbindelserna mellan norra Sverige och övriga Europa.	RUS – Transporter och infrastruktur Bidrar till målet om minskad klimatpåverkan	Större uppmärksamhet för Örebroregionen logistisk sätt. Detta är ett strategiarbete och uppnådda resultat är svåra att mäta och redovisa. Effekten syns på lång sikt.

1.3.2 Kommersiell och offentlig service

Beskriv *kortfattat* hur arbetet med att främja tillgänglighet till kommersiell och offentlig service har genomförts under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.

Prioriterade områden i Örebro läns Regionala serviceprogrammet (RSP) är dagligvaruförsörjning, drivmedelsanläggningar, grundläggande betaltjänster och servicepunkter. Utifrån de områdena har Region Örebro län främst samarbetat med Länsstyrelsen Örebro län. Då pengarna inom landsbygdsprogrammet till kommersiell service som Länsstyrelsen i Örebro beslutar snart är slut så har Region Örebro län under 2019 tagit över stöden till kommersiell service inom det befintliga 1:1-anslaget. Under 2019 har Region Örebro län beviljat 20 stycken investeringsstöd till butiker och ett investeringsstöd till en bensinmack. Förutom dessa har Region Örebro län även beviljat tre hemsändningsbidrag till kommuner. Fyra butiker i länet har fått särskilt driftstöd till dagligvarubutiker i sårbara och utsatta lägen. Sammantaget har stöden resulterat i att flera av butikerna vågat göra nyinvesteringar och även fortsatt utveckla andra insatser. Detta gynnar hela länet, då ingen butik har upphört under året och dagligvaruförsörjningen ute på landsbygden bibehålls.

Det pågår flertal satsningar i länet för att stärka programmets genomförande. Länsstyrelsen har ett pågående projekt som ska utreda behovet av servicepunkter i länet. Länsstyrelsen projekt om grundläggande betaltjänster har fortsatt under 2019. De ansvariga har varit ute på mässor, marknader och föreningsmöten. Coompanions projekt ”Servicelyftet” har pågått för fullt under 2019. Projektet jobbar med livsmedelsbutikerna på landsbygden och syftet är att utarbeta metoder, skapa konkreta planer samt testa ny teknik i ett projekt i länet. Projekten förväntas resultera i att nå de mål och prioriteringar som är uppsatta i det regionala serviceprogrammet, exempelvis att minska det digitala utanförskapet och även att vi ska få in information om områden där det finns problem med tillgången till grundläggande betaltjänster.

Länsstyrelsen har även under 2019 drivit projektet Tillgänglig kommersiell service. Projektet har undersökt hur tillgängliga dagligvarubutiker på landsbygden är för personer med olika funktionsvariationer. Syftet har varit att hjälpa butiker att öka tillgängligheten och därmed kundkretsen så att även omsättningen och lönsamheten kan förbättras. Projektet är en del av genomförandet av länets regionala serviceprogram och arbetet med att främja service på landsbygden.

Den bedömning som gjordes och det mål som sattes upp i länets RSP vid tidpunkten för programstarten 2014 var att 25 butiker skulle finnas kvar när programmet var tänkt att avslutas. Det har också varit målet i handlingsplanen för Landsbygdsprogrammet. Ett mål i handlingsplanen är också att ingen ska ha mer än 30 minuters resa till närmaste inköpsställe. Bägge målen är för tillfället uppfyllda.

Utmaningarna inom kommersiell service är att det finns butiker i länet med låg omsättning och dåliga marginaler. Vill vi behålla livsmedelsförsörjningen på dessa orter behövs insatser. Det kan vara att utveckla servicen så butiken blir attraktivare eller kanske utveckla alternativa lösningar än en bemannad fysisk butik.

Vi har under slutet av 2019 påbörjat en revidering av serviceprogrammet och det kommer bli klart under 2020.

Ge exempel på insatser som har genomförts under året. Insatserna kan vara helt eller delvis finansierade med anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder men även insatser med egna medel/annan finansiering kan redovisas. Välj max 5 insatser och fyll i tabellen nedan.

Se löptext ovan

<i>Namn på insats och kort beskrivning</i>	<i>Insatsens bidrag till fastställda mål</i>	<i>Resultat</i>
(ange eventuellt ärende id i NYPS)	<i>Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. serviceprogrammet resp. den regionala handlingsplanen för genomförandet av Landsbygdsprogrammet</i>	<i>Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat: - Prestation - Effekt på kort sikt, - Effekt på lång sikt</i>

1.3.3 Bredbandsutbyggnad

Beskriv kortfattat hur arbetet med bredbandsutbyggnad har genomförts under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet. Redovisningen ska innehålla uppgift om det arbete som har bedrivits utöver det som har utförts av de regionala bredbandskoordinatorerna.

Det finns en regional handlingsplan för bredband. Syftet med den regionala handlingsplanen för bredband är att beskriva hur vi inom länet avser att arbeta med bredbandsfrågan. Med bredband menar vi både fast bredband och bredband via mobil. Handlingsplanen utgår från den nationella bredbandsstrategin och ställer sig bakom dess målformuleringar. Syftet är också att verka för att uppnå den regionala utvecklingsstrategins mål. Den regionala handlingsplanen är styrande för Region Örebro län, vägledande för kommunerna och inspirerande för marknadsaktörer.

I vår roll som bredbandssamordnare i regionen, som en del i uppdraget som bredbandskoordinator, hör vi en samstämmig röst från kommunerna - en negativ trend vad gällande utbyggnadstakt. De svåraste och mest kostsamma anslutningarna återstår och nu möter vi en uppförsbacke när vi inte ser ut att nå målen för 2020 och har en lång väg kvar att gå innan vi når målen för 2025.

En av de större uppgifterna vi har som gäller kartläggning har lagts lite åt sidan. Kartläggning är givet en mycket viktig del men när byggtakten stannat av behöver vi först och främst ta reda på varför och vad vi kan göra åt saken. Detta för att arbetet bakom kartläggningen sedan ska kunna komma till användning. Vi har kartlagt men inte utvecklat eller fördjupat oss i uppgiften.

Istället har merparten av senaste årets arbete bestått av att skapa förståelse hur vi kan bedriva påverkansarbete, och sedan agera därefter, ur tre aspekter - invånare (anslutningsvilja), nationellt och politiskt (svårigheterna och avsaknad av medel), och till sist skapa förståelse för hur det jackar in med andra områden (vård, kultur, ekonomi). Att ha en välfungerade digital infrastruktur borde ställas likvärdig annan "tung" infrastruktur. En digitalisering av våra samhällstjänster innefattar också att vi har våra invånare uppkopplade, alla ska inkluderas och det förutsätter att vi har infrastruktur som når alla hushåll och arbetsplatser.

Årets arbete har resulterat i att bredbandsfrågan har landat högre på agendan. Utöver det så har flera samordnare på kommunal nivå bidragit med god ambition i arbetet även om det funnits lite tid och knappa resurser avsatta i frågan hos vissa kommunledningar. Bredbandsfrågan är en av de prioriterade frågorna för samverkan mellan Region Örebro län och Länsstyrelsen Örebro.

Ge exempel på insatser som har genomförts under året. Insatserna kan vara helt eller delvis finansierade med anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder men även insatser med egna medel/annan finansiering kan redovisas. Välj max 5 insatser och fyll i tabellen nedan.

Se löptext ovan

<i>Namn på insats och kort beskrivning</i>	<i>Insatsens bidrag till fastställda mål</i>	<i>Resultat</i>
(ange eventuellt ärende id i NYPS)	<i>Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. strukturfondsprogrammet resp. de territoriella samarbetsprogrammen</i>	<i>Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat: - Prestation - Effekt på kort sikt - Effekt på lång sikt</i>

1.3.4 Tidigare insatser inom prioriteringen Attraktiva miljöer och tillgänglighet som har gett resultat eller effekter under året

Om möjligt – ge exempel på insatser som genomförts tidigare år men som gett resultat eller effekter under 2019. Lägg vid behov till fler rader.

<i>Namn på insats och kort beskrivning</i>	<i>Vilka resultat eller effekter har uppnåtts?</i>
Tillgänglighetsanpassning av regionalt finansierade kulturverksamheter som får medel inom kultursamverkansmodellen.	Region Örebro län finansierar årligen tillsammans med staten regionala kulturaktörer inom kultursamverkansmodellen. Det handlar årligen om cirka 100 miljoner kronor och är en stor del av den årliga kulturbudgeten. Alla aktörer som får del av dessa medel som producerar kultur har genomgått en certifieringskontroll så att de uppfyller lagen om enkelt avhjälpta hinder samt har anpassade webbsidor enligt VCAG. Alla aktörer som får medel inom modellen ger i sin marknadsföring information om hur tillgängligheten ser ut i publika arrangemang samt har en kontaktperson som kan besvara frågor kring tillgänglighet.
Projekt Scandria2act Projektmål - Mer trafik till och från Central Europa genom minst en intermodal terminal i regionen.	Projektet har bidragit till att potentiella godsflöden som skulle kunna flyttas från väg till järnväg från Centraleuropa till Örebro har kartlagts. Projektet har visat möjligheter och hinder för att

<p>Bättre infrastrukturplanering genom större kunskap om godsflöden och företagens behov.</p>	<p>åstadkomma ett modalt skifte. Ökade kunskaper om möjligheterna för ett modalt skifte kan bidra till att förbättra Örebroregionens multimodala erbjudande och därmed öka sannolikheten för logistikföretag att etablera sig i regionen.</p> <p>Ytterligare ändamål med projektet var att skapa ett fortsatt samarbete med projektpartners även efter projektets slut. Detta har resulterat i grundandet av samarbetsorganisationen Scandria Alliance. Genom detta har förutsättningar skapats för fortsatt samarbete med regioner längs det transeuropeiska transportsystemet (TEN-T) och transportkorridoren ScanMed. Syftet är att uppnå ett hållbart och multimodalt transportsystem för målåren 2030 och 2050. Arbetet kommer bedrivas inom tre olika områden: Gränsöverskridande infrastruktur, rena bränslen och multimodala/digitala transportlösningar.</p> <p>Inom Scandria Alliance kommer politiskt påverkansarbete inom transportområdet mot EU bedrivas. Organisationen kommer också fungera som en tankesmedja där partners kan hitta nya samarbeten och projekt samt ge möjlighet för att marknadsföra Örebroregionen som viktig nod i norra Europa.</p>
<p>Projekt TENTacle</p> <p>Projektmål Utveckling av Örebros nodsfunktion (mer trafik genom noden, framförallt norrifrån/norrut).</p> <p>Bättre förutsättningar för företag att etablera distributionscentraler i Örebroregionen varifrån norra Sverige/Norge ska försörjas.</p> <p>Förbättrat samarbete med aktörer i norra Skandinavien som leder till bättre koordinerade infrastruktursatsningar.</p>	<p>Projektet har bidragit till att potentiella godsflöden som skulle kunna flyttas från väg till järnväg i det geografiska området norr om Örebro har kartlagts. Inom projektet har godsflöden identifierats från företag verksamma i det geografiska området. Dessa flöden har försökt matchas ihop med redan etablerade tåglinjer. Analys har också gjorts om eventuellt nya tåglinjer skulle kunna öppnas utifrån nuvarande identifierade godsflöden. Detta ansågs inte aktuell då godsflöden var för låga. Syftet var också att skapa en strategi för hur en mäklartjänst (brokerage service) för modalt skifte i teorin och praktiken skulle kunna skapas. Lösningen om mäklartjänsten som föreslogs ansågs inte lämplig att tillhandahållas av en offentlig aktör likt Region Örebro län utan hade istället passat bättre för en privat aktör.</p>

1.4 Kompetensförsörjning

1.4.1 Regionalt kompetensförsörjningsarbete

Beskriv *kortfattat* hur det regionala kompetensförsörjningsarbetet har bedrivits under året. Redovisningen ska innehålla uppgifter om det arbete som har bedrivits utöver validering, regionalt yrkesvux och etablering av lärcentrum. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.

En regional handlingsplan för kompetensförsörjning har i samverkan och dialog med berörda aktörer tagits fram och färdigställts och skickats ut på remiss. En regional

handlingsplan kommer enligt tidplanen vara beslutat av Regionala tillväxtnämnden under mars-april år 2020.

Handlingsplanen utgår från utmaningar och mål och de strategiska insatsområden som är definierade i den regionala utvecklingsstrategin. Den utgår även från internationella perspektiv som påverkar kompetensförsörjningen regionalt. Utgångspunkten för handlingsplanen är arbetsgivares och branschens behov av kompetens på kort och lång sikt, och specifikt utbildningssystemets och arbetsgivarnas roll i det regionala kompetensförsörjningsarbetet. Perspektiven integration och jämställdhet genomsyrar de utmaningar och förslag till framtida utvecklingsområden som kommer av handlingsplanen.

Det finns flera områden som kompetensförsörjning tangerar, områden som Region Örebro län tar fram andra handlingsplaner inom; näringslivsutveckling, trafik och samhällsplanering, energi och klimat, kultur och ideell sektor, social välfärd och folkhälsa. Handlingsplanen för regional kompetensförsörjning förhåller sig till dessa och samverkan kan etableras där överlappningar och gemensamma utvecklingsområden identifieras. Exempelvis är pendling, bostäder och platsens attraktion viktiga grundförutsättningar för kompetensförsörjning, men de adresseras inte i handlingsplanen för kompetensförsörjning utan i andra dokument. Ett annat exempel som hanteras i annan handlingsplan är fler arbetsintegrerade sociala företag. Ytterligare exempel handlar om måluppfyllelse i skolan och insatsområdet inkluderande arbetsliv i handlingsplanen för folkhälsa.

Utmaningarna och förutsättningarna för kompetensförsörjning är beroende av hur väl samspelet fungerar på den lokala och regionala nivån samtidigt är det länkat till skeenden på nationell och internationell nivå. Konjunkturvariationer, nationell och internationell politik, migrationsströmmar, teknologiska framsteg och spridningar av tekniska innovationer, klimat- och miljöförändringar. Kompetensförsörjningens utmaningar relateras även till globala megatrender där vi har nya villkor för produktion, ett ständigt behov av ökat kunskapsbehov samt en starkare koppling till en regional specialisering. De demografiska utmaningarna påverkar och bidrar till än högre utmaningar för kompetensförsörjningen till vård, skola och omsorg. En könsuppdelad arbetsmarknad försvårar kompetensförsörjningen och begränsar regional hållbar tillväxt. Dessutom är förändringshastigheten hög, vilket innebär att vi både behöver ha fokus på rådande arbetsmarknadsbehov som på framtidens behov och yrken. Utmaningarna är komplexa och kräver samverkan dessutom behöver insatserna vara på organisation och strukturnivå. Detta ställer stora krav på organisationernas förmåga, intresse och kapacitet att kunna driva förändringsarbete.

1.4.2 Mål för kompetensförsörjningsarbetet

Beskriv vilka mål som har tagits fram för det regionala kompetensförsörjningsarbetet samt hur dessa ska följas upp.

Utifrån den regionala utvecklingsstrategin finns målbilder, önskvärt läge med sikte på år 2030. Inom Kompetensförsörjning och matchning ska utvecklingsarbetet styras mot och vi ska ha utbildningsutbudet som är relevant och tillgänglighet utifrån länets bristyrken och regionala styrkeområden. Arbetsgivarnas behov ska attrahera fler att utbilda sig i linje med dessa.

Utbildningssystemets aktörer möter och stärker näringslivets och offentliga organisationers kompetensförsörjning. Arbetsgivarna arbetar strategiskt med rekrytering, kompetensutveckling och attraktivitet baserat på likabehandling och mångfald.

Vi har ökade förutsättningar för egenförsörjning och ett gott liv. Vi tar tillvara hela befolkningens kompetens, kreativitet och erfarenhet. Vi har nått social sammanhållning och genom detta ökad ekonomisk konkurrenskraft. Arbetsgivare har större förmåga att möta behoven hos utsatta grupper och genom detta tas människors utbildning och kompetens bättre tillvara. Den regionala handlingsplanen har i samverkan med aktörerna processat fram insatser och åtaganden dvs insatser som olika aktörer behöver initiera utvecklingsarbete inom för att dessa målbilder ska nås. Dessutom finns i styrdokumentet effektmål och indikatorer som vi kommer att följa upp. I arbetet med handlingsplanen och dess genomförande kommer vi årligen bjuda in till kompetensforum varav ett möte med fokus på uppföljning och lärande.

1.4.3 Insatser utifrån framtagna analyser och prognoser

Beskriv kortfattat hur arbetet med analyser och prognoser har genomförts under året. Ange även vilka aktörer ni har samverkat med. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.

Ett viktigt metodstöd för att kunna ta fram en handlingsplan är att understödja dialogen med kunskapsunderlag i form av analyser och prognoser. Till varje dialogmöte som genomfördes tillhandahöll vi särskilt framtagna analyser och prognoser. Samt ingår kunskapsunderlag som metodstöd i flertalet forum och möten som vi genomför med aktörer för att stödja och driva det regionala kompetensförsörjningsarbetet.

Under åren har vi byggt upp och utvecklat en samverkan med Arbetsförmedlingens regionalt ansvarig för prognosarbetet. Tyvärr upphörde det stödet och kontakten redan till årsskiftet. Vilket underlag och vilka prognoser Arbetsförmedlingen kommer ta fram framöver och på vilket sätt vi kan samverka är just nu mycket osäkert.

Omvärldsbevakning och att kontinuerligt ta del av olika rapporter och prognoser från olika myndigheter och andra organisationer är en viktig del i arbetet. Ett bra sam-

arbete mellan och tillsammans med Arbetsförmedlingen, Tillväxtverket och SCB samt andra regioner är en viktig förutsättning för att kunna tillhandahålla analyser och prognoser.

I samverkan inom Östra Mellansverige och storstadsregionerna beställde vi utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser som sträcker sig till 2025, de togs fram i samverkan med SCB. Nu har dialogen åter initieras eftersom det finns behov att revidera nuvarande prognoser. Ytterligare regioner har tillkommit och är intresserade av att kunna tillhandahålla dessa mer långsiktiga prognoser. För att detta ska kunna genomföras behövs samarbete mellan nationell och regional nivå samt dialog om finansiering. Utmaningen är fortfarande till viss del den egna analyskapacitet och resurser för att finansiera framtagande av kunskapsunderlag. På regional nivå har vi numera arbetat upp dialogen med aktörerna vilket innebär att de efterfrågar och har behov av att vi tillhandahåller och stödjer beslutsprocesserna vad gäller utbildningsplanering och kompetensförsörjningsarbetet.

Lista de insatser som har genomförts utifrån framtagna analyser och prognoser under året. Redovisningen ska innehålla insatser utöver validering, regionalt yrkesvux och etablering av lärcentrum. Fyll i tabellen nedan, lägg vid behov till fler rader.

<i>Namn på insats och kort beskrivning</i>	<i>Insatsens bidrag till fastställda mål</i>	<i>Resultat</i>
	<i>Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. strukturfondsprogrammet resp. de territoriella samarbetsprogrammen</i>	<i>Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat: - Prestation, - Effekt på kort sikt, - Effekt på lång sikt</i>
Fler kvinnor till industrin (20202871) Projektägaren ska genom informations-, stöd- och kompetenshöjande insatser verka för att fler kvinnor, med fokus på utomeuropeiskt födda, tar arbete inom den lokala industrin och därigenom bidrar till att lösa ett stort kompetensförsörjningsbehov som annars skulle leda till sämre möjligheter och konkurrenskraft för företagen.	RUS - Kompetensförsörjning och matchning Bidrar till målen om förbättrad kompetensförsörjning och goda försörjningsmöjligheter	Att andelen kvinnor inom de företag som deltar i nollmätningen ökat med minst 4 procentenheter t o m 31 december 2021. Att antalet nyanställda kvinnor med utomeuropeisk bakgrund bland VBIF's medlemsföretag uppgår till minst 10 st. under perioden 1 maj 2019-31 dec 2021 med delmålen minst en kvinna per den 1 jan 2020 och fyra per den 1 jan 2021.
Långsiktig samverkansstruktur som ger stärkta förutsättningar för besöksnäringens företag att öka sina förädlingsvärden i Örebroregionen (20202927)	RUS – Upplevelser och evenemang Bidrar till målet om ökad tillväxt i näringslivet	Stärkta förutsättningar för att besöksnäringens företagens förädlingsvärde ska öka i Örebroregionen

<p>Projektet syftar till att identifiera, mobilisera, kraftsamla och lösa de specifika problem som besöksnäringen i Örebroregionen står inför. Region Örebro län med främjandesystemet behöver föra en dialog om hur de bästa förutsättningar kan ges så att besöksnäringen kan ta del av kompetensförsörjningsarbetet och insatser så att företagens förädlingsvärde ökar.</p>		
---	--	--

1.4.4 Validering på regional nivå

Beskriv kortfattat hur arbetet med validering har genomförts under året. Ange även vilka aktörer ni har samverkat med. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.

Med stöd från ESF-rådet Östra Mellansverige äger och driver Region Örebro län ett Valideringsprojekt med målet att etablera en regional valideringsplattform och att den kommunala vuxenutbildningen tillhandahåller en kvalitetssäkrad valideringsprocess. Projektet kommer att avslutas med operativa insatser till årsskiftet och avslutas helt i februari 2020. Inom projektet avgränsas utvecklingsarbetet mot den kommunala vuxenutbildningen med fokus på bristyrken inom industri, barnskötare och vård- och omsorg. För att få förutsättningar att bygga vidare för målet kommer inte att nås under denna projekttid har vi sökt och beviljats basfinansiering från Tillväxtverket. Därefter kommer det ytterligare krävas finansiering för att driva utvecklingsarbetet framåt.

Den regionala rollen inom validering behöver få en varaktig struktur och ett mer långsiktig uppdrag säkerställas. Detta behövs för att få förutsättningar att fortsätta etablera effektiva strukturer för validering på regional nivå samt få mandat. Den regionala handlingsplanen har identifierat att det behövs insatser för att validering ska utgöra en del i utbildningsanordnares arbete med kompetensförsörjning samt att branscher och arbetsgivare i högre grad behöver nyttja validering för effektivare rekrytering och kompetensutvecklingsinsatser.

Validering är ett komplext område och kräver samverkan mellan lokal, regional och nationell nivå samt med olika myndigheter. Uppdraget har inneburit att kunskapen om validering och dess utmaningar ytterligare ökat och här kan regionalt utvecklingsansvarig bidra. Validering kommer troligtvis framöver kräva samverkan över länsgräns för att åstadkomma effektiva strukturer mer långsiktigt, vissa strukturer kan vara av mer storregionallogik. Inom Östra Mellansverige ser vi framöver att vi skulle kunna lära mer ifrån exempelvis Validering Väst och Västra Götalandsregionen. Utmaningarna framöver är både vår egen kapacitet att driva detta förändringsarbete samt få till en bra samverkan med de aktörer både nationellt, regionalt och lokalt som be-

höver vara delaktiga. Under den korta tid som vi arbetat med uppdraget har den personella rörligheten varit stor. En orsak är projektifieringen och kortsiktigheten här behöver det ges andra förutsättningar.

Lista de insatser som har genomförts under året. Fyll i tabellen nedan, lägg vid behov till fler rader.

Se även löptext ovan

<i>Namn på insats och kort beskrivning (ange eventuellt ärende id)</i>	<i>Insatsens bidrag till fastställda mål Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. strukturfundsprogrammet resp. de territoriella samarbetsprogrammen</i>	<i>Resultat Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat: - Prestation, - Effekt på kort sikt, - Effekt på lång sikt</i>
Effektivare strukturer för validering, socialfundsprojekt, Östra Mellansverige.	RUS - Kompetensförsörjningen och matchningen. Bidrar till målet om förbättrad kompetensförsörjning Ska bidra till att ta tillvara individers kompetens och därmed effektivisera kompetensförsörjningen. Dessutom bidra till att utbildningsresurserna räcker till fler. Medfinansiering socialfonden	Ökad kunskap och förståelse av betydelsen för att skapa strukturer för bättre arbete med validering. Högre motivation hos ansvariga tjänstemän inom kommunerna att avsätta tid och resurser för att engagera sig i valideringsarbetet. Ökad kunskap om vilken roll som regionalt utvecklingsansvarig kan och behöver ta för att driva på det fortsatta arbetet. För att få effekt på långsikt behöver vi ha tydliga strukturer och en organisering av valideringsarbetet i samverkan med myndigheter och de lokala aktörerna. Försättningsvis krävs mer resurser för att driva på och slutligen mer permanenta.

1.4.5 Regionalt yrkesvux inom kommunal vuxenutbildning

Beskriv kortfattat hur arbetet med yrkesvux inom kommunal vuxenutbildning har genomförts under året. Ange även vilka aktörer ni har samverkat med. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.

Yrkesvux i Örebro län har utvecklats mycket positivt. Länets kommuner och Region Örebro län har samverkansavtal för kommunalvuxenutbildning. Under åren den statliga styrningen och medfinansieringen förändrats har även kommunerna numera avtal mellan sig för frisök och utbildningsplanering sker i samverkan. Detta bidrar till goda

förutsättningar för samverkan som sker främst inom nätverket REKO, regionalt kompetensforum för vuxnas lärande. Numera finns en gemensam webbportal där hela länets utbildningsutbud presenteras. REKO och Region Örebro län har genomfört marknadsföringsinsatser i samverkan och en insats med stöd av Tillväxtverket. Under hösten har många nya utbildningar dragit igång och med ett bra antal sökande, inom bristyrken. Det finns en utvecklingsledare inom Region Örebro län på området utbildning och arbetsmarknad som har särskilt uppdrag att leda och samordna nätverken för ansvariga inom länets kommuner både när det gäller gymnasieutbildningar och den kommunala vuxenutbildningen. Ett nytt forum i samverkan med arbetsgivarorganisationer och Svenskt Näringsliv, Efterfrågeforum har etablerats för att bistå med ökad kunskap om efterfrågan och behov från näringslivet. Dock har vi identifierat utmaningar när det gäller de offentliga arbetsgivarna främst kommunerna. De kommunala arbetsgivarna har inte på samma sätt inventerat sina behov och kan föra samtal med utbildningsanordnarna på regionalnivå. De nya forum och mötesplatser som växt fram för att stödja yrkesvux kommer vi fortsätta utveckla och bjuda in till.

Utmaningarna består i att vara långsiktiga och fortsätta bygga mer varaktiga samverkansformer. Kommunerna i samverkan kommer troligtvis behöva specialisera sig för att kvalitet och tillgängligheten ska förbättras. Regionernas roll och ansvar kan tydliggöras samt behöver projektsättningen av insatser gå mot mer verksamhetskaraktär

Lista de insatser som har genomförts under året. Fyll i tabellen nedan, lägg vid behov till fler rader.

Se även löptext ovan

Namn på insats och kort beskrivning (ange eventuellt ärende id)	Insatsens bidrag till fastställda mål Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. strukturfondsprogrammet resp. de territoriella samarbetsprogrammen	Resultat Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat: Prestation, Effekt på kort sikt, Effekt på lång sikt
Marknadsföringsinsats i samverkan med kommunerna. Meddel från Skolverket och Tillväxtverket	RUS – Kompetensförsörjning och matchning Bidrar till målet om förbättrad kompetensförsörjning	Reklam och film via sociala medier om yrkesvux Ökad kunskap om yrkesvux. Genomslag som bidragit till ökat antal sökande.

1.4.6 Etablering av lärcentrum

Beskriv kortfattat hur arbetet med etablering av lärcentrum har genomförts under året. Ange även vilka aktörer ni har samverkat med. Beskriv gärna även eventuella utmaningar i genomförandet.

Lärcentrum finns inom flertalet av länets kommuner, men begreppet hade sin storhetstid på 90-talet och har sedan dess alltmer börjat försvinna. Däremot börjar alla alltmer få upp förståelsen och kunskapen om vikten av en vuxenutbildning som är proaktiv. Lärcentrum utgår mer från individens behov av tillgång på stöd och att den finns lokalt tillgänglig. Regionalt har vi stöttat de kommuner som önskat utveckla och söka medel ifrån Skolverket. Det var fem kommuner som sökte och samtliga fick denna gång ta del av utvecklingsmedlen. Regionalt vill vi koppla ihop vägledning, validering och lärcentra och att det lokalt finns kompetens och stöd för individer att hitta rätt vägar till studier och arbete. Vi kommer fortsätta hitta vägar för att stärka utveckla detta i samverkan med länets kommuner.

Utmaningarna är både att i varje kommun skapa förutsättningar för individer till att motivera till studier som att ge individuellt stöd, här kan lärcentra bidra i hög utsträckning. Däremot är det lokala behovet av kompetens stort och individers möjlighet till både kompetensutveckling som kompetensväxling behöver vara mer lokala i en regional kontext utifrån arbetsmarknadsbehov. Lärcentra är viktiga men utmaningen är att det inte är tillräckligt utan fler campus för vuxnas lärande behövs etableras. Campus ska arbeta mer strategiskt, ha ett flexibelt utbildningsutbud och mer specialiserat stöd till såväl individ som arbetsgivare.

Lista de insatser som har genomförts under året. Insatserna kan vara helt eller delvis finansierade med anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder men även insatser med egna medel/annan finansiering kan redovisas. Fyll i tabellen nedan, lägg vid behov till fler rader.

Se även löptext ovan

Namn på insats och kort beskrivning (ange eventuellt ärende id i NYPS)	Insatsens bidrag till fastställda mål Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. strukturfondsprogrammet resp. de territoriella samarbetsprogrammen	Resultat Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat: - Prestation, - Effekt på kort sikt, - Effekt på lång sikt
Lärcentra medel från Skolverket tilldelades fler av länets kommuner. Ljusnarsberg, Nora, Lindesberg, Hällefors, Degerfors och Karlskoga.	RUS – Kompetensförsörjning och matchning Bidrar till målet om förbättrad kompetensförsörjning	Lärcentra bidrar till att skapa förutsättningar för individ att påbörja och avsluta en utbildning men vara kvar på hemorten. På längre sikt bidrar till att höja utbildningsnivån och få till en bättre kompetensförsörjning.

		Lärcentra finns i 10 av länets 12 kommuner.
--	--	---

1.4.7 Tidigare insatser inom prioriteringen Kompetensförsörjning som har gett resultat eller effekter under året

Om möjligt – ge exempel på insatser som genomförts tidigare år men som gett resultat eller effekter under 2019.

Namn på insats och kort beskrivning	Vilka resultat eller effekter har uppnåtts?
Framtagande Utbildnings- och arbetsmarknadsprognosen 2025 (ÖMS)	En bättre matchning och den samverkan vi tillsammans byggt upp sju regioner och Mälardalsrådet. Bygger till stor del på att regionalt utvecklingsansvariga såg behov av att försöka lära mer om hur den statliga styrningen av lärosäten fungerar samt hur utbildningsplanering beslutas. Utifrån det arbetar vi nu regioner och lärosäten i samverkan och gemensamt försöker ta fram kunskapsunderlag som bättre kan stödja lärosätens utbildningsplanering. Nu under 2019-2020 kommer vi göra en pilot inom IT-yrken.
<p>Projekt Samverkan gymnasieutbildning</p> <p>Syftet är att på strategisk nivå driva och samordna frågor där regional samverkan förstärker kvaliteten i länets gymnasieutbildning. Sedan 2014 har regionens kommuner/kommunalförbund ingått ett avtal om samverkan (GySam).</p>	Projektet har bidragit till att skapa en gemensam bild av nuläget genom exempelvis utbyte av erfarenheter, analys av arbetsmarknadens behov och gemensam omvärldsspaning genom studiebesök (dra nytta av erfarenheter och goda exempel) och därigenom har samverkansgruppen skissat en ny gemensam framtidsbild. GySam kommer fortsatt att samordnas av Region Örebro län. Ett omtag i samverkan har påbörjats och samverkansavtalet revideras. Samordningen av GySam kommer framöver att finansieras genom ordinarie drift för området Utbildning och arbetsmarknad, Region Örebro län.
<p>Projekt Samverkan Vuxenutbildning – VUXAM</p> <p>Projektet ska driva och samordna frågor där regional samverkan förstärker kvaliteten i länets vuxenutbildning.</p>	<p>Projektet har gett ett ökat mervärde för samverkan som innebär ökad samverkanskompetens och en fungerande regional samordning av vuxenutbildningen i länet.</p> <p>Genom denna samverkanskompetens förbättras vuxenutbildningen i länet genom diskussioner kring dimensionering och utbud. Framför allt kan den stora tillit till varandra som byggts upp nämnas.</p> <p>Den har resulterat i :</p> <ul style="list-style-type: none"> -Frisök inom länet till samtliga Yrkesvuxkurser. -En gemensam digital portal där nya studerande kan få kontakt på enkelt sätt. -Den gemensamma marknadsföring som gjordes under senhösten -18 som en rekryteringskampanj. -Den gemensamma kampanj för att göra normbrytande val som arbetades fram och som givit gott resultat.

	Projektet är avslutat och har införlivats i ordinarie drift. Resultaten lever vidare i nätverket REKOs arbete. Även SYV-nätverket är fortsatt mycket aktivt.
--	--

1.5 Internationellt samarbete

Beskriv *kortfattat* hur internationellt samarbete har använts som ett verktyg för att genomföra övriga prioriteringar i nationella strategin (Innovation och företagande, Attraktiva miljöer och tillgänglighet samt Kompetensförsörjning) och för att bättre kunna möta samhällsutmaningar. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.

Örebro, Dalarna och Gävleborgs län driver tillsammans Central Sweden som är regionernas förlängda arm i Bryssel. Utifrån lagd verksamhetsplan för året har fokus legat på påverkansarbete kopplat till EU-kommissionens förslag om ny långtidsbudget för perioden 2021–2027, de sektorsvisa programförslagen och EU:s nya sammanhållningspolitik.

Utifrån Region Örebro läns och Östra Mellansveriges politiskt antagna positionspapper och yttranden har Central Sweden tillsammans med tjänstemän från Region Örebro län vid flertal tillfällen genomfört påverkansinsatser gällande EU:s nya långtidsbudget. Genom Central Sweden har också Region Örebro län kunnat delta aktivt i påverkansarbetet kring nästa programperiods Interreg program. Även påverkansarbete gällande transportkorridorerna i EU (TEN-T) har genomförts genomgående under 2019.

I samband med de europeiska forsknings- och innovationsdagarna i Bryssel 24 – 26 september anordnande Central Sweden tillsammans med Brysselkontoren för Västra Götalandsregionen, Göteborgs stad, och Region Skåne ett frukostseminarium med fokus på möjligheter till ökad samverkan mellan regional, nationell och europeisk nivå i nästa programperiod. Drygt 40 personer från städer, regioner, lärosäten, forskningsinstitut, myndigheter och EU-kommissionen deltog i dialogen.

Internationellt arbete kräver tid, engagemang och stark samverkan mellan internationella strateger och sakområdesansvariga. Vad gäller internationella projekt så är mobilisering och riggningsfaser mycket tidskrävande då flera partners från olika länder ingår. Ofta läggs också mycket arbete ned på ansökningar och beslutsprocesser är långdragna med olika steg och utgången är oviss då konkurrensen är stor. I tider med ansträngd ekonomi och personella resurser blir utmaningarna inom det internationella arbetet större.

Innovation och företagande

Innovation

Vanguard

Inom det internationella nätverket Vanguard där Region Örebro län är medlem har vi drivit på arbetet med hur regioner kan samverka kring Smart specialisering för ökad industriell utveckling och innovationskraft i Europa. Detta arbete har resulterat i att via Vanguard och Central Sweden har vi kunnat driva fram positioner och inspel nationell och EU-nivå gällande möjligheter till interregional samverkan (komponent 5 etc.). Ett innovativt pilotprojekt har lett fram till nya sätt att 3-D printa tidigare ej använda material (se vidare nedan under S3-plattform).

S3-plattformar

Region Örebro län har ett aktivt medlemskap i EU- kommissionens plattform för Smart specialisering; Industrial Modernisation där det s.k. Vanguardinitiativet är en viktig del. Region Örebro län var inom detta särskilt aktiva i ett av pilotprojekten (3D-printing). Örebro universitet (projektägare) drev tillsammans med regionen Emilia Romagna ett pionjärprojekt inom 3D-piloten som ytterligare kommer stärka arbetet med att utveckla nätverk runt omställningen av regionens industriella utveckling. Projektet följs med stort intresse av EU- Kommissionen, inte minst med tanke på att Region Örebro län väljer att finansiera projektet med egna 1:1 medel och därigenom bidrar till ett nytänkande angående interregionala investeringar något som diskuteras flitigt inför den kommande EU-programperioden. I juni 2020 har det föreslagits att flera regioner som samverkar internationellt i 3D-piloten ska komma till ett event i Örebro för att uppmärksamma resultaten från piloten.

- Region Örebro län deltar även aktivt i dessa S3 plattformar: Social Economy
- High Performance Production through 3D-Printing
- Artificial Intelligence and Human Machine Interface (AI & HMI)
- (S3-Mining) Gruvdrift

Under 2019 har Region Örebro län också engagerat sig och deltagit aktivt i S3 plattformen Safe and sustainable mobility (SSM).

Företagande och entreprenörskap - social ekonomi

Region Örebro län har under det gångna året deltagit i EU-kommissionens satsning Social Economy Regions 2019 med en särskild aktivitet inom Partnerskapet för sociala innovationer i Örebro län. Partnerskapet arrangerade ett seminarium för dess 40 parter (från offentlig verksamhet och civilsamhället/social ekonomi) där representanter från EU-kommissionen deltog för att diskutera det internationella självvärderingsverktyget Better Entrepreneurship Tool.

REVES

Region Örebro län ingår i styrelsen för internationella nätverket REVES. Vi använder

REVES bl.a. för att starta nya europeiska samarbeten (projekt, nätverk) inom socialt företagande och sociala innovationer. Genom engagemanget inom REVES har tjäns-teman blivit nominerad och accepterad till GECES – EU-kommissionens expertgrupp för social ekonomi och socialt företagande. Vi är också involverade i den tematiska plattformen (smart specialisering) för social ekonomi. I juni 2019 tävlade Region Örebro län om att tilldelas ett excellence award på REVES Excellence award i Bryssel. Vi tog hem ett tredjepris för vår handlingsplan om civilsamhälle och social ekonomi vid eventet.

Under våren 2018 etablerades ett partnerskap om social ekonomi inom EU-kommissionens tematiska S3-plattform för industriell modernisering. Partnerskapet leds av den spanska regionen Navarra, och Region Örebro län är en av de sex deltagande regionerna. Syftet med partnerskapet är att främja interregional samverkan, erfarenhetsutbyten samt goda exempel kring hur främjandet av social ekonomi kan bidra till industriell modernisering, ekonomisk tillväxt och mer välmående samhällen. Ett flertal investeringsidéer har under 2019 identifierats och utvecklats. Samarbetet i den tematiska plattformen för social ekonomi lyfter fram de särskilda förutsättningar som präglar den sociala ekonomin, både i relation till andra tematiska plattformar, men också de skillnader som råder inom den sociala ekonomin i Europa.

Miljödriven näringslivsutveckling och energifrågor

Region Örebro län har ett brett samarbete med europeiska föreningar kopplat till klimat- och energifrågor, samt är medlemmar i FEDARENE. (European Federation of Agencies and Regions for Energy and the Environment). Region Örebro län är även medlemmar i ERRIN där energi- och klimatfrågor har en särskild arbetsgrupp. Resultat: Under 2019 har Region Örebro län informerats och ökat sin kunskap om möjligheterna till miljöprojekt i Interreg Central Baltic. Region Örebro län har också ingått som medlem i S3-partnerskapet Safe and Sustainable Mobility där vi deltog aktivt under större delen av 2019.

Attraktiva miljöer och tillgänglighet

Transport

CPMR

Örebro län har även under 2019 fortsatt sitt arbete med att stärka gränsregionala och transnationella samarbeten. Region Örebro län är fortsatt aktiva medlemmar inom The Conference of Peripheral Maritime Regions, CPMR, främst inom områden kopplat till regional tillväxt samt transporter. Region Örebro läns deltagande i CPMR har resulterat i att vår position gällande revideringen av TEN-T uppmärksammats som ett gott exempel på hur en region kan påverka Europeisk transportpolitik och bidra till/inkluderats i Nordsjökommissionens position gällande TEN-T. Region Örebro

läns politiska position har delats i nätverket och både fått bred nationell och internationell spridning. Inom CPMR har vi även planerat ett högnivåmöte för diskussion kring TEN-T där bland annat Oslo-Stockholm 2:55 lyftes. Högnivåmötet arrangerades i Bryssel i november 2019.

ERRIN

Region Örebro län har förstärkt sitt arbete inom European Regions Research and Innovation Network, ERRIN. Region Örebro läns deltagande i de nätverk och sammanhang som ERRIN erbjuder är av stor vikt för vår positionering på Europeisk nivå kopplat till transportfrågor och energi/klimatfrågor. Under året har vi deltagit på ERRIN:s transportarbetsgruppsmöte och pratat om möjligheterna med drönare för ökad mobilitet och frakt. Detta har lett till att en SUB -arbetsgrupp inom ERRIN har bildats för att stärka drönarsamarbete internationellt.

Internationella projekt:

Två exempel på transnationella projekt inom Interreg Central Baltic är Baltic Loop och SmartLog.

Fokus för Region Örebro län i projektet Baltic Loop är att utveckla icke-tekniska lösningar för minskad restid och minskad tid för frakt av gods på sträckorna mellan Örebro och Sankt Petersburg. För mer info se ruta nedan.

Ett annat exempel är SmartLog med finansiering från Interreg Central Baltic. Projektet syftar till att utveckla nya innovativa IT-lösningar som minskar antal tomtransporter och ledtider av varustransporter. IT-lösningarna ska sedan testas av logistikföretag, bland annat i Örebro län. Hittills har projektet lyckats undersöka hur så kallad Block-Chain teknik kan användas inom logistiksektorn och dragit slutsatser om den potential som tekniken har. Resultaten visar att tekniken har stor förmåga att kunna effektivisera arbetet och skulle kunna ”skalas upp”. Enkäter har även genomförts med länets företag på området för att kartlägga behov och öka samverkan för Block-Chain användande.

Kompetensförsörjning

Under 2019 har de internationella utvecklingsledarna främst arbetat med EU-programmet Erasmus+ för att stärka kompetensförsörjningen. Två projektidéer inom Erasmus+ har formulerats där den ena syftar till att stärka erfarenhetsutbyte inom studie- och yrkesvägledning och den andra ska främja nya arbetsmetoder för gymnasieskolan och vuxenutbildningen i länet. Vid två tillfällen har Universitets- och högskolorådet bjudits in och deltagit på informationsmöten om möjligheterna inom Erasmus+ med kommunerna i länet som målgrupp.

Beskriv vilka insatser som har genomförts inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen.

Region Örebro län verkar för att länka samman Östersjöregionen genom att fortsatt arbeta för goda transportvillkor i Östersjöområdet, bland annat genom att söka transnationella medel för projekt som syftar till att uppfylla Östersjöstrategin. Under året har ett flertal projekt med tydlig koppling mot Östersjöstrategins fokusområde ”Länka samman regionen” genomförts, bl.a. för att stärka Örebroregionen som logistikregion samt för öka tillgängligheten i hela Östersjöområdet. Exempel på avslutade projekt under 2019 är bl.a. TENTacle och Scandria2act med stöd från Östersjöprogrammet. Region Örebro län är partner i ett nytt projekt Combine som startades under 2019, som handlar om att förmedla nyttan och utveckla dessa multimodala transportlösningar i Östersjöregionen. Region Örebro läns del i projektet kommer vara att genomföra en pilotstudie med fokus på "the last mile" där man i form av studier undersöker förutsättningarna för att implementera specialfordon (HCT - High Capacity Transports - Längre och/eller tyngre lastbilar) till och från terminal i regionen.

Region Örebro län har även påbörjat ett arbete med flera regioner inom Central Baltic programmet genom projektet Baltic Loop.

Region Örebro län har skickat in en ansökan om ledarrollen i ett Central Baltic projekt som ska stötta studenter i att driva sociala företag, New Inclusive Social Enterprises. Region Örebro län, fyra universitet och en inkubator ingår.

Ge exempel på insatser som har genomförts under året. Välj max 5 insatser och fyll i tabellen nedan.

Se även löptext ovan

<i>Namn på insats och kort beskrivning</i>	<i>Insatsens bidrag till fastställda mål</i>	<i>Resultat</i>
<i>Ange eventuell finansieringskälla (t.ex. regionalfondsprogram, Interreg, Horisont 2020)</i>	<i>Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. struktur-fondsprogrammet resp. de territoriella samarbetsprogrammen</i>	<i>Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat: - Prestation, - Effekt på kort sikt, - Effekt på lång sikt</i>
Baltic loop Medfinansiering Interreg Central Baltic Projektet Baltic Loop fokuserar på att förenkla transportflödena genom att utveckla lösningar för att hantera transportflaskhalsar i delar av det området som idag kallas för Northern Growth Zone	RUS – Transporter och infrastruktur Bidrar till målet om ökad global konkurrenskraft	Ta fram förslag på åtgärder och rekommendationer för hur man kan uppnå förkortade restider för passagerare och gods samt minskade utsläpp i delar av korridoren Northern Growth Zone.

<p>(Oslo-Stockholm-Helsingfors (Tallinn, Riga)-St. Petersburg).</p>		
<p>CHERRIES Horizon 2020</p> <p>Projektet ska arbeta med att sammanföra och utveckla samarbetet mellan hälso- och sjukvården i den västra länsdelen med civilsamhället genom ansvarsfull forskning innovation.</p>	<p>RUS – Innovation och specialisering samt Hälsöfrämjande arbete och hälso- och sjukvård samt Social sammanhållning och demokrati</p> <p>Bidrar till målen om ökad innovationskraft, god och jämlik hälso- och sjukvård, god och jämlik folkhälsa och ökad grad av delaktighet och inflytande</p>	<p>Tillsammans med det Österrikiska forskningsinstitutet ZSI och flera andra europeiska regioner och forskningsinstitut har Region Örebro län ansökt och fått beviljat vårt första Horisont 2020 projekt.</p> <p>Projektet syftar till att stötta innovativa lösningar för att möta hälso- och sjukvårdens utmaningar. Innovationerna ska vara grundade i en bred och samskapad behovsanalys och en rad intressenter är med i att både definiera behoven och lösningarna. Projektet syftar också till att länka samman praktiken med ansvarsfull forskning och innovation (Responsible Research and Innovation, RRI). Effekterna blir således både lösningar på hälso- och sjukvårdens utmaningar och ett mer öppet, transparant och demokratiskt innovationssystem vilket påverkar såväl hälso- och sjukvården på kort sikt som samhället i stort på lång sikt.</p>

<p>#Guidance Vocational Skills of tomorrow (VST)</p> <p>Erasmus+</p> <p>Två projektidéer inom Erasmus+ har formulerats där den ena syftar till att stärka erfarenhetsutbyte inom studie- och yrkesvägledning och den andra ska främja nya arbetsmetoder för gymnasie-särskolan och vuxenutbildningen i länet. Vid två tillfällen har Universitets- och högskolerådet bjudits in och deltagit på informationsmöten om möjligheterna inom Erasmus+ med kommunerna i länet som målgrupp</p>	<p>RUS – Kompetensförsörjning och matchning</p> <p>Bidrar till målet om förbättrad kompetensförsörjning</p>	<p>#Guidance ska skapa ett långsiktigt strategiskt partnerskap med en rad andra europeiska organisationer och lägga grunden för erfarenhetsutbyten gällande studie- och yrkesvägledning. Viktiga aspekter är social inkludering, jämlikhet, jämställdhet och kompetensförsörjning som ska integreras bättre i studie- och yrkesvägledningen.</p> <p>VST ska möjliggöra för rektorer, lärare och elever på en majoritet av länets Komvux samt gymnasie-särskolor att utföra jobbskuggning och arbetslivspraktik på andra europeiska skolor. Just nu har avtal med skolor i Italien och Portugal arrangerats. Långsiktigt ska detta stärka arbetssätt och metoder i länets deltagande skolor samt utveckla elevernas individuella kompetens för att enklare ta sig ut i arbetslivet.</p>
--	---	--

1.5.1 Tidigare insatser inom prioriteringen Internationell samverkan som har gett resultat eller effekter under året

Om möjligt – ge exempel på insatser inom prioriteringen Internationell samverkan som genomförts tidigare år men som gett resultat eller effekter under 2019.

<i>Namn på insats och kort beskrivning</i>	<i>Vilka resultat eller effekter har uppnåtts?</i>
<p>Engagemang i AER – Assembly of European Regions</p> <p>Ett ökat engagemang i nätverket AER som pågått i flera år har bland annat resulterat i att Region Örebro län valts ut till att leda arbetet med två politiska arbetsgrupper inom AER, med koppling till EU:s livsmedelsstrategi Food 2030 (food security) och inom Demokratiutveckling.</p>	<p>I arbetsgruppen (taskforce Food Security) har Region Örebro län ansvarat för att ta fram ett utkast till politisk position gällande livsmedel i Europa, en position som beskriver och ger förslag på hur livsmedelsarbetet internationellt bör utvecklas utifrån ett regionalt perspektiv. Positionen antogs av AER i december 2019. Region Örebro län ansvarar även för AER arbetsgrupp för demokrati där vi bland annat har representerat AER på ett event om 12 demokratiska principer arrangerat av Europarådet.</p>
<p>Engagemang i CPMR</p> <p>Region Örebro län har under några år engagerat sig internationellt för att stärka gränsregionala och transnationella samarbeten. Region Örebro län är fortsatt aktiva medlemmar inom The Conference of Peripheral Maritime Regions, CPMR, främst inom områden kopplat till regional tillväxt samt trans-</p>	<p>Via Region Örebro läns deltagande i CPMR har Region Örebro läns position gällande revideringen av TEN-T uppmärksammats som ett gott exempel på hur en region kan påverka Europeisk transportpolitik och bidragit till/inkluderats i Nordsjökommissionens position gällande TEN-T. Region Örebro läns politiska position har delats i nätverket och både fått bred nationell och internationell spridning. Inom CPMR har vi även pla-</p>

porter.	nerat ett högnivåmöte för diskussion kring TEN-T där bland annat Oslo-Stockholm 2:55 ska lyftas. Högnivåmötet arrangerades i Bryssel i november 2019.
<p>Projekt RaiSE-projektet</p> <p>Interreg Europé</p> <p>Projektet leds av Katalonien (Spanien). Tillsammans med Emilia-Romagna (Italien), Irland, Skottland, Ungern och Österrike ingår Region Örebro län för att stärka de sociala företagens konkurrenskraft genom utvecklade regionala policys.</p>	<p>EU-kommissionen besökt Örebro för att lyfta de resultat som projektet givit för länet och för att berätta om de resultat som ska publiceras i EU-kommissionens självvärderingsverktyg för sociala företag. Region Örebro län kommer bli först i EU med att publicera resultat i verktyget. RaiSE har även uppmärksammats till den grad att ett brittiskt filmteam anlitat av Interreg Europa har varit i Örebro för att lyfta projektresultaten och belysa hur Region Örebro län arbetat för att öka antalet sociala företag i länet. RaiSE arbetet har lett till att filmen finns på Interregs hemsida och på Youtube.</p>
<p>3DP-pilot Vanguard nätverket och regionala tillväxtmedel 1:1</p> <p>Örebro universitet drev tillsammans med regionen Emilia Romagna ett pionjärprojekt inom 3D-piloten som ytterligare kommer stärka arbetet med att utveckla nätverk runt omställningen av regionens industriella utveckling.</p> <p>Förstudien ska resultera i en rapport som innehåller: Kunskap om vilken form på AM-komponenterna som är som är optimal för användning som fästelement för ingjutning i komposit samt tillverkningsprocess för dessa komponenter. Utvecklad och demonstrerad tomografimetod för karakterisering av komponenter bestående av både metall och komposit.</p>	<p>Projektet har resulterat i en rapport i enlighet med projektmålet. Projektet har även inneburit att regionen har stärkt sin position inom Vanguard-samarbetet. Att Örebro, som liten region i förhållande till många andra, har ett i sammanhanget progressivt och öppet förhållningssätt i användandet av sina regionala medel har rönt stor uppmärksamhet i Europa.</p> <p>Projektet följs med stort intresse av EU-Kommissionen, inte minst med tanke på att Region Örebro län väljer att finansiera projektet med egna 1:1 medel och därigenom bidrar till ett nytänkande angående interregionala investeringar, något som diskuteras flitigt inför den kommande EU-programperioden. I juni 2020 har det föreslagits att flera regioner som samverkar internationellt i 3D-piloten ska komma till ett event i Örebro för att uppmärksamma resultaten från piloten.</p>

2. Återrapportering 2 – Fördelning av anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Beskriv kortfattat hur regionen har fördelat anslaget mellan projektverksamhet, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service. Finns det en fastställd strategi för fördelning eller prioriteringsordning? Belopp fördelat på olika stödtyper behöver inte redovisas då den informationen inhämtas på annat sätt.

Vi tar fram riktlinjer och inriktningsbeslut för dessa medel. Syftet med riktlinjerna är att ange ramarna för anslaget utifrån de förordningar som styr användning av det statliga anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. Vad gäller projektverksamhet är också syftet att ange ytterligare kriterier för projektfinansiering. Riktlinjerna följs av årliga inriktningsbeslut för projekt och företagsstöd. Inriktningsbesluten ska ange vilka in-

satser som är särskilt viktiga att prioritera under kommande år samt eventuella prioritetshöjande kriterier. Inriktningsbesluten ska även visa på en indikativ fördelning mellan företagsstöd och projekt.

Projektmedel

I enlighet med våra riktlinjer beviljas medel till projekt som på olika sätt bidrar till att nå målen i RUS:en samt ligger i linje med det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen.

Under 2019 har följande prioritering i inriktningsbeslutet gjorts avseende projektmedel:

1. Ansökningar som avser medfinansiering till EU-projekt oavsett utvecklingsområde i Utvecklingsstrategi för Örebroregionen (RUS).
2. Ansökningar inom
 - a. prioriterat området Kompetensförsörjning och matchning.
 - b. prioriterade områden Innovationskraft och specialisering samt Näringsliv och entreprenörskap.
3. Ansökningar som bygger vidare på tidigare och/eller stödjer pågående satsningar. Utöver dessa prioriteringar är förstudier generellt intressanta inom samtliga områden i den regionala utvecklingsstrategin.

Motivering till inriktningen är att EU-projekt kräver övrig offentlig medfinansiering och för att Örebroregionen ska få del av EU-medlen behöver 1:1-anslaget användas för uppväxling. Kompetensförsörjningsfrågan är viktig och behöver säkerställa regional finansiering samt utifrån den nyss antagna Innovationsstrategin vill vi styra offentliga resurser till de beslutade prioriteringarna i strategin.

Idag finns flera handlingsplaner och fler arbetas fram kopplat till de prioriterade områdena. Då den nya regionala utvecklingsstrategin nyligen antogs, har det inte genomförts någon uppföljning som skulle kunna ligga till grund för ett inriktningsbeslut. Inriktningen för 2019 var i stort sett samma som föregående år dock med tillägg att prioritera entreprenörskap med anledning av att en ny handlingsplan är antagen för området.

Inriktningsbeslutet anger även en indikativ fördelning av anslaget mellan regionala utvecklingsprojekt och företagsstöd samt hur stor del av medlen som avsätts för uppföljning och utvärdering av anslaget. Det totala anslaget 39 853 000 kr fördelades 2019 enligt: 25 520 000 till projekt, 13 333 000 kr till företagsstöd samt 1 000 000 kr till insatser kopplat till uppföljning och utvärdering. Det faktiska utfallet blev 19 493 266 kr till projekt, 19 359 734 kr till företagsstöd och 1 000 000 till uppföljning och utvärdering.

Under 2019 har vi beviljat 114 ansökningar till företag och kommersiell service inom

vårt ordinarie 1:1-anslag. Av dessa är 31 st. kommersiell service (ca 4,5 mkr). 5 st. hemsändningsbidrag har beviljats till lika många kommuner och beviljade belopp är ca 109 000 kr. Den stora ökningen av stöd till företag inom kommersiell service beror på att pengarna inom den här åtgärden i landsbygdsprogrammet, som länsstyrelsen ansvarar för, är slut och eftersom vi bedömer att satsningarna är viktiga för landsbygden så har Region Örebro län tagit över all handläggning inom denna åtgärd. Övriga företagsstöd uppgår till ca 22 mkr.

Medfinansiering från 1:1-anslaget har beviljats till 26 projekt enligt följande fördelning:

Enligt Inriktningsbeslutet prio	Innovationer och företagande	Attraktiva miljöer och tillgänglighet	Kompetensförsörjning	Internationellt samarbete
1	3	3		1
2 a			1	
2 b	12			
3		4	2	

Sex projekt av dessa var förstudier.

Företagsstöd

Företagsstöd har beviljats till en rad olika branscher och satsningar. Främst till satsningar och utpekade branscher som finns i inriktningsbeslutet. Det gäller då företag med nya affärsidéer, företag som drivs av kvinnor, avancerad tillverkningsindustri, internationalisering samt företag som investerar i miljövänliga och effektiva lösningar.

Informationsinsatser har genomförts i hela länet under 2019 och vi har haft fler ansökningar under 2019 jämfört med 2018. Stöd har beviljats till företag i samtliga kommuner i länet. Vi har större spridning mellan olika branscher 2019 än under tidigare år och avancerad tillverkning sticker inte ut lika tydligt som under 2018. Vi har under 2019 beviljat betydligt fler stöd till företag med nya affärsidéer och mindre investeringar, s.k. mikrobidrag, än under tidigare år. Vi har inte gjort lika tydliga informationsinsatser mot kvinnor som driver företag under 2019 vilket innebär att den tidigare ökningen av antalet ansökningar från dessa företag har avstannat. Satsningen mot kvinnor som driver företag kommer att återupptas under 2020.

Beskriv kortfattat hur anslaget har bidragit till att uppnå målen i det regionala strukturfundsprogrammet.

I vårt inriktningsbeslut så har vi som första prioritering att 1:1-medlen ska medfinansiera ansökningar som avser medfinansiering till EU-projekt oavsett utvecklingsom-

råde i Utvecklingsstrategi för Örebroregionen (RUS). Under 2019 har vi beviljat fem projekt som också har medel från regionalfonden.

Beskriv *kortfattat* hur anslaget har bidragit till att uppnå målen i de territoriella samarbetsprogrammen.

I vårt inriktningsbeslut så har vi som första prioritering att 1:1-medlen ska medfinansiera ansökningar som avser medfinansiering till EU-projekt oavsett utvecklingsområde i Utvecklingsstrategi för Örebroregionen (RUS). Under 2019 har vi beviljat två projekt som också har medel Östersjöprogrammet och Central Baltic.

Beskriv *kortfattat* hur anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder används i relation till strukturfondsmedel respektive annan finansiering av det regionala tillväxtarbetet (till exempel egna medel).

Vi tar inriktningsbeslut för dessa medel. Inriktningsbesluten ska ange vilka insatser är särskilt viktiga att prioritera under kommande år samt eventuella prioritetshöjande kriterier. Inriktningsbesluten ska även visa på en indikativ fördelning mellan företagsstöd och projekt. För mer information se under första punkten för återrapportering 2, där vi anger att vår första prioritering är ansökningar som avser medfinansiering till EU-projekt.

3. Återrapportering 3 – Samverkan med andra aktörer

3.1 Samverkan med länsstyrelsen

Beskriv *kortfattat* inom vilka områden eller processer som samverkan har skett med länsstyrelsen. Beskriv *kortfattat* inom vilka områden gemensam finansiering har skett med länsstyrelsen. Ge exempel på resultat som samverkan med länsstyrelsen har medfört eller förväntas medföra.

Länsstyrelsen och Region Örebro län samverkar idag i ett antal olika frågor och former. För att fokusera och prioritera samverkan fastställdes under 2018 en överenskommelse om fördjupad länsamverkan mellan organisationerna. I överenskommelsen står att ett samverkansdokument årligen ska fastställas med prioriterade områden samt identifierade gemensamma satsningar. De frågor som nedan valts ut som prioriterade för samverkan 2019/2020 är alla av betydelse för länets utveckling. De prioriterade områdena är bredband, landsbygdsutveckling, klimat och energifrågor, skogsprogram och livsmedel.

När det gäller kompetensförsörjning har vi ingen gemensam finansiering med Länsstyrelsen. Däremot dialog inom området integration. Resultat: Inom området

kompetensförsörjning och integration har dialog pågått i flera år. Den regionala handlingsplanen för kompetensförsörjning samt projektet Integration i regional kompetensförsörjning har bidragit till att tydliggöra utmaningarna och kopplingarna, mer tydligt vem som kan och bör göra vad. Inom kompetensförsörjning utgår vi ifrån utmaningarna i den regionala utvecklingsstrategin och här behöver vi arbeta mer med utsatta grupper och en stor del av dem utgörs av utrikesfödda. Alltså bättre förutsättningar för utrikesfödda att etablera sig på arbetsmarknaden samt att deras kompetens tas tillvara och vägen till egenförsörjning blir mer effektiv. Utvecklingsarbetet utgår ifrån den regionala handlingsplanen för kompetensförsörjning och länsstyrelsen ingår som en aktör i samverkan med andra.

Inom trafik- och samhällsbyggnad bjuder Länsstyrelsen in Region Örebro län till samrådsmöten om väg- och järnvägsplaner. Länsstyrelsen deltar även i den formaliserade samverkan kring bostadsförsörjning som finns mellan länets kommuner och oss. Region Örebro läns bredbandskoordinator och länsstyrelsen har ett nära samarbete inom bredbandsfrågor. Inom området sker samverkan med Länsstyrelsen inom flera projekt, inte minst inom klimatsmarta transporter. Ett exempel på projekt där medfinansieringen kommer både från oss och från Länsstyrelsen är Förstudie Vätgasmack. Resultatet från förstudien är att vi inte kommer gå vidare med frågan just nu.

Energi och klimatprogrammets genomförande sker i samarbete med Länsstyrelsen. Via detta samarbete sker dialog med kommunstrateger, samt planerande och genomförande av en årlig energi- och klimatkonferens. Samarbetet har resulterat i att Länsstyrelsen och Region Örebro län har jobbat tillsammans med fordon- och drivmedelstrategin. I uppföljningen av den regionala handlingsplanen för att integrera och stärka klimat och miljöperspektivet i det regionala tillväxtarbetet sker samarbete med Länsstyrelsen i Örebro län, framförallt för förankring av länets miljömålsarbete.

Projektet Framtidens solel fas 2 är medfinansierat av Länsstyrelsen Örebro län och en representant från dem är också med i projektets referensgrupp. I projektet Regionala noder fas 2 har vi arbetat tillsammans med Länsstyrelsen och kommunens miljöinspektörer genom deras projekt Incitament för energieffektivisering. Detta förväntas ge synergier i båda projekten då vi kan bidra med stöd och kompetens och nå ut till fler företag genom att delta på miljötillsyn med tema energieffektivisering.

Region Örebro län samverkar med Länsstyrelsen Örebro län avseende en gemensam handlingsplan för länets livsmedelskedja som omsätter Regeringens livsmedelsstrategi till regional utveckling och hållbar tillväxt i länet. Under året har Agro Örebro (en utvecklingsarena och mötesplats för lantbruks- och livsmedelsföretag) startat upp. Finansiering kommer både från Länsstyrelsen i Örebro län och från Region Örebro län.

Vidare samarbetar Region Örebro län med Länsstyrelsen gällande deras uppdrag att ta fram ett regionalt skogsprogram. Region Örebro län ansvarar framförallt för kapitlet Innovation och skogsråvara i världsklass

Inom kulturområdet sker en samverkan med länsstyrelsen kring specifika sakfrågor som kulturmiljö, integration och nationella minoriteter. Ett exempel på sådan samverkan handlar om samverkan kring utpekade kulturmiljöer med gemensamma intressen. Inom integrationsområdet har samverkan skett kring ett kulturintegrationsprojekt där Region Örebro län bland annat har tagit del av Länsstyrelsens statistik samt fört samtal vid uppstarten av projektet. Projektet har också deltagit i Länsstyrelsen TIA-nätverk. Region Örebro län och Länsstyrelsen har också deltagit i gemensamma träffar med länets kommuner kopplat till utveckling av arbetet med Nationella minoriteter hos de båda myndigheterna.

Samverkan med länsstyrelsen sker också inom ramen för Partnerskapet för sociala innovationer. Länsstyrelsen är en aktiv part, både i våra stormöten och i arbetsutskottets löpande arbete. Det betyder att länsstyrelsen är engagerad både i diskussioner/aktiviteter kring rådgivning, seminarier och i projektsamverkan.

3.2 Samverkan med andra statliga myndigheter

Beskriv kortfattat inom vilka områden eller processer samverkan har skett med andra statliga myndigheter. Beskriv kortfattat inom vilka områden gemensam finansiering har skett med andra statliga myndigheter. Ge exempel på resultat som samverkan med andra statliga myndigheter har medfört eller förväntas medföra.

Kompetensförsörjningsdagarna som anordnas i samverkan mellan både departement, myndigheter och regioner två gånger årligen. Dagarna är centrala och viktiga för dialog och samverkan inom kompetensförsörjning. Tillväxtverket har sedan ett särskilt uppdrag att stötta regionerna inom arbetet med kompetensförsörjning och här har under året två olika erfarenhetsutbyten arrangerats. De bidrar på ett bra sätt att utveckla dialog och förutsättningar för samverkan. Det finns många olika exempel på samverkan men Valideringsdelegationens arbete och kommande slutbetänkande har varit i fokus vilket innebär att när nu delegationens uppdrag avslutas är det viktigt att den eller de myndigheter som ska ta över också fortsätter vara aktiva i dialog men även bygger mer fasta strukturer mellan myndighet och regionerna. Skolverket, UHR och Myndigheten för yrkeshögskolan anses här som särskilt viktiga. I det viktiga arbetet med kunskapsunderlag och prognoser om framtida kompetensbehov som regionerna ska tillhandahålla är SCB, Arbetsförmedlingen och Tillväxtverket mycket centrala. Eftersom nuläget är osäkert är det viktigt att myndigheterna får fortsätta uppdrag som ligger i linje med att stödja regionerna. Den gemensamma finansieringen är främst med Tillväxtverket och de utvecklingsmedel som finns för kompetensförsörjning.

Finansiering går till utvecklingsarbete inom integration, validering och besöksnäringens kompetensförsörjning.

Andra statliga myndigheter som trafikområdet samverkar med är Trafikverket och Örebro universitet. I länsplanen för transportinfrastruktur anges vilka åtgärder som ska göras och de utförs till stor del av Trafikverket. Samverkan med Örebro universitet kring logistik har fördjupats. Universitetet har beslutat om en satsning på logistikforskning (OruLog). Med koppling till denna satsning finns projektet Kunskapsuppbyggnad inom hållbar logistik vid Örebro universitet, som innebär gemensam finansiering då det innehåller medel från anslag 1:1 och egen finansiering.

Några av energieffektiviseringsprojekten drivs på initiativ och medfinansieras av Energimyndigheten. Energimyndigheten har under 2019 kontaktat Region Örebro läns fastighetsnätverk för stöd i deras uppdrag med sektorsstrategier för energieffektivisering inom området resurseffektiv bebyggelse.

Samverkan med relevans och bärighet på Region Örebro läns innovationsstrategi för Smart Specialisering har under 2019 främst skett med Tillväxtverket, (både i egenskap av myndighet under Näringsdepartementet, men även i egenskap av förvaltande myndighet för Europeiska Regionala Utvecklingsfonden) samtliga Regionalt Utvecklingsansvariga inom NUTS II SE-12 Östra Mellansverige och Örebro universitet.

Strategisk samverkan med Örebro universitet och VINNOVA har fokuserat på gemensamma satsningar på nyttiggörande av forskning inom Artificiell Intelligens (AI). Målet med samtliga dessa samverkansinitiativ är att nå effekter där den regionala innovationspolitikens långsiktiga kunskaps- och innovationskapacitetsuppbyggnad är central. Målet är en ökad tillblivelse av företag och stärkt konkurrenskraft som hämtar sitt kunskapsinnehåll ur regionala prioriteringar för Smart Specialisering, samt, en regional strukturomvandling som bekräftar desamma. Som utkomst av arbetet under 2019 blev Örebro i oktober utpekad som nod inom den nationella satsningen AI Innovation of Sweden.

Inom kultur och ideell sektor genomförs utifrån kultursamverkansmodellen samverkan med Statens kulturråd och andra statliga myndigheter inom kulturområdet till exempel Kungliga biblioteket, Konstnärsnämnden, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet och Svenska filminstitutet. Utifrån den strategiska inriktningen: ”Stärk länets kulturella infrastruktur med tonvikt på ett jämlikt, jämställt och tillgängligt kulturliv med barn och unga i fokus” i den regionala utvecklingsstrategin genomfördes tre utvecklingsprojekt med utvecklingsbidrag från Statens kulturråd. Utifrån den strategiska inriktningen ”Skapa förutsättningar för ett starkt civilsamhälle och en stark folkbildning som bidrar till demokrati och social sammanhållning” i den regionala utvecklings-

strategin genomfördes ett utvecklingsprojekt med finansiering av Kungliga Biblioteket.

3.3 Samverkan med kommuner

Beskriv *kortfattat* inom vilka områden eller processer samverkan har skett med kommuner. Beskriv *kortfattat* inom vilka områden gemensam finansiering har skett med kommuner. Ge exempel på resultat som samverkan med kommuner har medfört eller förväntas medföra.

Ett väl fungerande samarbete med länets kommuner och Region Örebro län är en förutsättning för ett framgångsrikt regionalt utvecklingsarbete. Flertalet uppgifter för Region Örebro län och kommunerna har en inbördes koppling till varandra. Därför måste möjligheter till en aktiv samverkan och dialog skapas organisatoriskt mellan kommunerna och Region Örebro län. Med koppling till detta och RUS:ens genomförandet så finns det olika grupperingar för ett bra genomförande, bland annat en politisk gruppering – Regionalt samverkansråd samt ett partnerskap för regional utveckling på tjänstemannanivå.

Samverkan mellan kommunerna och Region Örebro län inom utbildning, kompetensförsörjning och arbetsmarknad är omfattande. Kommunerna och Region Örebro län har en samverkan inom ökad måluppfyllelse sedan många år. I den samverkan har Örebro universitet en viktig roll och funktion. Ett antal utvecklingsprojekt drivs i samverkan mellan kommunerna, Region Örebro län och Örebro universitet. Ett resultat är mer av forskningsnära praktik som sker samt mer av kompetensutveckling som kommunerna kan erbjuda medarbetare och chefer inom skolan. Samverkan mellan kommunerna och Region Örebro län inom gymnasie- och kommunal vuxenutbildning är reglerad via avtal och sker regelbundet. Alla länets elever och invånare kan själva välja var de vill studera. Samverkan och resultat kopplas till de gemensamma handlingsplanerna som tas fram för att genomföra den regionala utvecklingsstrategin. Eftersom nya arbetsformer och modeller för uppföljning håller på att tas fram kommer säkert även tydligare resultat kunna presenteras de kommande åren.

Inom Region Örebro läns arbete med genomförande av länets energi- och klimatprogram sker dialog med länets kommuner via ett klimätätverk. Nätverket består av kommunstrategier och syftar till att skapa tätare samarbete mellan kommuner, Region Örebro län och länsstyrelsen i energi- och klimatfrågor. Inom arbetet med hållbart resande samverkar vi med flera av länets kommuner som också medfinansierar projekten. Oftast har de större kommunerna bättre möjlighet för medfinansiering och samarbetet med de små kommunerna i projekt bekostas av 1:1 medel. Vidare samverkar vi med kommunernas näringslivskontor för att nå ut till företagen och för att ta hjälp av kommunerna att se på de lokala förutsättningarna för energiarbete, såväl som genom att öka deras kunskap om fördelar med energiarbete. Vi har också mycket

samverkan med kommunens energi- och klimatrådgivare, där vi har delvis gemensamma målgrupper. Detta förväntar vi ger större koordinering av aktiviteter och större totalt genomslag för energifrågor.

Samverkan i det regionala innovationssystemet utverkas i förekommande fall genom aktörer där Alfred Nobel Science Park och Inkubera (regional inkubator) kan nämnas särskilt. Inkubera ägs av Örebro universitet och finansieras av Örebro universitet, Region Örebro län, Örebro kommun och Karlskoga kommun. Alfred Nobel Science Park ägs av Örebro universitet, Region Örebro län, Örebro kommun och Karlskoga kommun. Den kommunala finansieringen säkerställer dels en inomregional närvaro utöver centralort Örebro, men breddar även kunskapsöverföringen och engagemanget genom länet. Dessa verktyg blir därigenom centrala för Region Örebro läns uppdrag att verka för tillväxt i hela Örebro län.

Målet med samtliga dessa samverkansinitiativ är likalydande med resultat och effekter beskrivna ovan där den regionala innovationspolitikens långsiktiga kunskaps- och innovationskapacitetsuppbyggnad är central. En ökad tillblivelse av företag och stärkt konkurrenskraft som hämtar sitt kunskapsinnehåll ur innovationsstrategins prioriteringar, samt, en regional strukturomvandling som bekräftar desamma.

Den viktigaste samverkanspartnern inom näringslivsutveckling är Business Region Örebro (BRO). Där är länets 12 kommuner samlade i frågor gällande framförallt kommunservice, investering/etablering och näringslivsutveckling.

Inom besöksnäringen finns en destinationsgrupp som består av representanter för länets fem destinationer. Representanterna är utsedda av länets kommuner.

Merparten av länets kommuner deltar i Partnerskapet för sociala innovationer.

Det pågår ett samverkansprojekt med Örebro kommun om BRT (bus rapid transit) som syftar till att få fler att åka kollektivt.

3.4 Samråd med organisationer

Beskriv kortfattat inom vilka områden eller processer samråd har skett med organisationer. Beskriv kortfattat inom vilka områden gemensam finansiering har skett med organisationer. Ge exempel på resultat som samverkan med organisationer medfört eller förväntas medföra.

Region Örebro län medfinansierar Teknikcollege Örebro län som är en gemensam plattform för samverkan för bättre kompetensförsörjning till länets industri. Region Örebro län har medverkat till att stötta mobiliseringen av socialfondsprojekt Smartkompetens för industrin i Östra Mellansverige. I Örebro län är Karlskoga kommun delprojektägare och över 20 företag från främst Karlskoga och Degerfors ingår till-

sammans med ytterligare 30 företag inom Östra Mellansverige. Projektet ska bidra till att vi både lokalt och regionalt blir bättre på att stötta företag i kompetensförsörjningsfrågor. Resultat på kort sikt är att företagens medarbetare stärker sin kompetens och därmed bidrar till att företaget kan göra mer och bättre produkter. På längre sikt behöver vi bättre strukturer för samverkan mellan det offentliga och industrin och dess utveckling. Dialog och initiativ till förbättringsarbete pågår.

Mobiliseringen runt AI-frågorna under 2019 har drivits i tät samverkan med ett antal aktörer, privata och offentliga bolag som gett tydliga avtryck, inte minst genom utnämningen av Örebro som nod inom AI Innovation of Sweden. Dessa samverkanspartner kommer fortsatt vara viktiga som en framgångsfaktor för Örebros fortsatta position inom området.

I Partnerskapet för sociala innovationer i Örebro ingår totalt 40 organisationer. Ungefär hälften av dem är organisationer inom civilsamhälle och social ekonomi: Örebro läns bildningsförbund, Studieförbundet Vuxenskolan, Studieförbundet, Arbetarnas bildningsförbund, Coompanion, Stiftelsen Cesam, Stiftelsen Activa, Länsbygderådet Örebro län, Örebro läns idrottsförbund, Hällefors folkhögskola, Studieförbundet Bilda, NBV, Medborgarskolan, Friluftsförbundet region öst, Verdandi, Konstförbundet Bergslagen, Möckelnföreningarna, Röda Korset Örebro, Hopajola, Svenska Kyrkan, Re:form. Partnerskapet har genomfört fyra stormöten under det gångna året och dess arbetsutskott har träffats var tredje vecka för att hantera löpande insatser och för att planera respektive stormöte. Vid ett dessa stormöten deltog representant för EU-kommissionen (DG Employment) i samband med en diskussion om förutsättningar för socialt företagande i Örebro län. Partnerskapet har deltagit i flera projektansökningar tillsammans med aktörer utanför Sveriges gränser. Partnerskapet för sociala innovationer har också beskrivits som en av 29 framgångsrika kluster för social ekonomi i en rapport från EU-kommissionens expertgrupp för social ekonomi och socialt företagande (GECES).

I partnerskapet för regional utveckling ingår Handelskammaren Mälardalen och Örebro läns idrottsförbund, (se även 1.1.1).

3.5 Samråd med näringsliv

Beskriv *kortfattat* inom vilka områden eller processer samråd har skett med näringsliv.

Beskriv *kortfattat* inom vilka områden gemensam finansiering har skett med näringsliv. Ge exempel på resultat som samverkan med näringsliv har medfört eller förväntas medföra.

I ansökan till Trafikverket om att få bli en av elvägpiloterna har ett nära samarbete skett med företag med intresse för att elvägen etableras till Örebro län. Bland annat

elbolag, lastbilstillverkare, utrustningstillverkare, transportföretag och företag med lager inom Örebro län.

Arbetet inom Business Region Örebro med entreprenörskapsfrämjande insatser samt arbetet med etablering och investering sker i samverkan mellan Region Örebro län och länets samtliga kommuner. Detta är också en framgångsrik modell för att dela på kostnader och engagemang.

Projektet Samverkan för hållbara byggnader har medfinansierats av Fastighetsägarna vilket resulterat i att projektresultaten har spridits till flera fastighetsägare i Sverige. I projektet Vägval 2030 har samverkan skett med Sveriges Åkeriförbund.

I projektet ”Socialt företagande i Örebro län” vänder vi oss till näringslivet i form av de sociala företagen i länet.

4. Återrapportering 4 – Hållbarhet i det regionala tillväxtarbetet

4.1 Hållbarhetsintegrering i det regionala tillväxtarbetet

Beskriv hur ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet har integrerats i det regionala tillväxtarbetet (i analyser, strategier, program och insatser).

Utvecklingen i länet ska vara hållbar, både ur ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt perspektiv. Perspektiven hör ihop och påverkar varandra. Den regionala utvecklingsstrategin lyfter frågorna tydligt. De övergripande målen i RUS väver tydligt samman de tre hållbarhetsdimensionerna.

- ❖ *Stark konkurrenskraft (ekonomisk hållbarhet).*
- ❖ *Hög och jämlik livskvalitet (social hållbarhet).*
- ❖ *God resurseffektivitet (ekologisk hållbarhet).*

Den största klimatutmaningen framåt finns i omställning till en fossilfri transportsektor, vilket är extra viktigt för Örebro län som är ett logistik län. Merparten av kollektivtrafiken drivs sedan flera år tillbaka med fossilfria drivmedel. Det har skett en övergång från biogas med ibland inblandad naturgas till ren biogas. Det innebär att hela länets busstrafik nu är fossilfri.

Integrering av hållbarhetsaspekter genomförs i alla faser av projekten; från att projekten tas fram, i särskilt fokus i målgruppsanalysen, och genom hela projektets utförande. Genom att använda en analys där hållbarhetsaspekterna integrerats ser vi att vi når ut till fler och bidrar till bättre uppfyllelse av projektens mål. Miljömässig hållbar-

het integreras också i alla faser i projekten och en styrka för Regional utveckling i Örebro är att Område energi och klimat rent organisatoriskt är på samma nivå som tex. Område näringsliv.

Örebroregionens innovationsstrategi för Smart Specialisering bär ambition att göra avtryck i en mångfald av verksamheter i samhället, något som i allt väsentligt förväntas bidra till att hållbarhetsperspektiven stärks i samtliga tre dimensioner. Innovationsstrategins adresserar specifikt ett mobiliserande och inkluderande perspektiv på innovation (kap 5) som integrerar en ambition runt hållbarhetsperspektiven i innovationsstrategins implementering.

Detta tar sig uttryck bl.a. genom ambitioner på EU-nivå, med aktivt deltagande i initiativet ”Industrial modernisation and Smart Specialisation on Social Economy”, samt en aktiv dialog med Örebro universitet runt verksamheten vid Social Impact Lab.

Inom ramprojektet ENSA har en personlig tränare i jämställdhet som alla delprojekt använder för att säkerställa jämställdhetsintegrering. Timbankens ursprung är från en satsning inom jämställdhet regional tillväxt idag används erbjudandet av drygt 50% kvinnor som driver företag.

Den regionala utvecklingsstrategins tre övergripande mål, stark konkurrenskraft, hög och jämlik livskvalitet och god resurseffektivitet motsvarar de tre dimensionerna för hållbar utveckling. De övergripande målen specificeras av 18 effektmål följs upp med 36 indikatorer inom samtliga tre hållbarhetsområden. Könsuppdelad statistik där det är relevant och där sådan statistik finns att tillgå. Det har även tagit fram en Jämställdhetsrapport kopplats till RUS. Handlingsplaner kopplade till RUS bidrar till effekter inom två eller alla tre av de tre övergripande målen.

4.2 Jämställd regional tillväxt

Beskriv kortfattat hur arbetet med jämställd regional tillväxt har genomförts under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.

Jämställdhet är en viktig utgångspunkt i den regionala utvecklingsstrategin och ska genomsyra både strategin och de handlingsplaner som kopplas till RUS.

Arbetet med jämställdhet och framförallt att jämställdhetsintegrera såväl handlingsplaner som projekt fungerar väl och är inarbetat internt inom Region Örebro län. De flesta externa aktörer är också väl insatta och jämställdhetsfrågor finns ständigt på agendan.

Inom Regional utveckling har en särskild processgrupp bildats (JÄST) vars uppdrag är att stödja verksamhet och chefer i jämställdhetsintegrering. Gruppen består av representanter från respektive sakområden, analytiker, kommunikatör, en intern jäm-

ställdhetsstrateg samt representant från Länsstyrelsen i Örebro län med särskild sakkunskap inom jämställdhetsfrågor.

Under året har arbetet fortsatt i enlighet med ”Handlingsplan 2019 jämställd regional tillväxt”, med målet att det ska bedrivas ett systematiskt jämställdhetsarbete inom samtliga områden på Förvaltningen Regional utveckling.

Det ställs krav på aktörer som söker olika typer av finansiering att redovisa hur man hanterar jämställdhet. Inom företagsstöd prioriteras företag som drivs av kvinnor. Företagen ska ha jämställdhetsplaner om de är fler än 25 anställda. Samtliga projekt som beviljas medel ska ha ett aktivt jämställdhetsarbete. Inom kompetensförsörjning har man identifierat ett behov av att utföra intersektionella analyser utifrån ett integrationsperspektiv. Trafik- och samhällsplanering använder ett nytt verktyg i samband med planering av kollektivtrafik för att kunna göra analyser ur ett jämställdhetsperspektiv. I vår kommunikation använder vi medvetet bilder för att spegla mångfald.

En utmaning i arbetet är att det saknas rutiner och metoder för att systematiskt arbeta med intersektionalitet. I arbetet med att stärka integrationsperspektivet i samband med diskriminering på arbetsmarknaden är ett exempel där det finns behov av analyser ur ett intersektionellt perspektiv som inte kunnat tillgodoses fullt ut. En stor utmaning är bristande tillgång till statistik.

Inom Östra Mellansverige, tillsammans med Tillväxtverket, har arbetet fortsatt med att implementera modellen för förändringslogik i ordinarie processer i respektive region och hos Tillväxtverket.

Ge exempel på insatser som har genomförts under året. Insatserna kan vara helt eller delvis finansierade med anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder men även insatser med egna medel/annan finansiering kan redovisas. Välj max 5 insatser och fyll i tabellen nedan.

Namn på insats och kort beskrivning <i>(ange eventuellt ärende id i NYPS)</i>	Insatsens bidrag till fastställda mål <i>Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. strukturfundsprogrammet resp. de territoriella samsamarbetsprogrammen</i>	Resultat <i>Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat:</i> <i>- Prestation,</i> <i>- Effekt på kort sikt,</i> <i>- Effekt på lång sikt</i>
Utvecklat metoder för jämställdhetsintegrering av handlingsplaner kopplade till RUS	Bidrar till RUS:ens mål om att länets utveckling ska vara hållbar, både ur ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt perspektiv.	På kort sikt bidrar insatsen till ett mer jämställdhetsintegrerat genomförande av RUS. På lång sikt leder det till att kvinnor och män får lika tillgång till tillväxtresurser och inflytande i det regionala tillväxtarbetet.

Utbildning av kommunikatörer	Bidrar till RUS:ens mål om att länets utveckling ska vara hållbar, både ur ett ekonomiskt, social och ekologiskt perspektiv.	En mer jämställdhetssäkrad kommunikation
Jämställdhetsanalys av projektmedel	Bidrar till RUS:ens mål om att länets utveckling ska vara hållbar, både ur ett ekonomiskt, social och ekologiskt perspektiv.	Medel fördelas mer jämställt

4.3 Integration och mångfald

Beskriv *kortfattat* hur arbetet med integration och mångfald har genomförts under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.

Vi har arbetat med att ta fram en metod att mäta bostadssegregation på länsregional nivå och metoden ska användas för att under 2019 mäta indikatorn Socioekonomisk bostadssegregation ska minska i jämförelse med 2018. Indikatorn är kopplad till målet Region Örebro län bidrar genom stöd till kommunerna att skapa attraktiva boendemiljöer i hela länet som skapar social hållbarhet.

Även den regionala kulturplanen har med området som ett viktigt perspektiv. Projektet Alla barns rätt till kultur är ett pilotprojekt med fokus på nyanlända och integration genom kulturaktiviteter på fritiden. Målgrupp är barn och unga 0-25 år på platser i länet med låg tillgång till kultur på fritiden och med stor andel nyanlända. Projektet är treårigt. Under projektets andra år genomfördes sammanlagt drygt 250 kulturaktiviteter med drygt 3500 barn (ej unika). Aktiviteterna genomfördes i samverkan med två utvalda kommuner och genom uppdrag till civilsamhället och professionella kulturaktörer. Projektet anställde också pedagoger och flerspråkiga värdar som stöd för genomförandet. En lärokonferens med ett sjuttioal personer från olika organisationer genomfördes för stärkt samverkan och utveckling. Planering skedde för att projektets sista år med aktiviteter som att samla erfarenheter i en inspirationsskrift, skapa ett nätverk för fortsatt samverkan, utbilda regionala kulturfrämjare samt sammanföra professionella kulturarbetare med annan etnisk bakgrund med sin motsvarighet i länet. Det sistnämnda utgick från vikten av att alla barn och unga har förebilder i länets kulturliv. Initiativet förväntades också stimulera länets kulturliv och stärka nyanlända professionella kulturarbetares möjligheter att arbeta vidare inom sina yrken i länet.

Barn och unga med olika etnisk bakgrund har genom projektet Alla barns rätt till kultur under året tagit del av kultur vid 250 tillfällen, företrädesvis på platser i länet med hög andel nyanlända och låg tillgång till kultur på fritiden. Ett nätverk för kulturföreningar och kulturskapare som vill arbeta med kultur och integration har initierats. Värdar och kulturpedagoger med annan etnisk bakgrund än svensk har fått arbetslivserfarenhet genom projektet. Professionella kulturskapare med annan etnisk bakgrund har introducerats i länets kulturliv.

Ge exempel på insatser som har genomförts under året. Insatserna kan vara helt eller delvis finansierade med anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder men även insatser med egna medel/annan finansiering kan redovisas. Välj max 5 insatser och fyll i tabellen nedan.

Se löptext ovan

<i>Namn på insats och kort beskrivning</i>	<i>Insatsens bidrag till fastställda mål</i>	<i>Resultat</i>
(ange eventuellt ärende id i NYPS)	Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. strukturfundsprogrammet resp. de territoriella samarbetsprogrammen	Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat: - Prestation, - Effekt på kort sikt, - Effekt på lång sikt

4.4 Regionala handlingsplanen för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet

Beskriv hur genomförandet av den regionala handlingsplanen för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet har bedrivits under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet.

Region Örebro län skickade in en reviderad version av handlingsplanen för att integrera och stärka klimat och miljöperspektivet i det regionala tillväxtarbetet till Tillväxtverket i mars 2019.

Framtagandet och uppföljning av handlingsplanen sker i samarbete med Region Örebro läns arbete med den regionala utvecklingsstrategin, energi- och klimatprogrammet, samt med Länsstyrelsens arbete med miljömålen.

Lista vilka insatser som har genomförts under året. Fyll i tabellen nedan. Lägg vid behov till fler rader. Insatserna kan vara helt eller delvis finansierade med anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder men även insatser med egna medel/annan finansiering kan redovisas.

<i>Namn på insats och kort beskrivning</i>	<i>Insatsens bidrag till fastställda mål</i>	<i>Resultat</i>
(ange eventuellt ärende id i NYPS)	Beskriv insatsens bidrag till mål som fastställts i RUS, det reg. strukturfundsprogrammet resp. de territoriella samarbetsprogrammen	Beskriv resultat av insatsen eller förväntade resultat. Ange även typ av resultat: - Prestation, - Effekt på kort sikt, - Effekt på lång sikt
I handlingsplanen för näringsliv och entreprenörskap lyfts bland annat behovet av att skapa strukturer och institutionella ra-	Insatsen ska bidra till flera mål som fastställts i RUS och bedrivs inom de prioriterade områdena: 1. Näringsliv och entreprenörskap	Förväntat resultat på kort sikt är att leverera en slagkraftig handlingsplan inom området bioekonomi, innovation och

<p>mar för att utveckla bioekonomin och den cirkulära ekonomin i länet. Under 2019 påbörjades framtagande av en bioekonomist strategi tillsammans med Länsstyrelsen i Örebro. Detta innebär även att en ny funktion har skapats på Region Örebro län för att arbeta med bioekonomifrågor samt delta i framtagande av strategin med fokus på innovation.</p>	<p>Arbeta med potentialen med tillväxt inom bioekonomi. 7. Konsumtion och försörjning Arbeta med de gröna näringarna för att uppnå en hållbar biobaserad samhällsekonomi.</p> <p>Insatsen ska bidra till flera av de tre mål som finns inom det regionala strukturfondsprogrammet.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Att stärka forskning, teknisk utveckling och innovation 2. Att öka konkurrenskraften för små och medelstora företag 3. Att stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi i alla sektorer. 	<p>förädling av skogsråvara under 2020. Att etablera ett projekt under 2020 med utgångspunkt i att uppnå RUS:ens och handlingsplanens målsättningar.</p> <p>Effekt på långsikt är att i enlighet med RUS har en utvecklad bioekonomi år 2030. Där resultatet av arbetet är en stimulerande bioekonomi inom skogsbruket utan att försumma andra intressen och värden, till exempel friluftslivet, naturturismen och den biologiska mångfalden. Fler byggnader använder i första hand trämaterial, fler biobaserade produkter och tjänster erbjuds till länets invånare.</p>
<p>Örebro län är ett logistiklän och arbetet pågår för att skapa allt fler hållbara godstransporter. I samarbete med Örebro universitet pågår ORULOG – ett nytt forskningscenter för hållbar logistik.</p>	<p>Insatserna för hållbara godstransporter syftar till att nå målen om stark konkurrenskraft och god resurseffektivitet samt effektmålet minskad klimatpåverkan i den regionala utvecklingsstrategin</p>	<p>Insatser för att skapa fler hållbara transporter syftar till att nå målet om en fossilfri transportsektor i Örebro län.</p>
<p>Region Örebro län stöttar utvecklingen av förnybara drivmedel i länet, bland annat som stor offentlig upphandlare via kollektivtrafiken samt i gemensam etablering av vätgasmack i länet tillsammans med andra aktörer, däribland Länsstyrelsen.</p>	<p>Insatserna för hållbara godstransporter ska bidra till flera mål som fastställts i RUS, målet om god resurseffektivitet.</p>	<p>Under 2019 har den allmänna kollektivtrafiken helt ställt om till fossilfria drivmedel. Effekter: Som en stor offentlig aktör kan Region Örebro län skapa en marknad för fossilfria drivmedel via upphandlingskrav. Effekt på lång sikt: Ett sätt förebygga att vi hamnar i en bristsituation för ett drivmedel med en okontrollerad prisutveckling är att binda upp sig på stora volymer av biodrivmedel för en längre period.</p>
<p>Projektet Vägval 2030 pågår med syftet att ta fram en regional drivmedelsstrategi. Under 2019 har en underlagsrapport tagits fram och utifrån den ett utkast för en fordons- och drivmedelsstrategi för Örebro län. Strategin är på remiss hösten 2019 och antas politiskt våren 2020</p>	<p>Insatserna syftar till att nå målen om stark konkurrenskraft och god resurseffektivitet samt effektmålet minskad klimatpåverkan i den regionala utvecklingsstrategin. Vidare bidrar insatserna till den strategiska inriktningen ”Uppnå hållbar energiförsörjning genom att öka energieffektiviteten och andelen förnybar energi”. Medfinansiering regionalfond</p>	<p>Fordon- och drivmedelsstrategin kommer att ge Region Örebro län och dess övriga aktörer vägledning i vilka insatser som måste genomföras för att nå målet en fossiloberoende fordonsflotta 2030. Ett samverkansprojekt i Östra Mellansverige och med länets kommuner har planerats för att stötta offentlig förvaltning i dess omställning.</p>
<p>Projektet Hållbart resande pågår. Projektet fokuserar på bete-</p>	<p>Insatserna syftar till att nå målen om stark konkurrenskraft och god</p>	<p>Inom insatsen Hållbart resande som syftar till beteende-</p>

<p>enden och syftar till att få fler att resa hållbart. Inom detta projekt har aktiviteter genomförts för att belysa hållbara alternativa färd sätt. Under 2019 har bland annat cykel- och kollektivresekampanjer genomförts med resultat att fler valt hållbara resealternativ efter avslutade aktiviteter</p>	<p>resurseffektivitet samt effektmålet minskad klimatpåverkan i den regionala utvecklingsstrategin. Medfinansiering regionalfond</p>	<p>förändringar har under 2019 bland annat cykel- och kollektivresekampanjer genomförts med resultat att fler valt hållbara resealternativ efter avslutade aktiviteter. Efter årets prova-på-kampanj i kollektivtrafiken valde ca 20 procent att fortsätta resa kollektivt sex månader efter kampanjens slut. Det gav en CO2-minskning på 1 561 ton. Insatsen har också nått ut till 45 arbetsplatser med rese-rådgivning (som exempelvis innebar en CO2-minskning på 13,5 ton i en av kommunerna).</p>
<p>Fastighetsnätverket driver ett projekt, Samverkan för hållbara byggnader, som syftar till att verka för en hållbar bygg- och förvaltningsprocess som gynnar affärsutveckling, innovationer och regional tillväxt. Fastighetsnätverket är till för de som arbetar med energi- och miljöfrågor i fastighetsbranschen, till exempel förvaltare, drifttekniker, konsulter, arkitekter, bostadsrättsföreningar, installatörer och VD. Nätverket består idag av cirka 50 medlemmar.</p>	<p>Insatserna syftar till att nå målen om stark konkurrenskraft och god resurseffektivitet samt effektmålet minskad klimatpåverkan i den regionala utvecklingsstrategin. Vidare bidrar insatserna till den strategiska inriktningen ”Uppnå hållbar energiförsörjning genom att öka energieffektiviteten och andelen förnybar energi”.</p>	<p>Fastighetsnätverket har etablerats som en plattform för kunskap, erfarenhetsutbyte och omvärldsbevakning. Webbplatsen besöks av 225 besökare/månad och fler än 100 följer det som publiceras på LinkedIn. Det bidrar till ökad kunskapsspridning och fortsatt klimatarbete vilket sprids inom och utanför Örebro län. Fallstudierna inom fastighetsnätverket har bidragit till ett faktiskt utfall med en minskad energianvändning på 446 MWh per år och identifierat en potential att minska energianvändningen på 3 000 MWh per år. Inventeringen av lågenergi-byggnader visar att det finns 19 lågenergibygnader i Örebro län.</p>
<p>Under 2019 har Region Örebro län infört kollektivtrafik i egen regi tillsammans med Region Västmanland. Det innebär bland annat att kollektivtrafiken i länet nu är fossilfri.</p>	<p>En fossilfri kollektivtrafik bidrar till att nå målen om stark konkurrenskraft och god resurseffektivitet samt effektmålet minskad klimatpåverkan i den regionala utvecklingsstrategin.</p>	<p>Under 2019 har den allmänna kollektivtrafiken helt ställt om till fossilfria drivmedel. Effekter: Som en stor offentlig aktör kan Region Örebro län skapa en marknad för fossilfria drivmedel via upphandlingskrav. Effekt på lång sikt: Ett sätt förebygga att vi hamnar i en bristsituation för ett drivmedel med en okontrollerad prisutveckling är att binda upp sig på stora volymer av biodrivmedel för en längre period.</p>

<p>Arbete pågår för att förbättra matchning mellan utbildning och arbetsmarknad. Inom detta område pågår bland annat en dialog om vilken kompetens som kan komma att efterfrågas i länet tack vare ny teknik och nya klimatsmarta lösningar.</p>	<p>I RUS och framförallt under området kompetensförsörjning och matchning så är en strategisk inriktning att utbildningsutbudet ska överensstämma med efterfrågan. När arbetsgivare efterfrågar kompetens inom ”förnybar energiproduktion, produktion av förnybara drivmedel och kompetens för elfordon” så är det viktigt att de kan definiera sina behov och adressera de på rätt nivå i utbildningssystemet.</p> <p>I handlingsplanen för kompetensförsörjning står det att vi ska styra på de prioriterade styrkeområdena i innovationsstrategin, smart specialisering. Här inkluderas även hållbarhet.</p>	<p>Satsningar pågår för förbättrad matchning på gymnasienivå. Bland annat inom Fordonscollege. Även YH-utbildningar kan starta om det finns efterfrågan och arbetsgivare som driver på.</p> <p>En satsning har även gjorts under året för att skapa samarbete mellan Region Örebro läns fastighetsnätverk och fastighetsbranschens utbildningsnämnd. Detta samarbete syftar till att skapa regional samverkan utifrån behov på arbetsmarknaden.</p>
<p>Region Örebro län har ett brett samarbete med europeiska föreningar kopplat till klimat-och energifrågor, samt är medlemmar i FEDARENE. (European Federation of Agencies and Regions for Energy and the Environment).</p>	<p>I RUS betonas vikten av internationella samarbeten, ett krav för hållbar regional tillväxt.</p>	<p>Länets utmaningar är inte geografiskt isolerade. En hållbar regional tillväxt och utveckling kräver därför internationellt samarbete. Genomförande sker visserligen regionalt, men resultat blir endast möjligt i ett internationellt samarbete.</p> <p>Därför är det viktigt att de insatser vi genomför i länet tar hänsyn till ett internationellt perspektiv. Internationellt arbete stärker länets konkurrenskraft genom ny kunskap och samverkan med olika aktörer i andra länder. För det arbetet utgör FN:s globala mål, Östersjöstrategin och gemensamma EU-strategier de viktigaste internationella ramarna för länets utveckling.</p>

5. Återrapportering 5 – Arbetet med att analysera, följa upp och utvärdera det regionala tillväxtarbetet

5.1 Genomförda analyser, uppföljningar och utvärderingar

Beskriv kortfattat hur arbetet har genomförts under året. Beskriv även eventuella utmaningar i genomförandet

Utvecklingsperspektivet för med sig ett behov av lärande på alla nivåer. Vilka resultat som uppstår av insatserna, vad som fungerar, för vem och under vilka förutsättningar är exempel på centrala frågeställningar i det regionala tillväxtarbetet. Behovet av lärande i sin tur medför ett behov av systematiskt arbete med analys, uppföljning och utvärdering.¹

Region Örebro län har under året arbetat fokuserat med att systematisera och strukturera arbetet med analys, uppföljning och utvärdering i flera olika processer.

Region Örebro län blev beviljat medel från Tillväxtverket för att ta fram en uppföljnings- och analysplan kopplad till RUS som också fungerar som lärandeplan. Uppföljnings- och analysplanen ska vara ett stöd för ett systematiskt analysarbete så att genomförande av RUS bygger på analys och kunskapsunderlag, vilket ökar förutsättningarna för hållbara och effektiva vägval och prioriteringar i det regionala tillväxtarbetet. Nya arbetssätt utifrån planen ska implementeras från och med 2020.

I samband med framtagande av uppföljnings- och analysplanen pågår även ett arbete med en plan för uppföljning och utvärdering av 1:1-projekt, för att säkerställa att det finns en tydlig koppling från RUS ner till projekt. Detta arbete har pågått under hela året och nya arbetssätt har under året testats för att vara helt implementerade år 2020. I arbetet med analys- och uppföljningsplan kopplad till RUS har en förändringslogik tagits fram som kommer att användas på alla nivåer (RUS, handlingsplaner kopplade till RUS och projekt) i planering, uppföljning och utvärdering. I planeringen ska metoden LFA (Logical Framework Approach) användas, vilket främjar att planen/projektet blir uppföljnings- och utvärderingsbart.

Analys- och uppföljningsplanen kopplad till RUS innehåller en årsplanering som utgår från uppföljning och analys av RUS som sedan ska ligga till grund för planering i mål- och budgetprocessen, såväl som för inriktning för 1:1-medlen.

Samtidigt pågår en översyn av hela projektprocessen, både kopplat till den interna projektstyrningen och processen för projekt finansierade med 1:1-medel. Det är en viktig pusselbit att hela organisationen har en samsyn kring dessa processer för att vi ska kunna få till ett bra lärande. Under året har flera nya arbetssätt testats som bidrar till att projekten blir mer uppföljningsbara, samt bidrar till ett lärande både inför ett projekt och efter. Arbetet med uppföljnings- och utvärderingsplan för 1:1-projekt har finansierats med 1:1-medel.

Alla dessa utvecklingsdelar som arbetats med under året hänger ihop och förväntas bidra med att få en bättre helhetssyn som möjliggör uppföljning, utvärdering och analys

¹ Tillväxtverket (2018) Regionalt tillväxtarbete 2018, sid. 128

på helheten som sedan ligger till grund för mer kunskapsbaserade beslut om riktningen framåt. I detta arbete har behov av olika forum och sätt för lärande lyfts, vilket kommer att utvecklas och implementeras under 2020. Den största utmaningen med detta är att få till en bra analys på helheten utifrån en stor och komplex mängd information tillsammans med utvecklingsledare i organisationen. Hela organisationen behöver ändra arbetssätt och öka helhetstänket för att det ska bli bra, vilket också ses som en utmaning.

Lista de analyser, uppföljningar och utvärderingar som genomförts under året kopplat till regionens regionala tillväxtarbete.

Typ av aktivitet (analys, uppföljning eller utvärdering) Namn	Helt eller delvis finansierat av anslag 1:1 – Ja/Nej	Hur har erfarenheter och kunskap tagits till vara?
RUS-uppföljning	Ja – inom ramen för RUS-projektet som finansierats med 1:1	<p>Den första uppföljningen av RUS som antogs under våren 2018 har genomförts. Uppföljningen består av två delar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Delen som speglar hur vi mår och hur det går för det geografiska området Örebro län, har följts upp med indikatorer i RUS, samt ytterligare analysindikatorer. - Delen som följer upp arbetet med genomförandet – samverkan kring RUS:ens mål och prioriterade områden, följs upp genom en dialogturné till organisationerna i Partnerskapet, omvärldsanalys på kort och lång sikt samt uppföljning av handlingsplaner, insatser och projekt. <p>Indikatorsuppföljningen har presenterats brett, både internt som underlag inför kommande prioriteringar och på RUS-forum med deltagare från Partnerskapet, både tjänstepersoner och politiker.</p>
Analyser i framtagande av nya handlingsplaner	Ja – inom ramen för RUS-projektet som finansierats med 1:1	<p>För att konkretisera genomförandet av RUS tas handlingsplaner fram inom olika områden. Under året har följande handlingsplaner tagits fram:</p> <p>Regional kulturplan Handlingsplan för god, jämlik och jämställd hälsa Målbild Hälso- och sjukvård 2030 Handlingsplan för regional tågtrafik Handlingsplan för bredband</p> <p>I framtagandet av handlingsplaner görs analyser om nuläge, utmaningar och önskvärdt framtida läge. För att bidra till ett lärande deltar samtliga utvecklingsledare som är ansvariga för en handlingsplan i Forum för lärande med syfte att dela med sig av erfarenheter och lära sig av varandra.</p>

Jämställdhetsanalys	Ja – inom ramen för RUS-projektet som finansierats med 1:1	Utifrån arbetet med en jämställd regional tillväxt har en jämställdhetsanalys kopplad till RUS färdigställts. Den har presenterats både externt och internt. Internt har den använts som bakgrundsinformation i analyser i framtagande av handlingsplaner, såväl som projektansökningar för att belysa och få med jämställdhetsperspektivet.
Regional statistik-sammanställning inom skolans område i Örebro län för år 2018. Grundskolans årskurs 9 och gymnasieskolan	Nej	Syftet med rapporten är att ge en översiktlig bild över grundskolans och gymnasieskolans kunskapsresultat i Örebro län i form av slutbetyg i årskurs 9, fullföljande av gymnasiet och avgångsbetyg från gymnasiet. Rapporten används internt och sprids till länets kommuner som ett kunskapsunderlag.
Utvärdering av 8 projekt som erhållit 1:1 medel inom området Innovation och entreprenörskap med avslut år 2010-2017	Ja – uppföljningsmedel 1:1	För att ge förvaltningen Regional utveckling kunskap om resultatet av genomförda projektsatsningar har ett utvärderingsuppdrag färdigställts inom området innovation och entreprenörskap. Uppdraget gick även ut på att testa en utvärderingsmodell för projektutvärdering.
Uppföljning kultur 2018	Nej	Uppföljning av hela det regionala kulturarbetet. Uppföljningsrapporten åskådliggör Region Örebro läns (Område kultur och ideell sektor) fördelning av verksamhetsmedel och andra bidrag inom kulturområdet 2018 och det kulturarbete som har genomförts med stöd av medlen. Rapporten utgår från kulturplanens övergripande mål Kultur för alla med särskilt fokus på barn, kultur i hela länet och jämställdhet. I bilaga till rapporten finns en kvalitativ bedömning av arbetet med kulturplanens utvecklingsmål.
Kartläggning av orsaker till brist på projektidéer inom ramen för regionala tillväxtmedel	Ja – uppföljningsmedel 1:1	Ett analysunderlag av orsaker till varför inte fler aktörer ansöker om projektmedel i större utsträckning. Analysen används till kommande beslut om marknadsföring, kommunikation, internt arbete och inriktning av 1:1-medel så medlen nyttjas strategiskt för att leda till ökad målfyllelse av RUS.

6. Övriga medskick ni vill göra angående det regionala tillväxtarbetet 2019

2018-12-21
N2018/05924/RTS
N2018/05888/KLS
N2018/05795/KLS

Näringsdepartementet

Blekinge läns landsting

371 81 Karlskrona

m.fl.

Villkor m.m. för budgetåret 2019 för landstingen samt Gotlands kommun inom utgiftsområdena 1 Rikets styrelse, 19 Regional tillväxt och 22 Kommunikationer (rskr. 2018/19:72 och rskr. 2018/19:109)

Riksdagen har för budgetåret 2019 beslutat om anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden vad gäller utgiftsområdena 1 Rikets styrelse (prop. 2018/19:1, utg.omr. 1, bet. 2018/19:KU1, rskr. 2018/19:79), 19 Regional tillväxt (prop. 2018/19:1, utg.omr. 19, bet. 2018/19:NU2, rskr. 2018/19:72) och 22 Kommunikationer (prop. 2018/19:1, utg.omr. 22, bet. 2018/19:TU1, rskr. 2018/19:109).

Regeringen beslutar att följande ska gälla för budgetåret 2019 för landstingen och Gotlands kommun vid användandet av medel från anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse och från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt samt från anslaget 2:5 Driftsäker och tillgänglig elektronisk kommunikation under utgiftsområde 22 Kommunikationer. Det som sägs om landsting i detta beslut gäller även Gotlands kommun.

Landstingen ska lämna en redovisning till Regetingskansliet (Näringsdepartementet) senast den 22 februari 2020, om inget annat framgår. Redovisningen ska ske enligt de återrapporteringskrav som framgår av detta regeringsbeslut.

Återrapportering

Återrapportering 1

Utifrån 5–7 §§ lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar i dess lydelse fr.o.m. den 1 januari 2019 respektive 3, 5, 8–10 §§ förordningen (2017:583) om regionalt tillväxtarbete ska landstingen ge en sammanfattande beskrivning av verksamheten under året. Redovisningen ska innehålla uppgift om:

- Hur arbetet med den regionala utvecklingsstrategin och samordningen av insatser för att genomföra strategin har bedrivits.
- Vilka insatser som har genomförts, vilka resultat de har medfört eller förväntas medföra samt hur de har bidragit till att nå de mål som fastställts i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet respektive programmen för Europeiskt territoriellt samarbete.
- Vilken hänsyn som tas till de olika förutsättningar som råder i olika delar av länet.

Redovisningen av insatser ska vara uppdelad på prioriteringarna i den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020.

Redovisning av insatser inom prioriteringen Kompetensförsörjning ska vara strukturerad utifrån de insatsområden som anges i erbjudande 4 i Villkor m.m. för budgetåret 2018 (N2017/07699/RTS).

Inom prioriteringen Attraktiva miljöer och tillgänglighet ska landstingen, utöver det som anges ovan, ge en särskild beskrivning av arbetet med att främja tillgänglighet till kommersiell service i servicelesa områden under året. Redovisningen ska innehålla uppgifter om hur insatserna har bidragit till att nå de mål som fastställts i den regionala utvecklingsstrategin, det

regionala serviceprogrammet respektive den regionala handlingsplanen för genomförandet av Landsbygdsprogram för Sverige 2014–2020.

Inom prioriteringen Attraktiva miljöer och tillgänglighet ska landstingen, utöver det som anges ovan, också ge en särskild beskrivning av arbetet med att främja bredbandsutbyggnad under året. Redovisningen ska innehålla uppgift om det arbete som har bedrivits utöver det som har utförts av de regionala bredbandskoordinatorerna.

Aterrapportering 2

Utifrån 5 § lagen om regionalt utvecklingsansvar respektive 7 och 15 §§ förordningen om regionalt tillväxtarbete ska landstingen ge en beskrivning av arbetet med fördelningen av anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt. Redovisningen ska innehålla:

- En förklaring till fördelningen av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder mellan projektverksamhet, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service.
- Uppgift om hur fördelningen av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder har bidragit till att nå målen i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet och de territoriella samarbetsprogrammen.
- En beskrivning av på vilket sätt de olika förutsättningar som råder i olika delar av länet har påverkat fördelningen av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder inom länet.

Aterrapportering 3

Utifrån 5, 8 och 9 §§ lagen om regionalt utvecklingsansvar respektive 5 § förordningen om regionalt tillväxtarbete ska landstingen ge en beskrivning av hur samverkan med andra aktörer har bedrivits under året. Redovisningen ska innehålla uppgift om:

- Inom vilka områden samverkan och gemensam finansiering har skett med länsstyrelsen respektive andra statliga myndigheter samt vilka resultat denna samverkan och gemensamma finansiering medfört eller förväntas medföra.
- Inom vilka områden samverkan och gemensam finansiering har skett med länets kommuner samt vilka resultat denna samverkan och gemensamma finansiering har medfört eller förväntas medföra.

- Inom vilka områden samråd och gemensam finansiering har skett med berörda organisationer och näringsliv i länet.

Återrapportering 4

Utifrån 5 § lagen om regionalt utvecklingsansvar och 4 § förordningen om regionalt tillväxtarbete ska landstinget ge en beskrivning av:

- Hur ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet har integrerats i analyser, strategier, program och insatser i det regionala tillväxtarbetet.
- Vilka insatser som har genomförts inom jämställd regional tillväxt, integration och mångfald respektive i genomförandet av den regionala handlingsplanen för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet under året.
- Vilka resultat dessa insatser har medfört eller förväntas medföra samt hur insatserna har bidragit till att nå de mål som angetts i den regionala utvecklingsstrategin, det regionala strukturfondsprogrammet respektive de territoriella samarbetsprogrammen.

Återrapportering 5

Utifrån 5 § lagen om regionalt utvecklingsansvar respektive 7 och 9 §§ förordningen om regionalt tillväxtarbete ska landstinget ge en beskrivning av hur arbetet med att analysera, följa upp och utvärdera det regionala tillväxtarbetet har bedrivits under året. Redovisningen ska innehålla uppgift om:

- Vilka analyser, uppföljningar och utvärderingar som har genomförts.
- Vilka av dessa analyser, uppföljningar och utvärderingar som helt eller delvis har finansierats med anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt.
- Hur erfarenheter och kunskap från analyser, uppföljningar och utvärderingar har tagits till vara.

Uppdrag

Uppdrag 1

Landstingen ska, i enlighet med Tillväxtverkets anvisningar, lämna uppgifter till myndigheten avseende utgiftsprognoser, utfall och beställningsbemyndigande gällande anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Uppdrag 2

Landstingen ska bidra till att säkerställa nationell uppföljning av det regionala tillväxtarbetet samt uppföljning av anslag 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Pågående uppdrag och erbjudanden

Pågående uppdrag och erbjudanden anges i *bilagan*.

2 FINANSIERING

Anslagen 5:1 Länsstyrelserna m.m. och 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Landstingens medel från anslaget 5:1 Länsstyrelserna m.m. under utgiftsområde 1 Rikets styrelse framgår av villkor för respektive länsstyrelses anslagspost i regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende anslaget.

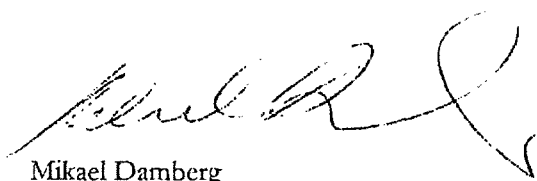
Landstingens delar av anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder under utgiftsområde 19 Regional tillväxt framgår av regleringsbrev för budgetåret 2019 avseende anslaget. Under anslagsposten 24, som disponeras av Tillväxtverket, anges anslag, tilldelat bemyndigande, anslagsbehållning som får disponeras och anslagskredit för respektive beslutfattare. Vidare framgår villkor samt vilka ändamål under anslaget som landstingen får besluta om.

3 ÖVRIGT

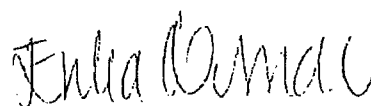
Underlag till Tillväxtverket för årsredovisning och delårsrapport

Landstingen ska förse Tillväxtverket med det underlag som myndigheten begär inför arbetet med Tillväxtverkets årsredovisning, budgetunderlag och finansiella delrapporter. Vidare ska prognoser för bemyndigande och anslag lämnas i enlighet med anvisningar från Tillväxtverket.

På regeringens vägnar

Mikael Damberg

Erika Nilsson

Kopiats överensstämmelse
med originalet intygas

Kopia till

Statsrådsberedning, EU-kansliet och SAM
Utrikesdepartementet, FH
Socialdepartementet, EIS och JÄM
Finansdepartementet, BA, K och SFÖ
Utbildningsdepartementet, F, GV och UH
Miljö, och energidepartementet, EE, KL och NM
Näringsdepartementet, BB, D, FF, FÖF, HL, IFK, KSR, SK, SPN, SUN och
TIF
Kulturdepartementet, KL, KO, KU/D och KU/DISK
Arbetsmarknadsdepartementet, A och I
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/RK Ekonomi och lön
Riksdagen, näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet
Riksrevisionen
Arbetsförmedlingen
Boverket
Ekonomistyrningsverket
Havs- och vattenmyndigheten
Kammarkollegiet
Konstnärsnämnden
länsstyrelserna
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

6 (10)

Myndigheten för yrkeshögskolan
Naturvårdsverket
Nämnden för hemslöjdsfrågor
Post- och telestyrelsen
Riksarkivet
Riksantikvarieämbetet
Riksgäldskontoret
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige
Skatteverket
Skogsstyrelsen
Statens energimyndighet
Statens jordbruksverk
Statens kulturråd
Statskontoret
Sveriges geologiska undersökning
Tillväxtverket
Trafikverket
Verket för innovationssystem
Gotlands kommun
Dalarnas läns landsting
Gävleborgs läns landsting
Hallands läns landsting
Jämtlands läns landsting
Jönköpings läns landsting
Kalmar läns landsting
Kronobergs läns landsting
Norrbottens läns landsting
Skåne läns landsting
Stockholms läns landsting
Södermanlands läns landsting
Uppsala läns landsting
Värmlands läns landsting
Västerbottens läns landsting
Västernorrlands läns landsting
Västmanlands läns landsting
Västra Götalands läns landsting
Örebro läns landsting
Östergötlands läns landsting
Sveriges Kommuner och Landsting
Almi Företagspartner AB
Riksteatern

Stiftelsen Norrlandsfonden
Stiftelsen Svenska Filminstitutet
Sveriges export- och investeringsråd
Sveriges Handelskamrar

Bilaga till beslut IV 12 vid regeringssammanträde den 21 december 2018, N2018/05924/RTS m.fl.

Pågående uppdrag och erbjudanden

Uppdrag/erbjudande	Berörda aktörer	Lämnat	Giltighetstid
Inrättande av regional kontaktpunkt och en regional rådgivande grupp för EU:s territoriella samarbetsprogram Norra Periferin och Arktis 2014–2020	Västerbottens läns landsting och Jämtlands läns landsting	18 december 2014 N2014/05280/RT	2014–2020
Inrättande av nationell kontaktpunkt och subkommitté för EU:s territoriella samarbetsprogram för Nordsjöregionen 2014–2020	Västra Götalands läns landsting, Hallands läns landsting, Kronobergs läns landsting, Värmlands läns landsting och Skåne läns landsting	18 december 2014 N2014/05281/RT	2014–2020
Erbjudande om genomförande av regionala serviceprogram till och med 2020	Alla landsting	15 december 2016 N2016/07807/HL	2017–2020
Uppdrag respektive erbjudande om att ta fram regional handlingsplan för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet	Alla landsting	22 december 2016 N2016/08077/RTS	2017–2020
Erbjudande om regionala bredbandskoordinatorer	Alla landsting	22 december 2016 N2016/08067/D	2017–2020

Erbjudande om att upprätta en funktion som regional digitaliseringskoordinator	Alla landsting	7 juli 2018 N2018/04129/D	2018–2020
Erbjudande att redovisa prioriteringar avseende det framtida regionala tillväxtarbetet, inklusive sammanhållningspolitiken	Alla landsting	1 november 2018 N2018/05320/RTS	2018–2019

11

Egen finansiering från det
statliga 1:1-anslaget till projekt
Elväg Örebro - Hallsberg

19RS10286

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Mirela Redzic

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS10286

Organ
Regional tillväxtnämnd

Egen finansiering från det statliga 1:1-anslaget till projekt Elväg Örebro - Hallsberg

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att Region Örebro län beviljas 50 procent av projektets bokförda kostnader, dock högst 1 866 339 kronor för genomförande av projekt Elväg Örebro - Hallsberg

att finansiering sker inom ramen för regionalt utvecklingsstöd – statligt stöd,

att projektet får påbörjas tidigast 2020-01-01 och avslutas senast 2022-12-31 samt

att följande villkor gäller för Region Örebro läns beslut:

- Beslutet gäller under förutsättning att projektets budget är fullt finansierad.
- I samband med genomförandet av projektet ska det framgå att Region Örebro län medfinansierar projektet.
- I övrigt gäller Region Örebro läns Allmänna villkor för medfinansiering (beslutades 2019-11-05, dnr 19RS9026)

Sammanfattning

Projektet syftar till att leverera det underlag som Trafikverket behöver inom ramen för Trafikverkets elvägpilot Örebro-Hallsberg. Ett bra underlag leder förhoppningsvis till att sträckan Örebro-Hallsberg blir en av de först byggda sträckorna på ett svenska elvägnät.

Ärendebeskrivning

Region Örebro län lämnade in svar på Trafikverkets RFI (Request for information) med förhoppningen om att bli utvald som pilotprojekt för att testa affärsmodell för elvägar. Region Örebro län blev utvalda tillsammans med Region Stockholm/Nynäsvägen (Rv73) som ett av två pilotprojekt. Aktuellt projekt behövs för

att Region Örebro län ska kunna genomföra åtagande gentemot Trafikverket och utifrån Region Örebro läns svar. Åtagandet kräver omfattande kontakt och arbete med mobilisering av intressenter och organisationer i regionen för att kunna leverera en affärsmodell som är mogen nog att kunna användas i praktiken. Projektet ska ta fram underlag för en business-case, dvs att visa att en elvägssträcka Örebro – Hallsberg kommer att användas. Detta kommer att ske bland annat genom kommunikationsinsatser, temamöten för kunskap och dialog, sammanställning av fakta om godsflöden och transporter mm.

Finansiering sker från det statliga anslaget för regionala tillväxtåtgärder som Region Örebro län har att besluta om.

Bedömning

Projektet genomförs enligt den regionala utvecklingsstrategins prioriterade område Transporter och infrastruktur och bidrar till att nå målet om ökad nationell attraktionskraft. Om sträckan blir utvald kommer den leda till att det blir en av de först byggda sträckorna i elvägsnät.

För 2019 har Nämnden för regional tillväxt fattat beslut om inriktning för finansiering för det statliga anslaget 1:1 regionala tillväxtåtgärder (2018-11-28 § 83). Enligt inriktningsbeslutet är projektet prioriterat enligt rangordningen

1. Ansökningar som avser medfinansiering till EU-projekt oavsett utvecklingsområde i Utvecklingsstrategi för Örebroregionen (RUS).
2. Ansökningar inom
 - a. prioriterat området Kompetensförsörjning och matchning.
 - b. prioriterade områden Innovationskraft och specialisering samt Näringsliv och entreprenörskap.
3. Ansökningar som bygger vidare på tidigare och/eller stödjer pågående satsningar.

Projektet innebär ett avsteg från inriktningsbeslutet. Bedömning är dock att det är ett viktigt och strategiskt projekt. Region Örebro län lämnade in svar på RFI med förhoppningen om att bli utvald som pilotprojekt för att testa affärsmodell för elvägar. RÖL blev utvalda tillsammans med Region Stockholm/Nynäsvägen (Rv73) som ett av två pilotprojekt. Pilotprojektet ger möjlighet att få världens första kommersiella elväg. Erfarenheterna från de tekniktester som gjorts på flera håll i landet visar att det finns ett enormt intresse från hela världen. Projektet syftar bland annat till att skapa resurser för att ta emot studiebesök och skapa kontakter med intressenter.

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Mirela Redzic

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS10286

Konsekvenser för miljö-, barn- och jämställdhetsperspektiven

Kvinnor, män, inrikes och utrikes födda, som driver transportföretag eller är varuägare i regionen och som vill få fördelar av att ligga i framkant av klimatarbetet för de ser att en positiv regional utveckling gynnar deras företag på olika sätt.

Statens syfte med elvägar är inte minst att elvägar ses som ett avgörande bidrag till att transportsektorns utsläpp minskas.

Ekonomiska konsekvenser

Finansiering sker från det statliga anslaget för regionala tillväxtåtgärder som Region Örebro län har att besluta om.

Beslutsunderlag

FöredragningsPM till regional tillväxtnämnd den 14 februari
Projektbeskrivning 2020-01-13.

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Skickas till:

Fredrik Idevall, Regional utveckling
Mirela Redzic, Regional utveckling
Anneli Baier, Regional utveckling

Elväg Örebro - Hallsberg

Sammanfattning

Region Örebro län ansöker om 50 % av projektets bokförda kostnader, dock högst 1 866 339 kr för projekt Elväg Örebro - Hallsberg under perioden 2020-01-01 – 2022-12-31.

Projektet syftar till att leverera det underlag som Trafikverket behöver inom ramen för Trafikverkets elvägspilot Örebro-Hallsberg. Ett bra underlag leder förhoppningsvis till att sträckan Örebro-Hallsberg blir en av de först byggda sträckorna på ett svenska elvägsnät.

Skäl för det föreslagna beslutet

Projektet genomförs enligt den regionala utvecklingsstrategins prioriterade område Transporter och infrastruktur och bidrar till att nå målet om ökad nationell attraktionskraft. Om sträckan blir utvald kommer den leda till att det blir en av de först byggda sträckorna i elvägsnät.

För 2019 har Nämnden för regional tillväxt fattat beslut om inriktning för finansiering för det statliga anslaget 1:1 regionala tillväxtåtgärder (2018-11-28 § 83). Enligt inriktningsbeslutet är projektet prioriterat enligt rangordningen

1. Ansökningar som avser medfinansiering till EU-projekt oavsett utvecklingsområde i Utvecklingsstrategi för Örebroregionen (RUS).
2. Ansökningar inom
 - a. prioriterat området Kompetensförsörjning och matchning.
 - b. prioriterade områden Innovationskraft och specialisering samt Näringsliv och entreprenörskap.
3. Ansökningar som bygger vidare på tidigare och/eller stödjer pågående satsningar.

Projektet innebär ett avsteg från inriktningsbeslutet. Bedömning är dock att det är ett viktigt och strategiskt projekt. Region Örebro län lämnade in svar på RFI med förhoppningen om att bli utvald som pilotprojekt för att testa affärsmodell för elvägar. RÖL blev utvalda tillsammans med Region Stockholm/Nynäsvägen (Rv73) som ett av två pilotprojekt. Pilotprojektet ger möjlighet att få världens första kommersiella elväg. Erfarenheterna från de tekniktester som gjorts på flera håll i landet visar att det finns ett enormt intresse från hela världen. Projektet syftar bland annat till att skapa resurser för att ta emot studiebesök och skapa kontakter med intressenter.

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Mirela Redzic

Projektforum
2020-01-13

Projektbeskrivning
Dnr: 19RS10286

Bakgrund

Projektet behövs för att Region Örebro län ska kunna genomföra åtagande gentemot Trafikverket och utifrån Region Örebro läns svar på Trafikverkets RFI (Request for information). Åtagandet kräver omfattande kontakt och arbete med mobilisering av intressenter och organisationer i regionen för att kunna leverera en affärsmodell som är mogen nog att kunna användas i praktiken. Resurserna som krävs för arbetet är mer än vad som ryms inom ordinarie organisation.

Inblandade aktörer är såväl regionala varuägare och transportföretag, universitet, kommuner med flera, som nationella och internationella företag samt myndigheter.

Region Örebro län lämnade in svar på RFI med förhoppningen om att bli utvald som pilotprojekt för att testa affärsmodell för elvägar. RÖL blev utvalda tillsammans med Region Stockholm/Nynäsvägen (Rv73) som ett av två pilotprojekt. Pilotprojektet ger möjlighet att få världens första kommersiella elväg. Erfarenheterna från de tekniktester som gjorts på flera håll i landet visar att det finns ett enormt intresse från hela världen. Projektet syftar bland annat till att skapa resurser för att ta emot studiebesök och skapa kontakter med intressenter.

Ett annat syfte med svaret på RFI var att då få strategisk fördel i framtidens utbyggnad av ett funktionellt elvägsnät som då skulle utgå från Örebroregionen och E20 snarare än Jönköping och E4/Rv50.

Statens syfte med att arbeta med elvägar är att det ses som en nödvändig åtgärd för att klara transportsektorns klimatmål.

Det är avgörande att få klarhet från Trafikverket vad som ska göra i tid. Det finns en oklarhet kring tekniklösning, finansiering och juridik vilket utgör hinder i nuläget. Det krävs tillräckligt stora transportflöden för att få ihop ett business case som motiverar Trafikverket att bygga elvägen i Örebroregionen i första hand. Intressenterna måste få tillräckliga motiv att överväga de ekonomiska riskerna med att vara en del av caset och se nyttan i ett längre perspektiv. Det krävs tid och bra relationer med många människor för att gå i mål med detta. Det krävs kunskapsspridning för att få varuägare och transportörer att förstå varför det är en bra lösning med elvägar som dels kan spara dem pengar och dels kan vara viktigt för den regionala utvecklingen och därmed indirekt för regionens företag.

Övergripande mål

Genom att Örebroregionen får bygga elvägen kan följande effekter fås:

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Mirela Redzic

Projektforum
2020-01-13

Projektbeskrivning
Dnr: 19RS10286

Skapar förutsättningar för ett hållbart transportsystem. Utvecklar Örebro län som nod längs internationella och nationella transportstråk.
Förbättrad kompetensförsörjning i länet genom ökad nationell attraktionskraft och ökad global konkurrenskraft.
Ökad tillväxt i näringslivet samtidigt som klimatpåverkan minskas.
Kunskapspridning till och mellan regionala aktörer som bidrar till att ännu fler transportörer vill köra laddhybrid-lastbilar. En ketchupeffekt eftersträvas.
Den regionala attraktiviteten ökar och grundas i sammanhållning och innovation inom logistikbranschen. Elvägen tas fram av och för näringslivet.
Innovationskraftig infrastruktur där Örebro län som logistiknod får världens första och största kommersiella elväg med en helhetslösning.

Projektmål

Ta fram underlag som bidrar till att Trafikverket/regeringen beslutar att elväg ska byggas på sträckan Örebro – Hallsberg.

Delmål och aktiviteter

- Delmål 1 Färdig hemsida
- Delmål 2 Färdig rapport om affärsmodell
- Delmål 3 Färdig vägplan

Stormöten med intressenter
Tema möten för kunskap och dialog
Sammanställning fakta om godsflöden och transporter
Medverkan på Trafikverkets möten om vägplan
Kommunikationsinsatser som tex hemsida, debattartiklar, besöksverksamhet

Ingående kommuner

Örebro, Kumla och indirekt Hallsberg

Regional samverkan

Detta är ett projekt som samverkar med lokala och regionala varuägare/transportörer, Örebro universitet, Eon, Scania mfl. Deltagande parter bidrar med egen tid och står för sina egna omkostnader.

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Mirela Redzic

Projektforum
2020-01-13

Projektbeskrivning
Dnr: 19RS10286

Perspektiv

Kvinnor, män, inrikes och utrikes födda, som driver transportföretag eller är varuägare i regionen och som vill få fördelar av att ligga i framkant av klimatarbetet för de ser att en positiv regional utveckling gynnar deras företag på olika sätt.

Statens syfte med elvägar är inte minst att elvägar ses som ett avgörande bidrag till att transportsektorns utsläpp minskas.

Långsiktighet

Om projektet lyckas visa att det regionala näringslivet har tillräckliga godsvolymer för en elväg, så innebär det en stor fördel i förhållande till andra regioner. Sannolikheten att sträckan Stockholm-Göteborg byggs ut via E20 istället för E4/rv 40 ökar.

Ordinarie organisation behöver sannolikt upprätthålla hemsida, besöksverksamhet mm under flera år. Fortsatt arbete för att dra nytta av elvägen är sannolikt av intresse.

Uppföljning

Projektet kommer att följas upp enligt Region Örebro läns projektmetod PIRÖ.
Projektet ska löpande åiterrapporteras till beslutande organ i Region Örebro län.

Resultatspridning

Projektets resultat kommer att spridas vid nätverksträffar som finns mellan kommuner och regionen.

Projektorganisation

Projektägare: Enhetschef Samhällsplanering och infrastruktur Region Örebro län

Projektledare: Infrastrukturstrateg Region Örebro län

Ekonom från Region Örebro län

Avgränsning ordinarie verksamhet

Projektet är en del i det stöd regionen ger till kommunerna inom området samhällsplanering.

Tjänsteställe, handläggare
Projektstöd, Mirela Redzic

Projektforum
2020-01-13

Projektbeskrivning
Dnr: 19RS10286

Kostnads- och finansieringsbudget

Bokförda kostnader	2020	2021	2022	Totalt
Egen personal inkl lönebikostnader	896 696	915 380	948 514	2 760 590
Externa tjänster	180 000	180 000	180 000	540 000
Resor och logi	6 000	6 000	6 000	18 000
Indirekta kostnader	134 504	137 307	142 277	414 088
Summa bokförda kostnader	1 217 200	1 238 687	1 276 791	3 732 678

Finansiär	2020	2021	2022	Totalt
Offentlig finansiär				
Region Örebro län 1:1	608 600	619 344	638 395	1 866 339
Region Örebro län ram-medel	608 600	619 343	638 396	1 866 339
Summa finansiering	1 217 200	1 238 687	1 276 791	3 732 678

12

Anmälningssärenden

19RS10494

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, June Fors

Sammanträdesdatum
2020-02-14

FöredragningsPM
Dnr: 19RS10494

Redovisning av delegationsbeslut

Sammanfattning

Regional tillväxt nämnd har överlåtit sin beslutanderätt till ordförande eller tjänsteman i enlighet med gällande delegationsordning. Dessa beslut ska redovisas till regionala tillväxtnämnden.

Nu anmäls följande beslut:

1. Beslut om regionala utvecklingsstöd av förvaltningschef enligt punkt 3.2:
Dnr 19RS9565 Medfinansiering av projekt Cykelområde Kottaberget,
Dnr 19RS9282, Medfinansiering av projekt MIND,
Dnr 19RS10387 Medfinansiering av projekt Växthus – fokus USA och Tyskland.
2. Beslut om företagsstöd av områdeschef för näringslivsutveckling enligt punkt 3.3, bilaga.

Förslag till beslut

Regional tillväxtnämnd beslutar

att godkänna redovisningen.

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Företagsstöd

Perioden: 2019-12-04 – 2019-12-31

Dnr	Stöd	Företag	Bransch/Prioritering	Kön	Kommun	Belopp	Beslutsfattare Områdeschef
19RS9873	Mikrobidrag	Stenmark & Lystell AB	Musikproduktion	M	Hallsberg	30 000	Kristina Eklöf
19RS10062	Mikrobidrag	Sibbetorps Gård AB	Mikrobryggeri	M	Hallsberg	30 000	Kristina Eklöf
19RS9996	Konsulttjänst	Aktivaliva AB	Utveckling utbildningsverktyg	M	Örebro	70 063	Kristina Eklöf
19RS10006	Hemsändningsbidrag	Nora kommun	Hemsändning av livsmedel	-	Nora	13 600	Kristina Eklöf
19RS9995	Kommersiell service	Närbutiken i Pålsboda AB	Livsmedelshandel	M	Hallsberg	8 493	Kristina Eklöf
19RS10105	Såddbidrag	ProPractize AB	Utveckling av golfverktyg	M	Örebro	190 000	Kristina Eklöf
19RS9441	Konsulttjänst	Maptun Performance AB	Elektronikutveckling	M	Örebro	150 000	Kristina Eklöf
19RS10328	Såddbidrag	C26 Bioscience AB	Utveckling/forskning medicin	M	Örebro	143 000	Kristina Eklöf
19RS9925	Mikrobidrag	Hällefors Vandrarhem	Vandrarhem/ bokningssystem	M	Hällefors	8 970	Kristina Eklöf
19RS9306	Konsulttjänst	Stuckatur AB	Tillverkning stuckaturer mm/Utveckling av företaget	M	Örebro	75 000	Kristina Eklöf
19RS9939	Konsulttjänst	Bångbro Strip Steel AB	Tillverkningsindustri	M	Ljusnarsberg	145 000	Kristina Eklöf
19RS10337	Såddbidrag	FlexR AB	Utveckling verktyg/instrument	M	Örebro	200 000	Kristina Eklöf

Tjänsteställe, handläggare
Regional utveckling, Lena Kihl

Datum
2019-12-09

Beteckning
19RS9565

Nora kommun
Tingshuset
713 80 Örebro

Medfinansiering av Cykelområde Kottaberget, en etableringsmodell för hållbar naturturism

Nora kommun ansöker om 137 725 kr för projekt Cykelområde Kottaberget, en etableringsmodell för hållbar naturturism.

Ansökan avser perioden 2019-12-01—2020-10-30.

Beslutet

- Nora kommun beviljas 15 % av projektets bokförda kostnader, dock högst 137 725 kr, för genomförande av projekt Cykelområde Kottaberget, en etableringsmodell för hållbar naturturism.
- Projektet får påbörjas tidigast 2019-12-01 och avslutas senast 2020-10-30.
- Finansiering sker inom ramen för regionalt utvecklingsstöd - statligt stöd.

Följande villkor gäller för Region Örebro läns beslut:

- Beslutet gäller under förutsättning att projektets budget är fullt finansierad.
- I samband med genomförandet av projektet ska det framgå att Region Örebro län medfinansierar projektet.
- I övrigt gäller Region Örebro läns Allmänna villkor för medfinansiering.

Sammanfattning

Projektet syftar till att göra en förstudie för att etablera ett hållbart naturturistområde. Kommuner och regioner är ofta kunniga i vilka steg som behöver göras och hur planeringen går till inför etableringen av ett större företag, men det saknas erfarenhet och modeller för hur etablering av en större naturturismsatsning på privatägd mark ska göras.

Skäl till beslut

Projektet genomförs enligt den regionala utvecklingsstrategins prioriterade område Näringsliv och entreprenörskap och bidrar till att nå målen om ökad entreprenöriell aktivitet samt ökad tillväxt i näringslivet.

För 2019 har Nämnden för regional tillväxt fattat beslut om inriktning för finansiering för det statliga anslaget 1:1 regionala tillväxtåtgärder (2018-11-28 § 83). Enligt inriktningsbeslutet är projektet prioriterat enligt rangordningen ”2b. Ansökningar inom prioriterade områden Innovationskraft och specialisering samt Näringsliv och entreprenörskap.

Projektet finansieras också av Tillväxtverket.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

I Örebro län finns ett etablerat nätverk för cykelleder, Bergslagen cycling, men det har visat sig svårt att höja kvalitén och utbudet tillräckligt för att locka hit nya entreprenörer eller för att lyfta befintliga entreprenörer så att de kan ha det utbud som efterfrågas, speciellt för utländska marknadens behov. Det behövs fler cykeluthyrare, guider och boendeanläggningar, men det är fortfarande för få cyklister per kommun för att det ska kunna finnas entreprenörer som har råd att erbjuda cyklar, guidning och boende med den kvalitet som efterfrågas. Det behövs en stor satsning för att lyfta hela Bergslagen cycling till rätt nivå. Regionen har som helhet en relativt utvecklad besöksnäring med många livsstilsföretagare som har svårt att ta steget till att bli lönsamma. Det är också kris på länets gymnasieutbildningar kopplat till turism och besöksnäring och trots positiva siffror för antalet gästnätter de senaste 6 åren så är framtiden oviss. Det kommer att vara brist på personal hos företagen och det råder brist på starka affärsdrivna företagare. Att etablera ett attraktivt cykelområde olik de andra som redan finns skulle stärka länets besöksnäring och inte minst Bergslagen cycling.

Förstudien kommer att ta fram resultat, som sedan bearbetas och fördjupas i en rapport i två delar som bekostas av Jordbruksverket. Del 1 är en generell analys av att kombinera verksamheter inom skogsbruket och naturturism respektive outdoor-aktiviteter i Sverige. Idén är att kunna se hur fritidsverksamheter kan bedrivas samtidigt som träden växer. Del 2 i rapporten ska innehålla en fördjupad studie för att visa på att man kan kombinera en naturturismsatsning i ett område med kalhygge, planerad avverkning och rusta för skydd av känsliga arter.

Projektets övergripande mål

På lång sikt kommer etablerandet av ett cykelområde att

- skapa fler starka besöksnäringföretag
- skapa attraktivare arbetsplatser inom besöksnäringen för unga
- att bidra till att vända trenden med låg utbildningsstatus på turismutbildningar på länets gymnasieskolor
- öka omsättningen på befintliga företag, som serviceställen, matbutiker, bensinstationer
- möjliggöra nya enkla jobb vilket kan gynna den som inte har svenska som modersmål
- öka antalet besökare och därmed gästnätter i länet
- möjliggöra för nyetableringar av mindre boendeanläggningar men också hotell

Projekt mål

En förstudie innehållande underlag och modeller för etablering av en naturturistsatsning i Nora kommun.

Delmål och aktiviteter

Delmål 1: Masterplan för ledetablering

Arbetet med masterplan kommer att ske så snart som möjligt och anpassas efter snöfri terräng.

(En masterplan är en ritning över området som markerar var varje led ska gå och vad de kommer att kosta. Den ligger till grund för att fler beräkningar ska kunna göras, tex för fördyrande avverkning. För att kunna ta fram en masterplan behöver Nora kommun anlita professionella ledbyggare.)

Delmål 2: Modell för naturturismsatsning och landsbygdsutveckling

Nätverksträffar kommer att ske löpande under projektiden
Sammanfattning och resultat kommer att skrivas löpande.

Delmål 3: Modell för ökad turism och besöksnäring samt ökat företagande

Nätverksträffar kommer att ske löpande under projektiden. Detta arbete sammanfaller med frågor om naturturismsatsning och berör ibland samma grupper. Arbetet kommer att ske i processform där olika grupper finns med för att ta fram resultat och modeller för att se potential och möjligheter. Konkreta workshops med företag samt tänkta företagare. Särskilda nätverksträffar och workshops för kvinnor och nysvenskar, för att på sikt få med dem i större nätverk. Studieresa till Trysil för utvalda aktörer. Några platser vigs

till de nysvenskar som väljer att ta del av ledbyggarskola. Studieresan varar i 2 dagar och kommer förläggas till maj eller juni.

Delmål 4 Modell för hållbart lednätverk

Modellen kommer att byggas på den masterplan som tas fram, samt nätverksträffar med markägare och Länsstyrelsen.

Delmål 5: Ledbyggarskola

Internationell ledbyggarskola för 20 personer från regionen, varav 5 platser är vigda för kvinnor. Målet är att 5 av deltagarna, oavsett kvinnor eller män är nysvenskar från Nora eller Gyttoorp.

Ingående kommuner

Nora kommun

Regional samverkan

Ledbyggarskolan är öppen för skötselansvariga från de 8 mountainbikeområdena i länet. Sedan fyller man på med deltagare från Gyttoorp i första hand och Nora Pershyttan i andra hand. Nora kommun är huvudman för projektet och Hällefors kommun bidrar med resurs till projektet och i samarbete med etableringen av Lake resort Bergslagen. Idémässig förankring kommer att ske med alla kommuner i länet. Resultatet från projektet kommer att bearbetas i en nationell studie upphandlad av Jordbruksverket.

Perspektiv

Möjligheterna att arbeta med cykel i sitt företagande är lika stor för kvinnor och män. Det kan dock vara av nytta att främja kvinnors företagande kopplat till cykel bland nyanlända, då cykel som rekreation och turistprodukt troligtvis är ett relativt okänt begrepp. Det är av stor vikt att försöka locka fler kvinnor som ledbyggare. Internationella erfarenheter visar att andelen kvinnor som deltar i ledbyggarskolor är låg. Projektet kommer att samla till en informationsträff och kvinnligt nätverkande vad gäller cykel som möjlighet till eget företagande och för att locka till deltagande i ledbyggarskola.

Projektet har stort fokus på integration. Valet av plats för etableringen av lederna baseras till stor del på att det ska komma till nytta för samhället och möjligheten det ger till enkla jobb. Därav föll valet på Gyttoorp. I Nora kommun är det just Gyttoorp som har störst behov av en turismetablering, då både Nora och Pershyttan redan har en stark besöksnäring. Projektet kommer att genomföra flera workshops och nätverksträffar för att främja nyföretagande, kreativitet och integration.

Genom att bygga leder har man möjlighet att göra leder som står emot mer regn, vind, snö men även torka än vad naturliga stigar klarar. I den masterplan som tas fram kommer en priskalkyl finnas med som täcker in byggnation av hållbara leder samt en åtgärdsplan för skötsel och underhåll. Genom att lederna kommer anläggas främst på ett kalhygge kan markägaren styra hur skogen ska se ut och vilka träd som ska växa upp var för att ta hänsyn till hur en naturturismsatsning, avverkning, naturvärden, skötsel och framtida klimatförändringar påverkar helheten. Projektet bygger på att hitta en hållbar modell både ur markägarens synvinkel såväl som naturens.

Långsiktighet

Efter projektets slut kommer man att utifrån de resultat och modeller som framtagits, leta finansiering för att etablera lederna. Etableringen av lederna kommer ske i flera steg. Arbetet kommer att påbörjas ideellt och medel kommer att sökas från t.ex. Allmänna arvsfonden.

Uppföljning

Styrgruppen följer upp projektet löpande.

Resultatspridning

Resultatet kommer spridas i regionen och övriga Sverige genom de rapporter som tas fram och genom deltagande på konferenser och nätverksträffar i regionen och Sverige.

Projektorganisation

Projektet styrs av Nora kommun och kommer att ha en referensgrupp med deltagare från offentlig förvaltning, Stiftelsen Nora Veteran Järnväg (förvaltar kulturresevat Pershyttan), företagare i Nora, bylag, samt Länsstyrelsen.

Avgränsning ordinarie verksamhet

Det kommunala näringslivsarbetet ska medverka till att skapa förutsättningar för nya företagsetableringar. Denna typ av etablering som projektet syftar till är både ny i sitt slag och kräver utveckling av metodik för samverkan, arbetsmetoder och affärsmodeller. För att arbeta fram denna "infrastruktur" krävs extra resurser och ett riggat projekt.

Kostnads- och finansieringsbudget

Bokförda kostnader	2019	2020	Totalt
Egen personal	16 013	96 075	112 088
Externa tjänster	90 000	555 000	645 000
Resor och logi	11 000	127 875	138 875
Investeringar		22 200	22 200
Summa bokförda kostnader	117 013	801 150	918 163

Finansiär	2019	2020	Totalt
Offentlig finansiär			
Region Örebro län 1:1-medel	17 552	120 173	137 725
Nora kommun	5 851	32 857	38 708
Tillväxtverket	93 610	684 120	741 730
Summa finansiering	117 013	801 150	918 163

För Region Örebro län

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Eva Getzman
Enhetschef

Tjänsteställe, handläggare
Regional utveckling, Lena Kihl

Datum
2019-11-18

Beteckning
19RS9282

Alfred Nobel Science Park AB
Fakultetsgatan 1
702 81 Örebro

Medfinansiering av projekt MIND – Matrix for Industrial Network Development

Alfred Nobel Science Park ansöker om 432 000 kr för projekt MIND – Matrix for Industrial Network Development.

Ansökan avser perioden 2019-11-20—2020-05-30.

Beslutet

- Alfred Nobel Science Park beviljas 90 % av projektets bokförda kostnader, dock högst 432 000 kr, för genomförande av projekt MIND – Matrix for Industrial Network Development.
- Projektet får påbörjas tidigast 2019-11-20 och avslutas senast 2020-05-30.
- Finansiering sker inom ramen för:
 - Regionalt utvecklingsstöd - statligt stöd 232 000 kr
 - Regional utveckling rambudgetmedel 200 000 kr

Följande villkor gäller för Region Örebro läns beslut:

- Beslutet gäller under förutsättning att projektets budget är fullt finansierad.
- I samband med genomförandet av projektet ska det framgå att Region Örebro län medfinansierar projektet.
- läns Allmänna villkor för medfinansiering.

Sammanfattning

Förstudien ska ta fram en matris samt en Road Map för industriell utveckling samt ett förslag för ett eventuellt fortsatt regionalt arbete med en regional industriell utvecklings-hub.

Primär målgrupp är tillverkande industrier i regionen. Sekundär målgrupp är akademi och näringslivsutvecklande organisationer.

Skäl till beslut

Projektet genomförs enligt den regionala utvecklingsstrategins prioriterade område Innovationskraft och specialisering och bidrar till att nå målet om ökad tillväxt i näringslivet.

För 2019 har Nämnden för regional tillväxt fattat beslut om inriktning för finansiering för det statliga anslaget 1:1 regionala tillväxtåtgärder (2018-11-28 § 83). Enligt inriktningsbeslutet är projektet prioriterat enligt rangordningen ”2b. Ansökningar inom prioriterade områden Innovationskraft och specialisering samt Näringsliv och entreprenörskap.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Industrin i Örebroregionen står för stora utmaningar kopplat till bland annat digitalisering, ökad konkurrens och kompetensförsörjning. Samtidigt går teknikutvecklingen snabbt med teknikområden såsom AM, AR och AI. I regionen saknas en sammanhållen organisation för industriutvecklingsfrågor som kan ta ansvar för behovsanalyser samt att genomföra, samordna och driva utvecklingen för industrin inom olika teknik och kompetensområden.

Projektets övergripande mål

Högre tillväxt och omställningsförmåga i regionens industribolag

Projekt mål

En matris samt en Road Map för industriell utveckling samt ett förslag för ett eventuellt fortsatt regionalt arbete med en regional industriell utvecklings-hub.

Aktiviteter

I regionen saknas en sammanhållen organisation för industriutvecklingsfrågor som kan ta ansvar för behovsanalyser samt att genomföra, samordna och driva utvecklingen för industrin inom olika teknik och kompetensområden. Genom en förstudie kan relevanta data samlas in och aktuella underlag tas fram där en kartläggning av de regionala företagens och akademiernas mognad, behov och kunskapsnivåer kan struktureras och analyseras för att designa och utforma en matris för framtagning av en regional industriell ”Road map”. Förstudien vill även undersöka om det potentiellt finns nya former för samverkan och koordination mellan befintliga företagsnätverk och övriga innovationssystemet samt behovet av en sammanhållande organisation – en regional industriell utvecklings hub.

Under förstudien kommer en matris tas fram för att dokumentera och kartlägga företag och akademiers kompetensnivåer och mognadsgrad inom olika teknikområden knutna till pelarna inom industri 4.0 konceptet. Matrisen är ett verktyg för att identifiera nuläget i företagen.

Road Map är en beskrivning av vägen framåt och använder matrisen som utgångspunkt och beskriver vilka insatser som ska prioriteras för respektive företag.

Ingående kommuner

Kommunerna i Örebro län

Regional samverkan

Förstudien kommer att genomföras i direkt samverkan med aktiva företagsnätverk i regionen, vilka totalt omsluter över 800 medlemsföretag.

Perspektiv

Förstudien strävar efter en bred och relevant representation som är så jämn som möjligt i samtliga aktiviteter inom projektet. Jämställdhetsaspekten i förstudien kommer i övrigt inte vara i fokus, utan ha en större roll i ett ev. genomförande projekt kring en regional industri-utvecklings hub.

Energi och miljö är viktiga frågor i en mer digitaliserad industri då tillgång till ren energi är avgörande för en framtida industriell utveckling. Man kan redan idag se tydligt hur miljöfrågor är viktiga i flera frågor såsom produktutveckling, kompetensförsörjning, varumärken och lagstiftning. Dessa frågor är således aktuella för projektet att adressera genom intervjuer och under workshops.

Långsiktighet

Förstudien syftar till att generera en Road Map för industriell utveckling i regionen där prioriterade insatser kan planeras och genomföras i samverkan mellan innovationssystemets parter för att i rätt tid, omfattning och innehållsmässigt driva frågor om innovation och utveckling. Resultatet kommer primärt att förvaltas av Alfred Nobel Science Park för att garantera spridning och verka för regional samverkan. Förstudiens resultat kommer även att bidra med ett förslag på en tydligare struktur och organisering för industriutvecklingen i länet.

Uppföljning

Förstudien kommer att löpande följas upp av projektets styrgrupp.

Resultatspridning

Resultatet sprids primärt genom de samverkande företagsnätverkens ordinarie kanaler såsom nyhetsbrev, utskick och nätverksträffar.

Projektorganisation

Projektets styrgrupp består av representanter från Karlskoga kommun, Örebro universitet, Saab Dynamics samt Region Örebro län.

Kostnads- och finansieringsbudget

Bokförda kostnader	2019	2020	Totalt
Egen personal	10 000	10 000	20 000
Externa tjänster	40 000	388 000	428 000
Resor och logi	13 000	23 000	36 000
Summa bokförda kostnader	63 000	421 000	484 000

Finansiär	2019	2020	Totalt
Offentlig finansiär			
Region Örebro län 1:1	25 000	207 000	232 000
Region Örebro län rambudgetmedel	28 000	172 000	200 000
Örebro kommun		16 000	16 000
Karlskoga kommun		16 000	16 000
Alfred Nobel Science Park	10 000	10 000	20 000
Summa finansiering	63 000	421 000	484 000

Direktfinansierade kostnader (in natura)	2019	2020	Totalt
Möckelnföretagen	20 000	40 000	60 000

För Region Örebro län

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Niklas Lundgren
T.f Enhetschef

Tjänsteställe, handläggare
Regional utveckling, Lena Kihl

Datum
2020-01-13

Beteckning
19RS10387

Almi Företagspartner Mälardalen AB
Köpmangatan 23-25
702 23 Örebro

Medfinansiering av projekt Växthus – fokus USA och Tyskland

Almi Företagspartner Mälardalen AB ansöker om 200 000 kr för projekt Växthus – fokus USA och Tyskland.

Ansökan avser perioden 2019-11-01—2020-12-31.

Beslutet

- Almi Företagspartner Mälardalen AB beviljas 16 % av projektets bokförda kostnader, dock högst 200 000 kr, för genomförande av projekt Växthus – fokus USA och Tyskland.
- Projektet får påbörjas tidigast 2019-11-01 och avslutas senast 2020-12-31.
- Finansiering sker inom ramen för regionalt utvecklingsstöd - statligt stöd.

Följande villkor gäller för Region Örebro läns beslut:

- Beslutet gäller under förutsättning att projektets budget är fullt finansierad.
- I samband med genomförandet av projektet ska det framgå att Region Örebro län medfinansierar projektet.
- I övrigt gäller Region Örebro läns Allmänna villkor för medfinansiering.

Sammanfattning

Många små- och medelstora företag har potential att växa på en internationell marknad. Det finns kompetens, bra produkter och tjänster. Det som brister när företagen planerar inför en exportsatsning är kunskap om vald marknad, relevanta kontakter och en exportstrategi. Projektet kommer att erbjuda företag som valt marknad/marknader fördjupad kunskap, kontakter och coachning för att lyckas med en etablering.

Skäl till beslut

Projektet genomförs enligt den regionala utvecklingsstrategins prioriterade område Näringsliv och entreprenörskap och bidrar till att nå målet om Ökad global konkurrenskraft.

För 2019 har Nämnden för regional tillväxt fattat beslut om inriktning för finansiering för det statliga anslaget 1:1 regionala tillväxtåtgärder (2018-11-28 § 83). Enligt inriktningsbeslutet är projektet prioriterat enligt rangordningen ”2b. Ansökningar inom prioriterade områden Innovationskraft och specialisering samt Näringsliv och entreprenörskap.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Många små- och medelstora företag har potential att växa på en internationell marknad. Det finns kompetens, bra produkter och tjänster. Det som brister när företagen planerar inför en exportsatsning är kunskap om vald marknad, relevanta kontakter och en exportstrategi. Och i slutändan, modet att ta det där steget, att komma igång. Projektet kommer att erbjuda företag som valt marknad/marknader fördjupad kunskap, kontakter och coaching för att lyckas med en etablering.

Fokus kommer i första hand ligga på marknaderna USA och Tyskland. Detta val bygger på ett antal faktorer: USA och Tyskland är prioriterade marknader i exportstrategin. I en kartläggning (2018) bland ett 70-tal Örebro läns företag framgår att Tyskland är den marknaden man vill satsa på inom en 2 årsperiod. Vid tidigare genomförd USA-dag (2017) i Västerås fanns ett stort antal deltagare (ca 90 st) som visade intresse för denna marknad. De företag som sökt och fått beviljat affärsutvecklingscheckar för Internationalisering väljer ofta USA och Tyskland USA är en diversifierad världsmarknad och erbjuder affärsmöjligheter inom alla typer av branscher. För Sveriges export är dock följande branscher dominerande: industriell utrustning, läkemedel, personbilar och fordonsrelaterade produkter, ICT och energirelaterade produkter. Dessa branscher finns i båda länen. Den amerikanska mjukvarumarknaden är världens största med stora möjligheter för innovativa svenska programvaruföretag. Den amerikanska marknaden för healthcare and life science har de senaste åren växt stadigt. Tyskland är inte bara världens fjärde största industrination utan svarar dessutom för cirka 10 procent av svensk export och 18 procent av svensk import. De ekonomiska förbindelserna mellan Sverige och Tyskland stärks bl.a. genom de 1900 svenska dotterbolag som är etablerade i Tyskland. Därutöver är Tyskland det land som över tid investerat mest i Sverige med drygt 1300 dotterbolag representerade. (källa: Business Sweden)

Projektets målgrupp är små och medelstora företag i Örebro län samt Västmanland med ambitionen att växa på/bredda sig en internationell marknad.

Projektets övergripande mål

Deltagande företag växer på en ny marknad och blir mer lönsamma.

Projekt mål

De företag som deltar i projektet har nått de utvalda nya marknaderna/marknaden och hälften av företagen har skrivit affärskontrakt med relevanta affärspartners alternativt forskningspartners.

Delmål

- Fördjupad kunskap och kännedom om vald marknad hos deltagande företag.
- Företagen ska ha fått relevanta kontakter och tagit fram en marknadsplan/exportstrategi.
- Genom stöd av en coach har företagen satt realistiska mål, fått insikter och modet att ta steget.
- Kontakter med företag i samma situation och framförallt erfarenhetsutbyte.

Aktiviteter

Steg 1: allmän info dag/seminarium om USA och Tyskland. Kunskap om, och respekt för, kulturella skillnader kan vara avgörande när du gör affärer med andra länder. Att etablera sig i ett land som består av 50 olika delstater som USA är inte alltid helt enkelt. Innehåll: Varför denna marknad? branschkunskap, ekonomi mm. Mål: 50 deltagare/marknad

Steg 2: Urvalsprocess inför nästa steg: Intresseanmälan skickas in efter deltagande i infodagen. Djupintervjuer med företag för att undersöka motivation, exportpotential och drivkraft för att delta i den fördjupade delen/coachning.

Steg 3: Företagsanpassad kunskap om marknaden/djupare utbildning. Skräddarsydda workshops med fokus på företagets behov som kan beröra juridik, IPR, exportregler, affärskultur, val av samarbetspartners, finansiering samt kontakter/nätverk mm. 3-4 workshops. Mål: 8-10 företag /marknad/båda länen.

Steg 3: Individuell coachning: parallellt med workshops erbjuds varje deltagare en coach som ska hjälpa till med strategiarbete, målstyrning, kontakter mm för att möta behoven och som har företagets affär i fokus. Mål: 8-10 företag/marknad/båda länen.

Coachen kan vara en företagare med erfarenhet av marknaden, en entreprenör som lyckats, privata affärsutvecklare. Rätt coach ska matchas till rätt företag.

Ingående kommuner

Kumla, Surahammar, Norberg, Degerfors, Hällefors, Köping, Skinnskatteberg, Örebro, Askersund, Ljusnarsberg, Nora, Fagersta, Kungsör, Lekeberg, Arboga, Hallsberg, Västerås, Lindesberg, Karlskoga, Laxå, Hallstahammar, Sala.

Regional samverkan

Samarbetspartners i projektet blir främst RES-aktörerna (Regional exportsamverkan) men samarbete kommer att ske även med andra relevanta näringslivsorganisationer för att hitta företag som kan vara intresserade av erbjudandena.

Perspektiv

Projektet kommer att inriktas på internationella affärsmöjligheter oavsett kön, ålder eller ursprung. Projektet kommer att sträva mot att få med fler företag som drivs av kvinnor. Företagare med olika kulturell bakgrund kommer att bjudas in att delta i projektet. I dialog med företagen som coachas samt deltar i workshops kommer vi att diskutera hållbarhet som en affärsmöjlighet. Hållbarhet kommer även att vävas in i olika workshops för att diskutera t.ex. hållbarhet vid val av internationell samarbetspartner.

Långsiktighet

På lång sikt kanske denna modell med de olika stegen även kan appliceras på flera marknader i framtiden efter företagets behov.

Uppföljning

Arbetsmetoden att starta med kunskapsseminarium för att senare erbjuda skraddarsydda workshops, kommer att utvärderas. Resultaten hos de deltagande företagen kommer att utvärderas efter projektets slut.

Resultatspridning

Resultatet kommer att spridas via regionala verksamt.se samt via RES-aktörerna. Spridning kommer även att ske via sociala medier samt genom nyhets brev.

Projektorganisation

Styrgruppen kommer att bestå av representanter från Region Västmanland och Region Örebro län tillsammans med projektledare från Almi.

Avgränsning ordinarie verksamhet

Projektets insatser kommer att komplettera ordinarie insatser i RES.

Kostnads- och finansieringsbudget

Kostnader	2020	Finansiär	2020
Bokförda kostnader		Offentlig finansiär	
Egen personal	624 754	Region Örebro län 1:1	200 000
Externa tjänster	551 080	Region Västmanland	200 000
Resor och logi	20 000	Almi Företagspartner Mälardalen AB	169 773
Indirekta kostnader (Schablon)	93 713	Tillväxtverket	569 774
		Deltagaravgifter	150 000
Summa bokförda kostnader	1 289 547	Summa finansiering	1 289 547

För Region Örebro län

Petter Arneback
Regional utvecklingsdirektör

Eva Getzman
Enhetschef